නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

සාසනවංසප්පදීපිකා

බුද්ධං සුමාලී ද්විපදුත්තමො තමො,
හන්ත්වාන බොධෙසිධ පඞ්කජං කජං;
මග්ගග්ගසෙලම්හි සුඤ්ඤටයීතො යීතො,
සො මං චිරං පාතු සුඛං සදා සදා.

සීහළද්දීපතොයෙව,
ආගතෙහි දිසන්තරෙ;
භික්ඛූහි යාචිතො කස්සං,
සාස්නවංසප්පදීපිකං.

කාමඤ්ච පොරාණෙහි යා,
සාස්නවංසප්පදිපිකා;
විත්ථාර වාචනාමග්ගා,
විරචිතා විනිච්ඡයා.

සා පන මුම්මසාසාය,
කතත්තායෙව එතෙසං;
දීපන්තරනිවාසිනං,
වහාති සුට්ඨුනාත්ථං.

තස්මා හි මූලභාසාය,
කරිස්සාමි අහං හවෙ;
සංසන්දිත්වාන ගන්ථෙහි,
තං සල්ලක්ඛෙන්තු සාධවොති.

තත්‍රායංමාතිකා –

1. නවට්ඨානාගතසාසනවංසකථාමග්ගො,

2. සීහළදීපිකසාසනවංසකථාමග්ගො,

3. සුවණ්ණභූමිසාසනවංසකථාමග්ගො,

4. යොනකරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො,

5. වනවාසීරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො,

6. අපරන්තරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො,

7. කස්මීරගන්ධාරරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො,

8. මහිංසකරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො,

9. මහාරට්ඨසාසනවංසවථාමග්ගො,

10. චිනරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගොවාති.

1. නවට්ඨානාගතසාසනවංසකථාමග්ගො

1. තත්ථ ච නවට්ඨානාගතසාසනවංසකථාමග්ගො එවං වෙදිතබ්බො. අම්හාකඤ්හි භගවා සම්මාසම්බුද්ධො වෙනෙය්‍යානං හිතත්ථාය හත්ථගතං සුඛං අනාදියිත්වා දීපඞ්කරස්ස භගවතො පාදමූලෙ බ්‍යාකරණං නාම මඤ්ජූසක පුප්ඵං පිලන්ධිත්වා කප්පසතසහස්සාධිකානි චත්තාරි අසඞ්ඛ්‍යෙ යානි අනෙකාසු ජාතීසු අත්තනො ඛෙදං අනපෙක්ඛිත්වා සමතිංසපාරමියො පූරෙත්වා වෙස්සන්තරත්තභාවතො චවිත්වා තුසිතපුරෙ දෙවසුඛං අනුභවි.

තදා දෙවෙහි උය්‍යොජියමානො හුත්වා කපිලවත්ථුම්හි හොසමතරඤ්ඤා පභුති අසම්භින්නාත්තියවංසිකස්ස සුද්ධො ධනස්සනාම මහාරඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා අසම්භින්නාත්තියවං සිකාය මායාය කුච්ඡිස්මිං ආසාළිමාසස්ස පුණ්ණමියං ගුරුවාරෙ පටිසන්ධිං ගහෙත්වා අසමාසච්චයෙන වෙසාඛමාසස්ස පුණ්ණමියං සුක්කවාරෙ විජායිත්වා සොළසවස්සිකකාලෙ රජ්ජසම්පත්තිං පත්වා එකූනතිංසවස්සානි අතික්කමිත්වා මඞ්ගලඋය්‍යානං නික්ඛමනකාලෙ දෙවෙහි දස්සිතානි චත්තාරි නිමිත්තානි පස්සිත්වා සංවෙගං ආපජ්ජිත්වා මහාභිනික්ඛමනං නික්ඛමිත්වා අනොමායනාම නදියා තීරෙ භමර වණ්ණසන්නිභානි කෙසානි ඡින්දිත්වා දෙවදත්තියකාසාවං පටිච්ඡාදෙත්වා නෙ රඤ්ජරායනාම නදියා තීරෙ වෙසාඛමාසස්ස පුණ්ණමියං පච්චූසකාලෙ සුජාතායනාම සෙට්ඨිධීතාය දින්නං පායාසං එකූනපණ්ණාසවාරෙන පරිභුඤ්ජිත්වා පුරිමිකානං සම්මාසම්බුද්ධානං ධම්මතාය සුවණ්ණපාතිං නදියං ඔතාරෙත්වා මහාබොධිමණ්ඩං උපසඞ්කමිත්වා අපරාජිතපල්ලඞ්කෙ නිසීදිත්වා අනමතග්ගසං සාරතො පට්ඨාය අත්තානං ඡායා විය අනුයන්තානං අනෙකසතකිලෙසවෙරීනං සීසං චතුහි මග්ගසත්ථෙහි ඡින්දිත්වා තිලොකග්ගමහාධම්මරාජත්තං පත්වා පඤ්චතාලීසවස්සානං තෙසු තෙසු ඨානෙසු තෙසං තෙසං සත්තානං මහාකරුණාසමාපත්තිජාලං පත්ථාරෙත්වා දෙසනාඤාණං විජම්භෙත්වා ධම්මං දෙසෙත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙසි. පතිට්ඨාපෙත්වා ච පන අසීතිවස්සායුකකාලෙ විජ්ජොතයිත්වා නිබ්බායනප්ප දාපජාලං විය අනුපාදිසෙසනිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායි. මච්චු ධම්මස්ස ච නාම තීසු ලොකෙසු අතිමමායිතබ්බො එස, අතිගරුකාතබ්බො එස, අතිභායිතබ්බො එසාති විජානනසභාවො නත්ථි. භගවන්තංයෙව තාව තිලොකග්ගපුග්ගලං ආදාය ගච්ඡති, කිංමඞ්ගං පන අම්හෙ යෙවා තෙවා, අහොවතඅච්ඡරියා සඞ්ඛාරධම්මොති. හොන්ති චෙත්ථ–

මච්චුධම්මො ච නාමෙස,
නිල්ලජ්ජො ච අනොත්තප්පී;
තිලොකග්ගංච ආදාය,
ගච්ඡි පගෙව අඤ්ඤෙසු.

යථා ගොඝාතකො චොරො,
මාරෙතුංයෙව ආරභි;
ගොණං ලද්ධාන ලොකම්හි,
පයොජනංච එත්තකං.

තථෙව මච්චුරාජා ච,
හින්දගුනං ගුණං ඉධ;
න විජානාති එසො හි,
මාරෙතුංයෙව ආරභීති.

සත්ථාහපරිනිබ්බුතෙ ච භගවති ආයස්මා මහාකස්සපො තියඩ්ඪසතාධිකෙහි සහස්සමත්තෙහි භික්ඛූහි සද්ධිං පාවාතො කුසිනාරායං ආගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ භගවා සම්මාසම්බුද්ධො පරිනිබ්බුතොති සුත්වා අවීතසොක භික්ඛූ රොදන්තෙ දිස්වා වුද්ධපබ්බජිතො සුභද්දානාම භික්ඛු එවං වදති– මා ආවුසො පරිදෙවිත්ථ, නත්ථෙත්ථ සොචිතබ්බොනාමකොචි, පුබ්බෙ මයං භවාම සමණෙන ගෙ,හමෙන උපද්දුතා– ඉදං කරොථ ඉදං තුම්හාකං කප්පති, මා ඉදං කරිත්ථ න ඉදං තුම්හාකං කප්පතීති, සෙය්‍යථාපි ඉණසාධිකෙන දාසොති, ඉදානි පන මයං යං යං ඉච්ඡාම, තං තං සක්කා කාතුං, යං යං පන න ඉච්ඡාම,තං තං සක්කා අකාතුන්ති. තං සුත්වා ඊදිසං පන වෙරීපුග්ගලං පටිච්ච සම්මාසම්බුද්ධස්ස භගවතො සාසනං ඛිප්පං අන්තරධාරෙය්‍ය, ඉදානි සුවණ්ණක්ඛන්ධසදිසො සරීරො සංවිජ්ජමානො යෙව දුක්ඛෙන නිප්ඵාදිතෙ සාසනෙ මහාභයං උප්පජ්ජි ච, ඊදිසො පුග්ගලො අඤ්ඤං ඊදිසං පුග්ගලං සහායං ලභිත්වා වුද්ධිමාපජ්ජන්තො හාපෙතුං සක්කුණෙය්‍ය මඤ්ඤෙති චිත්තක්ඛෙදං පත්වා ධම්මසංවෙගං ලභිත්වා ඉමං භික්ඛුං ඉධෙව සෙතවත්ථං නිවාසාපෙත්වා සරීරෙ භස්මෙන විකිරිත්වා බහිද්ධා කරිස්සාමීති චින්තෙසි.

තදා ආයස්මතො මහාකස්සපත්ථෙරස්ස එතදහොසි,– ඉදානි සමණස්ස ගොතමස්ස සරීරං සංවිජ්ජමානංයෙව පරිසා විවාදං කරොන්තීති මනුස්සා උපවදිස්සන්තීති. තතො පච්ඡා ඉමං විතක්කං වූපසමෙත්වා ඛමිත්වා සම්මාසම්බුද්ධො භගවා පරිනිබ්බායමානොපි තෙන පන දෙසිතො ධම්මො සංවිජ්ජති, තෙන දෙසිතස්ස ධම්මස්ස ඨීරං පතිට්ඨාපනත්ථාය සඞ්ගායියමානං ඊදිසෙහි පුග්ගලෙහි සාසනං න අන්තරධායිස්සති, චිරං ඨස්සති යෙවාති මනසිකරිත්වා භගවතො දින්නපංසු කූලචීවරාදිවසෙන ධම්මානුග්ගහං අනුස්සරිත්වා භගවතො පරිනිබ්බානතො තතියෙ

මාසෙ ආසාළිමාසස්ස පුණ්ණමිතො පඤ්චමෙ දිවසෙ රාජගහෙ සත්තපණ්ණිගුහායං ආජාතසත්තුංනාම රාජානං නිස්සාය පඤ්චහි අරහන්ත සතෙහි සද්ධිං සත්තමාසෙහි පඨමං සඞ්ගායනං අකාසි.

තදා අට්ඨචත්තාලීසාධිකසතකලියුගං අනවසෙසතො අපනෙත්වා කලියුගෙන සාසනං සමං කත්වා ඨපෙසි. යදා පන අජාතසත්තු රඤ්ඤො රජ්ජං පත්වා අට්ඨවස්සානි අහෙසුං, තදා මරම්මරට්ඨෙ තඞ්කොසඞ්ගත්වපුරෙ ජම්බුදීපධජස්සනාම රඤ්ඤො රජ්ජං පත්වා අතිරෙකපඤ්චවස්සානි අහෙසුන්ති.

ඉමිස්සඤ්ච පඨමසඞ්ගීතියං ආයස්මා මහාකස්සපො ආයස්මා උපාලි ආයස්මා ආනන්දො ආයස්මා අනුරුද්ධො චාති එවමාදයො පඤ්චසතප්පමාණා මහාථෙරා පඨමං සඞ්ගායිත්වා සාසනං අනුග්ගහෙසුං. එවං සුභද්දස්ස දුට්ඨපබ්බජිතස්ස දුට්ඨවචනං සාසනස්ස අනුග්ගහෙ කාරණංනාම අහොසි. සුභද්දො ච නාම දුට්ඨපබ්බජිතො ආතුමානගරවාසී අහොසි කප්පකකුලිකො. සො යදා භගවා ආතුමානගරං ගච්ඡති, තදා අත්තෙනො පුත්තෙ ද්වෙ සාමණෙරෙ කප්පකකම්මං කාරාපෙත්වා ලද්ධෙහි තණ්ඩුලතෙලාදීහි වත්ථූහි යාගුං පචිත්වා සසඞ්ඝස්ස බුද්ධස්ස අදාසි. භගවා පන තානි අප්පටිග්ගහෙත්වා කාරණං පුච්ඡිත්වා විගරහිත්වා අකප්පියසමාදානදුක්කටාපත්තිං කප්පකපුබ්බස්ස භික්ඛුස්ස ඛුරධාරණදුක්කටාපත්තිඤ්ච පඤ්ඤාපෙසි. තං කාරණං පටිච්ච වෙරං බන්ධිත්වා සාසනං විද්ධංසිතුකාමතාය තත්තකඅයොගුළං ගිලිත්වා උග්ගීරන්තො විය ඊදිසදුට්ඨවචනං වදීති.

අජාතසත්තුරාජා ච තුම්හාකං ධම්මචක්කං හොතු, මම ආණාචක්කං පවත්තිස්සාමි, විස්සට්ඨා හුත්වා සඞ්ගායන්තූති අනුග්ගහෙසි. තෙනෙස පඨමං සාසනානුග්ගහො රාජාති වෙදිතබ්බො, මහාකස්සපාදීනඤ්ච අරහන්තානං පඤ්චසතානං සිසාපරම්පරා අනෙකා හොන්ති, ගණනපථං වීතිවත්තා. යමෙත්ථ ඉතො පරං වත්තබ්බං, තං අට්ඨකථායං වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං. තෙ පන මහාථෙරා සඞ්ගායිත්වා පරිනිබ්බායිංසූති. හොන්ති චෙත්ථ–

ඉද්ධිමන්තො ච යෙ ථෙරා,
පඨමස්සඞ්ගීතිං කත්වා;
සාසනං පග්ගහිත්වාන,
මච්චුවසංච සම්පත්තා.

කිඤ්චාපි ඉද්ධියො සන්ති,
තථාපි තා ජහිත්වාන;
නිබ්බායිංසු වසං මච්චු,
පත්වා තෙ ජීන්නපක්ඛාව.

කා කථාව ච අම්හාකං,
අම්හාකං ගහණෙ පන;
මච්චුනො නත්ථී සාරො ච,
එවං ධාරෙය්‍යා පණ්ඩිතොති.

අයං පඨමසඞ්ගීතිකථා සඞ්ඛෙපො.

තතො පරං වස්සසතං තෙසං සිස්සපරම්පරා සාසනං ධාරෙත්වා ආගමංසු. අථානුක්කමෙන ගච්ඡන්තෙසු රත්තිදිවෙසු වස්සසතපරිනිබ්බුතෙ භගවති වෙසාලිකා වජ්ජිපුත්තකා භික්ඛූ වෙසාලියං කප්පති සිඞ්ගිලොණකප්පා, කප්පති ද්වඞ්ගුලකප්පො, කප්පති ගාමන්තරකප්පො, කප්පති ආවාසකප්පො, කප්පති අනුමතිකප්පො, කප්පති ආචිණ්ණකප්පො, කප්පති ආමථිතකප්පො, කප්පති ජළොගිං පාතුං, කප්පති අදසකං නිසීදනං, කප්පති ජාතරූපරජතන්ති ඉමානි දසවත්ථූනි දීපෙසුං.

තෙසං සුසුනාගපුත්තො කාළාසොකොනාම රාජා පක්ඛො අහොසි. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා යසො කාකණ්ඩකපුත්තො වජ්ජීසු චාරිකං චරමානො වෙසාලිකා කිර වජ්ජිපුත්තකා භික්ඛූ වෙසාලියං දසවත්ථූනි දිපෙන්තීති සුත්වා න ඛො පනෙතං ප්පතිරූපං, ය්වාහං දසබලස්ස සාසනවිපත්තිං සුත්වා අප්පොස්සුක්කො භවෙය්‍යං, සන්ධාහං අධම්මවාදිනො නිග්ගහෙත්වා ධම්මං දීපෙස්සාමීති චින්තයන්තො යෙන වෙසාලී, තදවසරි. තදා ආයස්මා මහායසො රෙවතසබ්බකාමිආදීහි සත්තසතෙහි අරහන්තෙහි සද්ධිං සඞ්ගායිස්සාමීති වෙසාලියං වාලුකාරාමං ආගච්ඡි. වජ්ජිපුත්තකාච භික්ඛූ උපාරම්භචිත්තා කාළාසොකංනාම රාජානං උපසඞ්කමිත්වා මයං ඛො මහාරාජ ඉමස්මිං මහාවනාරාමෙ ගන්ධකුටිං රක්ඛිත්වා වස්සාම, ඉදානි මහාරාජ අධම්මවාදිනො අඤ්ඤෙ භික්ඛූ විලුම්පිතුකාමා විද්ධංසිතුකාමා ආගතාති ආරොචෙසුං. කාළාසොකො ච මහාරාජා ආගන්තුකානං භික්ඛූනං අප්පවිසනත්ථාය නිවාරෙථාති අමච්චෙ පෙසෙසි. අමච්චාච නිවාරෙතුං ගච්ඡන්තා දෙවතානං ආනුභාවෙන භික්ඛූ න පස්සන්ති. තදහෙව ච රත්තිභාගෙ කාළාසොකමහාරාජා ලොහකුම්භීනිරයෙ පතනාකාරෙන සුපිනං පස්සි. තස්ස රඤ්ඤො භගිනි නන්දානාම ථෙරී ආකාසෙන ආගච්ඡන්ති ධම්මවාදිනො මහාථෙරෙ නිග්ගණ්හිත්වා අධම්මවාදීනං භික්ඛූනං පග්ගහණෙ දොසබහුලතං පකාසෙත්වා සාසනස්ස පග්ගහණත්ථාය ඔවාදං අකාසි.

කාළාසොකරාජා ච සංවෙගප්පත්තො හුත්වා ආයස්මන්තානං මහායසත්ථෙරාදීනං ඛමාපෙත්වා අජාතසත්තුරාජා විය සඞ්ගායනෙ පග්ගහං අකාසි.

මහායසත්ථෙරාදයො ච කාළාසොකං රාජානං නිස්සාය වාලුකාරාමෙ වජ්ජිපුත්තකානං භික්ඛූනං පකාසිතානි අධම්මවත්ථූනි භින්දිත්වා අට්ඨහි මාසෙහි දුතියසඞ්ගායනං අකංසු.

තදා ච මජ්ඣිමදෙසෙ පාතලිපුත්තනගරෙ සුසුනාගරඤ්ඤො පුත්තභූතස්ස කාළාසොකරඤ්ඤො අභිසෙකං පත්වා දසවස්සානි අහෙසුං. පරම්මරට්ඨෙ පන සිරිඛෙත්තනගරෙ ද්වත්තගොඞකස්සනාම රඤ්ඤො අභිසිත්තකාලතො පුරෙ එකවස්සං අහොසි. ජිනසාසනං පන වස්සසතං අහොසි.

ඉමිස්සඤ්ච දුතියසඞ්ගීතියං මහායස රෙවත සබ්බකාමිප්පමුඛා සත්තසතප්පමාණා මහාථෙරා දුතියං සඞ්ගායිත්වා දුතියං සාසනං පග්ගහෙසුං.

ආයස්මා මහායසත්ථෙරොචනාම පඤ්චහි එතදග්ගලාභෙ හි භගවතා ථොමිතස්ස ආනන්දත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො අහොසි. වජ්ජිපුත්තකානං භික්ඛූනං අධම්මවත්ථුදීපනං දුතියසඞ්ගීතියං කාරණමෙව. කාළාසොකරාජාච පගෙව අධම්මවාදීභික්ඛූනං සහායොපි සමානො පුන ධම්මවාදිභික්ඛූනං සහායො හුත්වා අනුග්ගහං අකාසි. තස්මා දුතියසාසනපග්ගහො රාජාති වෙදිතබ්බො.

දුතියසඞ්ගීතියං පන මහායසත්ථෙර රෙවත සබ්බකාමිප්පමුඛානං සත්තසතානං මහාථෙරානං සිස්සපරම්පරා අනෙකා හොන්ති, ගණනපථං වීතිවත්තා. යමෙත්ථ ඉතො පරං වත්තබ්බ, තං අට්ඨකථායං වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං. තෙ පන මහාථෙරා දුතියං සඞ්ගායිත්වා පරිනිබ්බායිංසූති. හොන්ති චෙත්ථ–

බුද්ධිමන්තො ච යෙ ථෙරා,
දුතියස්සඞ්ගිතිං කත්වා;
සාසනං පග්ගහිත්වාන,
මච්චුවසංව සම්පත්තා.

ඉද්ධිමන්තොපි යෙ ථෙරා,
මච්චුනො තාව වසං ගමුං;
කථංයෙව මයං මුත්තා,
තතො ආරක මුච්චනාති;

අයං දුතියසඞ්ගීතිකථාසඞ්ඛෙපො.

තතො පරං අට්ඨතිංසාධිකානි ද්වෙවස්සසතානි සම්මාසම්බුද්ධස්ස භගවතො සාසනං නිරාකුලං අහොසි නිරබ්බුදං. අට්ඨතිංසාධිකෙ පන ද්විවස්සසතෙ සම්පත්තෙ පාටලිපුත්ත නගරෙ සිරිධම්මාසොකස්සනාම රඤ්ඤො කාලෙ නිග්‍රොධසාමණෙරං පටිච්ච බුද්ධසාසනෙ පසීදිත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ලාභසක්කාරං බාහුල්ලං අහොසි. තදා සට්ඨිසහස්සමත්තා තිත්ථියා ලාභසක්කාරං අපෙක්ඛිත්වා අපබ්බජිතාපි පබ්බජිතාවිය හුත්වා උපොසථපවාරණාදිකම්මෙසු පවිසන්ති, සෙය්‍යථාපිනාම හංසානං මජ්ඣෙ බකා, යථා ච ගුන්නං මජ්ඣෙ ගවජා, යථා ච සින්ධවානං මජ්ඣෙ ගද්‍රභාති.

තදා භික්ඛුසඞ්ඝො ඉදානි අපරිසුද්ධා පරිසාති මනසි කරිත්වා උපොසථං න අකාසි. සාසනෙ අබ්බුදං හුත්වා සත්තවස්සානි උපොසථපවාරණානි ඡිජ්ජන්ති. සිරිධම්මාසො කො ච රාජා තං සුත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙහි උපොසථං කාරාපෙහීති එකං අමච්චං පෙසෙසි. අමච්චො ච භික්ඛූ උපොසථං අකත්තුකාමෙ කිං කරිස්සාමීති රාජානං පටිපුච්ඡිතුං අවිසහතාය සයං මූළ්හො හුත්වා අඤ්ඤෙන මූළ්හෙන මන්ථෙත්වා සචෙ භික්ඛුසඞ්ඝො උපොසථං න කරෙය්‍ය, භික්ඛුසඞ්ඝං ඝාතෙතුකාමො මහාරාජාති සයං මූළ්හො හුත්වා මූළ්හස්ස සන්තිකා මූළ්හවචනං සුත්වා විහාරං ගන්ත්වා උපොසථං අකත්තුකාමං භික්ඛුසඞ්ඝං ඝාතෙසි.

රාජා ච තං සුත්වා අයං බාලො මයා අනාණත්තොව හුත්වා ඊදිසං ලුද්දකම්මං අකාසි, අහං පාපකම්මතො මුච්චිස්සාමිවා මාවාති ද්වෙළ්හකජාතො හුත්වා මහාමොග්ගලිපුත්ත තිස්සත්ථෙරං ගඞ්ගාය පතිසොතතො ආනෙත්වා තං කාරණං ථෙරං පුච්ඡි. ථෙරො ච දීපකතිත්තිරජාතකෙන අචෙතනතාය පාපකම්මතො මොචෙස්සසිති විස්සජ්ජෙසි, සත්තාහම්පි තිත්ථියානං වාදං සිරිධම්මාසොකරඤ්ඤො සික්ඛාපෙසි, වාදෙන වාදං තුලයිත්වා සට්ඨිසහස්සමත්තෙ තිත්ථියෙ සාසනබාහිරං අකාසි. තදා පන උපොසථං අකාසි. භගවතා වුත්තනියාමෙනෙව කථාවත්ථුඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝමජ්ඣෙ බ්‍යාකාසි . අසොකාරාමෙ ච සහස්සමත්තා මහාථෙරා නවහි මාසෙහි සඞ්ගායිංසුං.

තදා මජ්ඣිමදෙසෙ පාටලිපුත්තනගරෙ සිරිධම්මාසොකරඤ්ඤො රජ්ජං පත්වා අට්ඨාරසවස්සානි අහෙසුං. මරම්මරට්ඨෙ පන සිරිඛෙත්තනගරෙ රම්බොඞකස්සනාම රඤ්ඤො රජ්ජං පත්වා ද්වාදස වස්සානි අහෙසුන්ති.

ඉමිස්සඤ්ච තතියසඞ්ගීතියං මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරොනාම දුතියසඞ්ගායකෙහි මහාථෙරෙහි බ්‍රහ්මලොකං ගන්ත්වා සාසනස්ස පග්ගහණත්ථං තිස්සනාම මහාබ්‍රහ්මානං ආයාචිත නියාමෙන තතො චවිත්වා ඉධ මොග්ගලියානාම බ්‍රාහ්මණියා කුච්ඡිම්හි නිබ්බත්තසත්තො.

ලාභසක්කාරං අපෙක්ඛිත්වා සට්ඨිසහස්සමතානං තිත්ථියානං සමණාලයං කත්වා උපොසථපවාරණාදීසු කම්මෙසු පවෙසනං පරිසාය අසුද්ධත්තා සත්තවස්සානි උපොසථස්ස අකරණඤ්ච සාසනස්ස පග්ගහණෙ කාරණමෙව. මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්ස මජ්ඣන්තික මහාරෙවප්පමුඛා මහාථෙරා තතියං සඞ්ගායිත්වා තතියං සාසනං පග්ගහෙසුං.

සිරිධම්මාසොකරාජා ච තිත්ථියානං වාදං සල්ලක්ඛෙත්වා තිත්ථියෙ බහිසාසනකරණාදීහි සාසනස්ස පග්ගහො රාජාති වෙදිතබ්බො. මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්ස මජ්ඣිමන්තික මහාරෙවප්පමුඛානං සහස්සමත්තානං මහාථෙරානං සිස්සපරම්පරා අනෙකා හොන්ති, ගණනපථං වීතිවත්තා. යමෙත්ථ ඉතො පරං වත්තබ්බං, තං අට්ඨකථායං වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං. තෙ පන මහාථෙරා තතියං සඞ්ගායිත්වා පරිනිබ්බායිංසූති. හොන්ති චෙත්ථ–

මහිද්ධිකාපි යෙ ථෙරා,
සඞ්ගායිත්වාන සාසනෙ;
මච්චුවසංව ගච්ඡිංසු,
අබ්භගබ්භංව භාකරො.

යථා එතෙව ගච්ඡන්ති,
තථා මයම්පි ගච්ඡාම;
කොනාම මච්චුනා මුච්චෙ,
මච්චූපරායනා සත්තා.

තස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො,
නිබ්බානං පන අච්චුතං;
තස්සෙව සච්ඡිකත්ථාය,
පුඤ්ඤං කරෙය්‍ය සබ්බදාති.

අයං තතියසඞ්ගීතිකථාසඞ්ඛෙපො.

තතො පරං කත්ථ සම්මාසම්බුද්ධස්ස භගවතො සාසනං සුචිරං පතිට්ඨහිස්සතීති විමංසිත්වා මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො පච්චන්තදෙසෙ ජිනසාසනස්ස සුප්පතිට්ඨියමානභාවං පස්සිත්වා නවට්ඨානානි ජිනසාසනස්ස පතිට්ඨාපනත්ථාය විසුං විසුං මහාථෙරෙ පෙසෙසි. සෙය්‍යථීදං. මහාමහින්දත්ථෙරං සීහළදීපං පෙසෙසි-ත්වං එතං දීපං ගන්ත්වා තත්ථ සාසනං පතිට්ඨපෙහීති, සොණත්ථෙරං උත්තරත්ථෙරඤ්චසුවණ්ණභූමිං, මහාරක්ඛිතත්ථෙරං යොනකලොකං, රක්ඛිතත්ථෙරං වනවාසීරට්ඨං, යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං අපරන්තරට්ඨං, මජ්ඣන්ති කත්ථෙරං කස්මීරගන්ධා රරට්ඨං, මහාරෙවත්ථෙරං මහිංසකමණ්ඩලං, මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං මහාරට්ඨං, මජ්ඣිමත්ථෙරං චීනරට්ඨන්ති. තත්ථ ච උපසම්පදපහොනකෙන සඞ්ඝෙන සද්ධිං පෙසෙසි. තෙ ච මහාථෙරා විසුං විසුං ගන්ත්වා සාසනං තත්ථ තත්ථ පතිට්ඨාපෙසුං. පතිට්ඨාපෙත්වා ච තෙසු තෙසු ඨානෙසු භික්ඛූනං කාසාවපජ්ජොතෙන විජ්ජොතමානා අබ්භහිමධූරජොරාහුසඞ්ඛාතෙහි විමත්තො විය නිසානාථො ජිනසාසනං අනන්තරායං හුත්වා පතිට්ඨාසි.

තෙසු පන නවසු ඨානෙසු සුවණ්ණභූමිනාම අධුනා සුධම්මනගරමෙව. කස්මා පනෙතං විඤ්ඤායතීති චෙ. මග්ගානුමානතො ඨානානුමානතො වා. කථං මග්ගානුමානතො. ඉතො කිර සුවණ්ණභූමි සත්තමත්තානි යොජනසතානි හොන්ති, එකෙන වාතෙ න ගච්ඡන්තී නාවා සත්තහි අහොරත්තෙහි ගච්ඡති, අථෙකස්මිං සමයෙ එවං ගච්ඡන්ති නාවා සත්තාහම්පි නදියා වට්ටමච්ඡ පිට්ඨෙ නෙව ගතාති අට්ඨකථායං වුත්තෙන සීහළදීපතො සුවණ්ණභූමිං ගතමග්ගප්පමාණෙන සුධම්මපුරතො සීහළදීපං ගතමග්ගප්පමාණං සමෙති. සුධම්මෙ පුරතො කිර හි හිංසළදීපං සත්තමත්තානි යොජනසතානි හොන්ති, උජුං වායුආගමනකාලෙ ගච්ඡන්ති වායුනාවා සත්තහි අහොරත්තෙහි සම්පාපුණාති. එවංමග්ගානුමානතො විඤ්ඤායති.

කථං ඨානානුමානතො. සුවණ්ණභූමි කිර මහාසමුද්දසමීපෙ තිට්ඨති, නානාවෙරජ්ජකානම්පි වාණිජානං උපසඞ්කමනට්ඨානභූතං මහාතිත්ථං හොති. තෙනෙව මහාජනකකුමාරාදයො චම්පානගරාදිතො සංවොහාරත්ථාය නාවාය සුවණ්ණභූමිං ආගමංසූති. සුධම්මපුරම්පි අධුනා මහාසමුද්දසමීපෙයෙව තිට්ඨති. එවං ඨානානුමාසතො විඤ්ඤායතීති.

අපරෙ පන සුවණ්ණභූමිනාම හරිභුඤ්ජරට්ඨංයෙව, තත්ථ සු වණ්ණස්ස බාහුල්ලත්තාති වදන්ති. අඤ්ඤෙ පන සියාමරට්ඨංයෙවාති වදන්ති. තං සබ්බං විමංසිතබ්බං.

අපරන්තං නාම විසුං එකරට්ඨමෙවාති අපරෙ වදන්ති. අඤ්ඤෙ පන අපරන්තංනාම සුනාපරන්තරට්ඨමෙවාති වදන්ති. තං යුත්තමෙව. කස්මා අපරන්තං නාම සුනාපරන්තරට්ඨමෙවාති විඤ්ඤායතීති චෙ. අට්ඨකථාසු ද්වීහි නාමෙහි වුත්තත්තා. උපරිපණ්ණාසඅට්ඨකථායඤ්හි සළායතනසංයුත්තට්ඨකථායඤ්ච අට්ඨකථාචරියෙහි සුනාපරන්තරට්ඨෙ කොණ්ඩධානත්ථෙරෙන සලාකාදානාධිකාරෙ ලද්ධෙතදග්ගට්ඨානතං දස්සන්තෙහි අපරන්තරට්ඨං සුන සද්දෙන යොජෙත්වා වුත්තං. ධම්මපදට්ඨකථායං පන අඞ්ගුත්තරට්ඨකථායඤ්ච තමෙව රට්ඨං විනා සුනසද්දෙන වුත්තං. සුනසද්දො චෙත්ථ පුත්තපරියායො. මන්ධාතුරඤ්ඤො ජෙට්ඨපුත්තො චතුද්දීපවාසි නො පක්කොසිත්වා තෙසං විසුං විසුං නිවාසට්ඨානං නියාදෙසි. තත්ථ උත්තරදීපවාසීනං ඨානං කුරුරට්ඨංනාම, පුබ්බදීපවාසීනං පන වෙදෙහරට්ඨංනාම, පච්ඡිමදීපවාසීනං අපරන්තං නාම. හත්තපච්ඡිමදීපෙ ජාතත්තා තෙ සුනසද්දෙන වුත්තා. තත්‍ර ජාතාපි හි තෙසං පුත්තාතිවා සුනාතිවා වුත්තා, යථා වජ්ජිපුත්තකා භික්ඛූති. වත්තිච්ඡාවසෙන වා වාචාසිලිට්ඨවසෙන ච ඉදමෙව සුනසද්දෙන විසෙසෙත්වා වොහරන්තීති දට්ඨබ්බං.

යොනකරට්ඨංනාම යවනමනුස්සානං නිවාසට්ඨානමෙව, යංජඞ්ගමඞ්ගසඉති වුච්චති.

වනවාසීරට්ඨංනාම සිරිඛෙත්තනගරට්ඨානමො. කෙචි පන වනවාසීරට්ඨංනාම එකං රට්ඨමෙව, න සිරිඛෙත්තනගරට්ඨානන්ති වදන්ති. තං න සුන්දරං. සිරිඛෙත්තනගරට්ඨානමෙව හි වනවාසීරට්ඨං නාම. කස්මා පනෙතං විඤ්ඤායතීතිචෙ. ඉමස්ස අම්හාකං රඤ්ඤො හාතිකරඤ්ඤො කාලෙ සිරිඛෙත්තනගරෙ ගුම්භෙහි පටිච්ඡාදිතෙ එකස්මිං ථූපුඤ්ජෙ අන්තො නිම්මුජ්ජිත්වා ඨිතං පොරාණිකං එකං ලොහමයබුද්ධපටිබිම්බං පටිලභි, තස්ස ච පල්ලඞ්කෙ ඉදං වනවාසීරට්ඨවාසීනං පූජනත්ථායාතිආදිනා පොරාණලෙඛනං දිස්සති, තස්මා යෙවෙතං විඤ්ඤායතීති.

කස්මීරගන්ධාරරට්ඨංනාම කස්මීරරට්ඨං ගන්ධාරරට්ඨඤ්ච. තානි පන රට්ඨානි එකාබද්ධානි හුත්වා තිට්ඨන්ති. තෙනෙව මජ්ඣන්තික ත්ථෙරං එකං ද්වීසු රට්ඨෙසු පෙසෙසි. ජනපදත්තා පන නපුංසකෙකත්තං භවති. තදා පන එකස්ස රඤ්ඤො ආණාය පතිට්ඨානවිසයත්තා එකත්තවචනෙන අට්ඨකථායං වුත්තන්තිපි වදන්ති.

මහිංසකමණ්ඩලංනාම අන්ධකරට්ඨං, යං යක්ඛපුරරට්ඨන්ති වුච්චති.

මහාරට්ඨංනාම මහානගරරට්ඨං. ආධුනා හි මහාරට්ඨමෙව න ගරසද්දෙන යොජෙත්වා මහානගරරට්ඨන්ති වොහරන්තීති. සියාමරට්ඨන්තිපි වදන්ති ආචරියා.

චිනරට්ඨංනාම හිමවන්තෙන එකාබද්ධං හුත්වා ඨිතං චීනරට්ඨං යෙ වාති.

ඉදං සාසනස්ස නවසු ඨානෙසු විසුං විසුං පතිට්ඨානං.

ඉදානි ආදිතො පට්ඨාය ථෙරපරම්පරකථා වත්තබ්බා. සම්මාසම්බුද්ධස්ස හි භගවතො සද්ධිවිහාරිකො උපාලිත්ථෙරො,තස්ස සිස්සො දාසකත්ථෙරො, තස්ස සිස්සො සොණකත්ථෙරො, තස්ස සිස්සො සිග්ගවත්ථෙරො චන්දවජ්ජිත්ථෙරො ච, තෙසං සිස්සො මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරොති ඉමෙ පඤ්චමහාථෙරා සාසනවංසෙ ආදිභූතා ආචරියපරම්පරානාම. තෙසඤ්හි සිස්සපරම්පරභූතා ථෙරපරම්පරා යාවජ්ජතනා න උපච්ඡින්ධන්ති. ආචරියපරම්පරාය ච ලජ්ජිභික්ඛූ යෙව පවෙසෙත්වා කථෙතබ්බා නො අලජ්ජිභික්ඛූ. අලජ්ජීභික්ඛූ නාම හි බහුස්සුතාපි සමානා ලාභගරුලොකගරුආදිහි ධම්මතන්ති නාසෙත්වා සාසනවරෙ මහාභයං උප්පාදෙන්තීති. සාසනරක්ඛනකම්මංනාම හි ලජ්ජීනංයෙව විසයො නො අලජ්ජීනං. තෙනාහු පොරාණා ථෙරා, අනාගතෙ සාසනං කො නාම රක්ඛිස්සතීති අනුපෙක්ඛිත්වා අනාගතෙ සාසනං ලජ්ජිනො රක්ඛිස්සන්ති, ලජ්ජිනො රක්ඛිස්සන්ති, ලජ්ජිනො රක්ඛිස්සන්තීති තික්ඛාත්තුං වාචං නිච්ඡාරෙසුං. එවං මජ්ඣිමදෙසෙපි අලජ්ජීපුග්ගලා බහු සන්තීති වෙදිතබ්බා.

පරිනිබ්බානතො හි භගවතො වස්සසතානං උපරි පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව වජ්ජිපුත්තකා භික්ඛූ අධම්මවත්ථූනි දීපෙත්වා පඨමසඞ්ගීතිකාලෙ බහිකතෙහි පාපභික්ඛූහි සද්ධිං මන්තෙත්වා සහායං ගවෙසෙත්වා මහාසඞ්ගීතිවොහාරෙන මහාථෙරා විය සඞ්ගීතිං අකංසු. කත්වා ච විසුං ගණා අහෙසුං. අහොවත ඉදං හාසිතබ්බකම්මං, සෙය්‍යථාපි නාම ජරසිඞ්ගාලො චතුපදසාමඤ්ඤෙන මානං ජප්පෙත්වා අත්තානං සීහං විය මඤ්ඤිත්වා සීහො විය සීහනාදං නදීති. තෙ පාවචනං යථා භූතං අජානිත්වා සද්දච්ඡායාමත්තෙන යථාභූතං අත්ථං නාම සිංසු. කිඤ්චි පාවචනම්පි අපනෙසුං. තඤ්ච සකගණෙයෙව හොති, න ධම්මවාදීගණෙ. ධම්මවිනයං විකොපෙත්වා යථිච්ඡිත වසෙනෙව චරිංසු. අයං පන මහාසඞ්ගීතිනාම එකො අධම්මවාදීගණො.

තතො පච්ඡා කාලං අතික්කන්තෙ තතොයෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං වාදතො භිජ්ජිත්වා ගොකුලිකොනාම එකො ගණො එකබ්‍යොහාරොනාම එකොති ද්වෙ ගණා භිජ්ජිංසු. තතො පච්ඡා ගොකුලිකගණගණතොයෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං භිජ්ජිත්වා බහුස්සුතිකොනාම එකො ගණො පඤ්ඤත්තිවාදොනාම එකොති ද්වෙ ගණා භිජ්ජිංසු. පුනපි තෙහියෙව ගණෙහි චෙතියවාදොනාම එකො ගණො භිජ්ජි.

තතො පච්ඡා චිරකාලං අතික්කන්තෙ ධම්මවාදීගණෙහි විසභාගගණං පවිසිත්වා මහිංසාසකොනාම එකොගණො වජ්ජිපුත්තකොනාම එකොති ද්වෙ ගණා භිජ්ජිංසු. තතො පච්ඡාපි වජ්ජිපුත්තකගණතොයෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං භිජ්ජිත්වා

ධම්මුත්තරිකොනාම එකො ගණො, භද්දයානිකොනාම එකො, ඡන්නාගාරිකොනාම එකො, සමුතිකොනාම එකොති චත්තාරො ගණා භිජ්ජිංසු.

පුනපි මහිංසාසකගණතො අඤ්ඤමඤ්ඤං භිජ්ජිත්වා සබ්බත්ථිවාදොනාම එකො ගණො, ධම්මගුත්තිකොනාම එකො, කස්සපියොනාම එකො, සඞ්කන්තිකොනාම එකො, සුත්තවාදො නාම එකොති පඤ්ච ගණා භිජ්ජිංසු.

එවං මජ්ඣිමදෙසෙ දුතියසඞ්ගීතිං සඞ්ගායන්තානං මහාථෙරානං ධම්මවාදීථෙරවාදගණතො විසුං විසුං භිජ්ජමානා අධම්මවාදීගණා සත්තරස අහෙසුං. තෙ ච අධම්මවාදීගණා සාසනෙ ථෙරපරම්පරාය අනන්තො ගධා. තෙ හි සාසනෙ උපකාරා න හොන්ති, ථෙරපරම්පරාය ච පවෙසෙත්වා ගණ්හිතුං න සක්කා, යථා හංසගණෙ බකො, යථා ච ගො ගණෙ ගවජො, යථා ච සුවණ්ණගණෙ හාරකූටොති.

මහාකස්සපත්ථෙරාදිතො පන ආගතා ථෙරපරම්පරා උපාලි දාසකො චෙවාතිආදිනා පරිවාරඛන්ධකෙ සමන්තපාසාදිකට්ඨකථායඤ්ච ආගතනයෙනෙව වෙදිතබ්බා.

උපාලිත්ථෙරාදීනං පරිසුද්ධාචාරාදීනි අනුමානෙත්වා යාව මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරා, තාව තෙසං ථෙරානං පරිසුද්ධා චාරාදීනීති සක්කා ඤාතුං, සෙය්‍යථාපි නදියා උපරිසොතෙ මෙඝවස්සානි අනුමානෙත්වා අධොසොතෙ නදියා උදකස්ස බාහුල්ලභාවො විඤ්ඤාතුං සක්කාති අයං කාරණානුමානනයො නාම.

යාව පන මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරා, තාව ථෙරානං පරිසුද්ධාචාරාදීනි අනුමානෙත්වා උපාලිත්ථෙරස්ස පරිසුද්ධාචාරාදීනීති සක්කා ඤාතුං, සෙය්‍යථාපි නාම උපරිධූමං පස්සිත්වා අනුමානෙත්වා අග්ගි අත්ථීති සක්කා ඤාතුන්ති අයං ඵලානුමානන යො නාම.

අදිභූතස්ස පන උපාලිත්ථෙරස්ස අවසානභූතස්ස ච මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරස්ස පරිසුද්ධාචාරාදීනි අනුමානෙත්වා මජ්ඣෙ දාසකසොණකසිග්ගවාදීනං ථෙරානං පරිසුද්ධාචාරාදීනීති සක්කා ඤාතුං, සෙය්‍යථාපි නාම සිලාපට්ටස්ස ඔරභාගෙ පාරභාගෙ ච මිගපදවළඤ්ජනං දිස්වා අනුමානෙත්වා මජ්ඣෙ අපාකටං පදවළඤ්චනං අත්ථීති සක්කා ඤාතුන්ති අයං මිගපදවළඤ්ජන නයො නාම.

එවං තීහි නයෙහි අයං ථෙරවාදගණො ධම්මවාදීලජ්ජීපෙසලොති වෙදිතබ්බො. එවමුපරිපි නයො නෙතබ්බො. ථෙරපරම්පරා ච යාව පොත්ථකාරුළ්හා පරිවාරඛන්ධකෙ සමන්ත පාසාදිකායඤ්ච තතො මහින්දො ඉට්ටියොතිආදිනා වුත්ත නයෙන වෙදිතබ්බාති.

ඉති සාසනවංසෙ නවට්ඨානාගතසාසනවංසකථාමග්ගො

නාම පඨමො පරිච්ඡෙදො.

2. සීහළදීපිකසාසනවංසකථාමග්ගො

2. ඉදානි සීහළදීපසාසනකථාමග්ගං වත්තුං ඔකාසො අනුප්පත්තො, තස්මා තං වක්ඛාමි.

සීහළදීපඤ්හි සාසනස්ස පතිට්ඨානභූතත්තා චෙතියගබ්භසදිසං හොති. සම්මාසම්බුද්ධො කිර සීහළදීපං ධරමානකාලෙපි තික්ඛත්තුං අගමාසි. පඨමං යක්ඛානං දමනත්ථං එකකොව ගන්ත්වා යක්ඛෙ දමෙත්වා මයි පරිනිබ්බුතෙ සීහළදීපෙ සාසනං පතිට්ඨහිස්සතීති තම්බපණ්ණිදීපෙ ආරක්ඛං කරොන්තො තික්ඛත්තුං දීපං ආවිඤ්ජි. දුතියං මාතුලභාගිනෙය්‍යානං නාගරාජූනං දමනත්ථාය එකකොව ගන්ත්වා තෙ දමෙත්වා අගමාසි. තතියං පඤ්චභික්ඛුසතපරිවාරො ගන්ත්වා මහාචෙතියට්ඨානෙ ච ථූපාරාමචෙතියට්ඨානෙ ච මහාබොධිපතිට්ඨිතට්ඨානෙ ච මහියඞ්ගණචෙතියට්ඨානෙ ච මුදිඞ්ගණචෙතියට්ඨානෙ ච දීඝවාපි චෙතියට්ඨානෙ ච කල්‍යාණියචෙතියට්ඨානෙ ච නිරොධසමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා නිසීදි.

තදා ච පන සාසනං ඔගාහෙත්වාන තාව තිට්ඨති. පච්ඡා පන යථාවුත්තත්ථෙරපරම්පරාය සමභිනිවිට්ඨෙන මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරෙන පෙසිතො මහින්දත්ථෙරො ජිනචක්කෙ පඤ්චතිංසාධිකෙ ද්විසතෙ සම්පත්තෙ දුතියකත්තිකමාසෙ ඉට්ටියෙන උත්තියෙන සම්බලෙන භද්දසාලෙන චාති එතෙහි ථෙරෙහි සද්ධිං සීහළදීපං අගමාසි. සොණුත්තරත්ථෙරාදයො ජිනචක්කෙ පඤ්චතිංසාධිකෙ ද්විසතෙ සම්පත්තෙ දුතියකත්තිකමාසෙයෙව සාසනස්ස පතිට්ඨාපනත්ථාය අත්තනො අත්තනො සම්පත්තභාරභූතං තං තං ඨානං අගමංසු.

මහාමහින්දත්ථෙරො පන සත්තමාසානි ආගමෙත්වා ජිනචක්කෙ ඡත්තිංසාධිකෙ ද්විසතෙ සම්පත්තෙ ජෙට්ඨමාසස්ස පුණ්ණමියං සීහළදීපං සාසනස්ස පතිට්ඨාපනත්ථාය අගමාසි. තෙනෙව තෙසු නවසු ඨානෙසු සීහළදීපං ඡත්තිංසාධිකෙ ද්විස තෙ අගමාසි. අඤ්ඤානි පන අට්ඨ ඨානානි පඤ්චතිංසාධිකද්විසතෙයෙව අගමාසීති විසුං ච වත්ථපෙතබ්බො.

කස්මා පන මහාමහින්දත්ථෙරො සත්තමාසානි ආගමෙත්වා සබ්බපච්ඡා සීහළදීපං ගච්ඡතීති. සීහළදීපෙ මුටසිවො නාම රාජා ජරාදුබ්බලො අහොති, සාසනං පග්ගහෙතුං අසමත්ථො, තස්ස පන පුත්තො දෙවානං පිය තිස්සො නාම රාජකුමාරො දහරො සාසනං පග්ගහෙතුං සමත්ථො භවිස්සති, සො ච දෙවානං පියතිස්සො රජ්ජං තාව ලභතු වෙදිස්සකගිරිනගරෙ මාතුයා සද්ධිං ඤාතකෙ තාව පස්සාමීති අපෙක්ඛිත්වා සත්තමාසානි ආගමෙත්වා ඡත්තිංසාධිකද්විසතෙයෙව ජිනචක්කෙ මහාමහින්දත්ථෙරො සීහළදීපං ගච්ඡතීති වෙදිතබ්බං.

මහාමහින්දත්ථෙරො ච ඉට්ටියාදීහි ථෙරෙහි චතූහි භාගිනෙය්‍යෙන සුමනසාමණෙරෙන භණ්ඩුකෙන නාම උපාසකෙ න චාති එතෙහි සද්ධිං ඡත්තිංසාධිකෙ ද්විසතෙ ජිනචක්කෙ ජෙට්ඨමාසපුණ්ණමියං සුවණ්ණහංසා විය ජෙට්ඨමාසෙ නභං උග්ගන්ත්වා ආකාසමග්ගෙන අනුරාධපුරස්ස පුරත්ථිමදිසාභාගෙ මිස්ස කපබ්බතකූටෙ පතිට්ඨාසි.

ජෙට්ඨමාසස්ස ච පුණ්ණමියං ලඞ්කාදීපෙ ජෙට්ඨමූලනක්ඛත්තසභා හුත්වා මනුස්සා ඡණං අකංසු. තෙනෙවාහ සාරත්ථදීපනියං නාම විනයඨීකායං, ජෙට්ඨමාසස්ස පුණ්ණමියං ජෙට්ඨනක්ඛත්තං මූලනක්ඛත්තං වා හොතීති. තත්ථ ච පුණ්ණමිනක්ඛත්තං රාජමත්තතන්තෙ පුණ්ණමිනක්ඛත්තවිචාරණනයෙන වුත්තන්ති දට්ඨබ්බං.

දෙවානං පිය තිස්සො ච රාජා නක්ඛත්තං නාම ඝොසාපෙත්වා ඡණං කාරෙථාති අමච්චෙ ආණාපෙත්වා චත්තාලී සපුරිසසහස්සපරිවාරො නගරම්හා නික්ඛමිත්වා යෙන මිස්ස කපබ්බතො, තෙන පායාසි මිගවං කීළිතුකාමො. අථ තස්මිං පබ්බතෙ අධිවත්ථා එකා දෙවතා මිගරූපෙන රාජානං එලොභෙත්වා පක්කොසිත්වා ථෙරස්ස අභිමුඛං අකාසි.

ථෙරො රාජානං ආගච්ඡන්තං දිස්වා මමංයෙව රාජා පස්සතු මා ඉතරෙති අධිට්ඨහිත්වා තිස්ස තිස්ස ඉතො එහීති ආහ. රාජා තං සුත්වා චින්තෙසි, ඉමස්මිං දීපෙ ජාතො සකලොපි මනුස්සො මං තිස්සොති නාමං ගහෙත්වා ආලපිතුං සමත්ථො නාම නත්ථි, අයං පන භින්නභින්නපටධරො භණ්ඩුකාසාව වසනො මං නාමෙන ආලපති, කො නුඛො අයං භවිස්සති, මනුස්සො වා අමනුස්සො වාති. ථෙරො ආහ,–

සමණා මයං මහාරාජ, ධම්මරාජස්ස සාවකා;
තවෙව අනුකම්පාය, ජම්බුදීපා ඉධාගතාති.

තදා ච දෙවානං පියතිස්සො රාජා අසොකරඤ්ඤා පෙසිතෙන අභිසෙකෙන එකමාසාභිසිත්තො අහොසි. විසාඛපුණ්ණමායං හිස්ස අභිසෙකමකංසු. සො ච අසොකරඤ්ඤා පෙසිතෙ ධම්මපණ්ණාකාරෙ රතනත්තයගුණප්පටිසංයුත්තං සාසනප්පවත්තිං අවිරසුතං අනුස්සරමානො තං ථෙරස්ස සමණා මයං මහාරාජ, ධම්මරාජස්ස සාවකාති වචනං සුත්වා අය්‍යා නුඛො ආගතාති තාවදෙව ආවුධං නික්ඛිපිත්වා එකමන්තං නිසීදි සම්මොදනීයං කථං කථයමානො. යථාහ,–

ආවුධං නික්ඛිපිත්වාන, එකමන්තං උපාවිසි;

නිසජ්ජ රාජා සම්මොදි, බහුං අත්ථූපසඤ්හිතන්ති.

සම්මොදනීයං කථඤ්ච කුරුමානෙයෙව තස්මිං තානිපි චත්තාලීසපුරිසසහස්සානි ආගන්ත්වා සම්පරිවාරෙසුං. තදාථෙරො ඉතරෙපි ජ ජනෙ දස්සෙසි. රාජා දිස්වා ඉමෙ කදා ආගතාති ආහ. මයා සද්ධිංයෙව මහාරාජාති. ඉදානි පන ජම්බුදීපෙ අඤ්ඤෙපි එවරූපා සමණා සන්තීති. සන්ති මහාරාජ එතරහිජම්බුදීපො කාලාවපජ්ජොතො ඉසිවාතපටිවාතො, තස්මිං–

තෙවිජ්ජා ඉද්ධිපත්තා ච, චෙතොපරියකොවිදා;
ඛීණාසවා අරහන්තො, බහූ බුද්ධස්ස සාවකාති.

භන්තෙ කෙන ආගතත්ථාති. නෙව මහාරාජ උදකෙන, න ථලෙනාති. රාජා ආකාසෙන ආගතාති අඤ්ඤාසි. ථෙරො අත්ථි නුඛො රඤ්ඤො පඤ්ඤාවෙයාත්තිකන්ති වීමංසනත්ථාය ආසන්නං අම්බරුක්ඛං ආරබ්භ පඤ්හං පුච්ඡි, –

කින්නාමො මහාරාජ අයං රුක්ඛොති. අම්බරුක්ඛො නාම භන්තෙති. ඉමං පන මහාරාජ අම්බං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤො අම්බො අත්ථි වා නත්ථි වාති. අත්ථි භන්තෙ අඤ්ඤෙපි බහූ අම්බරුක්ඛාති. ඉමඤ්ච අම්බං තෙ ච අම්බෙ මුඤ්චිත්වා අත්ථි නුඛො මහාරාජ අඤ්ඤෙ රුක්ඛාති. අත්ථි භන්තෙ, තෙ පන න අම්බරුක්ඛාති. අඤ්ඤෙ ච අම්බෙ අනම්බෙ ච මුඤ්චිත්වා අත්ථි පන අඤ්ඤො රුක්ඛොති. අයමෙව භන්තෙ අම්බ රුක්ඛොති. සාධු මහාරාජ පණ්ඩිතොසීති.

අත්ථි පන මහාරාජ තෙ ඤාතකාති. අත්ථි භන්තෙ බහුජනාති. තෙ මුඤ්චිත්වා කෙචි අඤ්ඤාතකාපි අත්ථි මහාරාජාති. අඤ්ඤාතකා භන්තෙ ඤාතකෙහි බහුතරාති. තවඤාතකෙ ච අඤ්ඤාතකෙ ච මුඤ්චිත්වා අත්ථඤ්ඤො කොචි මහාරාජාති. අහමෙව භන්තෙති. සාධු මහාරාජ අත්තා නාම අත්තනො නෙව ඤාතකො න අඤ්ඤාතකොති.

අථ ථෙරො පණ්ඩිතො රාජා සක්ඛිස්සති ධම්මං අඤ්ඤාතුන්ති චූළහත්ථිපදොපමසුත්තං කථෙසි. කථාපරියොසානෙ රාජා තීසු සරණෙසු පතිට්ඨහි සද්ධිං චත්තාලීසාය පාණසහස්සෙහීති. තතො පරං යං යං වත්තබ්බං, තං තං සමන්තපාසාදිකාදීසු වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං.

ඉච්චෙවං සීහළදීපෙ සාසනානුග්ගහණ මහින්දත්ථෙරතො ආගතා සිස්සපරම්පරා බහූ හොන්ති, ගණනපථං වීති වත්තා. කථං. මහාමහින්දත්ථෙරස්ස සිස්සො අරිට්ඨො නාම ථෙරො, තස්ස සිස්සො තිස්සදත්තො, තස්ස සිස්සො කාළසුමනො, තස්ස සිස්සො දීඝො, තස්ස සිස්සො දීඝ සුමනො, තස්ස සිස්සො කාළසුමනො, තස්ස සිස්සො නාගො, තස්ස සිස්සො බුද්ධරක්ඛිතො, තස්ස සිස්සො තිස්සො, තස්ස සිස්සො රෙවො, තස්ස සිස්සො සුමනො, තස්ස සිස්සො චූළනාගො, තස්ස සිස්සො ධම්මපාලි එතා, තස්ස සිස්සො ඛෙමො, තස්ස සිස්සො උපලිස්සො, තස්ස සිස්සො ඵුස්සදෙවො, තස්ස සිස්සො සුමනො, තස්ස සිස්සො මහාපදුමො, තස්ස සිස්සො මහාසීවො, තස්ස සිස්සො උපාලි, තස්ස සිස්සො මහානාගො, තස්ස සිස්සො අභයො, තස්ස සිස්සො තිස්සො, තස්ස සිස්සො සුමනො, තස්ස සිස්සො චූළාභයො, තස්ස සිස්සො තිස්සො, තස්ස සිස්සො චූළදෙවො, තස්ස සිස්සො සීවොති. අයං යාව පොත්ථකාරුළසඞ්ඛාතා චතුත්ථසඞ්ගීතිකා, තාව ථෙරපරම්පරාති දට්ඨබ්බා.

වුත්තඤ්හෙතං අට්ඨකථායං,– යාවජ්ජභනා තෙසංයෙව අන්තෙවාසිකපරම්පරභූතාය ආචරියපරම්පරාය ආභතන්තිති වෙදිතබ්බන්ති.

එවං තෙසං සිස්සපරම්පරභූතා ආචරියපරම්පරා යාවජ්ජතනා සාසනෙ පාකටා හුත්වා ආගච්ඡන්තීති වෙදිතබ්බ.

සාසනෙ විනයධරෙහි නාම තිලක්ඛණසම්පන්නෙහි භවිතබ්බං. තීණි හි විනයධරස්ස ලක්ඛණානි ඉච්ඡි තබ්බානි. කතමානි තීණි. සුත්තඤ්චස්ස ස්වාගතං හොති සුප්පවත්ති සුවිනිච්ඡිතං සුත්තතො අනුබ්‍යඤ්ජනතොති ඉදමෙකං ලක්ඛණං, විනයෙ ඛො පන ඨිතො හොති අසංහීරොති ඉදං දුතියං, ආචරියපරම්පරා ඛො පනස්ස සුග්ගහිතා හොති සුමනසිකතා සූපධාරිතාති ඉදං තතියං.

තත්ථ ආචරියපරම්පරා ඛො පනස්ස සුග්ගහිතා හොතීති ථෙරපරම්පරා වංසපරම්පරා චස්ස සුට්ඨුගහිතා හොති. සුමනසිකතාති සුට්ඨු මනසිකතා, ආවජ්ජිතමත්තෙ ඤජ්ජලි තප්පදීපො විය හොති.

සූපධාරිතාති සුට්ඨු උපධාරිතා, පුබ්බාපරානුසන්ධිතො අත්ථතො කාරණතො ච උප ධාරිතා. අත්තනො මතිං පහාය ආචරියසුද්ධියා වත්තා හොති, මය්හං ආචරියො අසුකාචරියස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි, සො අසුකස්සාති එවං සබ්බං ආචරියපරම්පරං ථෙර වාදඞ්ගං ආහරිත්වා යාව උපාලිත්ථෙරො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හීති පාපෙත්වා ඨපෙති. තතොපි ආහරිත්වා උපාලිත්ථෙරො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි, දාසකත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස උපාලිත්ථෙරස්ස, සොණකත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස දාසකත්ථෙරස්ස, සිග්ගවත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සොණකත්ථෙරස්ස, මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස

සිග්ගවත්ථෙරස්ස චණ්ඩ වජ්ජිත්ථෙරස්ස චාති එවං සබ්බං ආචරියපරම්පරං ථෙරවාදඞ්ගං ආහරිත්වා අත්තනො ආචරියං පාපෙත්වා ඨපෙති. එවං උග්ගහිතා හි ආචරියපරම්පරා සුග්ගහිතා හොති.

එවං අසක්කොන්තෙන පන ද්වෙ තයො පරිවට්ටා උග්ගහෙතබ්බා. සබ්බපච්ඡිමෙන හි නයෙන යථා ආචරියො ච ආචරියාචරියො ච පාළිඤ්ච පරිපුච්ඡඤ්ච වදන්ති, තථා ඤාතුං වට්ටතීති.

යථා වුත්තත්ථෙරපරම්පරා පන භගවතො ධරමානකාලතො පට්ඨාය යාව පොත්ථකාරුළා මුඛපාඨෙනෙව පිටකත්තයං ධාරෙසුං, පරිපුණ්ණං පන කත්වා පොත්ථකෙ ලිඛිත්වා න ඨපෙන්ති. එවං මහාථෙරා දුක්කරකම්මං කත්වා සාසනං පග්ගණ්හිංසු. තත්‍රිදං වත්ථු,–

සීහළදීපෙ කිර චණ්ඩාලතිස්සභයෙන සඞ්ඛුබ්භිත්වා දෙවො ච අවස්සිත්වා දුබ්භික්ඛභයං උප්පජ්ජි. තදා අක්කො දෙවානමින්දො ආගන්ත්වා තුම්හෙ භන්තෙ පිටකං ධාරෙතුං න සක්ඛිස්සථ, නාවං පන ආරුහිත්වා ජම්බුදීපං ගච්ඡථ, සචෙ නාවා අප්පහොනකා භවෙය්‍ය, කට්ඨෙන වා වෙළුනා වා තරථ, අභයත්ථාය පන මයං රක්ඛිස්සාමාති ආහ.

තදා සට්ඨිමත්තා භික්ඛූ සමුද්දතීරං ගන්ත්වා පුන එතදහොසි,– මයං ජම්බුදීපං න ගච්ඡිස්සාම, ඉධෙව වසිත්වා තෙපිටකං ධාරිස්සාමාති. තතො පච්ඡා නාවා තිත්ථතො නිවත්තිත්වා සීහළදීපෙකදෙසං මලයජනපදං ගන්ත්වා මූලඵලාදීහියෙව යාපෙත්වා සජ්ඣායං අකංසු. ඡාතකභයෙන අතිපීළිතා හුත්වා එවම්පි කාතුං අසක්කොන්තො වාළුකතලෙ උරං ඨපෙත්වා සීසෙන සීසං අභිමුඛං කත්වා වාචං අනිච්ඡාරෙත්වා මනසායෙව අකංසු. එවං ද්වාදසවස්සානි සද්ධිං අට්ඨකථාය තෙපිටකං රක්ඛිත්වා සාසනං අනුග්ගහෙසුං.

ද්වාදසවස්සෙසු පන අතික්කන්තෙසු තං භයං වූපසමිත්වා පුබ්බෙ ජම්බුදීපං ගච්ඡන්තා සත්තභික්ඛුසතා ආගන්ත්වා සීහළදීපෙකදෙසං රාමජනපදෙ මණ්ඩලාරාමවිහාරං ආපජ්ජිංසු. තෙපි සට්ඨිමත්තා භික්ඛූ තමෙව විහාරං ගන්ත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං සම්මන්තෙත්වා සජ්ඣායිංසු. තදා අඤ්ඤමඤ්ඤං සමෙන්ති, න විරුජ්ඣන්ති, ගඞ්ගාදකෙන විය යමුනොදකං සංසන්දෙන්ති. එවං පිටකත්තයං මුඛපාඨෙනෙව ධාරෙත්වා මහාථෙරා දුක්කරකම්මං කරොන්තීති වෙදිතබ්බා.

යම්පි පරියත්තිං එකපදමත්තම්පි අවිරජ්ඣිත්වා ධාරෙන්ති, තං දුක්කරකම්මමෙව.

සීහළදීපෙ කිර පුනබ්බසුකස්ස නාම කුටුම්බිකස්ස පුත්තො තිස්සත්ථෙරො බුද්ධවචනං උග්ගණ්හිත්වා ඉමං ජම්බුදීපං ආගන්ත්වා යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ බුද්ධවචනං උග්ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තො නාවං අභිරුහනතිත්ථෙ එකස්මිං පදෙ උප්පන්නකඞ්ඛො යොජනසතමග්ගං නිවත්තිත්වා ආචරියස්ස සන්තිකං ආගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ එකස්ස කුටුම්බිකස්ස පඤ්හං කථෙසි. සො පසීදිත්වා සතසහස්සග්ඝනකං කම්පලං අදාසි. සොපි තං ආහරිත්වා ආචරියස්ස අදාසි. ථෙරො වා සියා කොට්ටෙත්වා නිසීදනට්ඨානෙ පරිභණ්ඩං කාරෙසි. කිමත්ථායාති. පච්ඡිමාය ජනතාය අනුග්ගහත්ථාය. එවං කිරස්ස අහොසි,– අම්හාකං ගතමග්ගං ආවජ්ජිත්වා අනාගතෙ සබ්‍රහ්මචාරිනො පටිපත්තිං පූරෙතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්තීති. තිස්සත්ථෙරොපි ආචරියස්ස සන්තිකෙ කඞ්ඛං ඡින්දිත්වා සීහළදීපමෙව සකට්ඨානං ආගමාසීති. ඉච්චෙවං පරියත්තිං එකපදමත්තම්පි අවිරජ්ඣිත්වා ධාරණම්පි දුක්කරකම්මමෙවාති දට්ඨබ්බං.

යම්පි යෙභුය්‍යෙන පගුණං න කරොන්ති, තස්ස අනන්තරධානත්ථාය අසම්මොසත්ථාය උග්ගහධාරණාදිවසෙන රක්ඛනම්පි කරොන්ති, තං දුක්කරකම්මමෙව.

සීහළදීපෙයෙව කිර මහාභයෙ එකස්සෙව භික්ඛුනො මහානිද්දෙසො පගුණො අහොසි. අථ චතුනිකායිකතිස්සත්ථෙරස්ස උපජ්ඣායො මහාතිපිටකත්ථෙරො නාම මහාරක්ඛිතත්ථෙරංආහ,– ආවුසො මහාරක්ඛිත අසුකස්ස සන්තිකෙ මහානිද්දෙසං ගණ්හාහීති. පාපොකිරායං භන්තෙ න ගණ්හාමීති. ගණ්හාවුසො අහං තෙ සන්තිකෙ නිසීදිස්සාමීති. සාධු භන්තෙ තුම්හෙසු නිසින්නෙසු ගණ්හිස්සාමීති පට්ඨපත්වා රත්තින්දිවං නිරන්තරං පරියාපුණන්තො ඔසානදිවසෙ හෙට්ඨාමඤ්චෙ ඉත්ථිං දිස්වා භන්තෙ සුතංයෙව මෙ පුබ්බෙ, සචාහං එවං ජානෙය්‍යං, න ඊදිසස්ස සන්තිකෙ ධම්මං පරියාපුණෙය්‍යන්ති ආහ. තස්ස පන සන්තිකෙ බහූ මහාථෙරා උග්ගණ්හිත්වා මහානිද්දෙසං පතිට්ඨාපෙසුං. එවං යං යෙභුය්‍යෙන පගුණං න කරොන්ති, තස්ස අනන්තරධානත්ථාය අසම්මොසත්තාය උග්ගහධාරණාදිවසෙන රක්ඛනම්පි දුක්කරකම්මං යෙවාති දට්ඨබ්බං.

ඉච්චෙවං භගවතො ධරමානකාලතො පභුති චිරකාලං යථාවුත්තමහාථෙරපරම්පරා පරියත්තිං මුඛපාඨෙනෙව ධාරෙසුං . අහොවත පොරාණිකානං මහාථෙරානං සතිපඤ්ඤාසමාධිවෙපුල්ලතාය හි තෙ මුඛපාඨෙනෙව ධාරෙතු සක්කාති. මුඛපාඨෙනෙව පොරාණකත්ථෙරානං පරියත්තිධාරණං පඤ්චනවුතාධිකානි චතුසතානි අහොසි.

භගවතො පරිනිබ්බානතො මහාවංසසාරත්ථසඞ්ගහෙසු ආගතනයෙන ජිනචක්කෙ පණ්ණාස්සාධිකෙ චතුසතෙ සම්පත්තෙ තම්බපණ්ණිදීපෙ රාජූනං අට්ඨාරසමකො'සද්ධාතිස්සස්ස නාම රඤ්ඤො පුත්තො වට්ටගාමණී නාම රාජා රජ්ජං පත්වා ඡවස්සකාලෙ අනාගතෙ සත්තා හීනසතිපඤ්ඤාසමාධිකා හුත්වා න සක්ඛිස්සන්ති මුඛපාඨෙන ධාරෙතුන්ති උපපරික්ඛිත්වා පුබ්බෙ වුත්තෙහි මහාථෙරෙහි අනුපුබ්බෙන ආගතා පඤ්චමත්තා මහාථෙරසතා

වට්ටගාමණිරාජානං නිස්සාය තම්බපණ්ණිදීපෙකදෙසෙ මලයජනපදෙ ආලොකලෙණෙ අට්ඨකථාය සහපිටකත්තයං පොත්ථකෙ ආරොපෙසුං.

තඤ්ච යථාවුත්තසඞ්ගීතියො උපනිධාය චතුත්ථසඞ්ගීතියෙව නාමාති වෙදිතබ්බා. වුත්තඤ්හෙතං සාරත්ථදීපනියං නාම විනයටීකායං,– චතුත්ථසඞ්ගීතිසදිසා හි පොත්ථකාරොහසඞ්ගීතීති.

සීහළදීපෙ පන වට්ටගාමණිරාජා මරම්මරට්ඨෙ සිරිඛෙත්තනගරෙ එකො නාම කුක්කුටසීසරාජා ච එකකාලෙන රජ්ජං කාරෙසි. අමරපුරමාපකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ සීහළදීපභික්ඛූහි ඉධ පෙසිතසන්දෙසකථායං පන තෙත්තිංසාධිකචතුසතෙ සම්පත්තෙ පොත්ථකාරුළං අකංසූති ආගතං. වුත්තඤ්හෙතං තත්ථ,– තෙත්තිංසාධිකචතුවස්සසතපරිමාණකාලන්ති.

ඉදං සීහළදීපෙ යාව පොත්ථකාරුළ්හා

සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

අථාපරං ජම්බුදීපෙ සීහළදීපෙ ච භික්ඛූ විසුං විසුං ගණවසෙන භිජ්ජිංසු, යථා අනොතත්තදහතො නික්ඛමනනදියා ගඞ්ගායමුනාදිවසෙන භිජ්ජන්තීති. තත්ථ ජම්බුදීපෙ ගණානං භිජ්ජමානතං උපරියෙව වක්ඛාම.

සීහළදීපෙ පන ගණානං භිජ්ජමානතා එවං දට්ඨබ්බා. කථං. සීහළදීපෙ හි සාසනස්ස පතිට්ඨමානකාලතො අට්ඨාරසාධි කද්විවස්සසතෙ සම්පත්තෙ වට්ටගාමණිරඤ්ඤා කාරාපිතෙ අභයගිරිවිහාරෙ පරිවාරඛන්ධකං පාඨතො ච අත්ථතො ච විපල්ලාසං කත්වා මහාවිහාරවාසිගණතො පුථු හුත්වා එකො ගණො භිජ්ජි, සො අභයගිරිවාසිගණො නාම, ධම්මරුචිගණොති ච තස්සෙව නාමං.

අභයගිරිවාසිගණස්ස භිජ්ජමානතො ද්වෙචත්තාලීසාධිකතිවස්සසතෙ සම්පත්තෙ මහාසෙනෙන නාම රඤ්ඤා කාරාපිතෙ ජෙතවනවිහාරෙ භික්ඛූ උභතොවිසඞ්ගපාඨෙ විපරීතවසෙන අභිසඞ්ඛරිත්වා අභයගිරිවාසිගණතො විසුං එකො ගණො අහොසි, සො ජෙතවනවාසිගණො නාම, සාගලියගණොති ච තස්සෙව නාමං.

ජෙතවන වාසිගණස්ස භිජ්ජමානකාලතො එකපඤ්ඤාසවස්සාධිකානං තිණ්ණං වස්සසතානං උපරි කුරුන්දවාසිනො ච කොලම්බවාසිනො ච භික්ඛූ භාගිනෙය්‍යං දාඨාපතිං නාම රාජානං නිස්සාය උභතොවිභඞ්ගපරිවාරඛන්ධකපාඨෙ විපරීතවසෙන අභිසඞ්ඛරිත්වා වුත්තෙහි ද්වීහි ගණෙහි විසුං හුත්වා මහාවිහාර වාසිගණ්හත්තමං තුලයිත්වා උපධාරෙත්වා මහාවිහාරනාමං ගහෙත්වා එකො ගණො භිජ්ජි. එවං සීහළදීපෙ මහාමහින්දත්ථෙරාදීනං වංසභූතෙන මහාවිහාරවාසි ගණෙන සද්ධිං චත්තාරො ගණා භිජ්ජිංසු.

තත්ථ මහාවිහාරවාසි ගණොයෙව එකො ධම්මවාදී අහොසි, සෙසා පන අධම්මවාදිනො. තෙ ච තයො අධම්මවාදිනො ගණා භූතත්ථං පහාය අභූතත්ථෙන ධම්මං අගරුං කත්වා චරිංසූති වචනතො සීහළදීපෙ අධම්මවාදිනො තයොපි අලජ්ජිනො ගණා පරිමණ්ඩලසුප්පටිච්ඡන්නාදිසික්ඛාපදානි අනාදියිත්වා විචරිංසු. තතො පට්ඨාය සාසනෙ එකච්චානං භික්ඛූනං නානප්පකාරවසෙන නිවාසනපාරුපනාදීනි දිස්සන්තීති වෙදිතබ්බං.

අධම්මවාදිගණානං භිජ්ජමානකාලතො සත්තවීසාධිකානං පඤ්චසතානං වස්සානඤ්ච උපරි සිරිසඞ්ඝබොධි නාම රාජා මහාවිහාර ගණස්ස පක්ඛො හුත්වා අධම්මවාදිනා තයො ගණෙ නිග්ගහිත්වා ජිනසාසනං පග්ගහෙසි. සො ච සිරිසඞ්ඝ බොධිරාජා අම්හාකං මරම්මරට්ඨෙ අරිමන්දනනගරෙ අනුරුද්ධෙන නාම රඤ්ඤා සමකාලවසෙන රජ්ජසම්පත්තිං අනුභවි.

තතො පච්ඡා සීහළදීපෙ වොහාරකතිස්සස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ කපිලෙන නාම අමච්චෙන සද්ධිං මන්තෙත්වා මහාවිහාර වාසිනො භික්ඛූ නිස්සාය අධම්මවාදිගණෙ නිග්ගණ්හිත්වා ජිනසාසනං පග්ගණ්හාති.

තතො පච්ඡා ච ගොට්ඨාභයස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ අභයගිරි වාසිනො භික්ඛූ පරසමුද්දං පබ්බාජෙත්වා මහාවිහාර වාසිනො භික්ඛූ නිස්සාය සාසනං විසොධයි.

තතො පච්ඡාපි ගොට්ඨාභයරඤ්ඤො පුත්තභූතස්ස මහාසෙනස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ අභයගිරිවාසීනං භික්ඛූනං අබ්භන්තරෙ සඞ්ඝමිත්තො නාම එකො භික්ඛු රඤ්ඤො පධානාචරියො හුත්වා මහාමහින්දත්ථෙරාදීනං අරහන්තානං නිවාසට්ඨානභූතං මහාවිහාරාරාමං විනස්සිතුං මහාසෙනරඤ්ඤා මන්තෙත්වා ආරභි. තදා නවවස්සානි මහාවිහාරෙ භික්ඛූ සඤ්ඤො අහොසි. අහොවත මහාථෙරානං මහිද්ධිකානං නිවාසට්ඨානං අලජ්ජිනො භික්ඛූ විනස්සාපෙසුං, සුවණ්ණහංස්සානං නිවාසට්ඨානං කාකා වියාති.

ජෙතවනවාසීනඤ්ච භික්ඛූනං අබ්භන්තරෙ එකො තිස්සො නාම භික්ඛු තෙනෙව රඤ්ඤා මන්තෙත්වා මහාවිහාරෙ සීමං සමූහනි . අජෙකත්තා පන තෙසං සීමසමූහනකම්මං න සම්පජ්ජීති. අහොවත දුස්සීලානං පාපකානං

කම්මං අච්ඡරියං, සෙය්‍යථාපි නාම සාබමිගො අග්ගග්ඝෙ කාසිවත්ථං මහග්ඝං භින්නති, එවමෙව භින්දිතබ්බවත්ථුනා භෙදකපුග්ගලො අතිවිය දූරො අහොසීති. භවන්ති චෙත්ථ, –

යථා සාබමිගො පාපො, අප්පග්ඝොයෙව කාසිකං;
මහග්ඝං කච්ච භින්නංභින්නං, මහුස්සාහෙන ඡින්දති.

එවං අධම්මවාදී පාපො, ධම්මවාදිගණං සුභං;
මහුස්සාහෙන භින්දයි, අහො අච්ඡරියො අයං.

ආරකා දූරතො ආසුං, භින්දිතබ්බෙහි භෙදකා;
භූමිතොව භවග්ගන්තො, අහො කම්මං අජානතන්ති.

ඉච්චෙවං අධම්මවාදිගණානං බලවතාය ධම්මවාදිගණො පරිහායති. යථා හි ගිජ්ඣසකුණස්ස පක්ඛවාතෙන සුවණ්ණහංසා පකතියා ඨාතුං න සක්කොන්ති, එවමෙව අධම්මවාදීනං බලවතාය ධම්මවාදී පරිහායති. බ්‍යග්ඝවනෙ විය සුවණ්ණමිගො නිල්ලයිත්වා ගොචරං ගණ්හාති, යථාරුචිවසෙන ධම්මං චරිතුං ඔකාසං න ලභි.

සීහළදීපෙ සාසනස්ස පතිට්ඨානතො ද්විසත්තතාධිකානං චතුසතානං වස්සසහස්සානඤ්ච උපරි සම්මාසම්බුද්ධස්ස පරිනිබ්බානතො අට්ඨසත්තසතාධිකානං වස්සසහස්සානං උපරි මහාරාජා නාම භූපාලො රජ්ජං කාරෙසි. සො පන රාජා ඣදුම්බරගිරිවාසිකස්සපත්ථෙරග්ගමුඛා මහාවිහාරවාසිනො භික්ඛූ තමෙව රාජානං නිස්සාය සාසනෙ මලං විසොධෙසුං, යථා හෙරඤ්ඤිකො හිරඤ්ඤෙ මලන්ති.

මහාවිහාරවාසිගණතො අඤ්ඤෙ අධම්මවාදිනා උප්පබ්බා ජෙත්වා විසොධෙසුං. සො ච මහාරාජා අම්හාකං මරම්මරට්ඨෙ අරිමද්දනනගරෙ නරපතිචඤ්ඤිසූනා නාම රඤ්ඤා සමකාල වසෙන රජ්ජං කාරෙසීති වෙදිතබ්බො.

තතො පච්ඡා ච් විජයබාහුරාජානං පරක්කමබාහුරාජානඤ්ච නිස්සාය මහාවිහාර වාසිනො භික්ඛූ සාසනං පරිසුද්ධං අකංසු, අධම්මවාදිනො සබ්බෙපි උප්පබ්බාජෙත්වා මහාවිහාරවාසිගණොයෙව එකො පතිට්ඨහි, යථා අබ්භාදිඋපක්කිලෙසමලෙහි විමුත්තො නිසානාථොති.

සිරිසඞ්ඝබොධිරාජා වොහාරිකතිස්සරාජා ගොට්ඨාභයරාජාති එතෙ රාජානො සාසනං විසොධෙන්තොපි සබ්බෙන සබ්බං අධම්මවාදිගණානං අවිනස්සනතො සාසනං පරිසුද්ධං න තාව අහොසි. සිරිසඞ්ඝබොධිරඤ්ඤො මහාරඤ්ඤො විජයබාහුරඤ්ඤො පරක්කමබාහුරඤ්ඤොති එතෙසංයෙව රාජූනං කාලෙ සබ්බෙන සබ්බං අධම්මවාදීනං විනස්සනතො සාසනං පරිසුද්ධං අහොසි. තදා පන අධම්මවාදිනා සීසම්පි උට්ඨහිතුං න සක්කා, යථා අරුණුග්ගෙ කොසියාති.

අපරභාගෙ පන චිරං කාලං අතික්කන්තෙ මිච්ඡාදිට්ඨිකානං විජාතියානං භයෙන ලඞ්කාදීපෙ සාසනං ඔසක්කිත්වා ගණපූරණමත්තස්සපි භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අවිජ්ජමානතාය මහාවිජයබාහුරඤ්ඤො කාලෙ රාමඤ්ඤදෙසතො සඞ්ඝං ආනෙත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

තතො පච්ඡා ච විමලධම්මසූරියස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ රක්ඛපුරරට්ඨතො සඞ්ඝං ආනෙත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙසි. තතො පච්ඡා ච විමලස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ තතොයෙව සඞ්ඝං ආනෙත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙසි. තතො පච්ඡා ච කිත්තිස්සිරිරාජසීහස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ ස්‍යාමරට්ඨතො සඞ්ඝං ආනෙත්වා තථෙව අකාසීති.

අයං සීහළදීපෙ සාසනස්ස ඔසක්කනකථා.

තතො පච්ඡා ජිනසාසනෙ නවුතාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පත්තෙ බුද්ධදාසස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ එකො ධම්ම කථිකත්ථෙරො ඨපෙත්වා විනයපිටකං අභිධම්මපිටකඤ්ච අවසෙසං සුත්තන්තපිටකං සීහළභාසාය පරිවත්තිත්වා අභිසඞ්ඛරිත්වා ඨපෙසි. තඤ්ච කාරණං චූළවංසෙ වුත්තං.

තස්ස කිර බුද්ධදාසස්ස රඤ්ඤො පුත්තා අසීතිමත්තා අසීතිමහාසාවකානං නාමෙනෙව වොහාරිතා අහෙසුං. තෙසු පුත්තෙසු සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස නාමෙන වොහාරිතො එකො උපතිස්සො නාම රාජකුමාරො පිතරි දෙවඞ්ගතෙ ද්වෙචත්තාලීසවස්සානි රජ්ජං කරෙසි.

තතො පච්ඡා කනිට්ඨො මහානාමො නාම රාජකුමාරො ද්වාවීසවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ජින චක්කෙ තෙත්තිංසාධිකනවසතවස්සෙ සීහළදීපෙ ඡසට්ඨිමත්තානං රාජූනං පූරණකාලෙ බුද්ධඝොසො නාම ථෙරො සීහළදීපං ගන්ත්වා සීහළභාසාය ලිඛිතෙ අට්ඨකථාගන්ථෙ මාගධභාසාය පරිවත්තිත්වා ලිඛි.

සො පන මහානාම රාජා අම්හාකං මරම්මරට්ඨෙ සිරිපච්චයනගරෙ සවිලඤ්ඤික්‍රොචි නාමකෙන රඤ්ඤා සමකාලො හුත්වා රජ්ජං කාරෙසි. පරිත්තනිද්දානෙ පන බ්‍රූමචි?ඵී? නාමකෙන රඤ්ඤා සමකාලො හුත්වා රජ්ජං

කාරෙසීති වුත්තං. තං න යුජ්ජතියෙව.

සීහළදීපෙ පන කිත්තිස්සිරිමෙඝො නාම රාජා හුත්වා නවමෙ වස්සෙ තස්මිංයෙව දීපෙ රාජූනං ද්වාසට්ඨිමත්තානං පූරණකාලෙ ජිනචක්කෙ තිංසාධිකෙ අට්ඨසතවස්සෙ ජම්බුදීපෙ කලිඞ්ගපුරතො කුහසිවස්ස නාම රඤ්ඤො ජාමාතා දන්තකුමාරො හෙමමාලං නාම රාජධීතං ගහෙත්වා දාඨාධාතුං ථෙනෙත්වා නවාය තරිත්වා සීහළදීපං අගමාසි. ජිනචක්කෙ තිංසාධිකඅට්ඨවස්සසතෙ ජෙට්ඨතිස්සරාජා නවවස්සානි රජ්ජං කාරෙසි.

බුද්ධදාසරාජා එකූනතිංසති වස්සානි උපලිස්සරාජා චද්විචත්තාලීසවස්සානි මහානාමරාජා ද්වාවීසවස්සානීති සබ්බානි සම්පිණ්ඩිත්වා ජිනසාසනං ද්වත්තිංසාධිකනවවස්සසතප්පමාණං හොති.

තස්මිඤ්ච කාලෙ යදා ද්වීහි වස්සෙහි ඌනං අහොසි, තදා මහානාමරඤ්ඤො කාලෙ තිංසාධිකනවවස්සසතමත්තෙ සාසනෙ බුද්ධඝොසො නාම ථෙරො ලඞ්කාදීපං අගමාසි.

අමරපුරමාපකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ සීහළදීපිකෙහි භික්ඛූහි පෙසිතසන්නෙසපණ්ණෙ පන ඡපණ්ණාසාධිකනවවස්සසතාතික්කන්තෙ සුති වුත්තං.

එත්ථ ඨත්වා බුද්ධඝොසත්ථෙරස්ස අට්ඨුප්පත්තිංසඞ්ඛෙපමත්තං වක්ඛාම. කථං. සීහළභාසක්ඛරෙහි පරිවත්තිතං පරියත්තිසාසනං මාගධසාසක්ඛරෙන කො නාම පුග්ගලො පරිවත්තිතුං සක්ඛිස්සතීති මහාථෙරා නිමන්තයිත්වා තාවතිංසභවනං ගන්ත්වා ඝොසං දෙවපුත්තං දිස්වා සද්ධිං සක්කෙන දෙවානමින්දෙන තං යාචිත්වා බොධිරුක්ඛසමීපෙ ඝොසගාමෙ කෙසස්ස නාම බ්‍රාහ්මණස්ස කෙසියා නාම බ්‍රාහ්මණියා කුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිං ගණ්හාපෙසුං. ඛාදථ හොන්තො පිවථ හොන්තොතිආදිනා බ්‍රාහ්මණානං අඤ්ඤමඤ්ඤං ඝොසකාලෙ විජායනත්තා ඝොසොති නාමං අකාසි. සත්තවස්සිකකාලෙ සො තිණ්ණං වෙදානං පාරගූ අහොසි.

අථ ඛො එකෙන අරහන්තෙන සද්ධිං වෙදකථං සල්ලපන්තො තං කථං නිට්ඨාපෙත්වා කුසලා ධම්මා අකුසලා ධම්මා අබ්‍යාකතා ධම්මාතිආදිනා පරමත්ථවෙදං නාම බුද්ධමන්තං පුච්ඡි. තදා සො සුත්වා උග්ගණ්හිතුකාමො හුත්වා තස්ස අරහන්තස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා දෙවසිකං දෙවසිකං පිටකත්තයං සට්ඨිමත්තෙහි පදසහස්සෙහි සජ්ඣායං අකාසි, වාචුග්ගතං අකාසි. එකමාසෙනෙව තිණ්ණං පිටකානං පාරගූ අහොසි.

තතො පච්චා රහො එකකොව නිසින්නස්ස එතදහොසි,– බුද්ධභාසිතෙ පිටකත්තයෙ මම වා පඤ්ඤා අධිකා, උදාහු උපජ්ඣායස්ස වාති. තං කාරණං ඤත්වා උපජ්ඣාචරියො නිග්ගහං කත්වා ඔවදි. සො සංවෙගප්පත්තො හුත්වා ඛමාපෙතුං වන්දි. උපජ්ඣාචරියො ත්වං ආවුසො සීහළදීපං ගන්ත්වා පිටකත්තයං සීහළස්සාසක්ඛරෙන ලිඛිතං මාගධභාසක්ඛරෙන ලිඛාහි, එවං සති අහං ඛමිස්සාමීති ආහ.

බුද්ධඝොසො ච පිතරං මිච්ඡාදිට්ඨිභාවතො මොචෙත්වා ආචරියස්ස වචනං සිරසා පටිග්ගහෙත්වා පිටකත්තයං ලිඛිතුං සීහළදීපං නාවාය අගමාසි. තදා සමුද්දමජ්ඣෙ තීහි දිවසෙහි තරන්තෙ බුද්ධදත්තත්ථෙරො ච සීහළදීපතො නාවාය ආගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ දෙවාන ආනුභාවෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං පස්සිත්වා කාරණං පුච්ඡිත්වා ජානි. ජානිත්වා ච බුද්ධදත්තත්ථෙරො එවමාහ,- මයා ආවුසො කතො ජිනාලඞ්කාරො අප්පස්සාරොති මඤ්ඤිත්වා පිටකත්තයං පරිවත්තිතුං ලිඛිතුං ඔකාසං නාදාසුං, ත්වං පන පිටකත්තයං සංවණ්ණෙහීති වත්වා අත්තනො සක්කෙන දෙවානමින්දෙන දින්නං හරිතකිඵලං අයොමයලෙඛන දණ්ඩං නිසිතසිලඤ්ච බුද්ධඝොසත්ථෙරස්ස අදාසි. එවං තෙසං ද්වින්නං ථෙරානං අඤ්ඤමඤ්ඤං සල්ලපන්තානංයෙව නාවා සයමෙව අපනෙත්වා ගච්ඡිංසු.

බුද්ධඝොසත්ථෙරො ච සීහළදීපං පත්වා පඨමං සඞ්ඝපාලත්ථෙරං පස්සිත්වා පිටකත්තයං මාගධභාසක්ඛරෙන පරිවත්තෙතුං ආගතොම්හීති කාරණං ආරොචෙත්වා සීහළභික්ඛූ ච සීලෙ පතිට්ඨායාතිආදිගාථං නියාදෙත්වා ඉමිස්සා ගාථාය අත්ථං පිටකත්තයං ආලොලෙත්වා සංවණ්ණෙහීති උයොජෙසුං, තස්මිංයෙව දිවසෙ සායන්හකාලතො පට්ඨාය යථාවුත්තගාථං පමුඛං කත්වා විසුද්ධිමග්ගං අකාසි. කත්වා තං කම්මං නිප්ඵාදෙත්වා තස්ස ඤාණප්පභවං වීමංසෙතුකාමො දෙවානමින්දො තඤ්ච ගන්ථං අන්තරධාපෙසි. පුනාපි ථෙරො අකාසි . තථෙව දෙවානමින්දො අන්තරධාපෙසි. පුනාපි ථෙරො අකාසි. එවං තික්ඛත්තුං කාරාපෙත්වා පුබ්බගන්ථෙපි දස්සෙසි. තිණ්ණම්පි ගන්ථානං අඤ්ඤමඤ්ඤං එකපදමත්තෙනපි විසෙසතා නත්ථි සඞ්ඝපාලත්ථෙරො ච තං ආරාධයිත්වා පිටකත්තයං නියාදෙසි. එවං විසුද්ධිමග්ගෙ සඞ්ඝපාලත්ථෙරස්ස යාචනං ආරබ්භ විසුද්ධිමග්ගො කතොති ආගතං. බුද්ධඝොසුප්පත්තිකථායං පන සඞ්ඝරාජත්ථෙරස්ස ආයාචනං ආරබ්භාති ආගතං.

අයං බුද්ධඝොසුප්පත්තිකථායං ආගතනයෙන දස්සිතබුද්ධඝොසුප්පත්තිකථාසඞ්ඛෙපො.

චූළවංසෙ පනෙවං ආගතො. බුද්ධඝොසත්ථෙරො නාම මහාබොධිරුක්ඛසමීපෙ එකස්මිං බ්‍රාහ්මණගාමෙ විජාතො තිණ්ණම්පි වෙදානං පාරගූ අහොසි තෙසු තෙසු වාදෙසු ච අතිඡෙකො. සො අඤ්ඤෙහි ච සද්ධිං පුච්ඡාබ්‍යාකරණකම්මං කත්තුකාමො ජම්බුදීපතලෙ ආහිණ්ඩන්තො එකං විහාරං පත්වා තස්මිං වා ආගන්තුකභාවෙන නිසීදි. තස්මිඤ්ච විහාරෙ රෙවතො නාම ථෙරො වසි. තෙන ථෙරෙන සද්ධිං හල්ලපන්තො සො බ්‍රාහ්මණමාණවො තීසු වෙදෙසු

අලොලෙත්වා පඤ්හං පුච්ඡි. පුච්ඡිතං පුච්ඡිතං ථෙරො බ්‍යාකාසි. ථෙරස්ස පන පුච්ඡිතං පඤ්හං මාණවො න සක්කා බ්‍යාකාතුං. අථ මාණවො පුච්ඡි,–කො නාමායං භන්තෙ මන්තොති. බුද්ධමන්තො නාමායන්ති වුත්තෙ උග්ගණ්හිතුකාමො හුත්වා ථෙරස්ස සන්තිකෙ පබ්බජිත්වා පිටකත්තයං උග්ගණ්හි. අචිරෙනෙව තිණ්ණම්පි පිටකානං පාරගූ අහොසි. බුද්ධස්සෙව ඝොසො යස්ස අත්ථීති බුද්ධඝොසොති නාමෙන පාකටො අහොසි.

බුද්ධඝොසො ච ආයස්මතො රෙවතස්ස සන්තිකෙ නිසීදන්තො ඤාණොදයං නාම ගන්ථං අට්ඨසාලිනිඤ්ච නාම ගන්ථං අකාසි. තතො පච්ඡා පරිත්තට්ඨකථං කත්තුකාමො හුත්වා ආරභි. තදා ආචරියො එවමාහ,– ජම්බුදීපෙ පන ආවුසො පාළිමත්තංයෙව අත්ථි, අට්ඨකථා පන නත්ථි, ආචරියවාදො ච භින්නො හුත්වා අත්ථි, තෙනෙව මහාමහින්දත්ථෙරෙන ආනිතා අට්ඨකථා තීසු ච සඞ්ගීතීසු ආරුළො පාළියො සාරිපුත්තත්ථෙරාදීහි දෙසිතො කථාමග්ගො සීහළදීපෙ අත්ථි, ත්වං ගන්ත්වා මාගධභාසක්ඛරෙන ලිඛෙහීති උය්‍යොජියමානො බුද්ධඝොසත්ථෙරො සීහළදීපං ගන්ත්වා අනුරාධපුරෙ මහාවිහාරං පවිසිත්වා සඞ්ඝපාලත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ සද්ධිං සීහළට්ඨකථාය ථෙරවාදෙ සුත්වා අට්ඨකථං කරිස්සාමීති ආරොචෙසි. සීහළභික්ඛූ ච පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සීලෙ පතිට්ඨායාතිආදි ගාථා නියාදෙසුං. බුද්ධඝොසො ච සද්ධිං අට්ඨකථාය පිටකත්තයං සඞ්ඛිපිත්වා විසුද්ධිමග්ගං අකාසි.

පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සක්කො අන්තරධාපෙත්වා තික්ඛත්තුං කාරාපෙසි. සඞ්ඝපාලත්ථෙරොපි අරාධයිත්වා පිටකත්තයං නියාදෙසීති.

කිඤ්චාපි නානා ගන්ථෙසු නානාකාරෙහි බුද්ධඝොසුප්පත්ති ආගතා, තථාපි බුද්ධඝොසත්ථෙරස්ස සීහළදීපං ගන්ත්වා පිටකත්තයස්ස ලිඛනං අට්ඨකථානඤ්ච කරණමෙව පමාණන්ති මනොකිලිට්ඨං න උප්පාදෙතබ්බන්ති. බුද්ධඝොසත්ථෙරො පිටකත්තයං ලිඛිත්වා ජම්බුදීපං පච්චාගමාසි.

ඉච්චෙවං පාළිභාසාය පරියත්තිං පරිවත්තිත්වා පච්ඡා ආචරියපරම්පරසිස්සානුසිස්සවසෙන සීහළදීපෙ ජිනචක්කං මජ්ඣන්ති කංසුමාසී විය අතිදිබ්බති, අනෙකකොටිප්පමාණෙහි සොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිඅරහන්තෙහි ලඞ්කාදීපං අතිසොභති, සබ්බපාලිඵුල්ලෙන තියොජනිකපාරිච්ඡත්තකරුක්ඛෙන තාවතිංසභවනං විය සතපත්තපදුමාදීහි මහාපොක්ඛරණී විය තෙසු තෙසු ඨානෙසු මග්ගමහාමග්ගආපකසරද්වාරතිත්ථවනපබ්බතගුහමන්දිරවිහාරසාලාදීසු අලද්ධමග්ගඵලට්ඨානං නාම කිඤ්චි නත්ථි, ථොකං ආගමෙත්වා පිණ්ඩාය පතිට්ඨමානපදෙසෙපි මග්ගඵලානි ලභිංසුයෙව.

මග්ගඵලානි සච්ඡිකරොන්තානං පුග්ගලානං බාහුල්ලතාය අයං පුථුජ්ජනො අයං පුථුජ්ජනොති අඞ්ගුලිං පසාරෙත්වා දස්සෙතබ්බො හොති. එකස්මිං කාලෙ සීහළදීපෙ පුථුජ්ජන භික්ඛූ නාම නත්ථි. තථා හි වුත්තං විභඞ්ගට්ඨකථායං, එකවාරං පුථුජ්ජනභික්ඛු නාම නත්ථීති.

අභිඤ්ඤාලාභීනං කිර මහිද්ධිකානං ගමනාගමනවසෙන සූරියොස්සාසං අලභිත්වා ධඤ්ඤකොට්ටකා මාතුගාමා ධඤ්ඤකොට්ටිතුං ඔකාසං න ලභිංසු.

දෙවලොකතො සුමනසාමණෙරො දක්ඛිණක්ඛකං සීහළදීපං අනෙත්වා තස්ස පාටිහාරියං දස්සනවසෙන උද්ධකබින්දූහි තියොජනසතං සකලම්පි ලඞ්කාදීපං බ්‍යාපත්වා භගවතා පරිභුත්තචෙතියඞ්ගණං විය හුත්වා නවාය ගච්ඡන්තා මහාසමුද්දෙ උදකතො නාළිකෙරමත්තම්පි දිස්වා සකලඞ්කාදීපං පූජෙන්ති, මහාමහින්දත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ අරිට්ඨත්ථෙරෙන සද්ධිං පඤ්චමත්තා භික්ඛුසතා පඨමං තාව විනයපිටකං උග්ගණ්හිංසූති ඉමෙහි කාරණෙහි ලඞ්කාදීපං ජිනචක්කස්ස පතිට්ඨානං හුත්වා වරදීපන්ති නාමං පටිලභි.

සීහළදීපෙයෙව පිටකත්තයං පොත්ථකාරුළවසෙන පතිට්ඨාපෙත්වා තතො පච්ඡා චොරනාගස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙ සකලලඞ්කාදීපං දුබ්භික්ඛභයෙන පීළෙත්වා පිටකත්තයං ධාරෙන්තා භික්ඛූ ජම්බුදීපං ආගමංසු. අනාගන්ත්වා තත්ථෙව ඨිතාපි භික්ඛූ ඡාතකභයෙන පීළෙත්වා උදරපටලං බන්ධිත්වා කුච්ඡිං වාලුකරාසිම්හි ඨපෙත්වා පිටකත්තයං ධාරෙසුං.

කුට කණ්ණතිස්සස්ස රඤ්ඤො කාලෙයෙව දුබ්භික්ඛභයං වූපසමිත්වා ජම්බුදීපතො භික්ඛූ පුන ගන්ත්වා සීහළදීපෙ ඨිතෙහි භික්ඛූහි සද්ධිං මහාවිහාරෙ පිටකත්තයං අවිරොධාපෙත්වා සමසමං කත්වා ඨපෙසුං. ඨපෙත්වා ච පන සීහළදීපෙයෙව සුට්ඨු ධාරෙසුං.

තත්ථෙව අට්ඨකථායො බුද්ධඝොසත්ථෙරො මාගධභාසාය පරිවත්තෙත්වා විරචි. පච්ඡා ච යෙභුය්‍යෙන තත්ථෙව අට්ඨකථාටීකාඅනුමධුලක්ඛණගණ්ඨිගන්ථන්තරානි අකංසු. පුන සාසනං නභෙ රවින්දුව පාකටන්ති.

තත්ථ බුද්ධවංසට්ඨකථං බුද්ධදත්තත්ථෙරෙ අකාසි.
ඉතිවුත්තොදානචරියාපිටකථෙරාථෙරීවිමානවත්ථුපෙතවත්ථුනෙත්තිඅට්ඨකථායො ආචරියධම්මපාලත්ථෙරො අකාසි. සො ච ආචරියධම්මපාලත්ථෙරො සීහළදීපස්ස සමීපෙ දමිලරට්ඨෙ බදරතිත්ථම්හි නිවාසිතත්තා සීහළදීපෙයෙව සඞ්ගහෙත්වා වත්තබ්බො.

පටිසම්භිදාමග්ගට්ඨකථං මහානාමො නාම ථෙරො ආකාසි. මහානිද්දෙසට්ඨකථං උපසෙනො නාම ථෙරො අකාසි. අභිධම්මටීකං පන ආනන්දත්ථෙරො අකාසි. සා ච සබ්බාසං ටීකානං ආදිභූතත්තා මූලටීකාති පාකටා.

විසුද්ධිමග්ගස්ස මහාටීකං දීඝනිකායට්ඨකථාය ටීකං මජ්ඣිමනිකායට්ඨකථාය ටීකං සංයුත්තනිකායට්ඨකථාය ටීකඤ්චාති ඉමායො ආචරියධම්මපාලත්ථෙරො අකාසි.

සාරත්ථදීපනිං නාම විනයටීකං අඞ්ගුත්තරනිකායටීකඤ්ච පරක්කමබාහුරඤ්ඤා යාචිතො සාරිපුත්තත්ථෙරො අකාසි. විමතිවිනොදනිං නාම විනයටීකං දමිලරට්ඨවාසිකස්සපත්ථෙරො අකාසි.

අනුටීකං පන ආචරියධම්මපාලත්ථෙරො. සා ච මූලටීකාය අනුත්තානත්ථානි උත්තානානි සංවණ්ණිතත්තා අනුටීකා තිවුච්චති.

විසුද්ධිමග්ගස්ස චූළටීකං මධුදීපනිඤ්ච අඤ්ඤතරා ථෙරා අකංසු. සා ච මූලටීකාය අත්ථාවසෙසාති ච අනුත්තානත්ථාති ච කත්වා මූලටීකාය සද්ධිං සංසන්දිත්වා කතත්තා මධුර සත්තා ච මධුදීපනින්ති වුච්චති. මොහවිච්ඡෙදනිං පන ලක්ඛණගන්ථං කස්සපත්ථෙරො අකාසි.

ආභිධම්මාවතාරං පන රූපාරූපවිභාගං විනයවිනිච්ඡයඤ්ච බුද්ධ දත්තත්ථෙරො. විනයසඞ්ගහං සාරිපුත්තත්ථෙරො. ඛුද්දසික්ඛං ධම්මසිරිත්ථෙරො . පරමත්ථවිනිච්ඡයං නාමරූපපරිච්ඡෙදං අභිධම්මත්ථසඞ්ගඤ්ච අනුරුද්ධත්ථෙරො. සච්චසඞ්ඛෙපං ධම්මපාලත්ථෙරො. ඛෙමං ඛෙමත්ථෙරො. තෙ ච සඞ්ඛෙපතො සංවණ්ණිතත්තා සුඛෙන ච ලක්ඛණියත්තා ලක්ඛණගන්ථාති වුච්චන්ති.

තෙසං පන සංවණ්ණනාසු අභිධම්මත්ථසඞ්ගහස්ස පොරාණටීකං නවවිමලබුද්ධිත්ථෙරො අකාසි. සච්චංසඞ්ඛෙපනාමරූපපරිච්ඡෙදඛෙමාභිධම්මාවතාරානං පොරාණටීකං වාචිස්සරමහාසාමිත්ථෙරො. පරමත්ථවිනිච්ඡයස්ස පොරාණටීකං මහාබොධිත්ථෙරො.

අභිධමත්ථසඞ්ගහාභිධම්මාවතාරාභිනව ටීකායො සුමඞ්ගලසාමිත්ථෙරො. සච්චසඞ්ඛෙපාභිනවටීකං අරඤ්ඤවාසිත්ථෙරො. නාමරූපපරිච්ඡෙදාභිනවටීකං මහාසාමිත්ථෙරො. පරමත්ථවිනිච්ඡයාභිනවටීකං අඤ්ඤතරත්ථෙරො. විනයවිනිච්ඡයටීකං රෙවතත්ථෙරො. ඛුද්දසික්ඛාය පුරාණටීකං මහායසත්ථෙරො. තායයෙව අභිනවටීකං සඞ්ඝරක්ඛිතත්ථෙරොති.

වජිරබුද්ධිං නාම විනයගණ්ඨිපදත්ථං වජිරබුද්ධිත්ථෙරො. චූළගණ්ඨිං මජ්ඣිමගණ්ඨිං මහාගණ්ඨිඤ්ච සීහළදීපවාසිනො ථෙරා. තෙ ච පදක්කමෙන අසංවණ්ණෙත්වා අනුත්තානත්ථායෙව සංවණ්ණිතත්තා ගණ්ඨිපදත්ථාති වුච්චන්ති.

අභිධානප්පදීපිකං පන මහාමොග්ගලානත්ථෙරො. අත්ථබ්‍යක්ඛානං චූළබුද්ධත්ථෙරො. වුත්තොදයං සම්බන්ධචින්තනං සුබොධාලඞ්කාරඤ්ච සඞ්ඝරක්ඛිතත්ථෙරො. බ්‍යාකරණං මොග්ගලානත්ථෙරො.

මහාවංසං චූළවංසං දීපවංසං ථූපවංසං බොධිවංසං ධාතුවංසඤ්ච සීහළදීපවාසිනො ථෙරා. දාඨාධාතුවංසං පන ධම්මකිත්තිත්ථෙරො අකාසි. එතෙ ච පාළිමුත්තකවසෙන වුත්තත්තා ගන්ථන්තරාති වුච්චන්ති.

ඉච්චෙවං බුද්ධඝොසාදයො ථෙර වරා යථාබලං යථාසත්තිං පරියත්තිං සාසනං උපත්ථම්භෙත්වා බහූහි මූලෙහි බහූහිසාඛාහි බහූහි ච විටපෙහි උපත්ථම්භියමානො වෙපුල්ලමා පජ්ජමානො මහානිග්‍රොධරුක්ඛො විය ථිරං හුත්වා චිරකාලං තිට්ඨතීති වෙදිතබ්බං.

ඉදං සීහළදීපෙ පොත්ථකාරුළ්හතො පච්ඡා සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

එතෙපි ච මහාථෙරො, යථාසත්තිං යථාබලං;
අට්ඨකථාදයො කත්වා, මච්චුමුඛං උපාගමුං.

සෙයාථාපි ච ලොකස්මිං, ඔභාසිත්වාන චන්දිමා;
ආචහිත්වාන සත්තානං, හිතං අත්ථංව ගච්ඡති.

එවමෙව මහාථෙරා, ඤාණොභාසෙහි භාසිය;
ආචහිත්වාන සත්තානං, හිතං අත්ථංව ගච්ඡති.

ඉති සාසනවංසෙ සීහළදීපිකසාසනවංසකථාමග්ගො

නාම දුතියො පරිච්ඡෙදො.

3. සුවණ්ණභූමිසාසනවංසකථාමග්ගො

3. ඉදානි යථාඨපිතමාතිකාවසෙන සුවණ්ණභූමි රට්ඨෙ සාසනවංසකථාමග්ගස්ස වත්ථුං ඔකාසො අනුප්පත්තො, තස්මා සුවණ්ණභූමිරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගං ආරභිස්සාමි.

තත්ථ සුවණ්ණභූමීති තීසු රාමඤ්ඤරට්ඨෙසු එකස්ස නාමං. තීණිහි රාමඤ්ඤරට්ඨානි හොන්ති හංසාවතීමුත්තිමසුවණ්ණභූමිවසෙන එකදෙසෙන සබ්බම්පි රාමඤ්ඤරට්ඨං ගහෙතබ්බං. තත්ථ පන උක්කලාපජනපදෙ තපුස්සභල්ලිකෙ ආදිං කත්වා භගවතො අභිසම්බුජ්ඣිත්වා සත්තසත්තාහෙසු අතික්කන්තෙසුයෙව ආසාළ්හිමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛපඤ්චමදිවසතො පට්ඨාය රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සාසනං පතිට්ඨති.

ඉදං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ පඨමං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

භගවතො අභිසම්බුද්ධකාලතො පුබ්බෙයෙව අපරණ්ණකරට්ඨෙ සුභින්නනගරෙ තිස්සරඤ්ඤො කාලෙ එකස්ස අමච්චස්ස තිස්සො ජයො චාති ද්වෙපුත්තා අහෙසුං. තෙ ගිහිභාවෙ සංවෙගං ලභිත්වා මහාසමුද්දස්ස සමීපෙ ගජ්ජගිරිම්හි නාම පබ්බතෙ ඉත්ථුසිපබ්බං පබ්බජිත්වා නිසීදිසුං. තදා නාගියා විජ්ජාධරො සන්තවං කත්වා ද්වෙ අණ්ඩානි විජායිත්වා සා නාගී ලජ්ජාය තානි විජහිත්වා ගච්ඡි.

තදා ජෙට්ඨො තිස්සකුමාරො තානි ලභිත්වා කනිට්ඨෙන සද්ධිං විභජිත්වා එකං එකස්ස සන්තිකෙ ඨපෙසි. කාලෙ අතික්කන්තෙ තෙහි අණ්ඩෙහි ද්වෙ මනුස්සා විජායිංසු. තෙ දස වස්සවයෙ සම්පත්තෙ කනිට්ඨස්ස අණ්ඩතො විජායනදහරො කාලං කත්වා මජ්ඣිමදෙසෙ මිථිලනගරෙ ගවංපති නාම කුමාරො උපජ්ජි. සො සත්තවස්සිකකාලෙ බුද්ධස්ස භගවතො සන්තිකෙ නියාාදෙත්වා පබ්බාජෙත්වා අචිරෙනෙව අරහා අහොසි.

ජෙට්ඨස්ස පන අණ්ඩතො විජායනදහරො ද්වාදසවස්සිකකාලෙ සක්කො දෙවානමින්දො ආගන්ත්වා රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සුධම්මපුරං නාම නගරං මාපෙත්වා සීහරාජාති නාමෙන තත්ථ රජ්ජං කාරාපෙසි. සිලාලොනෙ පන සිරිමාසොකොති නාමෙනාති වුත්තං. ගවංපතිත්ථෙරො ච අත්තනා මාතරං දට්ඨුකාමො මිථිලනගරතො ආගන්තුං ආරභි. තදා දිබ්බචක්ඛුනා මාතුයා කාලඞ්කතභාවං ඤත්වා ඉදානි මෙ මාතා කුහිං උප්පජ්ජතීති ආවජ්ජන්තො බාහුල්ලෙන නෙසාදකෙවට්ටානං නිවාසනට්ඨානභූතෙ දෙසෙ උප්පජ්ජතීති ඤත්වා සචාහං ගන්ත්වා න ඔවාදෙය්‍යං, මාතා මෙ අපායගමනියං අපුඤ්ඤං විචිනිත්වා චතූසු අපායෙසු උප්පජ්ජෙය්‍යාති චින්තෙත්වා භගවන්තං යාචිත්වා රාමඤ්ඤරට්ඨං වෙහාසමග්ගෙන ආගච්ඡි. රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සුධම්මපරං පත්වා අත්තනො භාතුනා සීහරාජෙන සද්ධිං රට්ඨවාසීනං ධම්මං දෙසෙත්වා පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාපෙසි.

අථ සීහරාජා ආහ, ලොකෙසු භන්තෙ ත්වමසි අග්ගතරො පුග්ගලොති. න මහාරාජ අහං අග්ගතරො, තීසු පන භවෙසු සබ්බෙසං සත්තානං මකුටසඞ්කාසො ගොතමො නාම මය්හං සත්ථා අත්ථි, ඉදානි මජ්ඣිමදෙසං රාජගහං පටිවසතීති. එවං පන භන්තෙ සති තුම්හාකං ආචරියං මයං දට්ඨුං අරහාම වා නො වාති පුච්ඡි. ගවංපතිත්ථෙරොච ආම මහාරාජ අරහථ භගවන්තං දට්ඨුං, අහං යාචිත්වා ආගච්ඡාමීති වත්වා භගවන්තං යාචි. භගවා ච අභිසම්බුජ්ඣිත්වා අට්ඨමෙ වස්සෙ සද්ධිං අනෙකසතභික්ඛූහි රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සුධම්මපුරං ආකාසෙන ආගමාසි. රාජවංසෙ පඤ්චහි භික්ඛුසතෙහි ආගමාසීති වුත්තං. සිලාලෙඛනෙ පන වීසතිසහස්සමත්තෙහි භික්ඛූහීති වුත්තං. එත්ථ ච යස්මා භගවා සපරිසොයෙව ආගච්ඡි, න එකකොති එත්තකමෙව ඉච්ඡිතබ්බං, තස්මා නානා වාදතං පටිච්ච චිත්තස්සාකුලිතා න උප්පාදෙතබ්බාති.

අථ ආගන්ත්වා රතනමණ්ඩපෙ නිසීදිත්වා සරාජිකානං රට්ඨවාසීනං අමතරසං අදාසි. තීසු සරණෙසු පඤ්චසු ච සීලෙසු පතිට්ඨාපෙසි. අථ භගවා දස්සනත්ථාය ආගතානං ඡන්නං තාපසානං ඡ කෙසධාතුයො පූජනත්ථාය අදාසි. තතො පච්ඡාසත්තතිංසවස්සානි පූරෙත්වා පරිනිබ්බානකාලෙපි භගවතො අධිට්ඨානානුරූපෙන චිතකට්ඨානතො තෙත්තිංස දන්තෙ ගහෙත්වා ගවංපතිත්ථෙරො සුධම්මපුරං ආනෙත්වා සීහරඤ්ඤො දත්වා තෙත්තිංසචෙතියානි පතිට්ඨාපෙසි. එවං භගවතො පරිනිබ්බානතො අට්ඨමෙයෙව වස්සෙ ගවංපතිත්ථෙරො රාමඤ්ඤ රට්ඨෙ සුධම්මපුරෙ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

ඉදං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ දුතියං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

භගවතො පරිනිබ්බුතපඤ්චතිංසාධිකානං ද්වින්නං සතානං උපරිසුවණ්ණභූමිං නාම රාමඤ්ඤරට්ඨං ආගන්ත්වා සොණත්ථෙරො උත්තරත්ථෙරොචාති ද්වෙ ථෙරා පඤ්චවග්ගකම්මාරහෙහි භික්ඛූහි සද්ධිං සාසනං පතිට්ඨාපෙසුං. තෙ ච ථෙරා මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකාති අට්ඨකථායං ආගතා.

තපුස්සභල්ලිකෙ ගවංපතිත්ථෙරඤ්ච පටිච්ච සාසනං තාව පතිට්ඨහි. තඤ්ච න සබ්බෙන සබ්බං ඔගාහෙත්වා යෙ යෙ පන සද්ධා පසන්නා, තෙ තෙ අත්තනො ඉච්ඡාවසෙනෙව සාසනං පසීදිංසු. පච්ඡා පන සොණුත්තරත්ථෙරා

මහුස්සාහෙන ආචරිය ආණත්තියා සාසනස්ස පතිට්ඨාපනත්ථාය උස්සුක්කං ආපන්නා පතිට්ඨාපෙසුං. තෙන අට්ඨකථායං එතං රට්ඨං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙහීති කාරිතපච්චයවසෙන ආණත්තිවිභත්තිවසෙනව වුත්තං.

තදා පන සුවණ්ණභූමිරට්ඨෙ සුධම්මපුරෙ සිරිමාසොකො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. තඤ්ච සුධම්මපුරං නාම කෙලාසපබ්බතමුද්ධනි දක්ඛිණාය අනුදිසාය පුබ්බඩ්ඪභාගෙන පබ්බතමුද්ධනි අපරඩ්ඪභාගෙන භූමිතලෙ තිට්ඨති. තංයෙව ගුළපාචකානං මස්සානං ගෙහසදිසානි ගෙහානි යෙභුය්‍යෙන, තෙනෙව ගොළමිත්තික නාමෙනාපි වොහාරියති. තස්ස පන නගරස්ස මහාසමුද්දසමීපෙ ඨිතත්තා දකයක්ඛිනී සබ්බදා ආගන්ත්වා රාජගෙහෙ ජාතෙ ජාතෙ කුමාරෙ ඛාදි.

සොණුත්තරත්ථෙරානං සම්පත්තදිවසයෙව රාජගෙහෙ එකං පුත්තං විජායි. දකයක්ඛිනීච ඛාදිස්සාමීති සහ පඤ්චහි යක්ඛිනිසතෙහි ආගතා. තං දිස්වා මනුස්සා භායිත්වා මහාවිරවං රවන්ති. තදා ථෙරා භයානකං සීහසීසවසෙන එකසීසසරීරද්වයසම්බන්ධසණ්ඨානං මනුසීහරූපං මාපෙත්වා දස්සෙත්වා තං යක්ඛිනිං සපරිසං පලාපෙසුං.

ථෙරා ච පුන යක්ඛිනියා අනාගමනත්ථාය පරිත්තං අකංසුතස්මිඤ්ච සමාගමෙ ආගතානං මනුස්සානං බ්‍රහ්මජාලසුත්තං අදෙසයුං . සට්ඨිමත්තසහස්සා සොතාපන්නාදිපරායනා අහෙසුං. කුලදාරකානං අඩ්ඪුඩ්ඪානි සහස්සානි පබ්බජිංසු. කුලධීතානං පන දියඩ්ඪසහස්සං. රාජකුමාරානං පඤ්චසතාධිකසහස්සමත්තං පබ්බජිංසු. අවසෙසාපි මනුස්සා සරණෙ පතිට්ඨහිංසු. එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසීතිඉ. වුත්තඤ්ච අට්ඨකථායං,–

සුවණ්ණභූමිං ගන්ත්වාන, සොණුත්තරා මහිද්ධිකා;
පිසාචෙ නිද්ධමිත්වාන, බ්‍රහ්මජාලෙ මදෙසිසුන්ති.

තතො පට්ඨාය රාජකුමාරානං සොණුත්තරනාමෙහියෙව නාමං අකංසු. අවසෙසද්වාරකානම්පි රක්ඛසභයතො විමොචනත්ථං තාලපත්තභූජපත්තෙසු ථෙරෙහි මාපිතං මනුසීහරූපං දස්සෙත්වා මත්ථකෙ ඨපෙසුං. මනුස්සාච සිලාමයං මනුසීහරූපං කත්වා සුධම්මපුරස්ස එසන්නෙ පදෙසෙ ඨපෙසුං. තං යාවජ්ජතනා අත්ථීති. ඉච්චෙවං භගවතො පරිනිබ්බානතො පඤ්චතිංසාධිකෙ ද්විවස්සසතෙ සම්පත්තෙ සොණුත්තරත්ථෙරා ආගන්ත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙත්වා අනුග්ගහං අකංසූති.

ඉදං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ තතියං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

තතො පච්ඡා ඡසතාධිකෙ සහස්සෙ සම්පත්තෙ පුබ්බෙ වුත්තෙහි තීහි කාරණෙහි සාසනස්ස උප්පත්තිට්ඨානභූතං රාමඤ්ඤරට්ඨං දාමරිකචොරභයෙන පජ්ජරරොගභයෙන සාසනපච්චත්ථිකභයෙනචාති තීහි භයෙහි ආකුලිතං අහොසි. තදා ච තත්ථ සාසනං දුබ්බලං අහොසි, යථා උදකෙ මන්දෙ තත්‍රජාතං උප්පලං උප්පලං දුබ්බලන්ති. තත්ථ භික්ඛූපි සාසනං යථා කාමං පූරෙතුං න සක්කා.

සූරියකුමාරස්ස නාම මනොහරිරඤ්ඤො පන කාලෙ සාසනං අතිවිය දුබ්බලං අහොසි. ජිනචක්කෙ එකඡසතාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ කලියුගෙච එකූනවීසතාධිකෙ චතුවස්සසතෙ සම්පත්තෙ අරිමද්දනනගරෙ අනුරුද්ධා නාම රාජා තතො සහ පිටකෙන භික්ඛුසඞ්ඝං ආනෙසි.

තතො පච්ඡා ජිනචක්කෙ නවාධිකෙ සත්තසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ ලඞ්කාදීපෙ සිරිසඞ්ඝබොධිපරක්කමබාහුමහාරාජා සාසනං සොධෙසි.

තතො ඡන්නං වස්සානං උපරි කලියුගෙ ද්වත්තිංසාධිකෙ පඤ්චසතෙ සම්පත්තෙ උත්තරාජීවො නාම ථෙරො සාසනෙ පාකටො අහොසි.

සො පන රාමඤ්ඤරට්ඨවාසිනො අරියාවංසත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො. අරියාවංසත්ථෙරො පන කප්පුඞ්ගනගරවාසිනො මහාකාළත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො. මහාකාළත්ථෙරො පන සුධම්මපුරවාසිනො ප්‍රානදස්සිත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො. අයං පන උත්තරාජීවඡප්පදත්ථෙරානං වංසදීපනත්ථං වුත්තා.

සො පන ප්‍රානදස්සිත්ථෙරො ලොකියාභිඤ්ඤායො ලභිත්වා නිච්චං අභිණ්හං පාතොව මගධරට්ඨෙ උරුවෙලනිගමෙ මහාබොධිං ගන්ත්වා මහාබොධියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා පුන ආගන්ත්වා සුධම්මපුරෙ පිණ්ඩාය චරි. ඉදං ථෙරස්ස නිබද්ධවත්තං. අයඤ්ච අත්ථො සුධම්මපුරතො මගධරට්ඨං ගන්ත්වා උරුවෙලනිගමෙ වාණිජකම්මං කරොන්තා තදාකාරං පස්සිත්වා පච්චාගමනකාලෙ සුධම්මපුර වාසීනං කථෙසුං, තස්මා විඤ්ඤායති.

තස්මිඤ්ච කාලෙ උත්තරාජීවත්ථෙරො පරිපුණ්ණවීසතිවස්සෙන ඡප්පදෙන නාම සාමණෙරෙන සද්ධිං සීහළදීපං ගච්ඡි. සීහළදීපවාසිනො ච භික්ඛූ මයං මහාමහින්දත්ථෙරස්ස වංසිකා භවාම, තුම්හෙපි සොණුත්තරත්ථෙරානං වංසිකා භවථ, තස්මා මයං එකවංසිකා භවාම සමාන වාදිකාති වත්වා ඡප්පදසාමණෙරස්ස උපසම්පදකම්මං අකංසු. තතො පච්ඡා චෙතිය වන්දනාදීනි කම්මානි නිට්ඨාපෙත්වා උත්තරාජීවත්ථෙරො සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙන අරිමද්දනනගරං පච්චාගමාසි.

ඡප්පදස්ස පන එතදහොසි,- සචාහං ආචරියෙන සහ ජම්බුදීපං ගච්ඡෙය්‍යං, බහූහි ඤාතිබලිබොධෙහි පරියත්තුග්ගහණෙ අන්තරායො භවෙය්‍ය, තෙන හි සීහළදීපෙයෙව වසිත්වා පරියත්තිමුග්ගහෙත්වා පච්චාගමිස්සාමීති.

තතො ආචරියස්ස ඔකාසං යාචිත්වා සීහළදීපෙයෙව පටිවසි. සීහළදීපෙ වසිත්වා යාව ලද්ධත්ථෙරසම්මුතිකා පරියත්තිං පරියාපුණිත්වා පුන ජම්බුදීපං පච්චාගන්තුකාමො අහොසි. අථ තස්ස එතදහොසි,– අහං එකකොව ගච්ඡන්තො සචෙ මම ආචරියො නත්ථි, සචෙපි ජම්බුදීපවාසිනා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං විනයකම්මං කාතුං න ඉච්ඡෙය්‍යං, එවං සති විසුං කම්මං කාතුං න සක්කුණෙය්‍යං, තස්මා පිටකධරෙහි චතූහි ථෙරෙහි සද්ධිං ගච්ඡෙය්‍යං, ඉච්චෙතං කුසලන්ති.

එවං පන චින්තෙත්වා තාමලිත්තිගාමවාසිනා සිවලිත්ථෙරෙන කම්බොජරඤ්ඤො පුත්තභූතෙන තාමලින්දත්ථෙරෙන කිඤ්චිපුරවාසිනා ආනන්දත්ථෙරෙන රාහුලත්ථෙරෙනචාති ඉමෙහි චතූහි ථෙරෙහි සද්ධිං නාවාය පච්චාගච්ඡි. තෙ ච ථෙරා පිටකධරා අහෙසුං දක්ඛා ථාමසම්පන්නා ච. තෙසු විසෙසතො රාහුලත්ථෙරො ථාමසම්පන්නො. කුසිමනගරං සම්පත්තකාලෙ උපකට්ඨවස්සූපගමනකාලො හුත්වා අරිමද්දනනගරෙ ආචරියස්ස සන්තිකං අසම්පාපුණිත්වා කුසිමනගරයෙව වස්සං උපගමිංසු. තෙසං වස්සූපගමනවිහාරවත්ථු ආරාමපාකාරො ච කුසිමනගරස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ යාවජ්ජතනා අත්ථි.

වස්සංවුට්ඨකාලෙ පන මහාපවාරණාය පවාරෙත්වා තෙ පඤ්ච ථෙරා අරිමද්දනනගරං අගමංසු. උත්තරාජීවත්ථෙරොච අරිමද්දනනගර වාසීහි භික්ඛූහි විසුං හුත්වා සඞ්ඝකම්මානි අකාසි. කිඤ්චාපි චෙත්ථ උත්තරාජීවත්ථෙරාදයො සීහළදීපතො පච්චාගන්ත්වා අරිමද්දනනගරෙ වසිත්වා සාසනං අනුග්ගහෙසුං, රාමඤ්ඤරට්ඨෙ පන ජාතත්තා පුබ්බෙ ච තත්ථ නිවාසත්තා ඉධ දස්සිතාති දට්ඨබ්බා.

තස්මිඤ්ච කාලෙ දලනගරෙ පදීපජෙය්‍යගාමෙ ජාතො සාරිපුත්තො නාම මහල්ලකස්සමණෙරො එකො අරිමද්දනනගරං ගන්ත්වා ආනන්දත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ උපසම්පජ්ජිත්වා පරියත්ති පරියාපුණි. සො බහුස්සුතො අහොසි දක්ඛො ථාමසම්පන්නො ච. තමත්ථං සුත්වා නරපතිචඤ්ඤසූරාජා චින්තෙසි,- සචෙසො අඞ්ගපච්චඞ්ගසම්පන්නො භවෙය්‍ය, ආචරියං කත්වා ඨපෙස්සාමි අනුග්ගහෙස්සාමීති. රාජා එවං චින්තෙත්වා රාජපුරිසෙ පෙසෙත්වා වීමංසාපෙසි. රාජපුරිසා ච තස්ස ඡින්නපාදඞ්ගුට්ඨග්ගතං පස්සිත්වා තමත්ථං රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා තං සුත්වා එවං විකලඞ්ගපච්චඞ්ගො භවෙය්‍ය, පධානාචරියට්ඨානෙ ඨපෙතුං න යුත්තොති කත්වා පධානාචරියභාවං න අකාසි. පූජාසක්කා රමත්තෙනෙව අනුග්ගහං අකාසි. එකස්මිඤ්ච කාලෙ ධම්මවිලාසොති ලඤ්ජං දත්වා රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සාසනං සොධෙත්වා පරිසුද්ධං කරොහීති රාමඤ්ඤරට්ඨං පෙසෙසි.

සොච රාමඤ්ඤරට්ඨං ගන්ත්වා දලනගරෙ බහූනං භික්ඛූනං ධම්ම විනයං වාචෙත්වා සාසනං පග්ගහෙසි. තත්ථ ච රාමඤ්ඤමනුස්සා තස්ස ධම්මවිලාසත්ථෙරස්ස සිස්සානුසිස්සා සීහළභික්ඛු ගණාති වොහාරන්ති. ඉච්චෙවං සීහළදීපිකස්ස ආනන්දත්ථෙරස්ස සිස්සං ධම්මවිලාසං පටිච්ච රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සීහළදීපතො සාසනස්ස ආගතමග්ගොති.

ඉදං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ චතුත්ථං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

තස්මිඤ්ච කාලෙ මුත්තිමනගරෙ අග්ගමහෙසියා ආචරියා බුද්ධවංසත්ථෙරමහානාගත්ථෙරා සීහළදීපං ගන්ත්වා මහාහාරවාසිගණවංසභූතානං භික්ඛූනං සන්තිකෙ පුන සික්ඛං ගණ්හිත්වා මුත්තිමනගරං පච්චාගන්ත්වා මුත්තිමනගරවාසීහි භික්ඛූහි විසුං හුත්වා සඞ්ඝකම්මානි කත්වා සාසනං පග්ගහෙසුං. තෙච ථෙරෙ පටිච්ච රාමඤ්ඤරට්ඨෙ පුන සීහළදීපතො සාසනං ආගතන්ති.

ඉදං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ පඤ්චමං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

තතො පච්ඡාච මුත්තිමනගරෙ සෙතිභින්දස්ස රඤ්ඤො මාතුයා ආචරියො මෙධඞ්කරො නාම ථෙරො සීහළදීපං ගන්ත්වා සීහළදීපෙ අරඤ්ඤවාසීනං මහාථෙරානං සන්තිකෙ පුන සික්ඛං ගහෙත්වා පරියත්තිං පරියාපුණිත්වා සුවණ්ණරජතමයෙ තිපුසීසච්ඡන්නෙ සෙතිභින්දස්ස රඤ්ඤො මාතුයා කාරාපිතෙ විහාරෙ නිසිදිත්වා සාසනං අනුග්ගහෙසි. ලොකදීපකසාරඤ්ච නාම ගන්ථං අකාසි. අථාපරම්පි මුත්තිමනගරෙයෙව සුවණ්ණසොභණො නාම ථෙරො සීහළදීපං ගන්ත්වා මහාවිහාරවාසිගණවංසභූතානං ථෙරානං සන්තිකෙ පුන සික්ඛං ගහෙත්වා මුත්තිමනගරමෙව පච්චාගච්ඡි.

සො පන ථෙරො අරඤ්ඤෙයෙව වසි. ධුතඞ්ගධරො ච අහොසි අප්පිච්ඡො සන්තුට්ඨො ලජ්ජී කුක්කුච්චකො සික්ඛා කාමො දක්ඛො ථාමසම්පන්නො ච. සීහළදීපෙ කලම්බුම්හි නාම ජාතස්සරෙ උදකුක්ඛෙපසීමායං අතිරෙකපඤ්චවග්ගෙන වනරතනං නාම සඞ්ඝරාජං උපජ්ඣායං කත්වා රාහුලභද්දං නාම විජයබාහුරඤ්ඤො ආචරියභූතං ථෙරං කම්මවාචාචරියං කත්වා උපසම්පජ්ජි. සොච ථෙරො පුනාගන්ත්වා මුත්තිමනගරෙයෙව වසිත්වා ගණං වඩ්ඪෙත්වා සාසනං අනුග්ගහෙසි. එතෙ ච ද්වෙ ථෙරෙ පටිච්ච රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සීහළදීපතො සාසනං ආගතං.

ඉදං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ ඡට්ඨං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

තතො පච්ඡා සාසනවසෙන ද්විවස්සාධිකෙ ද්විසහස්සෙ කලියුගතො එකාසීතිකෙ සම්පත්තෙ හංසාවතීනගරෙ සිරිපරමමහාධම්මරාජාති ලද්ධනාමො ධම්මචෙතියරාජා කුසිමමණ්ඩලෙ හංසාවතීමණ්ඩලෙ මුත්තිමමණ්ඩලෙ ච රට්ඨවාසිනො සපජංවිය ධම්මෙන සමෙන රක්ඛිත්වා රජ්ජං කාරෙසි. සො ච රාජා තීසු පිටකෙසු චතූසු ච වෙදෙසු බ්‍යාකරණච්ඡන්දාලඞ්කාරාදීසු ච ඡෙකො සික්ඛිතනානාසිප්පො නානාභාසාසු ච පසුතො සද්ධාසීලාදිගුණොපෙතො කුමුදකුන්දසරදචන්දිකාසමානසිතපජපතිභූතො ච සාසනෙ ච අතිප්පසන්නො අහොසි.

එකස්මිං කාලෙ සො චින්තෙසි, භගවතො සාසනං නාම පබ්බජ්ජඋපසම්පදතාවෙන සම්බන්ධං, උපසම්පදභාවො ච සීමපරිසවත්ථු ඤත්තිකම්මවාචාසම්පත්තීහි සම්බන්ධොති. එවඤ්ච පන චින්තෙත්වා සීමවිනිච්ඡයං තස්සං වණ්ණනං විනයසඞ්ගහං තස්සංවණ්ණනං සීමාලඞ්කාර සීමසඞ්ගහඤ්ච සද්දතො අත්ථතො ච පුනප්පුනං උපපරික්ඛිත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං සංසන්දිත්වා පුබ්බාපරං තුලයිත්වා භගවතො අධිප්පායො ඊදිසො ගන්ථකාරානං අධිප්පායො ඊදිසොති පස්සිත්වා අම්හාකං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ බද්ධනදීසමුද්දජාතෙස්සරාදයො සීමායො බහුකාපි සමානා අයං පරිසුද්ධාති වවත්ථපෙතුං දුක්කරං, එවං සති සීමපරිසාපරිසුද්ධා භවිතුං දුක්කරාති පටිභාති.

තතො පච්ඡා රාමඤ්ඤරට්ඨෙ තිපිටකධරබ්‍යත්තපටිබලත්ථෙරෙහි මන්තෙත්වා රඤ්ඤො පටිභානානුරූපං සීමපරිසා පරිසුද්ධා භවිතුං දුක්කරාති ථෙරා විනිච්ඡිනිංසු.

අථ රාජා එවම්පි චින්තෙසි,– අහොවත සම්මාසම්බුද්ධස්ස සාසනං පඤ්චවස්සසහස්සානි පතිට්ඨහිස්සතීති ගන්ථෙසු වුත්තොපි සමානො අභිසම්බුද්ධතො චතුසට්ඨාධිකද්විසහස්සමත්තෙනෙව කාලෙන සාසනෙ මලං හුත්වා උපසම්පදකම්මෙ කඞ්ඛාට්ඨානං තාව උප්පජ්ජි, කථං පන පඤ්චවස්සසහස්සානි සාසනස්ස පතිට්ඨානං භවිස්සතීති. එවං ධම්මසංවෙගං උප්පාදෙත්වා පුනාපි එවං චින්තෙසි,- එවං එත්තකං සාසනෙ මලං දිස්සමානොපි සමානො උපසම්පදකම්මෙ කඞ්ඛාට්ඨානං දිස්සමානොපි සමානො පරිසුද්ධත්ථාය අනාරභිත්වා මාදිසො අප්පොස්සුක්කො මජ්ඣත්තො නිසීදිතුං අයුත්තො, එවඤ්හි සති භගවති සද්ධො පසන්නොම්හීති වත්තබ්බතං අනාපජ්ජෙය්‍යං, තස්මා සාසනං නිම්මලං කාතුං ආරභිස්සාමීති.

කුතො නුඛො දානි සාසනං ආහරිත්වා චිරං පතිට්ඨා පෙය්‍යන්ති ආවජ්ජන්තො එවං චින්තෙසි,- භගවතො කිර පරිනිබ්බානතො ඡත්තිංසාධිකෙ ද්විසතෙ සම්පත්තෙ මහාමොග්ගලි පුත්තතිස්සත්ථෙරො මහාමහින්දත්ථෙරං පෙසෙත්වා සීහළදීපෙ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි, තදා දෙවානං පියතිස්සරාජා මහාවිහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි, සාසනවරඤ්ච එකාසිතාධිකානි ද්විවස්සසතානි විමලං හුත්වා පතිට්ඨහි, භික්ඛුසඞ්ඝොපි මහාවිහාර වාසිගණවසෙන එකතොව අට්ඨාසි, තතො පච්ඡා අභයගිරිවාසිජෙ තවනවාසිවසෙන ද්වෙධා හුත්වා භිජ්ජි, ජිනචක්කෙ අට්ඨසත්තසතාධිකෙ සහස්සෙ සම්පත්තෙ සිරිසඞ්ඝබොධිපරක්කමබාහුමහාරාජා උදුම්බරගිරිවාසි මහාකස්සපත්ථෙරප්පමුඛං මහාවිහාර වාසිගණං අනුග්ගහෙත්වා යථාවුත්තෙ ද්වෙගණෙ විසොධෙසි, සාසනං නිම්මලං අකාසි, තතො පච්ඡා විජයබාහුපරක්කමබාහුරාජූනං ද්වින්නං කාලෙපි සාසනං නිම්මලං හුත්වායෙව අට්ඨාසි, තෙනෙව බ්‍යත්තපටිබලභික්ඛූ ආයාචිත්වා සීහළදීපං ගන්ත්වා පුන සික්ඛං ගණ්හා පෙස්සාමි, තෙසං පන පරම්පරවසෙන පවත්තානං භික්ඛූනං වසෙන අම්හාකං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සාසනං නිම්මලං හුත්වා පතිට්ඨහිස්සතීති. එවං පන චින්තෙත්වා මොග්ගලානත්ථෙරං සොමත්ථෙරඤ්ච සීහළදීපං ගමනත්ථාය යාචි. ථෙරාච සාසනප්පටියත්තකම්මමිදන්ති මනසිකරිත්වා පටිඤ්ඤං අකංසු.

රාජා ච දාඨාධාතුපූජනත්ථාය භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පූජනත්ථාය භුවනෙකබාහුරඤ්ඤො පණ්ණාකාරත්ථාය දෙය්‍යධම්මපණ්ණාකාරවත්ථූනි පටියාදෙත්වා චිත්‍රදූතං රාමදූතන්ති ඉමෙ ද්වෙ අමච්චෙ ද්වීසු නාවාසු නායකට්ඨානෙ ඨපෙත්වා කලියුගෙ සත්තතිංසාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පත්තෙ මාසමාසස්ස පුණ්ණමිතො එකාදසමියං සූරවාරෙ චිත්‍රදූතං සද්ධිං මොග්ගලානත්ථෙරප්පමුඛෙහි භික්ඛූහි එකාය නාවාය ගමාපෙසි. ඵග්ගුණමාසස්ස අට්ඨමියං සීහළදීපෙ කලම්බුතිත්ථං පායාසි.

රාමදූතං පන තස්මිංයෙව වස්සෙ මාසමාසස්ස පුණ්ණමිතො ද්වාදසමියං චන්දවාරෙ සද්ධිං සොමත්ථෙරප්පමුඛෙහි භික්ඛූහි එකාය නාවාය ගමාපෙසි. උජුකං පන වාතං අලභිත්වා චිත්‍රමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛනවමියං සීහළදීපෙ වල්ලිගාමං පායාසි.

තතො පච්ඡා තෙපි ද්වෙ අමච්චා ද්වීසු නාවාසු ආභතානි දාතබ්බපණ්ණාකාරවත්ථූනි සන්දෙසපණ්ණානි ච භුවනෙකබාහුරඤ්ඤො භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච අදාසි. රඤ්ඤා පෙසිතභික්ඛූනඤ්ච සන්දෙසපණ්ණෙ කථිතනියාමෙනෙව කල්‍යාණියං නාම නදියං උදකුක්ඛෙපසීමායං සාමණෙරභූමියං පතිට්ඨාපෙත්වා පුන උපසම්පදකම්මං අකංසු.

උපසම්පජ්ජිත්වා ච භුවනෙකබාහුරාජා නානාප්පකාරෙ භික්ඛූනං සාරුප්පෙ පරික්ඛාරෙ දත්වා ඉදං පන ආමිසදානං යාව ජීවිතපරියොසානායෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං භවිස්සති, නාමලඤ්ඡං පන න ජීරිස්සතීති කත්වා රාමදූතස්ස නාවාය පධානභූතස්ස සොමත්ථෙරස්ස සිරිසඞ්ඝබොධිසාමීති නාමං අදාසි. අවසෙසානං පන දසන්නං ථෙරානං

කිත්තිසිරිමෙඝසාමි පරක්කමබාහුසාමි බුද්ධඝොසසාමි සීහළදීපවිසුද්ධසාමි ගුණරතනධරසාමී ජිනාලඞ්කාරසාමි රතනමාලිසාමි සද්ධම්මතෙජසාමි ධම්මරාමසාමි භුවනෙකබාහුසාමීති නාමානි අදාසි.

චිත්‍රදූතස්ස නාවාය පධානභූතස්ස මොග්ගලානත්ථෙරස්ස ධම්මකිත්තිලොකගරුසාමීති නාමං අදාසි. අවසෙසානං පන සිරිවනරතනසාමි මඞ්ගලත්ථෙරස්සාමි කල්‍යාණතිස්සස්සාමි චන්දගිරිසාමි සිරිදන්තධාතුසාමි වනවාසිතිස්සසාමි රතනලඞ්කාරසාමි මහාදෙවසාමි උදුම්බරගිරිසාමි චූළාභයතිස්සසාමීති නාමානි අදාසි. බාවීසතියා පන පච්ඡා සමණානං නාමං න අදාසි. අභිනවසික්ඛං පන සබ්බෙසංයෙව අදාසි.

තතො පච්ඡා චෙතියපූජනාදීනි කත්වා තංතංකිච්චං නිප්ඵාදෙත්වා පුන ආගමංසු. භුවනෙකබාහුරාජා චිත්‍රදූතං එවමාහ, රාමාධිපතිරඤ්ඤො පණ්ණාකාරං පටිදාතුං ඉච්ඡාමි, පටිදූතඤ්ච පෙසෙතුං තාව ත්වං ආගමෙහීති. එවං පන වත්වා පච්ඡා ආගමනකාලෙ චණ්ඩවාතභයෙන මහාසමුද්දමජ්ඣෙ නාවා අවගච්ඡති. තෙන සීහළරඤ්ඤා පෙසිතනාවාය සබ්බෙ සන්නිපතිත්වා ආරුහිත්වා ආගච්ඡන්තා තීණි දිවසානි අතික්කමිත්වා පුන චණ්ඩවාතභයෙන අගම්භීරට්ඨානෙ සිලාය සට්ටෙත්වා ලග්ගිත්වා ගන්තුං අසක්කුණිත්වා එකං උළුම්පං බන්ධිත්වා ජඞ්ඝෙනෙව අගමංසු. සීහළරඤ්ඤො ච දූතො පණ්ණාකාරං දත්වා පච්චාගමාසි. භික්ඛුසු ච භික්ඛූ අන්තරාමග්ගෙයෙව මච්චු ආදාය ගච්ඡති. අහො අනිච්චා වත සඞ්ඛාරාති. හොන්ති චෙත්ථ,–

ඉමෙසං පන ආරද්ධං, න කිච්චං යාව නිට්ඨිතං;
න තාව ආදියිස්සන්ති, මච්චු නත්ථි ආපෙක්ඛනා.

නික්කාරුණිකො හි එස, බලක්කාරෙන ආදිය;
රොදමානංව ඤාතීනං අනිච්ඡන්තංව ගච්ඡතීති.

රාමාධිපතිරාජාච තෙසං භික්ඛූනං පත්තකාලෙ හංසාවතීනගරස්ස පච්ඡිමස්මිං දිසාභාගෙ නරසූරෙන නාම අමච්චෙන පරිභුත්තෙ ගාමඛෙත්තෙ පාළිඅට්ඨකථාටීකාදයො පුනප්පුනං පස්සිත්වා උපපරික්ඛිත්වා සීමසමූහනසීමසම්මුතිකම්මානි කාරපෙසි. සීහළදීපෙ භගවතා න්හායිතපුබ්බාය කල්‍යාණියා නාම නදියං උදකුක්ඛෙපසීමං කත්වා තත්ථ මහාවිහාරවාසීනං භික්ඛූනං සන්තිකෙ උපලද්ධඋපසම්පදභාවෙහි භික්ඛූහි කතත්තා කල්‍යාණිසීමාති සමඤ්ඤං අකාසි. ඉච්චෙවං රාමාධිපතිරාජා පත්තලඞ්කෙ භික්ඛූ නිස්සාය සාසනං සුට්ඨු පතිට්ඨිතං අකාසි. කලියුගස්ස අට්ඨතිංසාධිකඅට්ඨවස්සසතකාලතො යාව එකචත්තාලීසාධිකඅට්ඨවස්සසතා තෙසං භික්ඛූනං වංසෙ අසීතිමත්තා ගණපාමොක්ඛත්ථෙරා අහෙසුං. තෙසං සිස්සජාතානි පන ඡබ්බීසාධිකානි ද්විසතානි චතුසහස්සානි දසසහස්සානි අහෙසුං. එවං භගවතො සාසනං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ වුඩ්ඪිං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ වුඩ්ඪිං විරුළ්හිං වෙපුල්ලමාපජ්ජිති.

ඉදං රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සත්තමං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

යදා පන අරිමද්දනනගරෙ අනුරුද්ධො නාම රාජා සුධම්මපුරං සරාජිකං අභිභවිත්වා විද්ධංසි, තදා රාමඤ්ඤරට්ඨං රාජසුඤ්ඤං හුත්වා පතිට්ඨහි. රාමඤ්ඤරට්ඨෙ මුත්තිමනගරෙ සොණුත්තරවංසො එකො ගණො, සිවලිවංසො එකො, තාමලින්දවංසො එකො, ආනන්දවංසො එකො, බුද්ධවංසො එකො, මහානාගවංසො එකොති ඡග්ගණා විසුං විසුං හුත්වා අට්ඨංසු නානාසංවාසකා නානානිකායා.

ධම්මචෙතියරඤ්ඤා පන කාරාපිතසාසනම්පි අභිජ්ජමානං හුත්වා අට්ඨාසි. සමානසංවාසො එකනිකායොයෙව අහොසි. හංසාවතීමුත්තිමසුවසෙන තීණිපි රාමඤ්ඤරට්ඨානි සුනාපරන්ත සඞ්ඛාතෙන එකාබද්ධානි හුත්වා තිට්ඨන්ති. පුබ්බෙච මරම්මරට්ඨින්දරාජූනං ආණාපවත්තනට්ඨානානි අහෙසුං . තස්මා මරම්මරට්ඨතො එකච්චෙ භික්ඛූ රාමඤ්ඤරට්ඨං ගන්ත්වා කල්‍යාණිසීමායං පුන සික්ඛං ගණ්හිංසු. ධම්මචෙතියරඤ්ඤාකාරාපිතසාසනං සකලං මරම්මරට්ඨම්පි බ්‍යාපෙත්වා ඔගාහෙත්වා තිට්ඨති.

රාමඤ්ඤරට්ඨෙ සොණුත්තරත්ථෙරානං සාසනං පතිට්ඨාපිතකාලතො පට්ඨාය යාව සුධම්මපුරෙ මනොහරිරඤ්ඤා අරහන්තානං සංවිජ්ජමානතා වෙදිතබ්බා. තතො පච්ඡා පන උත්තරා ජීවාරියාවංසමහාකාලප්‍රානදස්සිත්ථෙරානං කාලෙ ලොකියජ්ඣානාභිඤ්ඤාලාභියොයෙව සංවිජ්ජංසූති. අධුනා පන තීසුපි රාමඤ්ඤරට්ඨෙසු ධම්මචෙතියරඤ්ඤා කාරාපිතසාසනංයෙව තිට්ඨති. එත්ථච හෙතුඵලසම්බන්ධවසෙන ආදිඅන්තවසෙනෙ ච සාසනවංසං පඤ්ඤාය තුලයිත්වා ආදිතොච දස්සිතෙහි තීහි නයෙහි යථාපවෙණි සට්ටියති, තථා ගණ්හෙය්‍යාති. අයඤ්ච සාසනවංසො ලජ්ජිපෙසලසික්ඛාකාමානංයෙව වසෙන වුත්තො, නාලජ්ජීනං වසෙනාති දට්ඨබ්බො.

තාය ච ථෙරපරම්පරාය මුත්තිමනගරවාසිමෙධඞ්කරත්ථෙරො ලොකදීපකසාරං නාම ගන්ථං අකාසි. හංසාවතීනගරවාසී පන ආනන්දත්ථෙරො මධුසාරත්ථදීපනිං නාම අභිධම්මටීකාය සංවණ්ණනං, හංසාවතීනගරවාසීයෙව ධම්මබුද්ධත්ථෙරො කවිස්සාරං නාම ඡන්දොවණ්ණනං, හංසාවතීනගරවාසීයෙව සද්ධම්මාලඞ්කාරත්ථෙරො පට්ඨානසාරදීපනිං නාම පකරණං, තථෙව අඤ්ඤතරො ථෙරො අභෙග්ගුසාරං නාම ගන්ථං

අකාසි. එවං අනෙකප්පකාරානං ගන්ථකාරානං මහාථෙරානං වසනට්ඨානං හුත්වා සාසනං ඔගාහෙත්වා විරූළ්හට්ඨානංඅහොසීති.

ඉති සාසනවංසෙ සුවණ්ණභූමිසාසනවංසකථාමග්ගා නාම

තතියො පරිච්ඡෙදො.

4. යොනකරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

4. ඉදානි පන යොනකරට්ඨෙ සාසනස්සුප්පත්තිං කථෙස්සාමි . භගවා හි වෙනෙය්‍යහිතාවහො යොනකරට්ඨෙ මමසාසනං චිරකාලං පතිට්ඨහිස්සතීති ආපෙක්ඛිත්වා සද්ධිං භික්ඛු සඞ්ඝෙන දෙසචාරිකං ආහිණ්ඩන්තො ලභුඤ්ජං නාම නගරං අගමාසි. තදා එකො නෙසාදො හරීඵලං දත්වා තං පරිභුඤ්ජිත්වා හරීබීජෙ ඛිපිතෙ පථවියං අපතිත්වා ආකාසෙයෙව පතිට්ඨාසි. තං දිස්වා සිතං පත්වාකාසි. තමත්ථං දිස්වා ආනන්දත්ථෙරො පුච්ඡි. අනාගතෙ ඛො ආනන්ද ඉමස්මිං ඨානෙ මම ධාතුචෙතියං පතිට්ඨහිස්සති, සාසනං විරූළ්හමාපජ්ජිස්සතීති බ්‍යාකාසි. භගවතා පන හරීඵලස්ස භුඤ්ජිතට්ඨානත්තාහරිභුඤ්ජොති තස්ස රට්ඨස්ස නාමං අහොසි. ද්වින්නං තාපසානං ඨපිතං ජලසුත්තිකං පටිච්ච යොනකානං භාසාය ලභුඤ්ජොති නාමං අහොසි.

තදා තත්ථ මපින්නාය නාම එකිස්සා මාතිකාය සමීපෙ නිසින්නො එකො ලවකුලිකජෙට්ඨකො අත්තනො පුත්තං සත්තවස්සිකං භගවතො නිය්‍යාදෙත්වා පබ්බාජෙසි. කම්මට්ඨානානුයොගවසෙන අචිරෙනෙව අරහත්තං පාපුණි. සත්තවස්සි කස්සච සාමණෙරස්ස අරහත්තං සච්ඡිකතට්ඨානතං පටිච්ච යොනකභාසාය එතං ඨානං චඞ්ගමඞ්ස ඉති වුච්චති. චිරකාල වසෙන ජඞ්ගමඞ්ස ඉති වුච්චති. තතො පට්ඨායයෙව යොනකරට්ඨෙ සාසනං පතිට්ඨාතීති.

ඉදං යොනකරට්ඨෙ පඨමං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

සාසනෙ පන පඤ්චතිංසාධිකෙ ද්විවස්සසතෙ සම්පත්තෙ මහාරක්ඛිතත්ථෙරො යොනකරට්ඨං ගන්ත්වා කම්බොජබෙමාවර හරිභුඤ්ජායුද්ධයාදීසු අනෙකෙසු රට්ඨෙසු සාසනං පතිට්ඨාපෙති. තානි හි සබ්බානි රට්ඨානි සඞ්ගහෙත්වා දස්සෙන්තෙහි අට්ඨකථාචරියෙහි යොනකලොකන්ති ඔකාසකාලොකවාචකෙන සාමඤ්ඤසද්දෙන වුත්තං. පකති හෙසා ගන්ථකාරානං යෙන කෙනචාකාරෙන අත්ථන්තරස්ස විඤ්ඤාපනාති.

මහාරක්ඛිතත්ථෙරො ච සද්ධිං පඤ්චහි භික්ඛූහි පාටලිපුත්තතො අනිලපථමග්ගෙන යොනකලොකං ආගන්ත්වා කාළකාරාමසුත්තෙන යොනකෙ පසාදෙසි. සත්තතිසහස්සාධිකපාණසතසහස්සං මග්ගඵලාලඞ්කාරං අදාසි. සන්තිකෙ චස්ස දසසහස්සානි පබ්බජිංසු. එවං සො තත්ථසාසනං පතිට්ඨාපෙසි. තථා ච වුත්තං අට්ඨකථායං,–

යොනකරට්ඨං තදා ගන්ත්වා, සො මහාරක්ඛිතො ඉසි;
කාළකාරාමසුත්තෙන, තෙ පසාදෙසි යොනකෙති.

තතො පට්ඨාය තෙසං සිස්සපරම්පරා බහූ හොන්ති, ගණනපථං වීතිවත්තා.

ඉදං යොනකරට්ඨෙ මහාරක්ඛිතත්ථෙරාදයො පටිච්ච

දුතියං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

යොනකරට්ඨෙ ලකුන්නනගරෙ ජිනචක්කෙ පඤ්චවස්සසතෙ මණිමයං බුද්ධප්පටිමං මාපෙත්වා විසුකම්මදෙවපුත්තො නාගසෙනත්ථෙරස්ස අදාසි. නාගෙසෙනත්ථෙරො ච තස්මිං පටිමම්හි ධාතු ආගන්ත්වා පතිට්ඨාතූති අධිට්ඨාසි. අධිට්ඨානවසෙනෙව සත්තධාතුයො ආගන්ත්වා තත්ථ පතිට්ඨහිත්වා පාටිහාරියං දස්සෙසුන්ති රාජවංසෙ වුත්තං.

තඤ්ච වචනං මම පරිනිබ්බානතො පඤ්චවස්සසතෙ අතික්කන්තෙ එතෙ උප්පජ්ජිස්සන්තීති මිලින්දපඤ්හායං වුත්තවචනෙන කාලපරිමාණවසෙන ච සමෙති. යොනකරට්ඨෙ මිලින්දරඤ්ඤො කාලෙ ජිනචක්කෙ පඤ්චවස්සසතෙයෙව නාගසෙනත්ථෙරං පටිස්ස ජිනචක්කං විරූළ්හං හුත්වා පතිට්ඨාසි.

ඉදං යොනකරට්ඨෙ නාගසෙනත්ථෙරං පටිච්ච තතියං

සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

කලියුගෙ පඤ්චසට්ඨිවස්සෙලභුඤ්ජනගරතො සඞ්කමිත්වා ක්‍යුඞ්ගරනගරෙ මාපිකස්ස බඤ්ඤාචොමඞ්ගර නාමකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ මජ්ඣිමදෙසතො කස්සපත්ථෙරො පඤ්චහි ථෙරෙහි සද්ධිං ආගච්ඡි.

තදා සො රාජා විහාරං කත්වා තෙසං අදාසි. සීහළදීපතො ච ධාතුයො ආනෙත්වා එකො ථෙරො ආගච්ඡි. ධාතුතො පාටිහාරියං දිස්වා පසීදිත්වා ලභුඤ්ජචෙතිය නිධානං අකාසි. තෙ ච ථෙරෙ පටිච්ච යොනකරට්ඨෙ සාසන වංසො ආගතො.

ඉදං යොනකරට්ඨෙ චතුත්ථං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

කලියුගෙ ද්වාසට්ඨාධිකෙ සත්තසතෙ සම්පත්ථෙ චිනරට්ඨින්දො රාජා අභිභවිත්වා සකලම්පි යොනකරට්ඨං සඞ්ඛුබ්භිතං හොති. තදා මහාධම්මගම්භීරත්ථෙරො මහාමෙධඞ්කරත්ථෙ රොචාති ද්වෙ ථෙරො යොනකරට්ඨතො සද්ධිං බහූහි භික්ඛූහි සීහළදීපං අගමංසු. තදා ච සීහළදීපෙ දුබ්භික්ඛභයෙන අභිභූතො හුත්වා තතො සාාමරට්ඨෙ සොක්කතයනගරං පුන අගමංසු.

තතො පච්ඡා ලකුන්නනගරං ගන්ත්වා සාසනං පග්ගණ්හන්තානං ලජ්ජිපෙසලානං භික්ඛූනං සන්තිකෙ පුන සික්ඛං ගණ්හිංසු. තෙ ච ථෙරො සාාමරට්ඨෙ යොනකරට්ඨෙ ච සබ්බත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසුන්ති.

ඉදං යොනකරට්ඨෙ පත්තලඞ්කෙ ද්වෙ ථෙරෙ පටිච්ච පඤ්චමං

සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

කලියුගෙ පඤ්චවීසාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පත්තෙ සිරිසද්ධම්මලොකපතිචක්කවත්තිරාජා ලහුඤ්ජචෙතියං පුන මහන්තං කත්වා තස්ස චෙතියස්ස සමීපෙ චත්තාරො විහාරෙ කාරාපෙත්වා මහාමෙධඞ්කරත්ථෙරස්ස සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස ච අදාසි. තදාපි තෙ ද්වෙ ථෙරා සාසනං පරිසුද්ධං කත්වා පතිට්ඨාපෙසුන්ති.

ඉදං යොනකරට්ඨෙ මහාමෙධඞ්කරසාරිපුත්තත්ථෙරෙ

පටිච්ච ඡට්ඨං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

කලියුගෙ තෙචත්තාලීසාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ හංසාවතීනගරෙ අනෙකසෙතිභින්දො නාම රාජා යොනකරට්ඨං අභිභවිත්වා අත්තනො හත්ථගතං කත්වා බලි භුඤ්ජනත්ථාය ජෙට්ඨපුත්තස්ස අනුරුද්ධස්ස නාම රාජකුමාරස්ස දත්වා බහූහි අමච්චෙහි සද්ධිං තත්ථ ගන්ත්වා අනුරාජතාවෙන රජ්ජං කාරාපෙසි. සාසනඤ්ච විසොධාපෙතුං සද්ධම්මචක්කසාමිත්ථෙරං තෙන සද්ධිං පහිණි.

අනෙකසෙතිභින්නො කිර රාජා යොනකරට්ඨං විජයකාලෙ පඨමං සාසනස්ස පතිට්ඨානභූතමිදන්ති කත්වා තංරට්ඨවාසිනො කරමරානීතභාවෙන න අග්ගහෙසීති.

යථාවුත්තත්ථෙරවංසෙසු ච එකො ලකුන්නනගරෙ අරඤ්ඤවාසී ථෙරො තත්ථ නගරෙ අජ්ජ අසුකස්මිං ඨානෙ එකො මතොති ගිහීනං කථෙත්වා යථාකථිතං භූතං හුත්වා අයං අභිඤ්ඤාලාභීති පාකටො අහොසි.

තස්මිංයෙව ච නගරෙ මහාමඞ්ගලො නාම ථෙරො අනෙකසෙතිභින්දස්ස රඤ්ඤො යුජ්ඣිතුං ආගතකාලෙ අනෙකසෙතිභින්දො රාජා මං පක්කොසිස්සති, සමානජාතිකං දූතං පෙස්සෙස්සතීති පක්කොසිතකාලතො පඨමමෙවවදි. යථාවුත්තනියාමෙනෙව පක්කොසනතො අයං අභිඤ්ඤා ලාභීති කිත්ති සොසො අහොසි.

තත්ථ නගරෙ ඤාණවිලාසත්ථෙරො සඞ්ඛ්‍යාපකාසකං නාම පකරණං අකාසි. තංළීකං පන පත්තලඞ්කත්ථෙරස්ස විහාරෙ වසන්තො සිරිමඞ්ගලොනාම ථෙරො අකාසි.

විසුද්ධිමග්ගදීපනිං පන සංඤ්ඤ්චත්තඅරඤ්ඤවාසී උත්තරාරාමො නාම එකො ථෙරො. මඞ්ගලදීපනිං සිරිමඞ්ගලත්ථෙරො. උප්පාතසන්තිං අඤ්ඤතරො ථෙරො. තං කිර උප්පාතසන්තිං සජ්ඣායිත්වා චීනරඤ්ඤො සෙනං අජිනීති. ඉච්චෙවං යොනකරට්ඨෙ අභිඤ්ඤාලාභීනං ගන්ථකාරානඤ්ච ථෙරානං ආනුභාවෙන ජිනසාසනං පරිසුද්ධං හුත්වා පතිට්ඨාති. එවං හෙතුඵලසම්බන්ධවසෙන ආදි අන්ත සම්බන්ධවසෙන ච යථාවුත්තෙහි තීහි නයෙහි ථෙරපරම්පරා සට්ටෙත්වා ගහෙතබ්බා.

ඉති සාසනවංසෙ යොනකරට්ඨසාසනවංසකථා

මග්ගො නාම චතුත්ථො පරිච්ඡෙදො.

5. නවවාසීරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

5. ඉදානි වනවාසීරට්ඨෙ සිරිඛෙත්තනගරසාසනවංසං වක්ඛාමි. ජිනචක්කෙ හි එකාධිකෙ වස්සසතෙ සම්පත්තෙ ජටිලො සක්කො නාගො ගරුළො කුම්භණ්ඩො චන්දී පරමීස්වරොචාති ඉමෙ සත්ත සිරිඛෙත්තං නාම නගරං මාපෙසුං. තත්ථ ද්වත්තපොඞ්කො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස කිර තීණි අක්ඛීනි සන්තීති. තදා භගවතො සාවකා අරහන්තා තිසහස්සමත්තා තත්ථ වසිංසු. සො රාජා තෙසං අරහන්තානං දෙවසිකං චතූහි පච්චයෙහි උපත්ථම්භි. ඡ සරීරධාතුයො ච එකෙකං එකෙකස්මිං නිදහිත්වා ඡ චෙතියානි කාරාපෙසි. දක්ඛිණබාහුං පන නිදහිත්වා එකම්පි චෙතියං කාරාපෙසි.

උණ්හීසධාතුං පන කඞගරන්නගරතො ආනෙත්වා එකම්පි චෙතියං කාරාපෙසි. තං පන තාව න නිට්ඨිතං. පච්ඡා අනුරුද්ධරාජා ගහෙත්වා අරිමද්දනනගරං ආනෙත්වා චඤ්ඤිඩ්බු නාම චෙතියෙ නිධානං අකාසි. තස්මා රක්ඛිතත්ථෙරස්ස ආගමනතො පුබ්බෙපි සාසනං පතිට්ඨාසීති දට්ඨබ්බං. තතො පච්ඡා සාසනං දුබ්බලං හුත්වා අට්ඨාසි.

ඉදං වනවාසීරට්ඨෙ පඨමං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරෙන පන පෙසිතො රක්ඛිතත්ථෙරො වනවාසීරට්ඨං ගන්ත්වා ආකාසෙ ඨත්වා අනමතග්ගපරියායකථාය වනවාසිකෙ පසාදෙසි. කථාපරියොසානෙ පනස්ස සට්ඨිසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. සත්තතිසහස්සමත්තා පබ්බජිංසු. පඤ්චවිහාරසතානි පතිට්ඨාපෙසුං. එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි. තෙනෙව අට්ඨකථායං –

ගන්ත්වාන රක්ඛිතත්ථෙරො,
වනවාසිං මහිද්ධිකො;
අන්තලික්ඛෙ ඨිතො තත්ථ,
දෙසෙසි අනමතග්ගියන්ති වුත්තං.

එවං වනවාසීරට්ඨෙ පුබ්බෙයෙව සාසනං ඔගාහෙත්වා පතිට්ඨහි. න පන තාව සකලං බ්‍යාපෙත්වා පතිට්ඨහි.

ඉදං තාව වනවාසීරට්ඨෙ සිරිඛෙත්තනගරෙ දුතියං

සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

ජිනචක්කෙ පන තෙත්තිංසාධිකෙ චතුවස්සසතෙ කුක්කුටසීසො නාම එකො රාජා රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ භගවතො සාවකා අරහන්තා පඤ්චසතමත්තා අහෙසුං. තෙසම්පි සො රාජා දෙවසිකං චතූහි පච්චයෙහි උපත්ථම්භෙසි. සොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිනො පන ගණනපථං වීතිවත්තා අහෙසුං.

ඉදං වනවාසීරට්ඨෙ සිරිඛෙත්තනගරෙ පරම්පරාභතවසෙන

තතියං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

ඉච්චෙවං වනවාසීරට්ඨෙ අනෙකසතෙහි අරහන්තත්ථෙරෙහි සාසනං පුණ්ණින්දුසඞ්කාසං හුත්වා අතිවිය විජ්ජොතෙසි. සාසනික ගන්ථකාරා පන මහාථෙරා තත්ථ න සන්දිස්සන්ති. අරහන්තත්ථෙරා පන රාජූනං ආයාචනං ආරබ්භ ධම්මසත්ථං එකං විරචයිංසූති පොරාණා වදන්තීති. ඉච්චෙවං–

තෙච ථෙරා මහාපඤ්ඤා,
පග්ගහෙත්වාන සාසනං;
සූරියො විය අත්ථඞ්ගො,
උපගා මච්චුසන්තිකං.

තස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො,
යාව මච්චු නචාගතො;
තාව පුඤ්ඤං කරෙ නිච්චං,
මා පමජ්ජෙය්‍ය සබ්බදාති.

ඉති සාසනවංසෙ වනවාසීරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

නාම පඤ්චමො පරිච්ඡෙදො.

6. අපරන්තරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

6. ඉදානි පන මරම්මමණ්ඩලෙ අපරන්තරට්ඨෙ සාසනවංසං වක්ඛාමි. අම්හාකඤ්හි මරම්මරට්ඨෙ සුප්පාදකතිත්ථෙ වාණිජගාමෙ වසන්තෙ චූළපුණ්ණ මහාපුණ්ණෙද්වෙ භාතිකෙ පටිච්ච භගවතො ධරමානස්සෙව අතිරෙකවීසතිවස්සකාලතො පභුති සාසනං පතිට්ඨාසි. න පන තාව බ්‍යාපෙත්වා පතිට්ඨාසි. තෙනෙව පුන සාසනස්ස පතිට්ඨාපනත්ථාය මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං පෙසෙසීති.

භගවා පන ලොහිතචන්දනවිහාරං පටිග්ගහෙත්වා සත්තසත්තාහානි නිසීදිත්වා සමාගතානං දෙවමනුස්සානං ධම්මරසං අදාසි. සත්තාහෙසු ච එකස්මිං අහු චතුරාසීතිපාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. පඤ්චසතමත්තෙහි ච පාසාදෙහි ආගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ සච්චබන්ධපබ්බතෙ නිසින්නස්ස සච්චබන්ධස්ස නාම ඉසිනො ධම්මං දෙසෙත්වා ඡහි අභිඤ්ඤාහි සද්ධිං අරහත්තං පාපෙසි. වාණිජගාමෙ ච ඉසිදින්නසෙට්ඨී ආදීනම්පි ධම්මරසං පායෙසි. ඉච්චෙවං සච්චබන්ධඉසිදින්නමහාපුණ්ණාදයො පටිච්ච අම්හාකං මරම්මමණ්ඩලෙ සාසනං පතිට්ඨාසි.

ඉදං මරම්මමණ්ඩලෙ අපරන්තරට්ඨෙ පඨමං සාසනස්ස

පතිට්ඨානං.

භගවතො පරිනිබ්බුතතො පඤ්චතිංසාධිකෙ ද්විවස්සසතෙ සම්පත්තෙ තතියසඞ්ගීතිං සඞ්ගායිත්වා අවසානෙ මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො අත්තනො සද්ධිවිහාරිකං යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං සද්ධිං චතූහි භික්ඛූහි අපරන්තරට්ඨං පෙසෙසි. අපරන්තරට්ඨඤ්ච නාම අම්හාකං මරම්මමණ්ඩලෙ සුනාපරන්තරට්ඨමෙව. තමත්ථං පන හෙට්ඨා අවොචුම්හා.

යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරොපි අපරන්තරට්ඨං ආගන්ත්වා අග්ගික්ඛන්ධොපමසුත්තෙන රට්ඨවාසීනං පසාදෙසි. සත්තතිමත්තානං පාණසහස්සානං ධම්මරසං පායෙසි. රට්ඨවාසිනො ච බහවො සාසනෙ පබ්බජිංසු. රාජකුලතොපි සහස්සමත්තා පබ්බජිංසු. ඉත්ථීනං පන අතිරෙකසට්ඨිසහස්සමත්තා පබ්බජිංසු. තඤ්ච න අග්ගික්ඛන්ධොපමසුත්තන්තං සුත්වා පබ්බජන්තීනං ඉත්ථීනං වසෙන වුත්තං, අථ ඛො ආදිතො පට්ඨාය යාවචිරකාලා සාසනං පසීදිත්වා පබ්බජන්තීනං ඉත්ථීනං වසෙන වුත්තන්ති දට්ඨබ්බං. කස්මාති චෙ, ඉත්ථීනං භික්ඛුනීනං සන්තිකෙයෙව පබ්බජිතුං යුත්තත්තා යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරෙන ච සද්ධිං භික්ඛුනීනං අනාගතත්තා. එවං චිරකාලං අතික්කමිත්වා පච්ඡා භික්ඛුනියො ආගන්ත්වා තාසං සන්තිකෙ පබ්බජිතානං වසෙන වුත්තන්ති දට්ඨබ්බං. සීහළදීපෙ අනුළාදෙවියො පබ්බජිතකාලෙ මහාමහින්දත්ථෙරස්ස සඞ්ඝමිත්තාථෙරියා පක්කොසනතා ඉධ ඤාපකාති. එවං යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං පටිච්ච අපරන්තරට්ඨෙ සත්තානං බහුපකාරො අහොසි. තෙනෙවට්ඨකථායං–

අපරන්තං විගාහිත්වා, යොනකො ධම්මරක්ඛිතො;
අග්ගික්ඛන්ධූපමෙනෙත්ථ, පසාදෙසි ජනෙ බහූති.

තත්ථායං අධිප්පාය විසෙසො ගහෙතබ්බො. කථං. අග්ගික්ඛන්ධොපමසුත්තන්තං නාම භික්ඛූනං පටිපත්තිවසෙන වුත්තං, තං භික්ඛූනංයෙව දෙසෙතුං වට්ටති, ථෙරොපි තත්ථ තං දෙසෙසි, තස්මා පුණ්ණසච්චබන්ධාදයො පටිච්ච භගවතො ධරමානස්ස වීසතිවස්සකාලෙයෙව සාසනං අපරන්තරට්ඨෙ පතිට්ඨහිත්වා කස්මිඤ්චි කස්මිඤ්චි ඨානෙ භික්ඛූනං සංවිජ්ජමානත්තා තෙසං භික්ඛූනං සඞ්ගහෙත්වා දෙසෙතුං පච්ඡා ආගතානඤ්ච භික්ඛූනං පරිසුද්ධාචාරතං විඤ්ඤාපෙතුං අග්ගික්ඛන්ධොපමසුත්තං ථෙරො දෙසෙසීති. එවඤ්ච සති අරිමද්දනනගරෙ සමණකුත්තකානං සංවිජ්ජමානභාවං වක්ඛමානෙන වචනෙන සමෙති.

ඉදං මරම්මමණ්ඩලෙ අපරන්තරට්ඨෙ දුතියං

සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

යස්මා පන බුද්ධෙ, භගවා පුණ්ණත්ථෙරස්ස යාචනමාරබ්භ අපරන්තරට්ඨං ආගන්ත්වා වාණිජෙ හි කාරිතෙ චන්දනවිහාරෙ වසිත්වා එකස්මිං සමයෙ ආනන්දෙන පච්ඡාසමණෙන තම්බදීපරට්ඨම්පි දෙසචාරිකං ආහිණ්ඩි. ආහිණ්ඩිත්වා අරිමද්දනනගරට්ඨානසමීපං පත්වා පබ්බතමුද්ධනි ඨත්වා අනාගතෙ ඛො ආනන්ද ඉමස්මිං පදෙසෙ සම්මුති නාම රාජා අරිමද්දනං නාම නගරං මාපෙස්සති , තස්මිඤ්ච නගරෙ මම සාසනං විරූළ්හං හුත්වා පතිට්ඨහිස්සතීති බ්‍යාකාසි. අයමත්ථො පොරාණවෙදපාත්ථකෙසු වුත්තො.

යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො ච අපරන්තරට්ඨං ආගන්ත්වා තම්බදීපරට්ඨම්පි ආහිණ්ඩිත්වා තම්බදීපරට්ඨවාසීනම්පි ධම්මරසං පායෙසියෙව. අයමත්ථො ඛත්තියකුලතො එව පුරිසසහස්සානි පබ්බජිංසූති අට්ඨකථායං වුත්තත්තා විඤ්ඤායති. තදා හි අපරන්තරට්ඨෙ ඛත්තියො නත්ථි, තම්බදීපරට්ඨින්දොයෙව තං

අනුසාසෙත්වා අති වසති, ඛත්තියෙ ච ආසන්නෙ කුතො ඛත්තියකුලානි භවිස්සන්ති, තෙනෙව තම්බදීපරට්ඨතො පුරිසසහස්සානි පබ්බජිංසූති විඤ්ඤාතබ්බං. තස්මා තම්බදීපිකසාසනවංසම්පි ඉධ වත්තුං යුජ්ජති.

තෙනිදානි තම්බදීපිකාසාසනවංසං පවක්ඛාමි. අම්හාකඤ්හි මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බදීපරට්ඨෙ අරිමද්දනනගරෙ සම්මුතිරාජා නාම භූපාලො රජ්ජං කරෙසි. තතො පට්ඨාය යාව අනුරුද්ධරඤ්ඤා සමථී නාමකෙ දෙසෙ නිසින්නානං තිංසමත්තානං සමණකුත්තකානං සට්ඨිසහස්සමත්තානං සිස්සානං ඔවාදං දත්වා චරිංසු.

තෙසං පන සමණකුත්තකානං අයං වාදො,- සචෙ යො පාණාතිපාතං කරෙය්‍ය, සො ඊදිසං පරිත්තං භණන්තො තම්හා පාපකම්මා පරිමුච්චෙය්‍ය, සචෙ පන යො මාතාපිතරං හන්ත්වා අනන්තරියකම්මතො පරිමුච්චිතුකාමො භවෙය්‍ය, ඊදිසං පරිත්තං භණෙය්‍ය, සචෙපි පුත්තධීතානං ආවාහවිවාහකම්මං කත්තුකාමො භවෙය්‍ය, ආචරියානං පඨමං නිය්‍යාදෙත්වා ආවාහවිවාහකම්මං කාතබ්බං, යො ඉදං චාරිත්තං අතික්කමෙය්‍ය, බහු අපුඤ්ඤං පසවෙය්‍යාති එවමාදීහි මිච්ඡාවාදෙහි අත්තනො අත්තනො උපගතානං ඔවාදං අදංසු. තමත්ථං සුත්වා අනුරුද්ධරාජා පරිචිතපුඤ්ඤො තෙසං වාදං න රුචි. අයං තෙසං මිච්ඡාවාදොති.

තදා ච අරිමද්දනනගරෙ අරහන්තො නාම ථෙරො ආගන්ත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙසි. අයං අරහන්තත්ථෙරස්ස අට්ඨුප්පත්ති,– රාජවංසාගතපරිත්තනිදානාගතසාසනප්පවෙණියාගතවසෙන තිවිධා හොති.

තත්ථායං රාජවංසාගතට්ඨුප්පත්ති,– තදා හි සුනාපරන්තතම්බදීපරට්ඨෙසු සබ්බෙන සබ්බං සබ්බදා ථිරං සාසනං න තාව පතිට්ඨාසි. තෙනෙව භගවතො බ්‍යාකතනියාමෙන සාසනං පතිට්ඨාපෙස්සාමාති චින්තෙත්වා මහාථෙරා සක්කස්ස දෙවානමින්දස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා සාසනං අනුග්ගහිතුං සමත්ථං පුග්ගලං දෙහීති යාචිංසු. සක්කොච දෙවානමින්දො තාවතිංසභවනෙ එකං දෙවපුත්තං යාචිත්වා එකිස්සා බ්‍රාහ්මණියා කුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිං ගණ්හාපෙසි. දසමාසච්චයෙන විජායනකාලෙ සීලබුද්ධි නාම ථෙරො අනුරක්ඛිත්වා වයෙ සම්පත්තෙ පබ්බාජෙසි. තීසු පිටකෙසු අතිවිය ඡෙකො හුත්වා අරහත්තං පාපුණි. අරහන්තොති නාමෙන පාකටො අහොසි.

සොච ථෙරො මරම්මමණ්ඩලෙ ජිනසාසනං විජ්ජොතාපෙතුං අරිමද්දනනගරං ආගන්ත්වා නගරතො අවිදූරෙ එකස්මිං අරඤ්ඤෙ නිසීදි. තදා සක්කො දෙවානමින්දො එකං නෙසාදං පලොභෙත්වා තස්ස ථෙරං දස්සෙසි. අථ නෙසාදස්ස එතදහොසි,– අයං පන අමනුස්සො යක්ඛො භවෙය්‍ය, සචෙ පන මනුස්සො භවෙය්‍ය, එවං සති මිලක්ඛුජාතිකො භවෙය්‍යාති. එවං පන චින්තෙත්වා රඤ්ඤො දස්සනත්ථාය නගරං ආනෙසි. ථෙරො ච අට්ඨපරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා අනුගච්ඡි. නෙසාදා ච ථෙරං ආනෙත්වා රඤ්ඤො දස්සෙසි.

රාජා දිස්වා සන්තින්ද්‍රියො අයං, න මිලක්ඛුජාතිකො, ඉමස්ස අබ්භන්තරෙ සාරධම්මො අත්ථි මඤ්ඤෙති ලද්ධසූරියොභාසංවිය පදුමං ඵුල්ලචිත්තං හුත්වා වීමංසෙතුකාමො ථෙරං ආහ,– අත්තනො සාරුප්පං ආසනං ඤත්වා නිසීදාහීති.

ථෙරො ච රාජපල්ලඞ්කං ආරුහිත්වා නසීදි. රාජා ච අයං අග්ගාසනෙ නිසීදි, අවස්සං අග්ගපුග්ගලො භවෙය්‍යාති චින්තෙත්වා ත්වං කස්ස ඤාති, කස්ස හිස්සො, කුතො ආගතොසීති පුච්ඡි. ථෙරො ච එවමාහ,– ලොකස්මිං යො නවගුණසම්පන්නො භගවා සම්මාසම්බුද්ධො, තස්සාහං ඤාති, සොභගවායෙව මමාචරියො, භික්ඛුසඞ්ඝස්ස නිසින්නට්ඨානතො ආගතොම්හීති.

රාජා ච සොමනස්සප්පත්තො හුත්වා ආහ, තව ආචරියෙන දෙසිතං ධම්මං එකදෙසතො දෙසෙහීති. අථ යථා සිරිධම්මාසොකරඤ්ඤො නිග්‍රොධසාමණෙරෙන අප්පමාදධම්මො දෙසිතො, එවං අප්පමාදධම්මංයෙව ථෙරො දෙසෙසි.

රාජා ච පුන ආහ,– කුහිං දානි සම්මාසම්බුද්ධො නිසීදති, තෙන පන දෙසිතො ධම්මො කතිප්පමාණො, තස්ස සාවකා පන කතිප්පමාණා, තුම්හාදිසා අඤ්ඤෙ අත්ථි වා මා වාති. ඉදානි අම්හාකං ආචරියො සම්මාසම්බුද්ධො පරිනිබ්බුතො, ධාතුයොයෙව ඉදානි අත්ථි, තෙන පන දෙසිතො ධම්මො චතුරාසීතිධම්මක්ඛන්ධසහස්සප්පමාණො, සුධම්මපුරෙ පිටකත්තයං යුගළවසෙන තිංසවිධා අත්ථි, මයා අඤ්ඤො පරමත්ථ සම්මුතිවසෙන දුවිධොපි සඞ්ඝො අත්ථීති.

තං සුත්වා රාජා භියොය්‍යසොමත්තාය පසන්නො හුත්වා පුන ආරොචෙසි,– මම භන්තෙ ඉමස්මිං පච්චක්ඛෙ නත්ථි තයා අඤ්ඤො නාථො, අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං මං උපාසකොති ධාරෙහි, තව ඔවාදං අහං සිරසා පටිග්ගණ්හිස්සාමීති.

තතො පච්ඡා අරඤ්ඤකඞ්ගාරහෙ ඨානෙ විහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි. සමණකුත්තකානම්පිඉ වාදං භින්දි, යථා පන සුවණ්ණපාතිං ලභිත්වා සුවණ්ණභාජනං ලභිත්වා මත්තිකාභාජනන්ති. සකලෙපි ච රට්ඨෙ සමණකුත්තකානං වාදං ජහාපෙසි. තස්මිඤ්ච කාලෙ සමණකුත්තකා හීනලාභා හුත්වා ථෙරස්ස උපනාහං බන්ධිංසු. තෙ පන සමණකුත්තකා අරඤ්ඤෙ නිස්සාමිකාවිය කොලෙයකා සුනඛා අනාථා හුත්වා කායිකචෙතසිකදුක්ඛං ලභිංසු.

රාජා ච තමත්ථං ඤත්වා යථා සමණකුත්තකා නාභිභවන්ති, තථා ආරක්ඛං ඨපෙසි. තෙ ච සමණකුත්තකෙ සෙතවත්ථං නිවාසාපෙත්වා ආවුධගාහයොධභාවෙන රාජකම්මෙ නියොජාපෙසි. ථෙරො ච සාසනෙ පසන්නෙ ජනෙ පබ්බාජෙත්වා උපසම්පාදෙත්වා සාසනං විසොධාපෙසි. රාජා ච ඉමස්මිං රට්ඨෙ පොරාණිකා රාජානො සමණකුත්තකානං වාදං ගහෙත්වා රජ්ජං කාරෙසුං, සචෙ හි පන තෙසං අනත්ථකරජ්ජං පුන ගණ්හාපෙතුං සක්කුණෙය්‍යං, එවං සති අහං තෙසං අනත්ථකරජ්ජං අපනෙත්වා සාත්ථකරජ්ජං ගණ්හාපෙතුමිච්ඡාමීති අනුසොචීති.

අයං පන පරිත්තනිදානාගතවත්ථුප්පත්ති, –

සීහළදීපෙ කිර විප්පවාසීනගරෙ නිසින්නො එකො භික්ඛුළපද්වාරාවතීනගරං ගන්ත්වා පරියත්තිං උග්ගණ්හි. තතො පච්ඡා සුධම්ම පුරං ගන්ත්වා පරියත්තිං උග්ගණ්හි. තස්මිඤ්ච කාලෙ සිරිඛෙත්තනගරෙ පාටලිරුක්ඛෙ එකො ගන්ථො අත්ථීති සුත්වා සුධම්මපුරතො සිරිඛෙත්තනගරං අගමාසි. අන්තරාමග්ගෙ ලුද්ධකො ථෙරං පස්සිත්වා අයං යක්ඛොති මඤ්ඤිත්වා ගහෙත්වා අනුරුද්ධරඤ්ඤො දස්සෙසි.

තදා රාජා ථෙරං පුච්ඡි,– කො පන ත්වන්ති. අහං මහාරාජ ගොතමස්ස සාවකොති. පුන රාජා පුච්ඡි,–තිණ්ණං පන රතනානං කීදිසොති. ථෙරො ආහ,– මහොසධපණ්ඩිතොවිය මහාරාජ බුද්ධො දට්ඨබ්බො, උමඞ්ගොවිය ධම්මො, විදෙහසෙනා විය සඞ්ඝොති. එවං උපමාහි පකාසිතො රාජා පුන පුච්ඡි,–කිං නුඛො ඉමෙ ගොතමස්ස සාවකාති. න ඛො මහාරාජ ඉමෙ ගොතමස්ස සාවකා, ඉමෙ පන අම්හෙහි විසභාගා සමණකුත්තකායෙ වාති. එවං වුත්තෙ තතො පට්ඨාය තෙ සමණකුත්තකෙ විජහි, තිණං විය නාතිමඤ්ඤි. පාටලිරුක්ඛසු සිරතොපි ලද්ධං තෙසං ගන්ථං ලද්ධට්ඨානෙයෙව අග්ගිනා ඣාපෙසි. තම්පි ඨානං යාවජ්ජතනා අග්ගිඣාපනථලන්ති පාකටන්ති.

ථෙරො ච විමාන වත්ථුං රඤ්ඤො දෙසෙසි. රාජා ච පසීදිත්වා සිරිඛෙත්තනගරතො අරිමද්දනනගරං පච්චාගමනකාලෙ ආනෙසි.

ඉදං පන පාටලිසුසිරෙ ලද්ධගන්ථස්ස කාරණං,- තෙසඤ්හි සමණකුත්තකානං අබ්භන්තරෙ එකො උපායච්ඡෙකො සමණකුත්තකො අත්තනො වාදානුරූපං ගන්ථං කත්වා සිරිඛෙත්තනගරෙ ද්වත්තිංසරතනක්ඛන්ධස්ස පාටලිරුක්ඛස්ස සුසිරෙ පවෙසෙත්වා පුනප්පුනං උදකෙන තෙමෙත්වා මත්තිකාය ලිම්පෙත්වා පුන තචං උප්පාදෙත්වා උට්ඨාපෙසි. තදා මයං සුපිනෙ පාටලිරුක්ඛෙ සාරගන්ථො අත්ථබ්‍යඤ්ජනසම්පන්නො එකො අත්ථීතිඉ පස්සාමාති කොලාහලං උප්පාදෙසුං. තං සුත්වා රාජා සිරිඛෙත්තනගරං ගන්ත්වා තං පාටලිරුක්ඛං භින්දිත්වා ගවෙසෙන්තො තං ගන්ථං ලභි. ගන්ථෙ පන සකවාදවසෙන සමණකුත්තකසාමඤ්ඤතා ඊදිසායෙව, එතෙ ගොතමාසාවකා හොන්තිඉ, එතෙසංයෙව ආචාරො සග්ගමග්ගපථභූතොති එවමාදීහි කාරණෙහි වුත්තං. රාජා ච පසීදිත්වා සමණකුත්තකානං බහූනි දාතබ්බානි අදාසි. තතො පච්ඡා ථෙරස්ස ධම්මකථං සුත්වා තං අග්ගිනා ඣාපෙසීති එවං සමණකුත්තකානං වචනං සුත්වා සිරිඛෙත්තනගරං ගන්ත්වා අරිමද්දනනගරං පච්චාගච්ඡන්තො ථෙරං ආනෙසීති දට්ඨබ්බං. අරිමද්දනනගරං සම්පත්තකාලෙ ජෙතවනං නාම විහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි. ථෙරො ච තත්ථ සාසානං විසොධෙත්වා නිසීදි. රාජා දෙවසිකං උදකං ආනෙත්වා අග්ගමහෙසී පන දෙවසිකංයෙව පිණ්ඩපාතං ආනෙත්වා භොජෙසි. උප්පන්නකඞ්ඛා කාලෙපි තංතංකඞ්ඛාට්ඨානං පුච්ඡීති.

අයං පන සාසනප්පවෙණියාගතවත්ථුප්පත්ති,–

සුධම්මපුරෙ හි සමාපත්තිලාභී අනොමදස්සී නාම ථෙරො සොණුත්තරත්ථෙරානං වංසානුරක්ඛණවසෙන සද්ධිං පඤ්චහි භික්ඛු සතෙහි නිසීදි. තස්ස පන පධානසිස්සො අධිසීලොනාම, තස්ස පධානසිස්සො ප්‍රානදස්සී නාම, තස්ස පධානසිස්සො කාළො නාම, තස්ස පධානසිස්සො අරහන්තො නාම, තස්ස පධානසිස්සො අරියවංසො නාමාති.

ඉදඤ්ච වචනං-කො පනෙස උත්තරාජීවමහාථෙරොති. අයඤ්හි ථෙරො රාමඤ්ඤදෙසියපුත්තො අරියවංසත්ථෙරස්ස සිස්සො. අරියවංසත්ථෙරො පන කප්පුඞ්ගනගරවාසී මහාකාළත්ථෙරස්ස සිස්සො. සො පන සුධම්මනගරවාසිනො ප්‍රානදස්සී මහාථෙරස්ස සිස්සොති කල්‍යාණී සිලාලෙඛනෙ වුත්තවචනෙන න සමෙති. එවම්පි සති යථිච්ඡිත අධිප්පායො න නස්සතීති දට්ඨබ්බං.

එවං නානාචරියානං වාදො නානාකාරෙන දිස්සමානොපි අරහන්තත්ථෙරස්ස අරිමද්දනනගරෙ සාසනං අනුග්ගහෙත්වා පතිට්ඨානතායෙවෙත්ථ පමාණන්ති කත්වා නාවමඤ්ඤිතබ්බො. සබ්බෙසඤ්හි ආචරියානං වාදෙපි අරහන්තත්ථෙරො අරිමද්දනනගරං ආගන්ත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙසීති අත්ථො ඉච්ඡිතබ්බොයෙවාති.

අරහන්තත්ථෙරො පන මූලනාමෙන ධම්මදස්සීති පාකටො සුධම්මපුරවාසී සීලබුද්ධිත්ථෙරස්ස සිස්සොති දට්ඨබ්බො. සො ච ථෙරො පුබ්බෙව පබ්බජ්ජකාලතො චතූසු වෙදෙසු සික්ඛිතසිප්පො. පබ්බජිත්වා පන සාළකථං පිටකත්තයං උග්ගණ්හිත්වා පාරං ගන්ත්වා සබ්බත්ථ පාකටො. සොක්කතයනගරං අනෙත්වා මනුස්සා පූජෙන්ති. තත්ථ දසවස්සානි වසිත්වා පුන සුධම්මපුරං ආගන්ත්වා අරඤ්ඤවාසං සමාදියි.

තතො පච්ඡා ජිනචක්කෙ එකසට්ඨ්‍යාධිකෙ පඤ්චසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ කලියුගෙ එකූනාසීතාධිකෙ තිසතෙ සම්පත්තෙ අනුරුද්ධරාජා රජ්ජං පාපුණි. තදා අරිමද්දනනගරෙ සමණකුත්තකා මයං ගොතමසාවකාති වත්වා තිංසතිංසවග්ගා හුත්වා නිසීදිංසු. වග්ගවසෙන කිර සහස්සමත්තාති. අනුරුද්ධරාජා ච තෙසං සමණකුත්තකානං ආගාරියාබ්‍රහ්මචරියාදීනි සුත්වා න පසීදි. එවම්පි පවෙණියා ආගතත්තා න පජහි. අරහන්තං පන ථෙරං පස්සිත්වා තතො පට්ඨාය තෙසං සමණකුත්තකානං නිබද්ධවත්තානි භින්දිත්වා සාසනෙ පසීදි.

ඉදං මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බදීපරට්ඨෙ අරිමද්දනනගරෙ අරහන්තං.

නාම ථෙරං පටිච්ච තතියං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

තස්මිඤ්ච කාලෙ අරහන්තත්ථෙරො අනුරුද්ධරාජානං ආහ,-තීසු සාසනෙසු පරියත්තිසාසනෙ තිට්ඨන්තෙයෙව පටිපත්ති සාසනං තිට්ඨති, පටිපත්තිසාසනෙ තිට්ඨන්තෙයෙව පටිවෙධසාසනං තිට්ඨති, යථා හි ගුන්නං සතෙපි සහස්සෙපි විජ්ජමානෙ පවෙණිප,ලිකාය ධෙනුයා අසති සො වංසො සාපවෙණී න සළීයතිඨ, එවමෙවං ධුතඞ්ගධරානං භික්ඛූනං සතෙපි සහස්සෙපි විජ්ජමානෙ පරියත්තියා අන්තරහිතාය පටිවෙධො නාම න හොති, යථා පන නිමිකුම්භියො ජානනත්ථාය පාසාණ පිට්ඨෙ අක්ඛරෙසු ඨපිතෙසු යාව අක්ඛරානි ධරන්ති, තාව නිධිකුම්භියො නට්ඨා නාම න හොන්ති, එවමෙවං පරියත්තියා ධරමානාය සාසනං අනන්තරහිතං නාම හොති, යථා ච මහතො තළාකස්ස පාළියා ථිරාය උදකං න ඨස්සතීති න වත්තබ්බං, උදකෙ සති පදුමාදීනි පුප්ඵානි න පුප්ඵිස්සන්තීති න වත්තබ්බං, එවමෙවං මහාතළාකස්ස ථිරපාළිසදිසෙ තෙපිටකෙ බුද්ධවචනෙ සති උදකසදිසා පටිපත්තිපූරකා කුලපුත්තා නත්ථීති න වත්තබ්බං, තෙසු සති පදුමාදිපුප්ඵසදිසො පටිවෙධො නත්ථීති න වත්තබ්බං, එවං එකන්තතො පරියත්තිමෙව පමාණං, තස්මා අන්තමසො ද්වීසු පාතිමොක්ඛෙසු වත්තමානෙසුපි සාසනං අනන්තරහිතමෙව, පරියත්තියා අන්තරහිතාය සුප්පටිපන්නස්සාපි ධම්මාභිසමයො නත්ථි, අනන්තරහිතාය එව ධම්මාභිසමයො අත්ථි , ඉදානිපි අම්හාකං පරියත්තිසාසනං පරිපුණ්ණං නත්ථි, සරීරධාතුයො ච නත්ථි, තස්මා යත්ථ පරියත්තිසාසනං සරීරධාතුයො ච අත්ථි, තත්ථ පණ්ණාකාරෙන සද්ධිං දූතං පෙසෙත්වා ආනෙතබ්බා, එවං සති අම්හාකං රට්ඨෙ ජිනසාසනං චිරකාලං පතිට්ඨහිස්සතීති.

එවං පන භන්තෙ සති කත්ථ යාචිස්සාමාති. සුවණ්ණභූමිරට්ඨෙ මහාරාජ සුධම්මපුරෙ තීහි වාරෙහි පිටකත්තයං ලිඛිත්වා ඨපෙසි, සරීරධාතුයො ච බහූ තත්ථ අත්ථීති. රාජා එවං භන්තෙති පටිග්ගණ්හිත්වා බහු පණ්ණාකාරෙ පටියාදෙත්වා රාජලෙඛනං ලිඛිත්වා අට්ඨඞ්ගසමන්නාගතං එකං අමච්චං දූතං කත්වා පෙසෙසි.

සුධම්මපුරින්දො මනොහරි නාම රාජාපි මච්ඡෙරචිත්තො හුත්වා තුම්හාදිසානං මිච්ඡාදිට්ඨීනං ඨානෙ පිටකත්තයං සරීරධාතුයො ච පහිණිතුං න යුත්තා, තිලොකග්ගස්ස හි සම්මාසම්බුද්ධස්ස සාසනං සම්මාදිට්ඨීනං ඨානෙයෙව පතිට්ඨහිස්සති, යථා නාම කෙසරසීහරාජස්ස වසා සුවණ්ණපාතියංයෙව, න මත්තිකාභාජනෙති.

දූතා පච්චාගන්ත්වා අනුරුද්ධරඤ්ඤො තමත්ථං ආරොචෙසුං. තං සුත්වා අනුරුද්ධරාජා කුජ්ඣි, තත්තකකපාලෙ පක්ඛිත්තතිලංචිය තට තටායි.

අථ රාජා නදීමග්ගෙන නාවානං අසීතිසතසහස්සෙහි නාවිකානං යොධානං අට්ඨකොටීහි සෙනං බ්‍යූහිත්වා ථලමග්ගෙන සද්ධිං චතූහි මහායොධනායකෙහි හත්ථීනං අසීති සහස්සෙහි අස්සානං නවුතිඉසතසහස්සෙහි යොධානං අසීතිකොටියා සෙනං බ්‍යූහිත්වා සයමෙව යුජ්ඣිතුං සුධම්මපරං ගච්ඡි.

තං සුත්වා මනොහරිරාජා සීතතසිතො හුත්වා අත්තනො බහූ යොධෙ සංවිදහිත්වා සුධම්මපුරයෙව පටිසෙනං කත්වා නිසීදි.

අථ අථබ්බණවෙදෙ ආගතප්පයොගවසෙන පුනප්පුනං වායමන්තාපි නගරමූලං උපසඞ්කමිතුං න සක්කා. තදා රාජා වෙදඤ්ඤුනො පුච්ඡි,–කස්මා පනෙත්ථ නගරමූලං උපසඞ්කමිතුං න සක්කොමාති. වෙදඤ්ඤුනො ආහංසු,- අථබ්බණවෙදවිධානං මහාරාජ අත්ථි මඤ්ඤෙති. අථ රාජා පථවියං නිදහිත්වා මතකළෙවරං උද්ධරිත්වා මහාසමුද්දෙ ඛිපෙසි.

එකං කිර මනුස්සං හින්දූකුලං ජෙඩ්ගුනාමකං කීටං ඛාදාපෙත්වා තං මාරෙත්වා හත්ථපාදාදීනි අඞ්ගපච්චඞ්ගානි ගහෙත්වා ඡින්නභින්නානි කත්වා නගරස්ස සාමන්තා පථවියං නදහිත්වා ඨපෙසි. තදා පන නගරං උපසඞ්කමිතුං සක්කා. නගරඤ්ච පවිසිත්වා අනුරුද්ධරාජා මනොහරිරාජානං ජීවග්ගාහං ගණ්හි. සුධම්මපුරෙ පොරාණිකානං රාජූනං පවෙණිආගතවසෙන රතනමයමඤ්ජූසායං ඨපෙත්වා පූජිතං සහධාතූහි පිටකත්තයං ගහෙත්වා මනොහරිරඤ්ඤො සන්තකානං ද්වත්තිංසහත්ථීනං පිට්ඨියං ආරොපෙත්වා ආනෙසි.

අරිමද්දනනගරං පන පත්වා ධාතුයො රතනමයමඤ්ජූසායං ඨපෙත්වා සිරිසයනගබ්භෙ රතනමඤ්චෙ සීසොපදෙසස්ස සමීපෙ ඨපෙසි. පිටකත්තයම්පි රතනමයෙ පාසාදෙ ඨපෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස උග්ගහධාරණාදිඅත්ථාය නියාදෙසි. තතො කිර ආනීතං පිටකත්තයං උග්ගණ්හන්තානං අරියානං සහස්සමත්තං අහොසීති.

සුධම්මනගරං විජයිත්වා පිටකෙන සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝං ආනෙත්වා සාසනස්ස පතිට්ඨාපනං ජිනචක්කෙ එකාධිකෙ ඡසතෙ වස්සසහස්සෙ කලියුගෙ ච සොළසාධිකෙ චතුසතෙ සම්පත්තෙති සිලාලෙඛනෙසු වුත්තං.

අනුරුද්ධරඤ්ඤො කාලෙ පුඤ්ඤානුභාවෙන තිඉණ්ණං රතනානං පරිපුණ්ණත්තා පුණ්ණගාමොතිඉ සමඤ්ඤා අහොසි. චිරකාලං අතික්කන්තෙ ණ්ණකාරං ලොපවසෙන මකාරස්ස ච නිග්ගහිත වසෙන පුගමීති මරම්මභාසාය වොහාරීයතීති අනාගතවංසරාජවංසෙසු වුත්තං.

අනුරුද්ධරාජායෙව චත්තාරො මහායොධෙ සීහළදීපං පෙසෙත්වා තතොපි පිටකත්තයං ආනෙසි. සීහළදීපතො ආනීතපිටකත්තයෙන සුධම්මපුරතො ආනීතපිටකත්තයං අඤ්ඤමඤ්ඤං යොජෙත්වා සංසන්දෙත්වා අරහන්තත්ථෙරො වීමංසෙසි. තදා ගඞ්ගාදකෙනවිය යමුනොදකං අඤ්ඤමඤ්ඤං අනූනං අනධිකං අහොසි. තෙහි පිටකෙහි අඤ්ඤානිපි වඩ්ඪෙත්වා තිපිටකගබ්භෙ ඨපෙත්වා පූජෙසි. තෙසු තෙසු ඨානෙසුපි පතිට්ඨාපෙසි.

මනොහරිරාජානම්පි මුඩ්කපා නාම දෙසෙ උපට්ඨාකෙහි සහ ඨපෙසි. තස්ස ච කිර රඤ්ඤො මුඛං විරචිත්වා කථං සල්ලාපෙන්තස්ස මුඛතො ඔභාසො පජ්ජලිත්වා නික්ඛමි. සො කදාචි කදාචි අනුරුද්ධරඤ්ඤො සන්තිකං ආගන්ත්වා ගාරවවසෙන වන්දනාදීනි අකාසි. තදා අනුරුද්ධරඤ්ඤො ලොමහංසො උප්පජ්ජි උබ්බිග්ගො ච. තස්මා තස්ස රඤ්ඤො නිත්ථෙජත්ථාය බුද්ධරූපස්ස චෙතියස්ස හත්තං පූජෙත්වා තං ගහෙත්වා මනොහරිරඤ්ඤො භාජෙසි. තදා තස්ස තදානුභාවො අන්තරධායි. මනොහරිරාජා සංවෙගං ආපජ්ජිත්වා සංසාරෙ සංසරන්තො යාව නිබ්බානං න පාපුණාමි, තාව පරවසෙ නානුවත්තෙයාන්ති පත්ථනං අකාසි. සුධම්මපුරතො ආහතං අත්තනො සන්තකං මනොමය මණිං එකස්ස සෙට්ඨිනො සන්තිකෙ වික්කිණිත්වා ලද්ධමූලෙන පඤ්චවාහරජතෙන අභුජිතපල්ලඞ්කවසෙන එකං මහන්තං බුද්ධ බිම්බං පරිනිබ්බානාකාරෙන එකන්ති ද්වෙ බුද්ධප්පටිබිම්බානි කාරාපෙසි. යාවජ්ජතනා තානි සන්තීති. ඉච්චෙවං අනුරුද්ධරාජා සුධම්මපුරතො සීහළදීපතො ච සාසනං ආනෙත්වා අරිමද්දනනගරෙ පතිට්ඨාපෙසීති.

ඉදං අම්හාකං මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බදීපරට්ඨෙ අරිමද්දනනගරෙ

අනුරුද්ධරාජානං පටිච්ච චතුත්ථං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

උත්තරාජීවත්ථෙරොපි සොණුත්තරානං වංසතො සාසනං ගහෙත්වා සුධම්මපුරතො අරිමද්දනනගරං ආගන්ත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

ඉදං අම්හාකං මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බදීපරට්ඨෙ අරිමද්දනනගරෙ උත්තරාජීවත්ථෙරං පටිච්ච පඤ්චමං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

උත්තරාජීවත්ථෙරස්ස සීහළදීපං ගතකාලෙ තෙන සද්ධිං ගතං ඡප්පදං නාම සාමණෙරං සීහළදීපෙයෙව සීහළදීපිකා පබ්බජිංසු. පබ්බජිත්වා ච ඡප්පදසාමණෙරො පරියත්තිං උග්ගණ්හිත්වා දසවස්සං තත්ථ වසිත්වා අරිමද්දනනගරං පච්චාගච්ඡි. සිවලිත්ථෙරඤ්ච තාමලින්දත්ථෙරඤ්ච ආනන්දත්ථෙරඤ්ච රාහුලත්ථෙ රඤ්ච අනෙසි. තෙ පන ථෙරා තිපිටකධරා හොන්ති බ්‍යත්තා දක්ඛා ච. අයඤ්චත්ථො විත්ථාරෙන හෙට්ඨා වුත්තො.

අරිමද්දනනගරං පත්වා අරිමද්දන වාසීහි භික්ඛූහි සද්ධිං විනයකම්මානි අකත්වා පුථු හුත්වා නිසීදිංසු. නරපතිරාජා ච තෙසු ථෙරෙසු අතිවිය පසීදි. එරාවතීනදියං උළුම්පං බන්ධිත්වා තත්ථෙව උපසම්පදකම්මං කාරාපෙසි. චිරකාලං අතික්කමිත්වා සො ගණො වුඩ්ඪී හුත්වා උප්පජ්ජි.

නරපතිරාජා ච තෙ ථෙරෙ සද්ධිං සඞ්ඝෙන නිමන්තෙත්වා මහාදානං අදාසි. තදා ඡණෙ ආකප්පසම්පන්නං රූපසොභග්ගප්පත්තං එකං නාටකිත්ථිං දිස්වා රාහුලත්ථෙරො පටිබද්ධචිත්තො ලෙපෙ ලග්ගිතවානරොවිය කද්දමෙ ලග්ගිතමාතඞ්ගොවිය ච කාම ගුණලෙපකද්දමෙසු ලග්ගිතො සාසනෙ විරමිත්වා හී නායාවත්තිතුං ආරභි. මරණන්ති කරොගෙන අභිභූතො විය අතෙකිච්ඡො හුත්වා සෙසත්ථෙරෙසු ඔවාදං දින්නෙසු පිනාදියි. තදා සෙසත්ථෙරා තං එවමාහංසු,-මා ත්වං එකං තං පටිච්ච සබ්බෙපි අම්හෙ ලජ්ජාපෙතුං න අරහසි, මා ඉධ හීනායා වත්තෙහි, මල්ලාරුදීපං ගන්ත්වා යථාරුචිං කරොහීති පෙසෙසුං. රාහුලත්ථෙරො ච කුසිමතිත්ථතො නාවං ආරුය්හ මල්ලාරුදීපං අගමාසි. මල්ලාරුදීපං පත්තකාලෙ මල්ලාරුරාජා විනයං ජානිතුකාමො සහ ටීකාය ඛුද්දසික්ඛාපකරණං තස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හිත්වා එකපත්තමත්තං මණිං අදාසි. සොච තං ලභිත්වා හීනායාවත්තීති. හොන්ති චෙත්ථ,-

අතිදූරෙව හොතබ්බං, භික්ඛුනා නාම ඉත්ථිහි;
ඉත්ථියො නාම භික්ඛූනං, භවන්ති ඉධ වෙරිනො.

තාව තිට්ඨන්තු දුප්පඤ්ඤා, මයං පොරාණිකාපි ච;
මහාපඤ්ඤා විනාසං, පත්තා හරිතවාදයො.

තස්මා හි පණ්ඩිතො භික්ඛු, අන්තමසොව ඉත්ථිහි;

විස්සාසං න කරෙ ලොකෙ, රාගො ච දුප්පවාරිතොති.

සෙසෙසු ච ථෙරෙසු ඡප්පදො නාම ථෙරො පඨමං කාලඞ්කතො. සිවලිතාමලින්දානන්දත්ථෙරායෙව තයො පරියත්තිඋග්ගහණධාරණාදිවසෙන සාසනං උපත්ථම්භෙත්වා අරිමද්දනනගරෙ නිසීදිංසු. එකස්මිඤ්ච කාලෙ රාජා තෙසං තිණ්ණං ථෙරානං එකෙකං හත්ථිං අදාසි. සිවලිතාමලින්දත්ථෙරා පටිග්ගහෙත්වා වනෙ විස්සජ්ජාපෙසුං. ආනන්දත්ථෙරො පන කිඤ්චිපූරනගරං පහිණිත්වා ඤාතකානං දෙහීති කුසිමතිත්ථං ගන්ත්වා නාවං ආරොපෙසි. තං කාරණං ඤත්වා සිවලිතාමලින්දත්ථෙරාතං එවමාහංසු,– මයං පන ආවුසො හත්ථීනං සුඛත්ථාය වනෙ විස්සජ්ජෙම,ත්වං පන අධම්මිකං කරොසීති. කින්නාම භන්තෙ ඤාහකානං සඞ්ගහො න වට්ටති, නනු ඤාතකානඤ්ච සඞ්ගහොති භගවතා වුත්තන්ති.

ථෙරා ආහංසු,-සචෙ ත්වං අම්හාකං වචනං නකරෙය්‍යාසි,භව ඉච්ඡානුරූපං කරොහි, මයං පන තයා සද්ධිං සංවාසං න කරිස්සාමාති විසුං නිසීදිංසු.

තතො පට්ඨාය ද්වෙ ගණා භිජ්ජිංසු. තතො පච්ඡාකාලෙ අතික්කන්තෙ තාමලින්දත්ථෙරො බහුස්සුතානං බ්‍යත්තිබලානං සිස්සානං අනුග්ගහත්ථාය ගහට්ඨානං සන්තිකෙ අයං බහුස්සුතො අයං මහාපඤ්ඤොති එවමාදිනා වචීවිඤ්ඤත්තිං සමුට්ඨාපෙති, එවං කතෙ කුලපුත්තා සුලභපච්චයවසෙන සාසනස්ස හිතං ආවහිහුංසක්ඛිස්සන්තීති කත්වා. තං කාරණං සුත්වා සිවලිත්ථෙරො එවමාහ,- කස්මා ත්වං වචීවිඤ්ඤත්තිං සමුට්ඨාපෙත්වා බුද්ධප්පටිකුච්ඡිතං කම්මං කරොසීති. භගවතා අත්තනො අත්ථායයෙව වචීවිඤ්ඤත්තිං පටික්ඛිත්තා, අහං පන පරෙසංයෙව අත්ථාය වචීවිඤ්ඤත්තිංසමුට්ඨාපෙමි, නාත්තනො අත්ථාය, සාසනස්ස හි වෙපුල්ලත්ථාය එවං වචීවිඤ්ඤත්තිංසමුට්ඨාපෙමි. සිවලිත්ථෙරොපි න ත්වං මම වචනං කරොසි, යං යං ත්වං ඉච්ඡසි, තං තං කරොහි, අහං පන තයා සද්ධිං සංවාසං නකරිස්සාමීති විසුං හුත්වා සද්ධිං සකපක්ඛෙන නිසීදි. තතො පට්ඨාය තයො ගණා භිජ්ජිංසු.

එවං අරිමද්දනනගරෙ අරහන්තත්ථෙරස්ස එකො වංසො, සිවලිත්ථෙරස්ස එකො, තාමලින්දත්ථෙරස්ස එකො, ආනන්දත්ථෙරස්ස එකොති චත්තාරො ගණා අහෙසුං.

තෙසු අරහන්තත්ථෙරගණො සුධම්මපුරතො පඨමං ආගතත්තා පුරිමගණොති වොහාරියති, අඤ්ඤෙ පන පච්ඡා ආගතත්තා පච්ඡාගණාති.

සිවලිත්ථෙරො අරිමද්දනනගරෙ යාවජීවං සාසනං පග්ගණ්හිත්වා කලියුගෙ නවුතාධිකෙ පඤ්චවස්සසතෙ කාලෙ කාලමකාසි.

ආනන්දත්ථෙරො පන අරිමද්දනනගරෙයෙව චතුචත්තාලීස වස්සානි සාසනං පග්ගණ්හිත්වා ඡනවුතාධිකෙ පඤ්චවස්සසතෙ කාලෙ කාලමකාසි.

තාමලින්දත්ථෙරොපි යාවජීවං සාසනං පග්ගණ්හිත්වා අට්ඨන වුතාධිකෙ පඤ්චවස්සසතෙ කාලෙ කාලමකාසීති. අහො සඞ්ඛාරසභාවොති.

සෙය්‍යථාජගරස්සෙව, නාභියා චක්කමණ්ඩලෙ;
ලග්ගො සසො සමිත්වාපි, දිසං ගච්ඡති තං මුඛං.

තථෙව සබ්බසත්තාපි, මච්චුචක්කෙසු ලග්ගිතා;
යාවජීවම්පි ධාවිත්වා, මච්චුමුඛං උපාගමුන්ති.

ඉච්චෙවං අරිමද්දනපුරෙ අරහන්තෙහි ච ගන්ථකාරෙහි ච පුථුජ්ජනෙහි ජිනසාසනං නභෙ චන්දොවිය විජ්ජොතති.

තත්ථ හි යදා අනුරුද්ධරාජා සුධම්මපුරතො සාසනං ආනෙසි, තදා අරහන්තා ඡසතසහස්සමත්තා ආගතා, සොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිනො පන ගණනපථං වීති වත්තාති.

ඡත්තගුහින්දස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙපි හිමවන්තෙ ගන්ධමාදනපබ්බතතො අට්ඨ අරහන්තා පිණ්ඩාය රාජගෙහං ආගමංසු. රාජා ච පත්තං ගහෙත්වා පිණ්ඩපාතෙන භොජෙත්වා ඉදානි කුතො ආගතත්ථාහි පුච්ඡි. හිමවන්තෙ මහාරාජ ගන්ධ මාදනපබ්බතතොති. අථ රාජා අතිප්පසන්නො හුත්වා ඉධ තෙමාසං වස්සං උපගච්ඡථාති යාචිත්වා විහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි. තෙමාසම්පි අන්තොගෙහෙ නිමන්තෙත්වා පිණ්ඩපාතෙන භොජෙසි.

එකං සමයං අරහන්තානං ගන්ධමාදනපබ්බතෙ නන්දමූලගුහං විය එකං ගුහං මාපෙත්වා දස්සෙහීති යාචි. තෙ ච අරහන්තා නන්දමූලගුහංවිය එකං ගුහං ඉද්ධියා මාපෙත්වා දස්සෙසුං . රාජා ච තාය ගුහාය සදිසං එකං ගුහං කාරාපෙසි. නන්දමූලගුහාකාරෙන පන කතත්තා නන්දාති නාමම්පි අකාසි. ඉච්චෙවං ඡත්තගුහින්දස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ගන්ධමාදනපබ්බතෙ නන්දමූලගුහතො ආගන්ත්වා අරහන්තා සාසනං පතිට්ඨාපෙසුං.

අරහන්තභාවො ච නාමෙස යථාභූතං ජානිතුං දුක්කරො, අනුපසම්පන්නානං උත්තරිමනුස්සධම්මදස්සනස්ස පටික්ඛිත්තත්තා, අරහත්තං වා පත්වාපි වාසනාය අප්පජහිතත්තා. අරහාපි හි සමානො අහං අරහාති අනුපසම්පන්නානං කථෙතුං න වට්ටති, අරහත්තං පත්වාපි එකච්චො වාසනං පජහිතුං න සක්කා, පිලින්දවච්ඡත්ථෙරවත්ථුවෙත්ථ ඤාපකං. එවං ලොකෙ අරහන්ත භාවො ජානිතුං දුක්කරො. තෙනෙව මහාකස්සපත්ථෙරස්ස උපට්ඨාකො එකො භික්ඛු අත්තනො උපජ්ඣායස්ස මහාකස්සපත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ වසිත්වාපි තස්ස අරහන්ත භාවං න ජානි.

මහාකස්සපත්ථෙරඤ්හි එකෙන සද්ධිවිහාරිකෙන සද්ධිං අරඤ්ඤවිහාරතො ගාමං පිණ්ඩාය චරන්තං අන්තරාමග්ගෙ පත්තා දිපරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා පච්ඡා ගච්ඡන්තොයෙව එකොසද්ධි විහාරිකො එවමාහ,–ලොකස්මිං භන්තෙ අරහා අරහාති පාකටො, සුතමත්තොවාහං භවාමි, න කදාචි දිට්ඨපුබ්බොති. තං සුත්වා ථෙරො පච්ඡා පරිවත්තත්වා ඔලොකෙන්තො පරික්ඛාරෙ ආවුසො ගහෙත්වා අරහන්තස්ස පච්ඡාගච්ඡන්තොයෙව අරහන්තභාවං න ජානාතීති ආහාති.

අරිමද්දනනගරෙපි සීලබුද්ධිපොල්ලොඩකසුමෙධත්ථෙරාදයොපි අරහන්තායෙව අහෙසුං. නරපතිරාජා හි බණිත්ති පාදපබ්බතං ගන්ත්වා පච්චාගමනකාලෙ අන්තරාමග්ගෙ එකිස්සා මාතිකාය මණොහාසං දිස්වා ඉධ පුඤ්ඤං කාරෙතුකාමො සක්කො දස්සෙති මඤ්ඤෙති මනසිකරිත්වා චෙතියං කාරාපෙස්සාමීති තත්ථ රට්ඨවාසීහි සමං භූමිභාගං කාරාපෙසි.

අථ එකො සීලබුද්ධි නාම ථෙරො එවමාහ,– පුඤ්ඤං මහාරාජ කරිස්සමීති ඉදං භූමිපරිකම්මං කාරාපෙසි, එවං කාරාපෙන්තස්ස තෙ අපුඤ්ඤංයෙව භවති, නොපුඤ්ඤන්ති වත්වා බහු සත්තා මා කිලමන්තූති මනසිකත්වා රඤ්ඤො දණ්ඩකම්මෙන තජ්ජනත්ථාය රඤ්ඤා දින්නං පිණ්ඩපාතං නභුඤ්ජි. රාජා ච සචෙ ත්වං මයා දින්නං පිණ්ඩපාතං අභුඤ්ජිතුකාමො භවෙය්‍යාසි, මම විජිතෙ වසන්තොයෙව ත්වං මම පිණ්ඩපාතා න මුච්චෙය්‍යාසි, රට්ඨවාසීහිපි දින්නපිණ්ඩපාතො මය්හමෙව සන්තකො, නනු නාම මම පිණ්ඩපාතංයෙව ත්වං භුඤ්ජසීති ආහ.

සීලබුද්ධිත්ථෙරොපි සචෙ අහං එවං භවෙය්‍යාමි, සීහළදීපං ගන්ත්වා වසිස්සාමීති චින්තෙත්වා අරඤ්ඤෙ වසි.

අථ තමත්ථං ජානිත්වා නගරද්වාරෙ ආරක්ඛො එකො යක්ඛො රඤ්ඤො ආගතකාලෙ අභිමුඛං යීතොව භයානකරූපං නිසීදි. අථ නානාවිජ්ජාකම්මෙහි අපනෙන්තොපි න සක්කා අපනෙතුං.

අථ රාජා නිමිත්තපාඨකෙ පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡි,-කෙන කාරණෙන අයං යක්ඛො ඉධ නිසින්නොති. ත්වං මහාරාජ සීලබුද්ධිත්ථෙරං අගාරවවසෙන පුබ්බෙ කථෙසි, යක්ඛාපි ථෙරෙ අතිවිය පසන්නාති අම්හෙහි සුතපුබ්බා, තං පටිච්ච යක්ඛො භයානකරූපං දස්සෙත්වා නිසින්නො භවිස්සතීති ආහ.

රාජාපි අමච්චෙ ආණාපෙසි ථෙරං පක්කාසථාති. ථෙරො නාගච්ඡි. සීහළදීපංයෙව ගමිස්සාමීති ආරභි. තමත්ථං සුත්වා රාජා එකං චතුරඞ්ගපච්චයං නාම අමච්චං පක්කොසාපෙත්වා ත්වං ගන්ත්වා ථෙරං පක්කොසාහීති පෙසෙසි. චතුරඞ්ගපච්චයො ච ඡෙකතාය එකං සුවණ්ණමයං බුද්ධප්පටිබිම්බං නාවාය ඨපෙත්වා මහාසමුද්දතිත්ථං අගමාසි. අථ ථෙරං සම්පාපුණිත්වා ඉදානි ඉධ භගවා සම්මාසම්බුද්ධො අගමාසි, සීලබුද්ධිත්ථෙරො භගවතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස දස්සනත්ථාය ආගච්ඡතූති දූතං පෙසෙසි. ථෙරොපි භගවතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස දස්සනත්ථාය ආගච්ඡතූති වචනං පටික්ඛිපිතුං බුද්ධගාරවවසෙන අවිසහතාය ආගච්ඡීති.

පොරාණිකානංච ථෙරානං, බුද්ධෙ සගාරවං ඉධ;
පණ්ඩිතො ගාරවං බුද්ධෙ, කරෙ පසන්නචෙතසාති.

නාවං අභිරූහිත්වා ථෙරො භගවතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස වන්දනාමානපූජාසක්කාරදීනි අකාසි. ථෙරස්ස එවං වන්දනාමානපූජාසක්කාරාදීනි කරොන්තස්සෙව වෙගෙන නාවං ආනෙත්වා ගච්ඡි. අථ චතුරඞ්ගපච්චයො එවමාහ,– ඉදානි භන්තෙ තුම්හාකං ආචරියස්ස සම්මාසම්බුද්ධස්ස සාසනං පග්ගණ්හිතුං යුත්තොති. රාජා ච අමච්චෙහි පරිවාරිතො පච්චුග්ගච්ඡි. නාවාය ථෙරස්ස හත්ථෙ ගහෙත්වා රාජගෙහං ආනෙසි. ද්වාරං පත්තකාලෙ යක්ඛො පථවියං නිසීදිත්වා ථෙරං වන්දි.

රාජා රාජගෙහං පත්වා ථෙරං නානාභොජනෙහි භොජෙසි. එවඤ්ච අවොච,–අජ්ජතග්ගෙ භන්තෙ ත්වමසි මමාචරියො, භගවතොච ඔවාදං සිරසා පටිග්ගහෙත්වා අනුවත්තිස්සාමාති අත්තනො පඤ්චපුත්තෙපි ථෙරස්ස අදාසි. තෙ ච පඤ්චකුමාරා ථෙරෙන සද්ධිං අනුවත්තිංසු. ථෙරො තෙ පක්කොසෙත්වා විහාරං අගමාසි. අන්තරාමග්ගෙ කප්පියපථවියං පඤ්ච පරිමණ්ඩලාකාරානි ලිඛිත්වා තෙසං රාජකුමාරානං දස්සෙත්වා නිවත්තාපෙසි. රාජකුමාරා පටිනිවත්තිත්වා තං කාරණං රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා ච තුම්හාකං පුඤ්ඤං කාරාපනත්ථාය දස්සෙතීති වත්වා තුලාවසෙන තෙහි රාජකුමාරෙහි සුවණ්ණං සමං කත්වා තෙන සුවණ්ණෙන මූලං කත්වා භගවතො ධරමානකාලෙ පස්සෙනදිකොසලරඤ්ඤා කාරාපිතං චන්දනප්පටිබිම්බංවිය විසුං විසුං පටිබිම්බං කාරාපෙසි.

තෙසං නිධානට්ඨානභූතානි පඤ්ච චෙතියානිපි සක්කො කම්ම විධායකො හුත්වා පතිට්ඨාපෙසි. එත්ථ ච පුබ්බෙ රඤ්ඤා පසීදිත්වා ථෙරස්ස රාජකුමාරා දින්නා, මූලං රතනත්තයස්ස දත්වා පුන රාජකුමාරෙ භුජිස්සෙ කාරෙතුකාමතාය ථෙරො එවං සඤ්ඤං අදාසීති දට්ඨබ්බං.

සො ච සීලබුද්ධිත්ථෙරො අරහන්තගණවංසොති දට්ඨබ්බො.

අරිමද්දනනගරෙයෙව නරපති රඤ්ඤො කාලෙ කස්සපො නාම ථෙරො දෙසචාරිකං චරමානො පොල්ලොඞ්කනාමකං දෙසං, තදවසරි. අථ ද්වෙ මහල්ලකපොල්ලොඞ්කා මනුස්සා ථෙරෙ අතිප්පසන්නතාය ද්වෙ පුත්තෙ උපට්ඨාකත්ථාය නියාාදෙසුං.

පොල්ලොඞ්කමනුස්සානං අතිප්පසන්නතං පටිච්ච ථෙරොපි පොල්ලොඞ්කත්ථෙරොති වොහාරියති. යදා ච පන සො ථෙරො සීහළදීපං ගන්තුකාමො අහොසි, තදා සක්කො දෙවානමින්දො බ්‍යග්ඝරූපං මාපෙත්වා පිට්ඨියා යාව මහාසමුද්දතීරං ආනෙසි. මහාසමුද්දතීරං පන පත්වා නාවං අභිරුහිත්වා වාණිජෙහි සද්ධිං තරි.

මහාසමුද්දමජ්ඣෙ පන පත්වා සා නාවා න ගච්ඡි, නිච්චලාව අට්ඨාසි. අථ වාණිජා මන්තෙසුං,-අම්හාකං නාවාය අලක්ඛී පාපජනො අත්ථි මඤ්ඤෙති. එවං පන මන්තෙත්වා සලාකාදානං අකංසු. යාව තතියම්පි ථෙරස්සෙව හත්ථෙ සලාකා පුබ්බෙ කතකම්මවිපාකවසෙන නිපති. ඉදං පන ථෙරස්ස පුබ්බෙ කතකම්මං,-ථෙරො හි තතො අත්තභාවතො සත්තමෙ භවෙ එකස්මිං ගාමෙ කුලදාරකො හුත්වා කීළනත්ථාය එකං සුනඛං නදියං ඔතාරෙත්වා උදකෙ කීළමාපෙසි. එවං කීළමන්තං සුනඛං සයමෙව උරෙන උග්ගහෙත්වා තීරං ආනෙසීති එවං පුබ්බෙ කතකම්මවිපාකවසෙන ථෙරස්සෙව හත්ථෙ සලාකා නිපති.

තදා වාණිජා උදකපිට්ඨෙ ඛිපිංසු. අථ සක්කො දෙවානමින්දො කුම්භීලරූපං මාපෙත්වා පිට්ඨියං ආරොපෙත්වා ආනෙසි. ථෙරො යක්ඛදීපං පත්වා අන්ධචක්ඛුකානං යක්ඛානං මෙත්තානුභාවෙන චක්ඛුං ලභාපෙසි. යක්ඛා ච ථෙරස්ස ගුණං ඤත්වා ද්වෙ යක්ඛභාතිකෙ අදංසු. ථෙරො ච සීහළදීපං ගන්ත්වා මහාචෙතියරූපං ලොහපාසාදරූපං සරීරධාතුං මහාබොධිබීජානි ච ආනෙත්වා පච්චාගමාසීති.

සුමෙධත්ථෙරො ච හලඞ්කස්ස නාම නගරස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ මිහත්තිපාමෙ පුරත්ථිමාය අනුදිසාය දින්නනාමිකෙ විහාරෙ වසි. ඨානස්ස පන නාමවසෙන ථෙරස්සොපි දින්නවිහාරො ත්වෙව නාමං අහොසි. සොපි ථෙරො පංසුකූලිකො ලජ්ජීපෙසලො සික්ඛාකාමො ඣානලාභී අරහායෙව. සො හි දෙවසිකං දෙවසිකං අට්ඨනවයොජනප්පමාණෙ පාදචෙතියං ගන්ත්වා වන්දි. චෙතියඞ්ගණවත්තඤ්ච අකාසි. තතො ආගන්ත්වා මිහත්තිගාමෙ පිණ්ඩාය චරි. ඉදං ථෙරස්ස නිබද්ධවත්තං.

අපරානිපි වත්ථූනි බහූනි සන්ති, සබ්බානි පන තානි විත්ථාරෙත්වා වත්තබ්බානිපි ගන්ථපාරවභයෙන න වක්ඛාම. සබ්බානිපි හි වුච්චමානානි අයං සාසනවංසප්පදීපිකා අතිප්පපඤ්චා භවිස්සති.

සම්මාසම්බුද්ධස්ස හි පරිනිබ්බානතො යාවජ්ජතනා ථෙරානං පරම්පරවසෙන සඞ්ඝට්ටෙත්වා ආනයනමෙවෙත්ථ අධිප්පෙතං. යථාවුත්තානි පන වත්ථූනි අධුනා අභිඤ්ඤාලාභීනං පුග්ගලානං අඛෙත්තභාවෙන පසඞ්ගඤාණප්පටිබාහණත්ථං අරිමද්දනනගරෙ ච බහූනං අභිඤ්ඤාලාභීනං පුග්ගලානං නිවාසට්ඨානතා දස්සනත්ථං වුත්තානි. වුත්තඤ්චෙතං භික්ඛුනීඛන්ධකට්ඨකථායං,–

පටිසම්භිදාපත්තෙහි වස්සසහස්සං සුක්ඛවිපස්සකෙහි වස්සසහස්සං අනාගාමීහි වස්සසහස්සං සකදාගාමීහි වස්සසහස්සං සොතාපන්නෙහි වස්සසහස්සන්ති එවං පඤ්චවස්සසහස්සානි පටිවෙධධම්මො ඨස්සතීති.

දීඝනිකායට්ඨකථායං පන සංයුත්තනිකායට්ඨකථායඤ්ච පටිසම්භිදාපත්තෙහි වස්සසහස්සං ඡළාභිඤ්ඤෙහි වස්සසහස්සං තෙවිජ්ජෙහි වස්සසහස්සං සුක්ඛවිපස්සකෙහි වස්සසහස්සං පාතිමොක්ඛෙන වස්සසහස්සන්ති වුත්තං.

අඞ්ගුත්තරනිකායට්ඨකථායං පන විභඞ්ගකථායඤ්ච බුද්ධානං පරිනිබ්බානතො වස්සසහස්සමෙව පටිසම්භිදා නිබ්බත්තෙතුං සක්කොන්ති, තතො පරං ඡ අභිඤ්ඤා, තතොපි අසක්කොන්තා තිස්සො විජ්ජා නිබ්බත්තිංසු. ගච්ඡන්තෙ කාලෙ තාපි නිබ්බත්තෙතුං අසක්කොන්තා සුක්ඛවිපස්සකා හොන්ති. එතෙනෙව නයෙන අනාගාමිනො සකදාගාමිනො සොතාපන්නාති වුත්තං.

එවං නානානයෙහි අට්ඨකථායපි ආගතත්තා අධුනා ලොකෙ අරියපුග්ගලා භවිතුං න සක්කාති න වත්තබ්බං. අරියානමෙව ඛෙත්තස්ස අධුනාපි සම්භවතො, සචෙ ආරද්ධවිපස්සකො භවෙය්‍යා සො අරහා භවිතුං සක්කායෙවාති නිට්ඨමෙත්ථාවගන්තබ්බං. අට්ඨකථාසු පන නානාභාණකත්ථෙරානං නානාවාදවසෙන වුත්තන්ති දට්ඨබ්බං. එත්තකෙනෙව පන නානාකාරෙන වාදො භින්නොපි සාසනං භිජ්ජතියෙව. සාසනස්ස අභින්නංයෙව හි එත්ථ පමාණන්ති.

එවං මරම්මමණ්ඩලෙ අරිමද්දනනගරෙ අනෙකෙහි අරහන්තසතෙහි සාසනං විජ්ජොතති. භගවතො පන පරිනිබ්බානතො තිංසාධිකානං නවවස්සසතානං උපරි පරම්මරට්ඨෙ සෙඤ්ඤිලඤ්ඤික්‍රොධිනාමෙන රඤ්ඤා සමකාලවසෙන සීහළදීපෙ රජ්ජං පත්තස්ස මහානාමරඤ්ඤො කාලෙ බුද්ධඝොසබුද්ධදත්තත්ථෙරෙහි පභුති තෙතෙමහාථෙරා තෙතෙගන්ථෙ අකංසු.

තතො පච්ඡා සතිසමාධිපඤ්ඤාමන්දවසෙන සුඛාවබොධනත්ථං ටීකායො අකංසු. අරිමද්දනනගරෙ ජිනචක්කෙසත්තනවුතාධිකෙ ඡසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ තිණ්ණං පිටකානං මූලභූතෙසු සද්දනයෙසු සොතාරානං ඡෙකත්ථාය මහාසමුද්දෙවිය ආනන්දො නාම මහාමච්ඡො තීසු පිටකෙසු සාට්ඨකථෙසු විලොලෙත්වා අග්ගවංසො නාම ථෙරො සද්දනීතිප්පකරණං අකාසි. අරිමද්දනනගරෙ හි උත්තරාජීවත්ථෙරාදීනං සීහළදීපං ගමනතො පුබ්බෙයෙව තයො මහාථෙරා පරියත්තිවිසාරදා, මහාඅග්ගපණ්ඩිතො, තස්ස සද්ධිවිහාරිකො දුතියඅග්ගපණ්ඩිතො, තස්ස භාගිනෙය්‍යො තතියඅග්ගපණ්ඩිතොති. තතියඅග්ගපණ්ඩිතො පන අග්ගවංසොතිපි වොහාරියති.

තස්මිඤ්ච කාලෙ අරිමද්දනනගරවාසිනො සද්දකොවිදා බහවො සන්තීති යාව ලඞ්කාදීපා කිත්තිඝොසො පත්ථරි. තස්මා සීහළදීපිකා සද්දකොවිදා වීමංසෙතුකාමා හුත්වා අරිමද්දනනගරං ආගමංසු. තදා අරිමද්දනනගරවාසිනො භික්ඛූ සද්දනීතිප්පකරණං දස්සෙසු.

සීහළදීපිකා ච තං දිස්වා උපධාරෙන්තා සද්දවිසයෙ අයං ගන්ථොවිය සීහළදීපෙ ගන්ථො ඉත්ථී, ඉමස්මිං පකරණෙ ආගතවිනිච්ඡයම්පි සකලං න ජානිම්හාති නානාප්පකාරෙහි ථොමෙසුන්ති යාවජ්ජහනා කථාමග්ගො න උපච්ඡින්නොති.

අරිමද්දනනගරෙ සීහළදීපං ගන්ත්වා පච්චාගතො ඡප්පදො නාම සද්ධම්මජොතිපාලත්ථෙරො සද්දනයෙ ඡෙකතාය සුත්තනිද්දෙසං අකාසි. පරමත්ථධම්මෙ ච ඡෙකතාය සඞ්ඛෙපවණ්ණනං නාමචාරදීපකඤ්ච. විනයෙ ඡෙකතාය විනයගූළත්ථදීපනිං සීමාලඞ්කාරඤ්ච අකාසි. අත්තනා කථානං ගන්ථානං නිගමෙ සද්ධම්ම ජොතිපාලොති මූලනාමෙන වුත්තං. කුසිමනගරෙ පන ඡප්පද ගාමෙ ජාතත්තා ඨානස්ස නාමෙන ඡප්පදොති පාකටො.

කුඹනනගරෙ පන ඡප්පදොති වොහාරිතොපි එකො ථෙරො අත්ථි. සො අලජ්ජී දුස්සීලො. එකච්චෙ පන නාමසාමඤ්ඤලෙසමත්තෙන පත්තලඞ්කං සීලවන්තං පෙසලං සික්ඛාකාමං ඡප්පදත්ථෙරං අලජ්ජීදුස්සීලභාවෙන උපවදන්ති, යථා නාම සාමඤ්ඤලෙසමත්තෙන මල්ලපුත්තං ආයස්මන්තං දබ්බං අසමාචාරෙනාති.

අරිමද්දනනගරයෙව අලොඞ්ගචඤ්ඤිසූනාමකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ මහාවිමලබුද්ධිත්ථෙරො චූළවිමලබුද්ධිත්ථෙරොති ද්වෙ ථෙරා පරියත්තිවිසාරදා අහෙසුං. තෙසු මහාවිමලබුද්ධිත්ථෙරො කච්චායනස්ස සංවණ්ණනං න්‍යාසගන්ථමකාසි.

කෙචි පන සීහළදීපවාසී විමලබුද්ධිත්ථෙරො තමකාසීති වදන්ති. චූළවිමලබුද්ධිත්ථෙරො පන වුත්තොදයස්ස පොරාණටීකමකාසි. ඡන්දොසාරත්ථවිකාසිනිං සද්ධම්මඤාණත්ථෙරො අකාසි. වචනත්ථජොතිං පන වෙපුල්ලත්ථෙරො අකාසි. න්‍යාසගන්ථස්සපොරාණටීකං නරපතිරඤ්ඤො කාලෙ එකො අමච්චො අකාසි.

සො හි රඤ්ඤො එකං ඔරොධං පටිච්ච ජාතං එකං ධීතරං දිස්වා වානරොවිය ලෙපෙ ලග්ගිතො තිස්සං පටිබන්ධචිත්තො හුත්වා ලග්ගි. තමත්ථං ජානිත්වා රාජා එවමාහ,– සචෙ එතං ඉච්ඡෙය්‍යාසි, එකං ගන්ථං පරිපුණ්ණවිනිච්ඡයං ගූළත්ථං කරොහි, සචෙ ත්වං තාදිසං ගන්ථං කාතුං සක්කුණෙය්‍යාසි, එතං ලභිස්සසීති. අථ සො න්‍යාසස්ස සංවණ්ණනං පොරාණටීකං අකාසි.

තතො පච්ඡා හීනායාවත්තිත්වා ධීතරං දත්වා රජ්ජුග්ගාහාමච්චට්ඨානෙ ඨපෙසි, යං මරම්මවොහාරෙන සංපාඩිගඉති වුච්චති. තෙන පන කතත්තා සොපි ගන්ථො තං නාමෙන වුච්චති. කාරිකං තස්සා ච සංවණ්ණනං ඡත්තගුහින්දස්ස නාම රඤ්ඤො කාලෙධම්මසෙනාපතිත්ථෙරො අකාසි. තෙන කිර කාරපිතෙ නන්දගුහාය සමීපෙ නන්දවිහාරෙ නිසීදිත්වා අකාසි.

තස්මිඤ්චකාලෙ ගන්ධමාදනපබ්බතෙ නන්දමූලගුහතො අරහන්තා ආගන්ත්වා තස්මිං විහාරෙ වස්සං උපගච්ඡිංසු. තෙසං සම්මුඛෙ කතත්තා තෙ ච ගන්ථා පණ්ඩිතෙහි සාරතො පච්චෙතබ්බාති ආචරියා වදන්ති.

වාච්චවාචකං පන ධම්මදස්සී නාම සාමණෙරො අකාසි.

සද්දත්ථභෙදචින්තං පන අරිමද්දනනගරසමීපෙ ඨිතස්ස ඛණිත්තිපාදපබ්බතස්ස සමීපෙ එකස්මිං ගාමෙ වසන්තො සද්ධම්මසිරි නාම ථෙරො අකාසි. සොයෙව ථෙරො බ්‍රහජං නාම වෙදසත්ථම්පි මරම්මභාසාය පරිවත්තෙසි.

එකක්ඛරකොසං පන සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරො අකාසි. සො හි කලියුගෙ සත්තාසීතාධිකෙ අට්ඨසතෙ සම්පත්තෙ මිච්ඡා දිට්ඨිකානං ජලුමසඤ්ඤිතානං කුලානං භයෙන සකලෙපි තම්බදීපරට්ඨෙ සාසනොභාසො මිලායති. බහූනිපි

පොත්ථකානි අග්ගිභයෙන නස්සෙසුං.

තදා තං පවත්තිං පස්සිත්වා සචෙ පරියත්තිධම්මොවිනස්සෙය්‍ය, පටිපත්තිධම්මොපි නස්සිස්සති, පටිපත්තිධම්මෙ නස්සන්තෙ කුතො පටිවෙධධම්මො භවිස්සතීති සංවෙගං අපජ්ජිත්වා ඉමං ගන්ථං අකාසීති තට්ටිකායං වුත්තං.

මුඛමත්තසාරං සාගරත්ථෙරො අකාසි.

කලියුගෙ එකාසීතාධිකෙ පඤ්චසතෙ සම්පත්තෙ එකං දහරපුත්තං කාලඞ්කතං පටිච්ච සංවෙගං ආපජ්ජිත්වා පච්චෙකබුද්ධත්තං පත්ථයන්තස්ස ජෙය්‍යසිඞ්ඛනාමකස්ස රඤ්ඤො පුත්තො ක්‍යච්චානාමකො රාජා රජ්ජං කාරෙසි. ධම්මරාජාතිපි නාමලඤ්ඡං පටිග්ගණ්හි. තීසු පන පිටකෙසු යථාභූතං විජානකතාය මරම්මවොහාරෙන ක්‍යච්චාති වොහාරියති.

සො ච කිර රාජා පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු අතිඡෙකතාය පිටකත්තයෙ සාකච්ඡමත්තම්පි කාතුං සමත්ථො නාම නත්ථීති උග්ගහිතතිපිටකො හුත්වා භික්ඛුසඞ්ඝම්පි දිවසෙ සත්තහි වාරෙහි ගන්ථං වාචෙති.

බණ්ණිත්තිපාදපබ්බතස්ස සමීපෙපි එකං තළාකං කාරාපෙත්වා තත්ථ රාජාගාරං කාරාපෙත්වා තත්ථ නිසීදිත්වා ගන්ථං වාචෙති. සබ්බානි පන රාජූනං කිච්චානි පුත්තස්සෙව උපරාජස්ස නිය්‍යාදෙසි. ගන්ථං උග්ගණ්හන්තානං ඔරොධානමත්ථාය සඞ්ඛෙපතො සද්දබින්දුං නාම පකරණං පරමත්ථබින්දුඤ්ච නාම පකරණං අකාසි. තස්ස හි චිත්තං පරියත්තියංයෙව රමති. අඤ්ඤං පන රාජකිච්චං සුණිතුම්පි න ඉච්ඡි. අනුරුද්ධරාජා අනාගතෙ අහං රාජා භවෙය්‍යාමි, තදායෙව ඉමානි තාළිබීජානි උට්ඨහන්තූති අධිට්ඨහිත්වා රොපෙසි. තානි තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ උට්ඨහිංසු. තෙනෙව අනුරුද්ධරාජායෙවායන්ති රට්ඨවාසිනො සඤ්ජානිංසු. සම්මුතිරාජා හි අනුරුද්ධරාජා ක්‍යච්චාරාජාති ඉමෙ තයො එකසන්තානාති වදන්ති.

සො රාජා එකම්පි චෙතියං අකාසි, න තං නිට්ඨං අගමාසි, පරියත්තියංයෙව පරිචාරකත්තාති රාජවංසෙ ආගතං. ලොකසම්මුතිවසෙන කක්ඛළදිනෙ ඉට්ඨකානි කාරාපෙත්වා තස්මිංයෙව දිනෙ භූමිසමං කත්වා තස්මිංයෙව දිනෙ අඤ්ඤම්පි සබ්බං කාරාපෙසි. තෙන මරම්මවොහාරෙන ප්‍රස්සදා චෙතියන්ති යාවජ්ජතනා පාකටං.

තස්ස රඤ්ඤො එකා ධීතා විභත්‍යත්ථං නාම ගන්ථං අකාසීති.

පුබ්බෙ කිර අරිමද්දනනගරෙ උග්ගහධාරණාදිවසෙන සාසනං අතිවිය විරූළ්හමාපජ්ජි. අරිමද්දනනගරෙයෙව හි එකො වුඩ්ඪපබ්බජිතො භික්ඛු ගන්ථං ලිඛිතුං සිලාලෙඛනදණ්ඩෙන ඉච්ඡන්තො රාජගෙහං පාවිසි. රාජා කෙන ආගතොසීති පුච්ඡි. ගන්ථං ලිඛිතුං සිලාලෙඛනදණ්ඩෙන ඉච්ඡන්තො ආගතො මහීති. එවං මහල්ලකො ත්වං ගන්ථං මහුස්සාහෙන පරියාපුණන්තොපි ගන්ථෙසු ඡෙකස්ස ඔකාසං න පස්සාමි, සචෙ හිමුසලො අඞ්කුරං උට්ඨාපෙත්වා රුහෙය්‍ය, එවං සති ත්වං ගන්ථෙසු ඡෙකතං ආපජ්ජෙය්‍යාසීති ආහ.

තතො පච්ඡා විහාරං ගන්ත්වා දෙවසිකං දෙවසිකං එකදන්තකට්ඨප්පමාණත්තං ලෙඛනං උග්ගහෙත්වා කච්චායනඅභිධම්මෙත්ථසඞ්ගහප්පකරණං ආදිං කත්වා ආචරියස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි. සො අචිරෙනෙව ගන්ථෙසු ඡෙකතං පත්වා මුසලෙ ජම්බුරුක්ඛඞ්කුරං බන්ධිත්වා උස්සාපෙත්වා රාජගෙහං පාවිසි.

අථ තං රාජා පුච්ඡි,-කෙනආගතොසීති. අයං මහාරජ මුසලො අඞ්කුරං උට්ඨාපෙත්වා රුහතීති ආචික්ඛිතුං ආගතොම්හීති වුත්තෙ රාජා එතස්ස ගන්ථෙසු ඡෙකතං පත්තොම්හීති වුත්තං හොතීති ජානාසි. තං සච්චං වා අලිකං වාති වීමංසනත්ථාය මහාථෙරානං සන්තිකං පහිණි. මහාථෙරාපි ගූළට්ඨානං පුච්ඡිංසු. සොපි පුච්ඡිතං පුච්ඡිතං බ්‍යාකාසි.

අථ සො භික්ඛු මහාථෙරෙ එවමාහ,-තුම්හෙ භන්තෙ මං බහු පුච්ඡථ, අහම්පි තුම්හෙ පුච්ඡිතුං ඉච්ඡාමි, ඔකාසං දෙථාති යාචිත්වා අඤ්ඤසමානචෙතසිකන්ති එත්ථ අඤ්ඤසද්දස්ස අවධාරෙපෙක්ඛත්තා අවධිපදං උද්ධරිත්වා දස්සෙථාති පුච්ඡි. මහාථෙරාපි පුබ්බෙ අමනසිකතත්තා සීඝං විස්සජ්ජිතුං න සක්ඛිංසු. රාජා තමත්ථං සුත්වා තුට්ඨචිත්තො හුත්වා දිසා පාමොක්ඛනාමෙන ආචරියට්ඨානෙ ඨපෙසි. සො පන භික්ඛු අගන්ථකාරකොපි ගන්ථකාරකොවිය පච්ඡිමානං ජනතානං දින්නොපදෙසවසෙන උපකාරං කත්වා සාසනෙ උප්පජ්ජීති. හොන්ති චෙත්ථ,–

අහං මහල්ලකො හොමි, දුප්පඤ්ඤො පරියත්තිකං;
උග්ගහං මහුස්සාහෙන, න සක්ඛිස්සාමි ජානිතුං.

එවඤ්ච නාතිමඤ්ඤෙය්‍ය,
නාප්පොස්සුක්කතමාපජ්ජෙ;
සද්ධම්මෙ ඡෙකකාමොව,
උස්සාහංව කරෙ පොසො.

වුඩ්ඪපබ්බජිතො භික්ඛු,
මහල්ලකොපි දුප්පඤ්ඤො;
ආපජ්ජී ඡෙකතං ධම්මෙ,
තමපෙක්ඛන්තු සොතාරොති.

පුබ්බෙ කිර අරිමද්දනනගරෙ මාතුගාමාපි ගන්ථං උග්ගණ්හිංසු. යෙභුයොන උග්ගහධාරණාදිවසෙන පරියත්තිසාසනං පග්ගහෙසුං. මාතුගාමා හි අඤ්ඤමඤ්ඤං පස්සන්තා තුම්හෙ කිත්තකං ගන්ථං උග්ගණ්හථ, කිත්තකං ගන්ථං වාචුග්ගතං කරොථාති පුච්ඡි සුන්ති.

එකො කිර මාතුගාමො එකං මාතුගා,මං පුච්ඡි,-ත්වං ඉදානි කිත්තකං ගන්ථං වාචුග්ගතං කරොසීති. අහං පන ඉදානි දහරපුත්තෙහි බලිබොධත්තා බ්‍යාකුලං පත්වා බහුං ගන්ථං වාචුග්ගතං කාතුං නසක්කා,සමන්තමහාපට්ඨානෙ පන කුසලත්තිකමත්තංව වාචුග්ගතං කරොමීති ආහාති.

ඉදම්පි අරිමද්දනනගරවාසීනං මාතුගාමානම්පි පරියත්තුග්ගහණෙ එකං වත්ථු,–

එකං කිර භික්ඛුං පිණ්ඩාය චරන්තං එකා ද්වාදසවස්සිකා දහරිත්ථී පුච්ඡි,-කින්නාමොසි ත්වං භන්තෙති. ඛෙමානාමාහන්ති. කථඤ්හි භන්තෙ පුමාව සමානො ඉත්ථිලිඞ්ගෙන නාමං අකාසීති ආහ. අථ අන්තොගෙහෙ නිසින්නා මාතා සුත්වා ධීතරං ආහ,-ත්වං රාජාදිගණස්ස ලක්ඛණං න ජානාසීති. ආම ජානාමි, අයං පන ඛෙමසද්දො න රාජාදිගණපක්ඛං භජතීති. අථ මාතා එවමාහ,-අයං පන ඛෙමසද්දො එකදෙසෙනෙව රාජාදිගණපක්ඛං භජතීති.

අයං පනෙත්ථ ධීතු අධිප්පායො,-න රාජාදිසද්දො කදාචි රාජොති පච්චත්තවචනවසෙන ඔකාරන්තො දිස්සති විනා දෙවරාජොතිආදිසමාසවිසයං, ඛෙමසද්දො පන කත්ථචි ඛෙමොති ච ඛෙමන්ති ච ලිඞ්ගන්තරවසෙන රූපන්තරං දිස්සති, තෙනෙව ඛෙමසද්දො න රාජාදිගණොති වෙදිතබ්බොති.

අයං පන මාතු අධිප්පායො,-ඛෙමසද්දො අභිධෙය්‍යලිඞ්ගත්තා තිලිඞ්ගකො,යදා පන සඤ්ඤාසද්දාධිකාරෙ පච්චත්තවචනවසෙන ඛෙමාති ආකාරන්තො දිස්සති, තදා එකදෙසෙන ඛෙමසද්දො රාජාදිගණපක්ඛං භජතීති.

ඉදම්පි එකං වත්ථු,–

අරිමද්දනනගරෙ කිර එකස්ස කුටුම්බිකස්ස එකො පුත්තො ද්වෙ ධීතරො අහෙසුං. එකස්මිඤ්ච කාලෙ සම්මාභිභූතත්තා ගෙහස්ස උපරිතලෙ නහායිත්වා නිසීදි. අථ එකා දාසී ගෙහස්ස හෙට්ඨා ඨත්වා කිඤ්චි කම්මං කරොන්තී තස්ස කුටුම්බිකස්ස ගුය්හට්ඨානං ඔලොකෙසි. තමත්ථං ජානිත්වා කුටුම්බිකො සාඛං ඔලොකෙසීති එකං වාක්‍යං බන්ධිත්වා පුත්තස්ස දස්සෙසි,ඉමස්ස අත්ථයොජනං කරොහීති. අථ පුත්තො අත්ථයොජනං අකාසි,-සාඛං රුක්ඛසාඛං ඔලෙකෙසි උදික්ඛතීති. අථ පච්ඡා එකාය ධීතුයා දස්සෙසි, ඉමස්ස අත්ථයොජනං කරොහීති. සාපි අත්ථයොජනං අකාසි,- සා සුනඛො ඛං ආකාසං ඔලොකෙසි උදික්ඛතීති. අථ පච්ඡා එකාය ධීතුයා දස්සෙසි, ඉමස්ස අත්ථ යොජනං කරොහීති. සාපි අත්ථයොජනං අකාසි,-සා ඉත්ථී ඛං අඞ්ගජාතං ඔලොකෙසි මුඛං උද්ධං කත්වා ඔලොකෙසීති.

ඉදම්පි එකං වත්ථු,–

එකො කිර සාමණෙරො රතනපූරවාසී අරිමද්දනනගරෙ මාතුගාමාපි සද්දනයෙසු අතිකොවිදාති සුත්වා අහං තත්ථ ගන්ත්වා ජානිස්සාමීති අරිමද්දනනගරං ගතො. අථ අන්තරාමග්ගෙ අරිමද්දනනගරස්ස සමීපෙ එකං දහරිත්ථිං කප්පාසවත්ථුං රක්ඛිත්වා නිසින්නං පස්සි. අථ සාමණෙරො තස්සා සන්තිකං මග්ගපුච්ඡනත්ථාය ගච්ඡි. අථ දහරිත්ථී සාමණෙරං පුච්ඡි,-කුතො ආගතොසීති.

සාමණෙරො ආහ,-රතනපූරතො අහං ආගච්ඡතීති. කුහිං ගතොසීති වුත්තෙ අරිමද්දනනගරං ගච්ඡතීති ආහ. අථ දහරිත්ථී එවමාහ,-ත්වං භන්තෙ සද්දයොගවිනිච්ඡයං අනුපධාරෙත්වා කථෙසි, අම්හයොගට්ඨානෙ හි ත්වං නාම යොගසද්දෙන යොජෙත්වා කථෙසි, නනු පණ්ඩිතානං වචනෙන නාම පරිපුණ්ණත්ථෙන අවිරුද්ධසද්දනයෙන පුණ්ණින්දුසඞ්කාසෙන භවිතබ්බන්ති. අථ සාමණෙරො ඛෙත්තවත්ථූනි රක්ඛන්තී දුග්ගතා දහරිත්ථීපි තාව සද්දනයකොවිදා හොති, කිමඞ්ගං පන භොගසම්පන්නා මහල්ලකිත්ථියොති ලජ්ජිත්වා තතොයෙව පටිනිවත්තිත්වා පච්චාගමාසීති.

ඉදං මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බදීපරට්ඨෙ අරිමද්දනනගරෙ ථෙරපරම්පරවසෙන සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

ඉදානි මරම්මමණ්ඩලෙයෙව ජෙය්‍යවඩ්ඪනරට්ඨෙ කෙතුමතීනගරෙ සාසනවංසං වක්ඛාමි.

කලියුගෙ හි ද්විසත්තතාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පත්තෙ ජෙය්‍යාවඩ්ඪනරට්ඨෙ කෙතුමතීනගරෙ මහාසිරිජෙය්‍යාසූරො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. එකං අතිජෙකං දෙවනාග නාමකං එකං හත්ථිං නිස්සාය විජිතං විත්ථාරමකාසි. තස්ස පන රඤ්ඤො කාලෙ කලියුගෙ ද්විනවුතාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පත්තෙ මහාපරක්කමො නාම ථෙරො සීහළදීපතො නාවාය ආගන්ත්වා කෙතුමතීනගරං සම්පත්තො. රාජා ච ද්වාරා වතීනගරස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ මහාවිහාරං කාරාපෙත්වා තස්ස අදාසි නිච්චභත්තම්පි. තස්මිඤ්ච විහාරෙ සීමං සම්මන්නිත්වා තිස්සං සීමායං තුලාවසෙන අත්තනා සමං කත්වා ලොහමයබුද්ධප්පටිබිම්බං කාරාපෙසි. තඤ්ච බුද්ධප්පටිබිම්බිං සම්පත්තලඞ්කාදීපන්ති නාමෙන පාකටං අහොසි.

තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ සුරාමෙරයසික්ඛාපදං පටිච්ච විපාදො අහොසි. කථං. බීජතො පට්ඨායාති සම්භාරෙ පටියා දෙත්වා වාටියං පක්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය තාලනාලිකෙරාදීනං පුප්ඵරසො පුප්ඵතො ගලිතාභිනවකාලතො පට්ඨාය ච න පාතබ්බොති කඞ්ඛාවිතරණීටීකාදීසු වුත්තවචනෙ අධිප්පායං විපල්ලාසතො ගහෙත්වා තාලනාලිකෙරාදීනං රසො ගලිතාභිනවතො පට්ඨාය පිවිතුං න වට්ටතීති එකච්චෙ වදන්ති. එකච්චෙ පන එවං වදන්ති,–තාලනාලිකෙරාදීනං රසො ගලිතාභිනවකාලෙ පිවිතුං වට්ටතීති.

තත්ථ පුබ්බපක්ඛෙ ආචරියානං අයමධිප්පායො,–

බීජතො පට්ඨායාති එත්ථ සම්භාරෙ පටියාදෙත්වා වාටියං පක්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය න පාතබ්බො. තාලනාලිකෙරාදීනං පුප්ඵරසො ච ගලිතාභිනවකාලතොයෙව න පාතබ්බොති.

අයං පන අපරපක්ඛෙ ආචරියානමධිප්පායො,–

බීජතො පට්ඨායාති එත්ථ සම්භාරෙ පටියාදෙත්වා වාටියං පක්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය න පාතබ්බො. තාලනාලිකෙරාදීනං සම්භාරෙහි පටියාදිතො පුප්ඵරසො පුප්ඵතො ගලිතාභිනවකාලතො න පාතබ්බොති.

එවං තාලනාලිකෙරාදීනං රසො ගලිතාභිනවකාලතො පට්ඨාය පාතුං වට්ටති න වට්ටතීති විවාදං කරොන්තානං මජ්ඣෙ නිසීදිත්වා සම්පත්තලඞ්කො මහාපරක්කමත්ථෙරො තාදිසො පිවිතුං වට්ටතීති විනිච්ඡින්දි, සුරාවිනිච්ඡයඤ්ච නාම ගන්ථං අකාසි . එවං කෙතුමතීනගරං මාපෙන්තං මහාසිරිජෙය්‍යාසූරං නාම රාජානං නිස්සාය කෙතුමතියං සාසනං පතිට්ඨහි.

ඉදං මරම්මමණ්ඩලෙයෙව කෙතුමතීනගරෙ

සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

ඉදානි මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බදීපරට්ඨෙයෙව බන්ධපුරසාසනවංසං වක්ඛාමි.

කලියුගෙ හි චතුසට්ඨාධිකෙ ඡවස්සසතෙ තයො භාතිකා කිත්තිතරනාමකං රාජානං රජ්ජතො චාවෙත්වා බන්ධපුරනගරෙ රජ්ජං කාරෙසුං. තදා කිත්තිතරනාමකස්ස රඤ්ඤො එකො පුත්තො චීනරට්ඨින්දරාජානං යාචිත්වා බහූහි සෙනඞ්ගෙහි බන්ධපුරනගරං සම්පරිවාරෙත්වා අට්ඨාසි. අථ තීසු පිටකෙසු ඡෙකං එකං මහාථෙරං පක්කොසෙත්වා මන්තෙසුං. ථෙරො එවමාහ,– ජනපදායත්තමිදං කම්මං සමණානං න කප්පති විචාරෙතුං, අහම්පි සමණො, නාටකෙහි පන සද්ධිං මන්තෙථාති. අථ නාටකෙ පක්කොසෙත්වා මන්තෙසුං. නාටකාපි සචෙ කාරණං නත්ථි, එවං සති ඵලං න භවෙය්‍ය, සචෙ පූති නත්ථි, මක්ඛිකා න සන්නිපතෙය්‍යුන්ති ගීතං ගායිත්වා උදකෙ කීළන්ති.

අථ තෙච තයො භාතිකා තං සුත්වා කිත්තිතරනාමකං රාජානං බන්ධනාගාරතො ගහෙත්වා මාරෙත්වා ඉදානි යං රජ්ජෙ ඨපයිස්සාමාති චින්තෙත්වා තුම්හෙ ගච්ඡථ, අයං තස්ස සීසො, ඉදානි එස පරලොකං ගතොති සීසං දස්සෙසුං. අථ චීනරට්ඨසෙනායොපි ඉදානි රාජවංසිකො නත්ථි, තෙ නහි යුජ්ඣිතුං න ඉච්ඡාම, යං රජ්ජෙ ඨපයිස්සාමාති කත්වා මයං ආගතා, ඉදානි සො නත්ථීති වත්වා නිවත්තෙත්වා අගමංසු.

සො ච ථෙරො නාටකෙහි සද්ධිං මන්තෙථාති එත්තකමෙව වුත්තත්තා භික්ඛුභාවතො න මොචෙතීති දට්ඨබ්බං. වුත්තඤ්චෙතං,–

පරියායොච ආණත්ති, තතියෙ දුතියෙ පන;
ආණත්තියෙව සෙසෙසු, ද්වයමෙතං න ලබ්භතීති.

තස්මිං පන බන්ධපුරෙ අරිමද්දනනගරෙ අරහන්තගණවංසිකා ඡප්පදගණවංසිකා ආනන්ද ගණවංසිකා ච ථෙරා බහවො වසන්ති. තෙහි පන කතගන්ථො නාම කොචි නත්ථීති.

ඉදං බන්ධපුරෙ සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

ඉදානි මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බදීපරෙට්ඨෙයෙව විජයපුරෙ සාසනවංසං වක්ඛාමි.

කලියුගෙ හි චතුසත්තතාධිකෙ ඡවස්සසතෙ සීහසූරො නාම රාජා විජයපුරං මාපෙසි. තතො පච්ඡා ද්වීසු සංවච්ඡරෙසු අතික්කන්තෙසු චමුංනදියං මතසෙතිභං එකං ලභිත්වා එකසෙතිභින්නොති තස්ස නාමං පාකටං අහොසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ විජයපුරෙ සීලවන්තා ලජ්ජීපෙසලා භික්ඛූ බහවො නත්ථි. අරිමද්දනනගරතො අනුරුද්ධරාජකාලෙ රාජභයෙන නිලීයිත්වා අවසෙසා සමණකුත්තකායෙව බහවො අත්ථි. පච්ඡා චූළඅරහන්තත්ථෙරදිබ්බචක්ඛුත්ථෙරානං ආගතකාලෙයෙව ලජ්ජීපෙසලා භික්ඛූ බලවන්තා හුත්වා ගණං වඩ්ඪාපෙසුං. රාජා ච දිබ්බචක්ඛුත්ථෙරං අන්තෙපුරං පවෙසෙත්වා දෙවසිකං පිණ්ඩපාතෙන භොජෙසි. අනුරුද්ධරඤ්ඤා තම්බුලමඤ්ජූසායං ඨපෙත්වා පූජිතා සත්ත ධාතුයො ලභිත්වා තාසං පඤ්චධාතුයො චඤ්ඤිඩ්ඩිචෙතියෙ නිධානං අකාසි. අවසෙසා පන ද්වෙ ධාතුයො පුඤ්ඤස්ස නාම අමච්චස්ස පූජනත්ථාය නියාාදෙසි. සොච අමච්චො ජෙයාපුරෙ පුඤ්ඤචෙතියෙ නිධානං අකාසි.

තදා ච කිර සමණකුත්තකා ගහට්ඨාවිය රාජරාජමහාමත්තානං සන්තිකෙ උපට්ඨානං අකංසු. කලියුගෙ චතුඅසීතාධිකෙ ඡවස්සසතෙ සම්පත්තෙ සීසසූරරඤ්ඤො ජෙට්ඨ පුත්තො උජනො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. සො පන අවපඩ්කායා නාමකෙ දෙසෙ චම්පකකට්ඨමයෙ සත්තවිහාරෙ කාරාපෙසි. ද්වි වස්සාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ කාලෙ තෙ විහාරා නිට්ඨං අගමංසු.

තෙසු විහාරෙසු චම්පකං නාම පධානවිහාරං අමච්චපුත්තස්ස සුධම්මමහාසාමිත්ථෙරස්ස අදාසි. සො පන ථෙරො අරිමද්දනනගරෙ අරහන්තත්ථෙරස්ස වංසිකොති දට්ඨබ්බො.

වෙළුවනං නාම පරිවාරවිහාරං පන ආභිධම්මිකස්ස ඤාණධජස්ස නාම ථෙරස්ස අදාසි. සොපි අරහන්තත්ථෙරස්ස වංසිකො.

ජෙතවනං නාම පරිවාරවිහාරං පන සකලවිනයපිටකං වාචුග්ගතං කරොන්තස්ස ගුණාරාමත්ථෙරස්ස අදාසි. සො පන ථෙරො අරිමද්දනනගරෙයෙව ආනන්දත්ථෙරස්ස වංසිකො.

කුලවිහාරං නාම පරිවාරවිහාරං ආදිච්චරංසිනො නාම ථෙරස්ස අදාසි. සොපි ආනන්දත්ථෙරස්ස වංසිකොයෙව.

සුවණ්ණවිහාරං නාම පරිවාරවිහාරං සුධම්මාලඞ්කාරස්ස නාම ථෙරස්ස අදාසි. සොපි ආනන්දත්ථෙරවංසිකොයෙව.

නීචගෙහං නාම පරිවාරවිහාරං වරපත්තස්ස නාම ථෙරස්ස අදාසි. සො පන සුධම්මමහාසාමිත්ථෙරස්ස අන්තෙවාසිකො.

දක්ඛිණකොට්ං නාම පරිවාරවිහාරං සිරිපුඤ්ඤවාසිනො නාම ථෙරස්ස අදාසි. සොපි සුධම්මමහාසාමිත්ථෙරස්ස අන්තෙවාසිකොති.

තෙසං විහාරානං එසන්නට්ඨානෙ රාජා සයමෙව හත්ථෙන ගහෙත්වා මහාබොධිරුක්ඛං රොපෙසි. තෙසං විහාරානං පටි ජග්ගනත්ථාය බහූනිපි ඛෙත්තවත්ථූනි අදාසි ආරාමගොපක කුලානි ච.

තෙසං පන ථෙරානං සුධම්මපුරාරිමද්දනපුරභික්ඛුවංසිකත්තාලජ්ජීපෙසලතා විඤ්ඤාතබ්බා. තෙනෙව විජයපුරෙ සාසනං අතිවිය පරිසුද්ධං අහොසීති දට්ඨබ්බං.

තෙසම්පි සිස්සපරම්පරා අනෙකසහස්සප්පමාණා අහෙසුං. එවං ලජ්ජීපෙසලානංයො භික්ඛූනං සන්තිකා කෙචි සද්ධිවිහාරිකා කීටාගිරිම්හි අස්සජිපුනබ්බසුකාවිය අලජ්ජී දුස්සීලා උප්පජ්ජිංසු, සෙයාථාපි නාම මධුරම්බරුක්ඛතො අම්බිලඵලන්ති. තෙ පන බහුඅනාචාරං චරිංසුයෙව. ඉදං පන තෙසං මූලඋප්පත්ති දස්සනං.

රාජා හි තදා තෙසං විහාරානං පටිජග්ගනත්ථාය බහූනි ඛෙත්තවත්ථූනි අදාසි. තෙසු ඛෙත්තවත්ථූසු බලිව්වාරණත්ථාය සුධම්මමහාසාමිත්ථෙරො එකච්චෙ භික්ඛූ ආරක්ඛණට්ඨානෙ ඨපෙසි. ආරක්ඛණභික්ඛූ පන ධම්මානුලොමවසෙන කස්සකානං ඔවාදාපෙසි, ඛෙත්තවත්ථුසාමිභාගම්පි පටිග්ගණ්හාපෙසි. තස්මිඤ්ච කාලෙ ඛෙත්තවත්ථූනි පටිච්ච භික්ඛූ විවාදං අකංසු. අථ තං විවාදං සුත්වා සාසනධරත්ථෙරො ච ද්වෙ පරක්කමත්ථෙරා ච තතො නික්ඛමිංසු. නික්ඛමිත්වා සාසනධරත්ථෙරො ඛණිත්ති පාදපබ්බතෙ නිසීදි. ද්වෙ පරක්කමත්ථෙරා ච වඞ්ගකිඞ්ගපබ්බතකන්දරෙ නිසීදිංසු. තෙසඤ්හි නිවාසට්ඨානත්තා යාවජ්ජතනා තං ඨානං පරක්කමට්ඨානන්ති පාකටං අහොසි. තෙ පන ථෙරා එකචාරාති වොහාරිංසු. අවසෙසා පන භික්ඛූ ගාමවාසීබහුචාරාති වොහාරිංසු. තතො පට්ඨාය අරඤ්ඤවාසීගාමවාසීවසෙන විසුං ගණා හොන්ති. විහාරස්ස නින්නානං ඛෙත්තවත්ථූනං බලිප්පටිග්ගාහකභික්ඛූනම්පි සඞ්ඝජාතිසමඤ්ඤා අහොසි.

කලියුගෙ චතුවස්සාධිකෙ සත්තසතෙ උජනස්ස රඤ්ඤො ධරමානස්සෙව කනිට්ඨභාතිකො කොච්වා නාම රාජකුමාරො රජ්ජං ගණ්හි.

අයං පන තස්ස අට්ඨුප්පත්ති,– උජනො නාම රාජා ත්වං සමුද්දමජ්ඣං නාම ගාමං ගන්ත්වා තත්ථ නිසීදිත්වා තත්‍රුප්පාදබලිං භුඤ්ජාහීති නිය්‍යාදෙසි. සො පන රාජකුමාරො ලුද්දකම්මෙසුයෙව අභිරම්මණසීලො. එකස්මිං සමයෙ පිගවං ගන්ත්වා පච්චාගතකාලෙ රත්තියං සුපිනං පස්සි,– සක්කො දෙවානමින්දො ආගන්ත්වා උපොසථසීලං සමාදියාහි, එවං සති අචිරෙනෙව සෙතිභෙ ලභිස්සසතීති වත්වා තාවතිංසභවනං පුන ගතොති.

සොච රාජකුමාරො තතො පට්ඨාය උපොසථසීලං සමාදියි. පච්ඡා කාලෙපි අත්තනො හත්ථෙ ගුථෙන කිලින්නං භවතීති පුන සුපිනං පස්සි. සො අචිරෙනෙව පඤ්ච සෙතිභෙ ලභි. අථ එකො අමච්චො ගන්ත්වා රඤ්ඤො තමත්ථං ආරොචෙසි. රාජා තුට්ඨචිත්තො හුත්වා මම කිර භොන්තො කනිට්ඨභාතිකො පඤ්ච සෙතිභෙ ලභීති රාජපුරිසානං මජ්ඣෙ සංවණ්ණෙසි. අමච්චො පුන රාජකුමාරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තමත්ථං ආරොචෙසි. රාජකුමාරොපි මම භාතිකො රාජා අකථිතපුබ්බං වාචාපෙය්‍යං වදතීති ආරාධයිත්වා පුන ගන්ත්වා තමත්ථං රඤ්ඤො ආරොචාපෙසි. රාජාපි තථෙව වදතීති. තං සුත්වා රාජකුමාරො භිය්‍යොසො පසීදි.

කස්මා පන උජනො රාජා කිත්තිතරං නාම රාජකුමාරං කනිට්ඨවොහාරෙන න වදතීති. එකසෙතිභින්දො හි රාජා අපරස්ස රඤ්ඤො දෙවිං ගබ්භිනිං ආනෙත්වා අග්ගමහෙසිට්ඨානෙ ඨපෙසි, ඨපෙත්වා අචිරෙනෙව උජනං විජායි, තෙනෙව න උජනො එකසෙතිභින්දස්ස පුත්තො, කිත්තිතරො නාම රාජකුමාරොයෙව එකසෙතිභින්දස්ස පුත්තො, තස්මා තං කාරණං පටිච්ච සො තං කනිට්ඨවොහාරෙන න වදතීති.

කනිට්ඨො පඤ්චසෙතිභෙ ලභතීති සුත්වා රාජා භායිත්වා කනිට්ඨස්ස රජ්ජං උපනිය්‍යාදෙසි. රාජා රාජගෙහස්ස පච්ඡිමද්වාරෙන නික්ඛමි. කනිට්ඨො පුරිමද්වාරෙන පාවිසි. පඤ්චන්නං පන සෙතිභානං ලද්ධත්තා පඤ්චසෙතිභින්දොති පාකටො. මූලනාමං පනස්ස සීහසූරොති දට්ඨබ්බං. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ බහූ අලජ්ජිනො ගාමසාමන්ත විහාරෙ වසිත්වා අනෙකවිධං ආනාචාරං චරිංසු. සුධම්මපුරඅරිමද්දනපුරතො පරම්පරවසෙන ආගතා භික්ඛූපි බහූ ලජ්ජිනො සික්ඛාකාමා සන්ති.

අථ තස්ස රඤ්ඤො භත්තං පරිභුඤ්ජනකාලෙ එකො සමණකුත්තකො අට්ඨ පරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා ආගන්ත්වා රඤ්ඤො සම්මුඛෙ අට්ඨාසි. කිමත්ථාය ආගතොසීති පුච්ඡිතෙ පිණ්ඩපාතත්ථාය ආගතොම්හීති ආහ. අථ රාජා සයං භුඤ්ජිස්සාමීති ආරභිත්වාපි අතිප්පසන්නතාය පන සුවණ්ණපාතියා පටියාදිතං සකලම්පි භත්තං අදාසි. අථ රාජා එවං චින්තෙසි,– අයං භික්ඛු පිණ්ඩපාතත්ථාය උපමජ්ඣන්ති කයෙව ආගන්ත්වා අට්ඨාසි, න සො පුථුජ්ජනභික්ඛු, අථ ඛො අභිඤ්ඤාලාභී අරහා භවෙය්‍ය, මම පුඤ්ඤත්ථාය ආගතො භවෙය්‍ය මං අනුකම්පං උපාදායාති.

එවං පන චින්තෙත්වා එකං රාජපුරිසං ආණාපෙසි තස්ස පච්ඡා අනුගන්ත්වා ඔලොකෙතුං. සො පන සමණකුත්තකො සයං අලජ්ජිභූතත්තාව අත්තනො භරියා පච්චුග්ගන්ත්වා පත්තං ගණ්හි. තං දිස්වා රාජපුරිසො රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්ත්වා පඨමමෙව එවං චින්තෙසි,– සචෙ යථාභූතං ආරොචෙය්‍යං, රඤ්ඤො පසාදො විනස්සෙය්‍ය, එවං පන අනාරොචෙත්වා යථා රඤ්ඤො පස්සාදො භිය්‍යොසොමත්තාය භවෙය්‍ය, මය්හම්පි ලාභො උප්පජ්ජෙය්‍ය, සමණකුත්තකොපි රාජපරාධතො විමුච්චෙය්‍ය, එවං ආරොචෙස්සාමීති. එවං පන චින්තෙත්වා අහං මහාරාජ තං අනුගන්ත්වා ඔලොකෙසි, අථ මම එවං ඔලොකෙන්තස්සව අන්තරධායීති ආරොචෙසි. රාජා භිය්‍යොසොමත්තාය පසීදිත්වා හත්ථං පසාරෙත්වා යථාහං මඤ්ඤාමි, තථා අචිරජ්ඣනමෙවතන්ති තික්ඛත්තුං වාචං නිච්ඡාරෙසි, රාජපුරිසස්ස ච දාතබ්බං අදාසි.

තස්මිංයෙව දිවසෙ එකො අමච්චො රඤ්ඤො පණ්ණාකාරත්ථාය වෙලාහකං නාම එකං තුරඞ්ගමං අදාසි. අථ රාජා මම පුඤ්ඤානුභාවෙන එස ලද්ධොති සම්පහංසි. තං පන තුරඞ්ගමං ආරොහිත්වා එකං හත්ථාරොහං පාජාපෙසි. අථ මහාජනස්ස ඔලොකෙන්තස්ස හත්ථාරොහස්ස සීසෙවෙට්ඨනදුස්සංයෙව පස්සිත්වා ආකාසෙ පක්ඛන්දො බකොවිය පඤ්ඤායති. සො පන තුරඞ්ගමො පාතොව විජයපුරතො ගච්ඡන්තො පබ්බතබ්භන්තරනගරං සායන්හසමයෙ පාපුණි. අබ්භ විජබ්භනඅස්සොතිපි නාමං අකාසි.

ඉච්චෙවං සමණකුත්තකා දාරම්පි පොසෙසුං, පගෙව ඉතරං අනාචාරං. තෙනෙව තෙ සමණකුත්තකා රඤ්ඤො මල්ලරඞ්ගම්පි පවිසිත්වා මල්ලං යුජ්ඣෙසුං. තෙසු පන සමණකුත්තකෙසු ඔච්චඞ්ගාබුංසඞ්සජො නාම සමණකුත්තකො මල්ලකම්මෙ අතිවිය ඡෙකො අධිකො. සො කිර සංවච්ඡරෙ සංවච්ඡරෙ රඤ්ඤො මල්ලරඞ්ගෙ ජයිත්වා පන්නරස වා වීසති වා අස්සෙ පටිලභීති.

රතනපූරනගරෙ මල්ලකම්මෙ අතිඡෙකො අධිකො එකො කම්බොජකුලො අත්ථි. සො රතනපූරනගරෙ ජෙය්‍යාපුරනගර ච අත්තනා සමථාමං මල්ලපුරිසං අසභිත්වා විජය පුරං ආගන්ත්වා චම්පකවිහාරස්ස ද්වාරසමීපෙ මල්ලසභාමණ්ඩපෙ පවිසිත්වා මල්ලකම්මං කාතුං ඉච්ඡාමීති රඤ්ඤො ආරොචෙසි. අථ රාජා තං සඞ්සජං ආමන්තෙත්වා එවමාහ,- ඉදානි භො ත්වං ඉමිනා සද්ධිං මල්ලයුද්ධං කාතුං සක්ඛිස්සසීති. ආමමහාරාජ පුබ්බෙ අහං

දහරෙ හුත්වා කීළනත්ථායයෙව මල්ලකම්මං අකාසිං, ඉදානි පන එකූනසත්තතිවස්සො අහං ඉතො පච්ඡා මල්ලයුද්ධං කාතුං සක්ඛිස්සාමි වා මා වාති න ජානාමි, ඉදානි පරපක්ඛං මල්ලපුරිසං මල්ලකම්මෙන මාරෙස්සාමීති වදති.

අථ රාජූනං මල්ලකම්මං නාම කීළනත්ථායයෙව භවති, මා මාරෙතුං උස්සාහං කරොහීති වත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං මල්ලයුද්ධං කාරාපෙසි . සපරිසස්ස රඤ්ඤො ඔලොකෙන්තස්සෙව තෙ මල්ලාකාරෙන නච්චිත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං සමීපං උපගච්ඡිංසු. අථ සඞ්ඝජො මල්ලො කම්බොජමල්ලස්ස පාදෙන පහරණාකාරං දස්සෙත්වා දක්ඛිණහත්ථමුට්ඨිනා කපාලෙ පහාරං අදාසි. අථ කම්බොජමල්ලස්ස මුඛං පච්ඡතො අහොසි. තදා සපරිසො රාජා ඊදිසා පන විමුඛතො මරණමෙව සෙය්‍යො ඉදානි පන ඉමං පස්සිතුං න විසහාමීති වදති. පුන සඞ්ඝජො වාමහත්ථ මුට්ඨිනා පහාරං අදාසි. අථ කම්බොජමල්ලස්ස මුඛං පරිවට්ටෙත්වා යථා පුබ්බෙ, තථා පතිට්ඨාසි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ සපරිසො ඛත්තියො තං අච්ඡරියං දිස්වා ද්වෙ අස්සෙ තිංසමත්තානි වත්තානි සතකහාපණඤ්ච අදාසීති. ඉදඤ්ච වචනං පොරාණපොත්ථකෙසු ආගතත්තා සාධුජනානඤ්ච සංවෙජනියට්ඨානත්තා වුත්තං. ඨපෙත්වා හි සංවෙගලාභං නත්ථි අඤ්ඤං කිඤ්චි පයොජනන්ති.

කලියුගෙ තෙරසාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ විජයපුරෙයෙව තස්ස පුත්තො කිත්තිතරනාමකො රාජා රජ්ජං කාරෙසි. විතරා සදිසනාමවසෙනෙව සීහසූරොති නාමං පටිග්ගණ්හි. පිතු රඤ්ඤො කාලෙ ලද්ධෙසු පඤ්චසු සෙතිභෙසු චතුන්නංයෙව අවසෙසත්තා චතුසෙතිභින්දොති නාමං පාකටං. තෙනෙ වාහ අභිධානප්පදීපිකාටීකායං චතුසෙතිභින්දොති. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ චතුරඞ්ගබලො නාම මහාඅමච්චො ගන්ථකොවිදො අභිධානප්පදීපිකාසං වණ්ණනං අකාසි. සො පන සකලබ්‍යාකරණවනාසඞ්ගඤාණචාරී අහොසි.

එකස්මිඤ්ච සමයෙ රාජා එකං මහන්තං විහාරං කාරාපෙත්වා අසුකරඤ්ඤා අයං විහාරො කාරාපිතො, ඉමස්මිං විහාරෙ සීලවන්තායෙව නිසීදන්තූති කොලාහලං උප්පාදෙසි. අථ සාවඞ්කිනාමගාමවාසී එකො ථෙරො ආගන්ත්වා නිසීදි.

අයං පන තස්ස ථෙරස්ස අට්ඨුප්පත්ති,–

සාවඞ්කිගාමෙ කිර එකො ගහපති අත්තනො පුත්තං සිප්පුග්ගහණත්ථාය විහාරෙ එකස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නියාාදෙසි. පුත්තස්ස පන විහාරං අගන්තුකාමස්ස තජ්ජනත්ථාය සකණ්ටකගච්ඡස්ස උපරි ඛිපති. සො ච දහරො නික්ඛමිත්වා ගෙහං අනාගත්වා විහාරෙයෙව නිසීදි. මාතාපිතූනං සන්තිකං අනාගන්ත්වා ථොකං ථොකං දූරං ගන්ත්වා සාමණෙර භූමිතො උපසම්පදභූමිං පත්වා අරිමද්දනනගරං ගච්ඡි. අතිපඤ්ඤවන්තතාය පන පත්තපත්තට්ඨානෙ මහාථෙරො සඞ්ගණ්හිංසු. තෙනෙවෙස සකලමරම්මරට්ඨෙ පාකටො අහොසි. අථ මාතාපිතරො පුත්තස්ස ආගමනං අපෙක්ඛිත්වායෙව නිසීදිංසු. තමත්ථං පන සුත්වා එස අම්හාකං පුත්තො භවිස්සති වා නො වාති වීමංසිතුකාමො පිතා අනුගච්ඡි. අරිමද්දනනගරෙ තං සම්පාපුණිත්වා උපට්ඨපෙත්වා නිසීදි. සොපි භික්ඛු යථාඋපට්ඨානෙනෙව සන්තප්පෙත්වා ගන්ථං උග්ගණ්හි. අපරස්මිං පන කාලෙසො භික්ඛු අජ්ජ සූපො අප්පලොණොතිආදිනා පුනප්පුනං භණති.

අථ පිතා එවමාහ,- න පුබ්බෙ පියපුත්තක තයා ඊදිසං වචනං කථිතං, ඉදානි පන ත්වං අභිණ්හං ඊදිසං වචනං ඡණසි, කාරණමෙත්ථ කින්ති පුච්ඡි. පුබ්බෙ ගන්ථෙසු ඡෙකත්තං අප්පත්වා ගන්ථෙසු ඡෙකත්ථං බ්‍යාපන්නචිත්තතාය න වුත්තං, ඉදානි පන මයා ඉච්ඡිතො අත්ථො මත්ථකං පත්තො, තස්මා කායබලපරිග්ගහණත්ථාය මයා ඊදිසං වචනං වුත්තන්ති වදති. තං වචනං සුත්වා පිතා මාතුයා සන්තිකං ගමනත්ථාය ඔකාසං යාචිත්වා පිතරා සද්ධිං සකට්ඨානං ආගච්ඡන්තො විජයපුරං චෙතියවන්දනත්ථාය පාවිසි.

තදා රඤ්ඤා වුත්තවචනං සුත්වා තස්මිං විහාරෙ අරුහිත්වා නිසීදි . ආරක්ඛපුරිසා ච තං භික්ඛුං විහාරෙ නිසින්නං දිස්වා තමත්ථං රඤ්ඤො ආරොචෙසුං. රාජා ච චතුරඞ්ගබලං අමච්චං ආණෙපෙසි,-ගන්ත්වා තස්ස භික්ඛුස්ස ඤාණථාමං උපධාරෙහීති. චතුරඞ්ගබලො ච ගන්ත්වා තං භික්ඛුං ගුළ්හගුළ්හට්ඨානං පුච්ඡි. සොපි පුච්ඡිතං පුච්ඡිතං විස්සජ්ජෙසි. චතුරඞ්ගබලො ච තමත්ථං රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා තුට්ඨචිත්තො හුත්වා තං විහාරං තස්ස භික්ඛුස්ස අදාසි. තස්ස පන භික්ඛුස්ස දහරකාලෙ සකණ්ටකගච්ඡෙ පිතුනො ඛිපනං පටිච්ච කණ්ඩකඛිපත්ථෙරොති සමඤ්ඤා අහොසි, මූලනාමං පනස්ස නාගිතොති. සොතස්මිං විහාරෙ නිසීදිත්වා සද්දසාරත්ථජලිනිං නාම ගන්ථං අකාසි. තස්ස කිර ථෙරස්ස කාලෙ තස්මිං නගරෙ ආරද්ධ විපස්සනාධුරා මහල්ලකා භික්ඛූ සහස්සමත්තා අහෙසුං. ආරද්ධගන්ථධුරා පන දහරභික්ඛූ ගණනපථං වීතිවත්තා.

තස්ස පන පිතරම්පි සෙට්ඨිට්ඨානෙ ඨපෙසි. තෙනෙව තං ගාමං සෙට්ඨිගාමොති නාමෙන වොහරිංසු.

කච්චායනවණ්ණනං පන විජයපුරෙයෙව අභයගිරිපබ්බතෙ නිසින්නො මහාවිජිතාවී නාම ථෙරො අකාසි. වාචකො පදෙසම්පි සොයෙව අකාසි. සද්දවුත්තිං පන සද්ධම්මගුරුත්ථෙරො අකාසි.

ඉච්චෙවං විජයපුරෙ අනෙකෙහි ගන්ථකාරෙහි සාසනං විපුලං අහොසි.

කලියුගෙ පන පඤ්චාසීතාධිකෙ ඡවස්සසතෙ සම්පත්තෙ අසඞ්ඛයාචොයොන්නාමකො රාජා ජෙයාපුරනගරං මාපෙත්වා තත්ථ රජ්ජං කාරෙසි. තත්ථ පන රාජූනං කාලෙ ථෙරෙහි කතගන්ථො නාම නත්ථි.

කලියුගෙ ඡබ්බීසාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ වෙසාඛමාසෙ ජෙයාපුරනගරං විනස්සි. තස්මිංයෙව සංවච්ඡරෙ ජෙට්ඨමාසෙ විජයපුරං විනස්සි. තස්මිංයෙව සංවච්ඡරෙ ඵග්ගුනමාසෙ සත්ථිවරාජා රතනපූරං නාම නගරං මාපෙත්වා රජ්ජං කාරෙසීති.

ඉදං විජයපුරජෙයාපුරෙසු සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

ඉදානි මරම්මමණ්ඩලෙ තම්බනීපරට්ඨෙයෙව රතනපූරනගරෙ සාසනවංසං වක්ඛාමි.

කලියුගෙ හි අට්ඨාසීතාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ නරපතිරඤ්ඤො ධීතාය සද්ධිං අලොඞ්ගචඤ්ඤිසූරඤ්ඤො පුත්තො ආනන්දසූරියො නාම සන්ථවං කත්වා එකං (සිද්ධිකං නාම පුත්තං විජායි. සො වයෙ සම්පත්තෙ රජ්ජසම්පත්තිං ලභි. තතො පභුති යාව ම්‍රෙනචොදිසා රඤ්ඤා අරිමද්දනනගරෙ රජ්ජං අකංසු). තතො පච්ඡා සිරිසුධම්මරාජාධිපතීති ලද්ධනාමො සත්ථිවරාජා රතනපූරනගරෙ රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ කලියුගෙ එකනවුතාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ සම්පත්තෙ ලඞ්කාදීපතො සිරිසද්ධම්මාලඞ්කාරත්ථෙරො සීහළමහාසාමිත්ථෙරොචාති ඉමෙ ද්වෙ ථෙරා පඤ්ච සරීරධාතුයො ආනෙත්වා නාවාය කුසිමතිත්ථං පාපුණිත්වා රාමඤ්ඤරට්ඨෙ බඤ්ඤාරනි නාමෙන රඤ්ඤා නිවාරිතා අනිසීදිස්වා තතො සොයෙව රාජා ථෙරෙ යාව සිරිඛෙත්තනගරා පහිණි. තමත්ථං ඤත්වා රතනපූරින්දො රාජා චත්තාලීසාය නාවාහි යාව සිරිඛෙත්තනගරං පච්චුග්ගන්ත්වා ආනෙසි. ආනෙත්වා ච මහානචගාමං පත්තකාලෙ සහ ඔරොධෙහි අමච්චෙහි ච සයමෙව රාජා පච්චුග්ගච්ඡි. රතනපූරං ප්පන පත්තකාලෙ මහාපථවී චලි, පටිනාදඤ්ච නදි. තදා රාජා සම්මාසම්බුද්ධස්ස තිලොකග්ගස්ස සාසනං පග්ගණ්හිස්සාමීති චින්තෙත්වා සරීරධාතුං ආනෙත්වා ඉධ පත්තකාලෙ අයං මහාපථවී චලති, පටිනාදඤ්ච නදති, ඉදං අම්හාකං රට්ඨෙ ජිනසාසනස්ස චිරකාලං පතිට්ඨානභාවෙ පුබ්බනිමිත්තන්ති සයමෙව නිමිත්තපාඨං අකාසි.

තාව තිට්ඨතු ජීවමානස්ස සම්මාසම්බුද්ධස්ස ආනුභාවො, අහොවත සරීරධාතුයායෙව අනුභාවොති බහුරට්ඨ වාසිනො පසිදිංසු. හොන්ති චෙත්ථ, –

සරීරධාතුයා තාව, මහන්තොච්ඡරියො හොති;
කා කථා පන බුද්ධස්ස, ජීවමානස්ස සෙට්ඨස්ස.

එවං අනුස්සරිත්වාන, උප්පාදෙයා පසාදකං;
බුද්ධගුණෙසු බාහුල්ලං, ගාරවඤ්චං කරෙ ජනොති.

කලියුගෙ ද්වෙනවුතාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ තා පඤ්ච ධාතුයො නිදහිත්වා ජෙයාපුරනගරතො පච්ඡිමදිසාභාගෙ සමභූමිභාගෙ චෙතියං පතිට්ඨාපෙසි. තඤ්ච චෙතියං රතනචෙතියන්ති පඤ්ඤාපෙසි, හත්ථිරූපබාහුල්ලතාය පන අනෙකිභින්දොති පාකටං හොති. තීහි සිරිගබ්භෙහි සත්තහි ද්වාරෙහී ච අලඞ්කතං නාම මහාවිහාරං කාරාපෙත්වා ද්වින්නං සීහළදීපිකත්ථෙරානං අදාසි. තතො පච්ඡා තෙසු මහන්තත්ථෙරො සකවිහාරසමීපෙ පබ්බතමුද්ධනි අත්තනො සිස්සෙපි අප්පවෙසෙත්වා ලජ්ජීපෙසලබහුස්සුතසික්ඛාකාමෙහි සබ්බෙහි තීහි ථෙරෙහි සද්ධිං සීමං සම්මන්නති. ඉච්චෙවං සීමසම්මුතිපරියත්තිවාචනාදිකම්මෙහි මරම්මරට්ඨෙ සාසනං විරූළ්හං කත්වා පතිට්ඨාපෙසි.

ඉදං මරම්මමණ්ඩලෙ රතනපූරනගරෙ සීහළදීපිකෙ

ද්වෙ ථෙරෙ පටිච්ච පඨමං සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

කලියුගෙ ඡබ්බීසාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ සම්පත්තෙ ඵග්ගුනමාසෙ සත්වචරාජා රතනපූරනගරං මාපෙසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ජෙයාපුරනගරෙ එකා පූපිකා ඉත්ථී අලජ්ජිනො එකස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ ධනං උපනිදහි. අපරභාගෙසා තං ධනං යාචි. අථ සො භික්ඛු තව ධනං අහං න පටිග්ගණ්හාමීති මුසා භණති. එවං විවාදං කත්වා තං කාරණං රඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා පක්කොසාපෙත්වා සයමෙව තං භික්ඛුං පුච්ඡි,-ත්වං භන්තෙ තස්සා ඉත්ථියා ධනං පටිග්ගණ්හාසි වා මා වාති. අහං මහාරාජ සමණො අලිකං භණිතුං න වට්ටති, න පටිග්ගණ්හාමීති වදති. තං කාරණං රාජා ච පුනප්පුනං පුච්ඡිත්වා වීමංසන්තො භික්ඛුස්ස කෙරාටිකභාවං ජානිත්වා තං සමණො සමානො භගවතො පඤ්ඤත්තං සික්ඛාපදං අක්කමිත්වා මුසා භණතීති කුජ්ඣිත්වා සයමෙව අපරාධානුරූපං සීසං ඡින්දිත්වා රාජගෙහතො හෙට්ඨා ඛිපි.

තඤ්ච කාරණං සකලමරම්මරට්ඨෙ පාකටං. අලජ්ජිභික්ඛූපි අඤ්ඤෙ පාපකම්මං කාතුං න විසහිංසු. රඤ්ඤා භායිත්වායෙව සික්ඛාපදං න අක්කමෙසුං.

කලියුගෙ තිංසාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ සම්පත්තෙ මඞ්ගක්‍රිච්චාවොඞ්ක නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. සො පන රාජා රට්ඨවාසීනං සුඛත්ථාය නිමිත්තං ගහෙත්වා තාලවණ්ටං ගහෙත්වා රාජගෙහං පටිග්ගණ්හි. සො ච රාජා සක්කරාජෙ පඤ්චචත්තාලීසාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ සම්පත්තෙ චඤ්ඤිඩ්බුං නාම චෙතියං පතිට්ඨාපෙසි. යඞ්ගරනාමකස්ස සිලාපබ්බතස්ස සමීපෙ පොරාණිකං එකං චෙතියං නදීඋදකං භින්දි. තදා සකරණ්ඩකා පඤ්ච ධාතුයො උදකෙ නිම්මුජ්ජන්තියො එරාපථො නාම නාගො ගහෙත්වා පච්ඡා චඤ්ඤිඩ්බුං නාම චෙතියං පතිට්ඨාපෙස්සාමීති රඤ්ඤා ආරද්ධකාලෙයෙව දාඨානාගස්ස නාම ථෙරස්ස සහ කරණ්ඩකෙන පඤ්ච ධාතුයො නියාදෙසි. සො ච ථෙරො රඤ්ඤො අදාසි. රාජා ද්වෙ ධාතුයො මුට්ඨොචෙතියෙ නිධානං අකාසි. තිස්සො පන චඤ්ඤිඩ්බුං චෙතියෙති පොරාණපොත්ථකෙසු වුත්තං.

සො රාජා කුමාරකාලෙ සික්ඛාපකස්ස ආචරියස්ස සෙතච්ඡත්තං දත්වා සඞ්ඝනායකට්ඨානං නියාදෙසි. ඛෙමාචාරො නාම එකො ථෙරො රත්තිභාගෙ මජ්ඣන්තිකකාලෙ චෙතියඞ්ගණෙ ඔලම්බෙත්වා ඨපිතං භෙරිං අනෙකවාරං පහරි. අථ රාජා රාජගෙහතොයෙව සුත්වා යථාඨපිතන්තියාමවසෙන විහාරෙ කොචි භික්ඛු කාලං කතො භවෙය්‍යාති මඤ්ඤිත්වා විහාරං ගන්ත්වා පුච්ඡාහීති දූතං පෙසෙසි. දූතො විහාරං ගන්ත්වා කාරණං පුච්ඡි. භික්ඛූ ච එවමාහංසු,- න අම්හෙසු කාලඞ්කතභික්ඛු නාම අත්ථි, අථ ඛො සක්කො දෙවානමින්දො ඉදානි කාලඞ්කතොති බහූනං මනුස්සානං ඤාපනත්ථාය භෙරිං පහරිම්හාති. පුන රාජා භික්ඛූ පක්කොසාපෙත්වා පුච්ඡි,-කස්මා පන භන්තෙ තුම්හෙ සක්කස්ස දෙවානමින්දස්ස කාලඞ්කතභාවං ජානාථාති. අථ භික්ඛූ එවමාහංසු,-භගවතො පරිනිබ්බානකාලෙ සාසනං රක්ඛිස්සාමීති සක්කො දෙවානමින්දො පටිඤ්ඤං කත්වාපි ඉදානි සාසනෙ වසන්තානං අම්හාකං අනුපාලනකම්මං නාම කිඤ්චි න අකාසි, සචෙ පන සක්කො දෙවානමින්දො ජීවමානො භවෙය්‍ය, සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ පටිඤ්ඤං දළං කත්වා ඉදානි අප්පොස්සුක්කො න භවෙය්‍ය. ඉදානි පන සක්කස්ස දෙවානමින්දස්ස ආරක්ඛණකම්මං නාම කිඤ්චි න දිස්සති, තස්මා ඉදානි සක්කො දෙවානමින්දො කාලඞ්කතොති ජානිම්හාති.

රාජා තං සුත්වා ඛෙමාචාරත්ථෙරස්ස පසීදිත්වා විහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි. සො ච ථෙරො සුධම්මපුරවාසීනං සීහළවංසිකානං මහාථෙරානං වංසෙ භවති ලජ්ජී පෙසලො හොතීති.

රතනපූරනගරෙයෙව අධිකරඤ්ඤො කාලෙ රතනපූරනගරස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ මහාසෙතුං කාරාපෙසි. තස්ස පන ආචරියො සඞ්ඝරාජා ලජ්ජීපක්ඛං න භජති. තෙනෙව ථෙරපරම්පරාය එස න සඞ්ගහිතබ්බො.

තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ඡසට්ඨාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ කලියුගෙ රාජාධිරාජා නාම රාමඤ්ඤරට්ඨින්දො භූපාලොති සහස්සප්පමාණාසු නාවාසු සට්ඨිසතසහස්සෙහි යොධෙහි සද්ධිං නදීමග්ගෙන යුජ්ඣනත්ථාය රතනපූරාභිමුඛං ආගතො.

අථ අධිකරාජා බහවො අමච්චෙච භික්ඛූ ච සන්නිපාතාපෙත්වා මන්තෙසි,-ඉදානි රාමඤ්ඤරට්ඨිනො රාජා යුජ්ඣනත්ථාය ඉධ ආගච්ඡති, යුද්ධං අකත්වා කෙනුපායෙන තං පටිනිවත්තාපෙතුං සක්ඛිස්සාමාති. අථ සබ්බෙ කිඤ්චි අකථෙත්වා තුණ්හීභාවෙනෙව නිසීදිංසු.

අථ ජාතවස්සෙන එකත්තිංසවස්සිකො උපසම්පදාවසෙන පන එකාදසවස්සිකො එකො භික්ඛු එවමාහ,-එකො පන රාමඤ්ඤරට්ඨින්දො රාජාධිරාජා තාව තිට්ඨතු, සචෙ සකලෙපි ජම්බුදීපෙ සබ්බෙ රාජානො ආගච්ඡෙය්‍යුං, එවම්පි කථාසල්ලාපෙනෙව යුද්ධං අකත්වා පටිනිවත්තාපෙසුං සක්කොමීති.

අථ අධිකරාජා තුට්ඨචිත්තො හුත්වා ආහ,- යථා භන්තෙ ත්වං සක්කොසි රාජාධිරාජං යථාසල්ලාපෙන පටිනි වත්ථාපෙතුං, තථා කරොහීති.

අථ සො භික්ඛු මෙත්තාසන්දෙසපණ්ණං පෙසෙත්වා ඔකාසං යාචි තස්ස රාජාධිරාජස්ස සන්තිකං පවිසිතුකාමො. රාජාධිරාජා ච තස්ස භික්ඛුස්ස මෙත්තාසන්දෙසපණ්ණං පස්සිත්වා තං භික්ඛුං සීඝං ආනෙථාති දූතං පෙසෙසි. දූතො ආනෙත්වා රඤ්ඤො දස්සෙසි. අථ සො භික්ඛු රාජාධිරාජං ධම්මදෙසනාය ඔවාදං දත්වා සකට්ඨානං පටිනිවත්තාපෙසි. අයඤ්ච භික්ඛු අරිමද්දනනගරෙ චතූසු ගණෙසු අරහන්තගණවංසො සික්ඛාකාමො ලජ්ජී පෙසලො. අරිමද්දනනගරෙ වාගහෙ නාම දෙසෙ පන ජාතත්තා වාගුහි භික්ඛූති වොහාරියති.

කලියුගෙ අට්ඨාසීතාධිකෙ සත්තවස්සසතෙ සම්පත්තෙ මිඤ්ඤෙහඞ්ග ධම්මරාජා රතනපූරෙයෙව රජ්ජං සම්පත්තො. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ සීහළදීපතො ද්වෙ මහාථෙරා රතනපූරං ආගන්ත්වා සාසනං අනුග්ගහෙත්වා නිසීදිංසු.

තදා කලියුගෙ අට්ඨසතෙ සම්පුණ්ණෙ පොරාණකං කලියුගං අපනෙත්වා අභිනවං ඨපෙතුං ඔකාසො අනුප්පත්තො. අථ වාග්‍රිහි ථෙරො ච රාජවිහාරවාසිත්ථෙරො ච එවමාහංසු,- අපනීතබ්බකාලෙ මහාරාජ සම්පත්තෙ අනපනෙතුං න වට්ටතීති.

අථ රාජා පුන එවමාහ,-අපනීතබ්බෙ සම්පත්තෙ අනපනෙත්වා අජ්ඣුපෙක්ඛිත්වා වසන්තස්ස කො දොසොති. සචෙ අපනීතබ්බෙ සම්පත්තෙ අනපනෙත්වා අජ්ඣුපෙක්ඛිත්වා නිසීදෙය්‍යා, රට්ඨවාසීනං දුක්ඛං භවිස්සතීති වෙදසත්ථෙසු ආගතං, සක්කරාජං අපනෙන්තොපි රාජා තස්මිංයෙව වස්සෙ දිවඞ්ගතො භවෙය්‍යාති ආහංසු.

අථ රාජා සත්තානං සුඛං ලභීයමානතං ජානන්තොයෙව මාදිසො අත්තනො භයං අපෙක්ඛිත්වා අපනීතබ්බං අනපනෙත්වා නිසීදිතුං න වට්ටති, කම්මං බීයිත්වාපි මම අගුණං ලොකෙ පත්ථරිත්වා පතිට්ඨහිස්සතීති මනසිකරිත්වා සක්කරාජෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පුණ්ණෙ බ්‍යසුඡිද්දමුනිසඞ්ඛ්‍යං අපනෙත්වා චම්මාවසෙසං ඨපෙසි. අථ මහාමණ්ඩපං කාරාපෙත්වා මහාජණං කත්වා මහාදානම්පි අදාසි.

වාග්‍රිහිථෙරො රාජවිහාර වාසිත්ථෙරොවාති අරිමද්දන නගරෙ අරහන්තගණාංසිකො ලජ්ජී පෙසලො සික්ඛාකාමො.

ඊදිසං පන වචනං සාසනප්පටියත්තත්තා ච රට්ඨවාසිකායත්තත්තා ච ධම්මානුලොමවසෙන වුත්තං.

කලියුගෙ චතුවස්සාධිකෙ අට්ඨසතෙ මහානරපති රාජා රතනපූරනගරෙ රජ්ජං කාරෙසි. සො ච රාජා ථූපාරාමචෙතියං කාරාපෙසි. තස්ස පන ආචරියො මහාසාමිත්ථෙරො නාම. සො පන ථෙරො සීහළදීපං ගන්ත්වා සීහළින්දස්ස රඤ්ඤො ආචරියස්ස සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ සික්ඛං ගහෙත්වා පච්චාගතත්ථෙරවංසිකොති දට්ඨබ්බො. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ රතනපූරනගරෙ මහාඅරියවංසො නාම එකො ථෙරො අත්ථි. සො පන පරියත්තිවිසාරදො අරිමද්දනනගරෙ ඡප්පදගණතො ආගතවංසිකො.

එකස්මිං සමයෙ ජෙය්‍යපුරනගරං ගන්ත්වා රෙඞ්ග ඉති පාකටස්ස මහාථෙරස්ස සන්තිකෙ සද්දනයං උග්ගණ්හිත්වා නිසීදි. සො පන කිර මහාථෙරො අඤ්ඤෙහි සද්ධිං යංවා තංවා කථං අසල්ලපිතුකාමතාය මුඛෙ උදකං ඨපෙත්වා යෙභුය්‍යෙන නිසීදති. තෙනෙවෙස මරම්මවොහාරෙන රෙඞ්ගු ඉති පාකටො අහොසි.

සො කිර අරියවංසත්ථෙරො රෙඞ්ගුං ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ථං වාචාපෙතු ඔකාසං යාචිස්සාමීති උපගච්ඡන්තොපි කථාසල්ලාපං අකත්වා ද්වෙ අහානි වත්තං පරිපූරෙත්වායෙව පච්චාගච්ඡි. තතියදිවසෙ පන චම්මඛණ්ඩං ආකොටුනත්තා සද්දං සුත්වා මුඛතො උදකං උග්ගිරිත්වා කාරණං පුච්ඡි. ගන්ථං උග්ගහණත්ථාය ආගතභාවං ආරොචෙසි.

අථ ථෙරො එවමාහ,-අහං ආවුසො දිවසෙ දිවසෙ තික්ඛත්තුං ගන්ථං වාචෙමි, මජ්ඣන්ති කාතික්කමකාලෙපි පඤ්ඤචෙතියං ගන්ත්වා චෙතියඞ්ගණෙ සම්මජ්ජනකිච්චං කරොමි, ඔකාසං න ලභාමි, එවම්පි ත්වං බහුගන්ථෙ උග්ගහෙත්වාපි ආචරියෙහි දින්නොපදෙසං අලභිත්වා පුන මම සන්තිකං ආගච්ඡසි, තස්මායඞ්ගණෙ සම්මජ්ජනවත්තං තාවකාලිකං විකොපෙත්වා ගන්ථුග්ගහණත්ථාය ඔකාසං දස්සාමීති වත්වා අභිධම්මත්ථවිසාවිනිං නාම ලක්ඛණටීකං උග්ගණ්හාපෙසි. නානානයෙහි උපදෙසං දත්වා වාචෙසි. වාචෙත්වා ච තතියදිවසෙ ආචරියස්ස සන්තිකං නාගච්ඡි. මහාථෙරොපි කාරණං අකල්ලතාය අනාගතො භවෙය්‍යාති මඤ්ඤිත්වා පුච්ඡනත්ථාය භික්ඛූ පෙසෙසි.

අරියවංසත්ථෙරොච ආචරියස්ස සන්තිකං ගමිස්සාමීති ආගතො, අන්තරාමග්ගෙයෙව දූතභික්ඛූ පස්සිත්වා තෙහි සද්ධිං මහාථෙරස්ස සන්තිකං ආගමංසු. ආචරියස්ස සන්තිකං පත්වා ආචරියා අරියවංසත්ථෙරං පුච්ඡි,-කස්මා පන ත්වං න උග්ගහණත්ථාය ආගතොසීති. අහං භන්තෙ තුම්හෙහි දින්නොපදෙසං නිස්සාය ඉදානි සබ්බං නයං ජානාමීති. අථ ආචරියො ආහ, යං පන ගන්ථං නිස්සාය ත්වං ඡෙකතං පත්තොසි, තස්ස සංවණ්ණනං කත්වා උපකාරං කරොහීති. අථ අරියවංසත්ථෙරො ආචරියස්ස වචනං සිරසා පටිග්ගහෙත්වා අභිධම්මත්ථවිභාවිනියා මණිසාරමඤ්ජූසං නාම අනුසංවණ්ණනං අකාසි. නිට්ඨිතනිට්ඨිතපාළං උපොසථදිවසෙ උපොසථදිවසෙ පුඤ්ඤචෙතියස්ස චෙතියඞ්ගණෙ භික්ඛුසඞ්ඝං සන්නිපාතාපෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස මජ්ඣෙ වාචාපෙත්වා සුණාපෙසි,- සචෙ කොචි දොසො අත්ථි, තං වදථාති.

අථ අරිමද්දනනගරතො චෙතියවන්දනත්ථාය එකො භික්ඛු ආගන්ත්වා පරිසකොටියං සුණිත්වා නිසීදි. අථ සො භික්ඛු ද්වෙ වාරං එළුඉති සද්දං අකාසි. තං ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා ඨපෙසි. නිවාසනට්ඨානඤ්ච පුච්ඡි. අරියවංසත්ථෙරොපි සකවිහාරං පත්වා තස්මිං ඨානෙ උපධාරොන්තො එකස්මිං ඨානෙ එකස්ස අත්ථස්ස ද්වික්ඛත්තුං වුත්තත්තා පුනරුත්තිදොසො දිස්සති, එකස්මිං ඨානෙ ඉමං ගන්ථන්ති පුල්ලිඞ්ගරූපෙන වත්තබ්බට්ඨානෙ ඉදං ගන්ථන්ති නපුංසකලිඞ්ගෙන වුත්තත්තා ලිඞ්ගවිරොධිදොසො දිස්සති.

අථ තං පුග්ගලං පක්කොසාපෙත්වා එවමාහ,-අහං ආවුසො ඉමං ගන්ථං මහුස්සාහෙන කරොමි, තඤ්ච විවෙකකාලෙ රත්තිභාගෙයෙව පොත්ථකං පත්ථරිත්වා ලිඛාමි, එවං මහුස්සාහෙන කරොන්තම්පි ත්වං අරුච්චනාකාරෙන සද්දං කරොසි, කීදිසං පන දොසං සුත්වා එවං කරොසීති පුච්ඡි. අථ සො භික්ඛු එවමාහ,- තයො භන්තෙ මහුස්සාහෙන කතෙ ගන්ථෙ දොසවසෙන බහුවත්තබ්බට්ඨානං නත්ථි, සද්දතොචෙව අත්ථතො ච පරිපුණ්ණොයෙවෙස ගන්ථො, අථ ඛො පන එකස්මිං ඨානෙ එකස්ස අත්ථස්ස ද්වික්ඛත්තුං වුත්තත්තා පුරනුත්තිදොසො දිස්සති, එකස්මිං පන ඉමං ගන්ථන්ති පුල්ලිඞ්ගෙන වත්තබ්බට්ඨානෙ ඉදං ගන්ථන්ති

නපුංසකලිඞ්ගෙන වුත්තත්තා ලිඞ්ගවිරොධිදොසො දිස්සති, එවං එත්තකංයෙව දොසං දිස්වා ඊදිසං අරුච්චනාකාරං දස්සෙමීති.

අථ අරියවංසත්ථෙරො තුට්ඨචිත්තො හුත්වා අත්තනො සරීරපාරුපිතං දුපට්ටචීවරං ඉමිනාහං තව ඤාණං පූජෙමීති වත්වා අදාසි. පච්ඡාකාලෙ අධිකරාජා තමත්ථං සුත්වා නාම ලඤ්ඡං අදාසි.

සො ච අරියවංසත්ථෙරො මණිදීපං නාම ගන්ථං ගන්ථා භරණඤ්චෙව ජාතකවිසොධනඤ්ච පාළිභාසාය අකාසි. අනුටීකාය පන අත්ථයොජනං මරම්මභාසාය අකාසි.

එකං සමයං අධිකරාජා විහාරං ගන්ත්වා ධම්මං සුණි. ථෙරො ධම්මං දෙසෙත්වා නිට්ඨිතකාලෙ යානබලිං සුබන්ථාය යාචි. රාජා අදත්වා නාවං අභිරුහිත්වා පච්චාගච්ඡි. අන්තරාමග්ගෙ නාවාය වීයං එකො සංසුමාරො මුඛෙන ගණ්හිත්වා නිච්චලං කත්වා ඨපෙසි. ථෙරෙන යාචිතං යානබලිං දදාමීති මහාසද්දං කත්වා රාජපුරිසෙ තික්ඛත්තුං නිච්ඡාරෙසි. අථ සංසුමාරො නාවං මුඤ්චිත්වා ගච්ඡි. එකස්මිඤ්ච කාලෙ රාජා විහාරං නික්ඛමි. අථ එකො හත්ථිනී විහාරසමීපෙ බන්ධිත්වා ඨපෙසි. සා බොධිරුක්ඛසාඛං ඡින්දිත්වා ඛාදි. සා තත්ථෙව භූමියං පති. අථ ථෙරො සච්චකිරියං කත්වා මෙත්තාභාවනං භාවෙත්වා මෙත්තොදකෙන හිඤ්චි. තං ඛණඤ්ඤෙව සා උට්ඨහි. රාජා ච තං අච්ඡරියං දිස්වා තස්සා අග්ඝනකමූලං දත්වා විහාරතො නදී තිත්ථං ගමනමග්ගෙ සිලාපට්ටං විනිත්වා සෙතුං අකාසීති.

සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරො පන අරියවංසත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො ජෙතවනවිහාරවාසී. තෙ පන ථෙරා ඡප්පදගණවංසිකාති දට්ඨබ්බා.

කලියුගෙ ද්වෙචත්තාලීසාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පත්තෙ රතනපූරනගරෙයෙව සිරිසුධම්මරාජාධිපති නාම දුතියාධිකරාජා රජ්ජං කාරෙසි. තස්මිඤ්ච කාලෙ පබ්බතබ්භන්තරනගරතො මහාසීලවංසො නාම ථෙරො පඤ්චචත්තාලීසාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ සම්පත්තෙ සුමෙධකථං කබ්‍යාලඞ්කාරවසෙන බන්ධිත්වා බුද්ධාලඞ්කාරඤ්ච නාම කබ්‍යාලඞ්කාරං පබ්බතබ්භන්තරප්පටිසංයුත්තඤ්චෙව කබ්‍යාලඞ්කාරං බන්ධිත්වා තෙ ගහෙත්වා රතනපූරනගරං ආගච්ඡි.

අථ රාජා ථූපාරාමචෙතියස්ස එසන්නට්ඨානෙ රතනවිමානවිහාරෙ නිසීදාපෙසි. සො ච ථෙරො තත්ථ සොතාරානං පරියත්තිං වාචෙත්වා නිසීදි. සො ච ථෙරො තත්ථ නිසින්නානං ථෙරානං අට්ඨමකො හොති. සො ච මහාසීලවංසත්ථෙරො කලියුගස්ස පන්නරසාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ ජාතො. තිංසවස්සකාලෙ රතනපූරනගරං ආගතොති පොරාණපොත්ථකෙසු වුත්තං. සො පන ථෙරො නෙත්තිපාළියා අත්ථ යොජනං මරම්මභාසාය අකාසි පාරායනවත්ථුඤ්ච.

රතනපූරනගරෙයෙව රට්ඨසාරො නාම එකො ථෙරො අත්ථි, මහාසීලවංසත්ථෙරෙන සමඤ්ඤාණථාමො. සො පන රතනපූරනගරෙයෙව කලියුගස්ස තිංසාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ කාලෙ ජාතො. භූරිදත්තජාතකං හත්ථිපාලජාතකං සංවරජාතකඤ්ච කබ්‍යාලඞ්කාරවසෙන බන්ධි අඤ්ඤඤ්ච අනෙකවිධං කබ්‍යාලඞ්කාරං. තෙ පන ද්වෙ ථෙරා කබ්‍යාලඞ්කාරකා රකාති ථෙරපරම්පරාය පවෙසෙත්වා න ගණෙන්ති පොරාණා.

එත්ථ ච කිඤ්චාපි සමණානං උපොසථිකානඤ්ච කබ්‍යාලඞ්කාරං බන්ධිතුං වාචෙතුං වා කප්පාකප්පවිචාරණං වත්තුං ඔකාසො ලද්ධො, සාසනවංසං පන වත්තුං ඔකාසස්ස අතිවිත්ථාරොවසෙසත්තා තං අවත්වා අජ්ඣුපෙක්ඛිස්සාම. උපොසථවිනිච්ඡයෙ පන නච්චගීතාදිසික්ඛාපදස්ස විසයෙ විත්ථාරෙන මයං අවොචුම්හා.

කලියුගස්ස ගතෙ තෙසට්ඨාධිකෙ අට්ඨවස්සසතෙ රතනපූරනගරෙයෙව සිරිත්‍රිභවනාදිත්‍යනරපතිපවරමහාධම්ම රාජාධිපතිරාජා රජ්ජං කාරෙසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙතිසාසනධජො නාම භික්ඛු සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ ගන්ථං උග්ගණ්හි. අථ අරිමද්දනනගරතො එකො මහාථෙරොසොතූනං වාචිත්වා රතනපූරනගරෙ නිසීදිස්සාමීති ආගතො. අථ සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරස්ස ගන්ථං වාචෙන්තස්සෙව විහාරස්ස හෙට්ඨා නිසීදිත්වා සො මහාථෙරො සද්දං සුණිත්වා එවං චින්තෙසි,-එතස්ස සන්තිකෙ අහං නවකට්ඨානෙ ඨත්වා ථොකං ගන්ථං උග්ගණ්හිස්සාමීති. අථ සො මහාථෙරො සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරස්ස සන්තිකං පවිසිත්වා ගන්ථං වාචාපෙතුං ඔකාසං යාචි. අථ සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරො වස්සපමාණං පුච්ඡිත්වා ත්වං භන්තෙ මයා වුඩ්ඪතරොසීති ආහ. අහං තයා වුඩ්ඪතරොපි සමානො නවකට්ඨානෙ ඨත්වා ගන්ථං උග්ගණ්හිස්සාමීති ආහ. අථ සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරො තස්ස ගන්ථං වාචෙසි. අතිපසීදිත්වා පන තං මහාථෙරං මහාසාධුජ්ජනොති නාමෙන වොහාරති.

අථ පච්ඡා මරම්මරට්ඨං කලියුගස්ස පඤ්චාසීතාධිකඅට්ඨසතකාලතො පට්ඨාය යාව අට්ඨාසීතාධිකඅට්ඨසතවස්සකාලං නානාභයෙහි සඞ්ඛුබ්භිතං අහොසි. තදා කම්බොජරට්ඨතො සිහනිස්වා නාම භින්නකුතො ආගන්ත්වා රතන පූරනගරෙ රජ්ජං ගණ්හි. අථ සො එවං චින්තෙසි,- භික්ඛූ අදාරා අපුත්තිකා හුත්වා පුන සිස්සෙ පොසෙත්වා පරිවාරං ගවෙසන්ති, සචෙ භික්ඛූ පරිවාරං විචිනිත්වා රාජභාවං ගණ්හෙය්‍යුං, එවං සති රජ්ජං ගහෙතුං සක්ඛිස්සන්ති, ඉදානෙව භික්ඛූ ගහෙත්වා මාරෙතුං වට්ටතීති. එවං පන චින්තෙත්වා තොවිසීලූ නාමකෙ ඛෙත්තවනෙ බහූ මණ්ඩපෙ කාරාපෙත්වා ගොමහිසකුක්කුටසූකරාදයො මාරාපෙත්වා භික්ඛූ හොජෙස්සාමීති වත්වා

ජෙයාපුරවිජයපුරරතනපුරනගරෙසු සබ්බෙ මහාථෙරෙ බහූහි අන්තෙවාසිකෙහි සද්ධිං පක්කොසාපෙත්වා තෙසු මණ්ඩපෙසු නිසීදාපෙත්වා හත්ථිඅස්සාදිසෙනඞ්ගෙහි පරිවාරෙත්වා මාරෙසි. තදා කිර තිසහස්සප්පමාණා භික්ඛූ මරිංසූති. භික්ඛූ ච මාරෙත්වා බහූපි පොත්ථකෙ අග්ගිනා ඣාපෙසි, චෙතියානිපි භෙදාපෙසි. අහොවත පාපජනස්ස පාපකම්මන්ති. හොන්ති චෙත්ථ,-

සාසනං නාම රාජානං, නිස්සාය තිට්ඨතෙ ඉධ;
මිච්ඡාදිට්ඨිකරාජානො, සාසනං දූසෙන්ති සත්ථුනො.

සම්මාදිට්ඨී ච රාජානො, පග්ගණ්හන්තෙව සාසනං;
එවඤ්ච සති ආකාසෙ, උලූරාජාව දිබ්බතීති.

අථ කලියුගෙ එකවස්සාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ ආකාසෙ බහූහි තාරකාහි ධූමා නික්ඛමිංසු. චඤ්ඤඞ්ඛුචෙතියෙපි බුද්ධප්පටිබිම්බස්ස අක්ඛිකූපතො උදකධාරානෙත්තජලානිවිය නික්ඛමිංසූති රාජවංසෙ වුත්තං.

අථ සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරො සද්ධිං මහාසාධුජ්ජනතිසාය නධජත්ථෙරෙහි කෙතුමතීනගරං අගමාසි. රට්ඨසාරත්ථෙරොපි සිරිඛෙත්තනගරං සයමෙව අගමාසීති පොරාණපොත්ථකෙසු වුත්තං. තං පන රාජවංසෙ සිරිඛෙත්තනගරින්දො සත්ව වරාජා තං ආනෙසීති වුත්තවචනෙන න සමෙති.

සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරොපි කෙතුමතීනගරෙ කාලඞ්කතො. තතො පච්ඡා ථොකං කාලං අතික්කමිත්වා මහාසාධුජ්ජනත්ථෙරො තත්ථෙව කාලමකාසි.

තිසාසනධජත්ථෙරො පන කලියුගෙ ද්වාදසාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ හංසාවතීනගරෙ අනෙකසෙතිභින්දස්ස රඤ්ඤො කාලෙ කෙතුමතීනගරතො හංසාවතීනගරං අගමාසි.

තතො පච්ඡා තිචත්තාලීසවස්සිකො හුත්වා කලියුගෙ තෙරසාධිකෙ නවවස්සසතෙ මිඞ්ස බ්‍රහ්මනරපතිරඤ්ඤොකාලෙ පුන ජෙයාපුරනගරං සම්පත්තො හුත්වා ජෙතවනවිහාරසමීපෙ එකිස්සං ගුහායං දිසීදි. මහාඅරියවංසගණිකස්ස ජෙතවනත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ උපසඞ්කමි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ ජෙතවනත්ථෙරො ගිලානො හුත්වා මයි කාලඞ්කතෙ මම ඨානං අධුනා හංසාවතීනගරතො ආගතො තිසාසනධජො නාම ථෙරො පරිග්ගණ්හිතුං සමත්ථො භවිස්සති, තස්ස නියාදෙස්සාමීති චින්තෙසි. තස්මිං ඛණෙ තිසාසනධජත්ථෙරො පුරිමයාමෙ සුපිනං මස්සි,– මතකළෙවරං සමීපං ආගච්ඡතීති, මජ්ඣිමයාමෙ පන තං මතකළෙවරං ගුහායං පවිසතීති, පච්ඡිමයාමෙ මතකළෙවරස්ස මංසං සත්ථෙන ඡින්දතීති. අථ සුපිනං පස්සිතභාවං අත්තනො සමීපෙ සයන්තස්ස එකස්ස සාමණෙරස්ස ආරොචෙසි. ආරොචෙත්වා ච පරිත්තං භණෙත්වා නිසීදන්තස්සෙව ජෙතවනත්ථෙරො තං පක්කොසිත්වා ජෙතවනවිහාරං තස්ස නියාදෙසි. තිසාසනධජත්ථෙරො ච ජෙතවනවිහාරෙ නිසීදිත්වා ගන්ථං වාචෙත්වා නිසීදි. මිඞ්ස බ්‍රහ්මනරපතිරාජා ච තස්ස අනුග්ගහිතං අකාසි.

පච්ඡා කලියුගෙ සොළසාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ හංසාවතීනගරින්දො අනෙකසෙතිභින්දො නාම රාජා රතනපූරනගරං විජයිත්වා එකං විහාරං කාරාපෙත්වා තස්ස අදාසි.

සො ච තිසාසනධජත්ථෙරො අරිමද්දනනගරෙ අරහන්ත ගණවංසිකොති දට්ඨබ්බො.

තස්ස පන සිස්සා අනෙකසතප්පමාණා ලජ්ජිනො අහෙසුං. තෙසු පන සිස්සෙසු වරබාහුත්ථෙරො භූමිනිඛානෙන ගරවාසිත්ථෙරො මහාරට්ඨගාමවාසිනො තයො මහාථෙරාති ඉමෙ පඤ්ච ථෙරා විසෙසතො පරියත්තිකොවිදාති.

තිසාසනධජත්ථෙරො ච මහල්ලකකාලෙ අනාපාන සතිකම්මට්ඨානං ගහෙත්වා අරඤ්ඤං පවිසිත්වා විවෙකට්ඨානං ගණ්හි. තදා ජෙතවනගණාදයො අරහන්ත ගණවංසායෙව. අපරභාගෙයෙව තෙසං සිස්සානුසිස්සපරම්පරාසු කෙචි භික්ඛූ සිරච්ඡාදනං නානාවණ්ණප්පටිමණ්ඩිතඤ්ච තාලවණ්ටං ගහෙත්වා ආචාරවිකාරං ආපජ්ජිංසු.

කලියුගෙ එකවස්සාධිකෙ සහස්සෙ සම්පත්තෙ උක්කංසිකො නාම රාජා විහාරං කාරාපෙත්වා තිසාසනධජත්ථෙරස්ස සිස්සභූතස්ස වරබාහුත්ථෙරස්ස සිස්සභූතස්ස මහාරතනාකරස්ස නාම ථෙරස්ස අදාසි.

සො ච මහාරතනාකරත්ථෙරො උක්කංසිකරඤ්ඤො සිරිසුධම්මරාජාමහාධිපතීති නාමලඤ්ඡං ඡන්දාලඞ්කාරසද්දනෙත්ති නයෙහි අලඞ්කරිත්වා දස්සිතං රජින්දරාජනාමාභිධෙය්‍යාදීපනිං නාම ගන්ථං අකාසි.

තඤ්ච ගන්ථං පරිවිසොධනත්ථාය තිරොපබ්බතාභිධෙය්‍යස්ස මහාථෙරස්ස නියාදෙසි. තිසාසනධජත්ථෙරස්ස සිස්සභූතෙසු මහාරට්ඨගාමවාසීසු තීසු භාතිකත්ථෙරෙසු ජෙට්ඨො තිංසගුහාසුවසන්තො පරියත්තිං වාචෙත්වා නිසීදි.

සත්වවරාජා ච තස්මිං ථෙරෙ අතිවිය පසන්නො අහොසි. ඤඤොඞ්කරමි නාමකස්ස රඤ්ඤො කාලෙපි චූළපිතා එකං විහාරං කාරාපෙත්වා තස්සෙව අදාසි. උක්කංසිකරඤ්ඤො කාලෙපි මඞ්ගවංනාමකෙ පබ්බතෙ විහාරං කාරාපෙත්වා තස්සෙව අදාසි.

තෙසු මහාරට්ඨගාමවාසිත්ථෙරෙසු මජ්ඣිමත්ථෙරොපි තිසාසනධජත්ථෙරස්ස ජෙට්ඨභාතිකත්ථෙරස්ස ච නිවාසට්ඨානභූතෙ ජෙතවනවිහාරෙයෙව ගන්ථං වාචෙත්වා නිසීදි. කනිට්ඨත්ථෙරොපි තෙසං නිවාසට්ඨානභූතෙසුයෙව විහාරෙසු ගන්ථං වාචෙත්වා නිසීදි. එත්ථ ච තිසාසනධජත්ථෙරො නාම ලජ්ජීඅලජ්ජීවසෙන දුබ්බිධො. යථාවුත්තත්ථෙරො පන ලජ්ජීයෙ වාති දට්ඨබ්බො. අලජ්ජී පන ඉමස්මිං ථෙරපරම්පරාදස්සනෙ න ඉච්ඡි තබ්බො. අලජ්ජීභූතස්ස පන තිසාසනධජත්ථෙරස්ස වත්ථුං ඉධ අවත්වා අජ්ඣුපෙක්ඛිස්සාම, පයොජනාභාවා ගන්ථස්ස ච පපඤ්චූපගමනත්තාති.

යොගිරඞ්ග නාමකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ජෙයාපුරෙ සුවණ්ණගුහවාසී මහාථෙරො දක්ඛිණාරාමවිහාරවාසී මහාථෙරො චතුභූමිකවිහාරවාසී මහාථෙරො තොඞ්ගභීලූ විහාරවාසී මහාථෙරො ච තිසාසනධජමහාථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකායෙව. තෙසං පන වත්ථුම්පි ගන්ථවිත්ථාරභයෙන න වදාම. ලජ්ජිගණවංසිකා එතෙති විජානනමෙව හෙත්ථ පමාණන්ති.

කලියුගෙ එකසට්ඨාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ ඵග්ගුනමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛදුතියදිවසෙ සුක්කවාරෙ රතනපූරනගරං දුතියං මාපෙත්වා ඤඤොගීරඞ්ග නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. සීහසූරධම්මරාජාතිපි නාමලඤ්ඡං පටිග්ගණ්හි. තොචභීලූ විහාරවාසීමහාථෙරං උද්දිස්ස චතුභූමිකවිහාරං කාරාපෙසි. චත්තාරි මහාමුනිචෙතියානිපි කාරාපෙසි. විහාර චෙතියෙසු අනිට්ඨිතෙසුයෙව සින්නීනගරං නික්ඛමිත්වා තත්ථ වෙරං වූපසමාපෙත්වා පච්චාගතකාලෙ සඞ්ඛාරසභාවං අනතික්කමනතො දිවඞ්ගතො අහොසි. අහොවත සඞ්ඛාරධම්මාති. හොන්ති චෙත්ථ,–

සෙයාථා වාණිජානංච, සරගොළිකරූපකං;
තංතංදිසං හමිත්වාච, සීසං ඨපෙති උත්තරං;

එවං ලොකම්හි සත්තා ච, සන්ධිචුතීනමන්තරෙ;
යථා තථා හමිත්වාච, අන්තෙ ඨපෙන්ති සන්තනුන්ති;

කලියුගෙ සත්තසට්ඨාධිකෙ නවවස්සසතෙ ඵග්ගුනමාසස්ස කාළපක්ඛතෙරසමියං තස්ස ජෙට්ඨපුත්තො පිතු සන්තකං රජ්ජං ගණ්හි. මහාධම්මරාජාති නාමලඤ්ඡම්පි පටිග්ගණ්හි. පිතු කාලෙ අනිට්ඨිතානි චෙතියානි පුන කාරාපෙසි. චතුභූමිකවිහාරඤ්ච නිට්ඨං ගමාපෙත්වා තොචිභීලූ මහාථෙරස්ස පරලොකං ගන්ත්වා අවිජ්ජමානතාය චතුභූමිකවිහාරවාසී මහාථෙරස්ස දස්සාමීති අන්තෙපුරං පක්කොසාපෙසි. ථෙරො ද්වෙ වාරානි පක්කොසියමානොපි නාගච්ඡි. තතිය වාරෙ පන බහූ සද්ධිවිහාරිකා අන්තෙපුරං ගන්ත්වා පවිසථ, න හි සක්කා රඤ්ඤා පක්කොසිතෙ පටික්ඛිපිතුන්ති ආහංසු.

අථ ථෙරො එවමාහ,- අහං ආවුසො රට්ඨපීළනපිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිතුං න ඉච්ඡාමි, එවම්පි සචෙ තුම්හෙ ඉච්ඡථ රඤ්ඤො සන්තිකං ගන්තුං, එවං සති ඉදානි රඤ්ඤො සන්තිකං අහං ගමිස්සාමීති අන්තෙපුරං පාවිසි. පවිසිත්වා රඤ්ඤා සද්ධිං සල්ලාපං කත්වා අයං විහාරො අරඤ්ඤවාසීනං භික්ඛූනං අසප්පායොති පටික්ඛිපි. එවං පන භන්තෙ සති තස්මිං විහාරෙ නිසීදියමානං ථෙරං උපදිස්සථාති . ඛණිත්තිපාදවිහාරවාසී මහාරාජ ථෙරො පරියත්තිවිස්සාරදො සික්ඛාකාමො, තස්ස දාතුං වට්ටතීති. අථ රාජා තස්ස විහාරං අදාසි. මහාසඞ්ඝනාථොති නාමලඤ්ඡම්පි අදාසි. සො තත්ථ පරියත්තිං වාචෙත්වා නිසීදි.

තස්ස පන විහාරස්ස පරිවාරභූතෙසු චත්තාලීසාය විහාරෙසු උත්තරාය අනුදිසාය එකස්මිං විහාරෙ වසන්තො වරාභිසඞ්ඝනාථො නාම ථෙරො මණිකුණ්ඩලවත්ථුං මරම්මභාසාය අකාසි. පච්ඡිමාය අනුදිසාය එකස්මිං විහාරෙ වසන්තො එකො ථෙරො සත්තරාජධම්මවත්ථුං අකාසි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ භාමඅඞ්කොයා ආචාරඅඞ්කොයාති ද්වින්නං භික්ඛූනඤ්ච ලොකධම්මෙසු ඡෙකතාය ද්වෙ විහාරෙ කත්වා අදාසි. තෙ පන ද්වෙ ථෙරා වෙදසත්ථකොවිදා, පරියත්තිපටිපත්තීසු පන මන්දා, රාමඤ්ඤරට්ඨතො ආගතා. තෙ පන ථෙරපරම්පරාය න ගණන්ති පොරාණා.

කලියුගෙ තිසත්තතාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ මහාමුනිචෙතියස්ස පුරත්ථිමදිසාභාගෙ චත්තාරො විහාරෙ කාරාපෙත්වා චතුන්නං ථෙරානං අදාසි. තෙ ච ථෙරා තත්ථ නිසීදිත්වා සාසනං පග්ගණ්හිංසු.

තස්මිංයෙව කාලෙ බදරවනවාසී නාම එකොපි ථෙරො අත්ථි. සොපි පරියත්තිවිසාරදො ඡප්පදවංසිකො. සො ච ථෙරො යාවජීවං යථාබලං සාසනං පග්ගණ්හිත්වා දුතියභවෙ චලඞ්ගනගරෙ එකිස්සා ඉත්ථියා කුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිං ගණ්හි. දසමාසච්චයෙන කලියුගෙ චත්තාලීසාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ බුධවාරෙ විජායිත්වා තෙරසවස්සිකකාලෙ සාසනෙ පබ්බජිත්වා පරියත්තිං උග්ගණ්හි. සිරිඛෙත්තනගරින්දො රාජා සිරිඛෙත්තනගරං

ආනෙත්වා සිරිඛෙත්තනගරෙ සාමණෙරොති නාමෙන පාකටො හුත්වා කලියුගෙ චතුපණ්ණාසාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ පන්නරසවස්සිකකාලෙ වෙස්සන්තරජාතකං කබ්‍යාලඞ්කාරවසෙන බන්ධි. පරිපුණ්ණවීසතිවස්සකාලෙ සිරිඛෙත්තනගරෙයෙව සිරිඛෙත්තනගරින්දො වෙරවිජයො නාම රාජා අනුග්ගහෙත්වා උපසම්පදභූමියං පතිට්ඨාති. පච්ඡිමපක්ඛාධිකො නාම රාජා සිරිඛෙත්තනගරං අත්තනො හත්ථගතං අකාසි. තස්මිඤ්ච කාලෙ තං ථෙරං ආනෙත්වා රතනපූරනගරෙ වසාපෙසි. සූරකිත්ති නාම රඤ්ඤො කනිට්ඨභාතිකො එරාවතීනදීතීරෙ චතුභූමිකවිහාරං කාරාපෙත්වා තස්ස ථෙරස්ස අදාසි. රාජා ච තිපිටකාලඞ්කාරොති නාමලඤ්ඡං අදාසි.

කලියුගෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ එග්ගුනමාසස්ස පුණ්ණමියං සට්ඨිවස්සිකො හුත්වා තිරියපබ්බතං ගන්ත්වා අරඤ්ඤවාසං වසි. ද්වෙ වස්සාධිකෙ වස්සසහස්සෙ රාජා තස්මිං විහාරං කාරාපෙත්වා තස්සෙව ථෙරස්ස අදාසි. සො පන තිපිටකාලඞ්කාරත්ථෙරො සිරිඛෙත්තනගරෙ නවඞ්ගකන්දරෙ පත්තලඞ්කස්ස අතුලවංසත්ථෙරස්ස වංසිකො. සිරිඛෙත්තනගරෙ නවඞ්ගකන්දරෙ සුවණ්ණවිහාරෙ වසන්තස්ස ථෙරස්ස කිත්තිසොසො සබ්බත්ථ පත්ථරි. ජෙයාපුරෙ එරාවතීනදීතීරෙ චතුභූමිකවිහාරෙ වසනකාලෙ අට්ඨසාලිනියා ආදිතො වීසති ගාථානං සංවණ්ණනං අකාසි. සූරකිත්තිනාමකස්ස කනිට්ඨභාතිකස්ස යාචනමාරබ්භ යසවඩ්ඪනවත්ථුඤ්ච අකාසි. තිරියපබ්බතෙ වසනකාලෙ විනයාලඞ්කාරටීකං අකාසි. පච්ඡිමපක්ඛාධිකරඤ්ඤො කාලෙ මහාසඞ්ඝනාථත්ථෙරං සඞ්ඝරාජභාවෙ ඨපෙසි. සො ච සඞ්ඝරාජා අතිවිය පරියත්ති විසාරදො. තස්මිඤ්ච කාලෙ රතනපූරනගරෙපි අරියාලඞ්කාරත්ථෙරො නාම එකො අත්ථි. සො පන තිපිටකාලඞ්කාරත්ථෙරෙන සමඤ්ඤාණථාමො. වයසාපි සමානවස්සිකා.

තෙසු තිපිටකාලඞ්කාරත්ථෙරො ගන්ථන්තරබහුස්සුතට්ඨානෙ අධිකො, අරියාලඞ්කාරත්ථෙරො පන ධාතුපච්චයවිභාගට්ඨානෙ අධිකොති දට්ඨබ්බො. පච්ඡා පන උක්කංසිකරඤ්ඤොකාලෙ තෙපි ද්වෙ ථෙරා රඤ්ඤො ආචරියා හුත්වා සාසනං පග්ගණ්හිංසු. තෙසු අරියාලඞ්කාරත්ථෙරො අපරභාගෙ කාලඞ්කරිත්වා තස්ස ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකස්ස දුතියාරියාලඞ්කාරත්ථෙරස්ස රාජමණිචූළචෙතියස්ස සමීපෙ දක්ඛිණවනාරාමං නාම විහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි.

උක්කංසිකො නාම රාජා පන සාසනෙ බහුප්පකාරො. සො ච කලියුගෙ ඡනවුතාධිකෙ නවවස්සසතෙ රජ්ජං පත්තො. රජ්ජං පන පත්වා සිරිධම්මාසොකරාජාවිය චත්තාරි වස්සානි අතික්කමිත්වා මුද්ධාභිසෙකං පටිග්ගහෙත්වා සිරිසුධම්ම රාජාමහාධිපතීති නාමලඤ්ඡම්පි පටිග්ගණ්හි. එකස්මිං පන සමයෙ හංසාවතීනගරං ගන්ත්වා තත්ථ නිසීදි. අථ රාමඤ්ඤරට්ඨවාසිනො එවමාහංසු,- මරම්මිකභික්ඛූ නාම පරියත්තිකොවිදා වෙදසත්ථඤ්ඤුනො නත්ථීති. තං සුත්වා රාජා චතුභූමිකවිහාරවාසිත්ථෙරස්ස සන්තිකං සාසනං පෙසෙසි,-තිංසවස්සිකා චත්තාලීසවස්සිකා වා පරියත්තිකොවිදා වෙදසත්ථඤ්ඤුනො භික්ඛූ රාමඤ්ඤරට්ඨං මම සන්තිකං පෙසෙථාති. අථ චතුභූමි කවිහාරවාසිත්ථෙරො තිපිටකාලඞ්කාරං තිලොකාලඞ්කාරං තිසාසනාලඞ්කාරඤ්ච සද්ධිං තිංසමත්ථෙහි භික්ඛූහි පෙසෙසි. හංසාවතීනගරං පන පත්වා මොධොචෙතියස්ස පුරත්ථිමභාගෙ විහාරෙ කාරාපෙත්වා තෙසං අදාසි.

උපොසථදිවසෙසු සුධම්මසාලායං රාමඤ්ඤරට්ඨවාසිනො පරියත්තිකොවිදෙ වෙදසත්ථඤ්ඤුනො සන්නිපාතාපෙත්වා තෙහි තීහි ථෙරෙහි සද්ධිං කථාසල්ලාපං කාරාපෙසි. අථ රාමඤ්ඤරට්ඨවාසිනො භික්ඛූ එවමාහංසු,– පුබ්බෙ පන මයං මරම්මරට්ඨෙ පරියත්තිකොවිදා වෙදසත්තඤ්ඤුනො නත්ථීති මඤ්ඤාම, ඉදානි මරම්මරට්ඨවාසිනො අතිවිය පරියත්ති කොවිදා වෙදසත්ථඤ්ඤුනොති. අපරභාගෙ කලියුගෙ ඡනවුතාධිකෙ නවවස්සසතෙ සම්පත්තෙ රාජා රතනපූරනගරං පච්චාගච්ඡි.

තෙපි ථෙරා පච්චාගන්තුකාමා රාමඤ්ඤරට්ඨෙ පධානභූතස්ස තිලොකගරුති නාමධෙය්‍යස්ස මහාථෙරස්ස සන්තිකං වන්දනත්ථාය අගමංසු.

තදා තිලොකගරුත්ථෙරොපි තෙහි සද්ධිං සල්ලාපං කත්වා එවමාහ,-තුම්හෙසු පන තිපිටකාලඞ්කාරත්ථෙරො පඨමං ආවාසවිහාරං ලභිස්සතීති. කස්මා පන භන්තෙ එවම වොචාති වුත්තෙ අයං පන පිණ්ඩාය චරන්තොපි අන්තරාමග්ගෙ වෙළුවෙත්තාදීනිඉ ලභිත්වා ගහෙත්වා විහාරෙ පටිසඞ්ඛරණං අකාසි, තස්මාහං එවං වදාමි, ලොකෙ විහාරෙ පටිසඞ්ඛරණසීලා භික්ඛූ සීඝමෙව ආවාසවිහාරං ලභන්තීති හි පොරාණත්ථෙරා ආහංසූති ආහ.

තෙපි රතනපූරනගරං පච්චාගච්ඡිංසු. තිලොකගරුත්ථෙරස්ස වචනානුරූපමෙව තිපිටකාලඞ්කාරත්ථෙරො සබ්බපඨමං ආවාසවිහාරං ලභීති.

කලියුගෙ පන නවවස්සාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ රඤ්ඤො කනිට්ඨයො කාලමකාසි. අථ රඤ්ඤො පුත්තො උච්චනගරභොජකො බාලජනෙහි සන්ථවං කත්වා තෙසං වචනං ආදියිත්වා පච්චූසකාලෙ පිතරං ඝාතෙතුකාමො අන්තෙපුරං සහසා පාවිසි.

රාජාච අනග්ඝං මුද්දිකං ගහෙත්වා නන්දපෙයොන නාම අමච්චෙන රාජයොධෙන නාම අමච්චෙනච සද්ධිං අඤ්ඤතරවෙසෙන නගරතො නික්ඛමිත්වා රජතවාලුකනදිං සම්පත්තො.

තස්මිඤ්ච කාලෙ එකො සාමණෙරො මාතාපිතූනං ගෙහෙ පිණ්ඩපාතං ආනෙස්සාමීති බුද්දකනාවාය නදියං ආගච්ඡි. අථ තං සාමණෙරං දිස්වා රාජා එවමාහ,- අම්හෙ භන්තෙ පරතීරං නාවාය ආනෙහීති. සාමණෙරො ච ආහ,- සචෙ උපාසක තුම්හෙ පරතීරං ආනෙය්‍යං, භත්තකාලං අතික්කමෙය්‍යාන්ති. අථ රාජා අම්හෙයෙව සීඝං ආනෙහි, ඉමං මුද්දිකං දස්සාමීති අස්සාසෙත්වා ආනෙතුං ඔකාසං යාචි. අථ සාමණෙරො කාරුඤ්ඤුප්පත්තං වචනං සුත්වා පරතීරං ආනෙසි.

අථ චතුභූමිකවිහාරං පත්වා තස්මිං විහාරෙ ථෙරස්ස සබ්බම්පි කාරණං ආරොචෙත්වා එවමාහ,-සචෙ භන්තෙ අම්හෙ ගණ්හිතුං ආගච්ඡය්‍යා, තෙ නිවාරෙථාති. ථෙරොච මයං මහාරාජ සමණා න සක්කා එවං නිවාරෙතුං, එවම්පි එකො උපායො අත්ථි,-නිසින්නවිහාරවාසිත්ථෙරො පන ගිහිකම්මෙසු අතිවිය ඡෙකො, තං පක්කොසෙත්වා කාරණං චින්තෙතුං යුත්තන්ති. අථ තං පක්කොසෙත්වා තමත්ථං ආරොචෙත්වා රාජා ඉදමවොච,- සචෙ භන්තෙ අම්හෙ ගණ්හිතුං ආගච්ඡෙය්‍යුං, අථ කෙනචිදෙව උපායෙන තෙ නිවාරෙථාති. අථ සො ථෙරො එවමාහ,-තෙන හි මහාරාජ මා කිඤ්චි සොචි මාභායි විහාරමජ්ඣෙ සිරිගබ්භං පවිසිත්වා නිසීදථාති වත්වා පිණ්ඩාය අචරන්තෙ භික්ඛුසාමණෙරෙ සන්නිපාතාපෙත්වා විසුං විසුං දණ්ඩහත්ථා හුත්වා එකස්සපි පුරිසස්ස විහාරං පවිසිතුං ඔකාසං මා දෙථාති වත්වා සෙනංවිය බ්‍යූහෙසි. සාමන්තවිහාරෙසුපි වසන්තෙ භික්ඛුසාමණෙරෙ පක්කොසි. තදා කිර ආගන්ත්වා සන්නිපාතානං භික්ඛුසාමණෙරානං අතිරෙකසහස්සමත්තං අහොසි. ථෙරො තෙ විහාරෙ ද්වාරකොට්ඨකෙසු ආගතමග්ගෙ ච විසුං විසුං දණ්ඩහත්ථා හුත්වා ආරක්ඛණත්ථාය ඨපෙසි, යථා වඩ්ඪකී සූකරො බ්‍යග්ඝස්ස නිවාරණත්ථාය විසුං විසුං සූකරෙ සංවිධාය ඨපෙසීති. අථ පුත්තස්ස යොධාපි රාජානං ගහෙතුං න සක්කා, භික්ඛු සාමණෙරානං ගාරවවසෙන බලක්කාරෙන මාරෙත්වා පවිසිතුං න විසහන්ති, භික්ඛු සාමණෙරානං බාහුල්ලතාය ච.

තස්මිංයෙව සංවච්ඡරෙ අස්සයුජමාසස්ස කාළපක්ඛපඤ්චමිතො යාව කත්තිකමාසස්ස කාළපක්ඛපඤ්චමී විහාරෙයෙව රාජා නිලීයිත්වා නිසීදි. අථ අන්තෙපුරවාසිකා අමච්චා පුත්තං අපනෙත්වා රාජානං ආනෙත්වා රජ්ජෙ ඨපෙසුං. රාජා ච පුන රජ්ජං පත්වා විහාරෙ නිසින්නකාලෙ මා භායි මහාරාජ ත්වං ජීනෙස්සතීති රඤ්ඤො ආරොචෙන්තස්ස වෙදසත්ථඤ්ඤුනො එකස්ස භික්ඛුස්ස චඤ්ඤිඩ්ඩුචෙතියස්ස එසන්නට්ඨානෙ එකං විහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි. ධම්මනන්දරාජගුරූති නාමලඤ්ඡම්පි අදාසි. තස්ස පන විජාතට්ඨානභූතං ගාමං නිස්සාය මරම්මවොහාරෙන 'යෙ නෙ නා සෙ යාං ච' ඉති සමඤ්ඤා අහොසි.

රාජා ච පුන රජ්ජං පත්වා තස්මිංයෙව සංවච්ඡරෙ කත්තිකමාසස්ස කාළපක්ඛචුද්දසමියං සබ්බෙපි මහාථෙරෙ නිමන්තෙත්වා රාජගෙහං පවෙසෙත්වා පිණ්ඩපාතෙන භොජෙසි. අථ රාජා එවමාහ,-චතුභූමිකවිහාරවාසිත්ථෙරො සම්පරායිකත්ථාවහො ආචරියො, නිසින්නවිහාරවාසිත්ථෙරො පන දිට්ඨධම්මිකත්ථාවහොති එවං රාජාවංසෙ වුත්තං. පොරාණපොත්ථකෙසු පන චතුභූමිකවිහාර වාසිත්ථෙරො එකන්තසමණො ආචරියො, නිසින්නවිහාරවාසිත්ථෙරො පන යොධාරහො යොධකම්මෙ ඡෙකොති රාජා අභාති වුත්තං. රාජා කිර සම්පරායිකත්ථං අනුපෙක්ඛිත්වා දින්නකාලෙ නිසින්නවිහාරත්ථෙරස්ස න අදාසි, කදාචි කදාචි පන දිට්ඨධම්මිකත්ථං අනුප්පෙක්ඛිත්වා තස්ස විසුං අදාසීති. එත්ථ ච යස්මා නිසින්නවිහාර වාසිත්ථෙරො රඤ්ඤො භීයෙහි නිවාරණත්ථාය ආරක්ඛං අකාසි, න පරෙසං විහෙඨනත්ථාය, ආණත්තිකප්පයොගා ච න දිස්සති, තස්මා නත්ථි ආපත්තිදොසො. සද්ධාතිස්සරඤ්ඤො භයෙහි නිවාරණත්ථං අරහන්තෙහි ථෙරෙහි කතප්පයොගොවිය දට්ඨබ්බො.

චතුභූමිකවිහාර වාසිත්ථෙරො පන ඛණිත්තිපාදගාමෙ ජාතො, අරිමද්දනපුරෙ අරහන්තත්ථෙරගණප්පභවො, යත්ථ කත්ථචි ගන්ත්වා අඤ්ඤෙසං භික්ඛූනං ආචාරං යථාභූතං ජානිත්වා තෙහි චතුපච්චයසම්භොගො න කතපුබ්බො, අන්තමසො උදකම්පි න පිවිතපුබ්බො, තංතංඨානම්පි චම්මඛණ්ඩං ගහෙත්වායෙව ගමනසීලො. උක්කංසිකරාජා පන සිරිඛෙත්තනගරෙ ද්වත්තපොඩ්කරඤ්ඤා කාරාපිතචෙතියසණ්ඨානං ගහෙත්වා රාජමණිචූළං නාම චෙතියං අකාසි. තං පන චෙතියං පරිමණ්ඩලතො තිහත්ථසතප්පමාණං, උබ්බෙධතොපි එත්තකමෙව. තස්ස පන චෙතියස්ස චතූසු පස්සෙසු චත්තාරො විහාරෙපි කාරාපෙසි, පුරත්ථිමපස්සෙ පුබ්බවනාරාමො නාම විහාරො, දක්ඛිණපස්සෙ පන දක්ඛිණවනාරාමො නාම, පච්ඡිමපස්සෙ පච්ඡිමවනාරාමො නාම, උත්තරපස්සෙ උත්තරවනාරාමො නාම. තෙසු චතූසු විහාරෙසු උත්තරවනාරාමො නාම විහාරො අසනිපාභග්ගිනා ඩය්හිත්වා විනස්සි. අවසෙසෙ පන තයො විහාරෙ පරියත්තිකොවිදානං තිණ්ණං මහාථෙරානං අදාසි. නාම ලඤ්ඡම්පි තෙසං අදාසි. පච්ඡිමස්ස රඤ්ඤො කාලෙයෙව උත්තරපස්සෙ විහාරං කාරාපෙසි.

තස්මිං පන චෙතියෙ ඡත්තං අනාරොපෙත්වායෙව සො රාජා දිවඞ්ගතො. තෙසු පන චතූසු විහාරෙසු නිසින්නානං ථෙරානං දක්ඛිණවනාරාමවිහාරවාසීමහාථෙරො කච්චායනගන්ථස්ස අත්ථං ඡබ්බිධෙහි සංවණ්ණනානයෙහි අලඞ්කරිත්වා මරම්මභාසාය සංවණ්ණෙසි. පච්ඡිමවනාරාමවිහාර වාසිත්ථෙරො පන න්‍යාසස්ස සංවණ්ණනං ඡහි නයෙහි අලඞ්කරිත්වා අකාසි.

කලියුගෙ පන දසවස්සාධිකෙ සහස්සෙ සම්පත්තෙ තස්ස රඤ්ඤො පුත්තො සිරිනන්දසුධම්මරාජාපවරාධිපති රජ්ජං කාරෙසි. පිතුනො රාජගෙහං භින්දිත්වා විහාරං කාරාපෙත්වා තිලොකාලඞ්කාරස්ස නාම මහාථෙරස්ස අදාසි. තිලොකාලඞ්කාරත්ථෙරො ච නාම තිපිටකාලඞ්කාරත්ථෙරෙන සමඤ්ඤාණථාමස්ස අරියාලඞ්කාරත්ථෙරස්ස සිස්සොති දට්ඨබ්බො. අයඤ්චත්ථො හෙට්ඨා දස්සිතො. ජෙය්‍යපුරෙ චතුභූමිකඅතුලවිහාරං කාරාපෙත්වා දාඨානාගරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි. සො ච ථෙරො නිරුත්තිසාරමඤ්ජූසං නාම න්‍යාසසංවණ්ණනං අකාසි.

කලියුගෙ ද්වාදසාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ ඵග්ගුනමාසෙ සොතාපන්නා නාම ආරක්ඛදෙවතා අඤ්ඤත්ථ ගමිස්සාමාති ආහංසූති නගරා සුපිනං පස්සන්තා හුත්වා බහුසන්නිපතිත්වා දෙවපූජං අකංසු. දෙවතානං පන සඞ්කමනං නාම නත්ථි, පුබ්බනිමිත්තමෙවතන්ති දට්ඨබ්බං.

තස්මිඤ්ච කාලෙ චිනරඤ්ඤො යොධා ආගන්ත්වා මරම්මරට්ඨං දූසෙසුං. සාසනං අබ්භප්පටිච්ඡන්නො විය චන්දො දුබ්බලං අහොසි.

කලියුගෙ තෙවීසාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ තස්ස රඤ්ඤො කනිට්ඨො මහාපවරධම්මරාජාලොකාධිපති නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. තස්මිඤ්ච කාලෙ ලොකසඞ්කෙතවසෙන පුඤ්ඤං මන්දං භවිස්සතීති වෙදසත්ථඤ්ඤූහි ආරොචිතත්තා ලොකසඞ්කෙතවසෙනෙව අභිනවපුඤ්ඤුප්පාදනත්ථං බන්ධවාරගෙහං කාරාපෙත්වා තාවකාලිකවසෙන සඞ්කමිත්වා නිසීදි. තතො අපරභාගෙ උත්තරගෙහං භින්දිත්වා තස්මිංයෙව ඨානෙ විහාරං කාරාපෙත්වා එකස්ස මහාථෙරස්ස අදාසි.

දක්ඛිණගෙහං පන නගරස්ස පුරත්ථිමදිසාභාගෙ විහාරං කාරාපෙත්වා අග්ගධම්මාලඞ්කාරත්ථෙරස්ස අදාසි. සො ච ථෙරො කච්චායනගන්ථස්සචෙව අභිධම්මත්ථසඞ්ගහස්ස ච මාතිකාධාතුකථායමකපට්ඨානානඤ්ච අත්ථං මරම්මභාසාය යොජෙසි.

උපරාජා ච මහාසෙතුනො පමුඛෙ ඨානෙ සොවණ්ණමයවිහාරං කාරාපෙත්වා උත්තරගෙහවිහාර වාසිත්ථෙරස්ස අන්තෙවාසිකස්ස ජිනාරාමත්ථෙරස්ස අදාසි. තස්මිංයෙව ඨානෙ නානාරතනවිචිත්‍රං විහාරං කාරාපෙත්වා තස්සෙව ථෙරස්ස අන්තෙවාසිකස්ස ගුණගන්ධත්ථෙරස්ස අදාසි.

සො පන ථෙරො 'ජින චඞ්ග' ගාමෙ විජාතො. වයෙ පන සම්පත්තෙ රතනපූරනගරං ගන්ත්වා පරියත්තිං උග්ගණ්හිත්වා තතො පුන නිවත්තිත්වා බදූනනගරෙ බදරගාමෙ නිසීදිත්වා පච්ඡා 'ජින චඞ්ග' ගාමෙ චතූහි පච්චයෙහි කිලමථො හුත්වා වසති. තස්මිඤ්ච කාලෙ ගාමෙ මොක්ඛස්ස නාම පුරිසස්ස සන්තිකෙ එකං අනග්ඝං මණිං රාජා ලභිත්වා අතිව මමායි. 'ජින චඞ්ග' මොක්ඛමණීති පාකටො අහොසි.

අථ උත්තරගෙහවිහාරවාසිත්ථෙරො ආහ,- 'ජින චඞ්ග' ගාමකෙ න මණියෙව අනග්ඝං, අථ ඛො එකොපි ථෙරො ගුණගන්ධො නාම පරියත්තිකොවිදො අනග්ඝොයෙවාති.

අථ තං සුත්වා රාජා තං පක්කොසෙත්වා චතූහි පච්චයෙහි උපත්ථම්භෙත්වා පූජං අකාසි.

සහස්සොරොධගාමෙ ගුණසාරො නාම ථෙරො පලිණගාමෙ සුජාතො නාම ථෙරො ච ගුණගන්ධත්ථෙරස්ස සිස්සායෙව අහෙසුං.

එකස්මිඤ්ච කාලෙ තිරියපබ්බතවිහාරවාසීමහාථෙරො භික්ඛුසඞ්ඝමජ්ඣෙ අග්ගධම්මාලඞ්කාරත්ථෙරං කීළනවසෙන එවමාහ,- අම්හෙසු ආවුසො අන්තරධාරයමානෙසු ත්වං ලොකෙ එකො ගන්ථකොවිදත්ථෙරො භවිස්සසි මඤ්ඤෙති. අථ අග්ගධම්මාලඞ්කාරො ච එවමාහ,-තුම්හෙසු භන්තෙ අන්තරධාරයමානෙසු මයං ගන්ථකොවිදාන භවෙයාාමකො නාම පුග්ගලො ලොකෙ ගන්ථකොවිදො භවිස්සතීති. පොරාණපොත්ථකෙසු පන අරියාලඞ්කාරත්ථෙරො නනු පනිදානි මයං ගන්ථකොවිදා න තාව භවාමාති එවමාහාති වුත්තං. සො අග්ගධම්මාලඞ්කාරත්ථෙරොයෙව රඤ්ඤා යාචිතො රාජවංස. සඞ්ඛෙපම්පි අකාසි. සො ජ්පන ථෙරො අමච්චපුත්තො.

එකස්මිඤ්ච කාලෙ හීනායාචත්තකො එකො මහාඅමච්චො රඤ්ඤො සන්තිකා අත්තනා උපලද්ධපරිභොගං සබ්බං ගහෙත්වා විහාරං ආගන්ත්වා අග්ගධම්මාලඞ්කාරත්ථෙරෙන සද්ධිං සල්ලාපං අකාසි. සල්ලාපං පන කත්වා සබ්බං පරිභොගං ථෙරස්ස දස්සෙත්වා සචෙ භන්තෙ ත්වං ගිහි භවෙය්‍යාසි, එත්තකං පරිභොගං ලභිස්සතීති ආහ. ථෙරොපි එවමාහ,-තුම්හාකං පන එත්තකො පරිභොගො අම්හාකං සමණානං වච්චකුටිං අසුභභාවනං භාවෙත්වා පවිසන්තානං පුඤ්ඤං කලං නාග්ඝති සොළසින්ති. කිඤ්චාපි ඉදඤ්ච පන වචනං සාසනවංසෙ අප්පධානං හොති, පුබ්බාචරියසීහෙහි පන වුත්ත වචනං යාව අපාණකොටිකා සරිතබ්බමෙවාති මනසිකරොන්තෙන වුත්තන්ති.

කලියුගෙ පන චතුත්තිංසාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ තස්ස පුත්තො නරාවරො නාම රාජා රජ්ජං කාරෙසි. මහාසීහසූරධම්මරාජාති නාමලඤ්ජං පටිග්ගණ්හි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ 'සී බොං' චෙතියස්ස සමීපෙ ජෙතවනවිහාරෙ ගන්ථං උග්ගණ්හන්තො එකො දහරභික්ඛු ගන්ථඡෙකොපි සමානො බාලකාලෙ බාලචිත්තෙන ආකුලිතො හුත්වා වච්චකූපෙ වාතාතපෙහි බහිසුක්ඛභාවෙන පටිච්ඡාදිතෙ දණ්ඩෙන ආලුලිත්වා දුග්ගන්ධොවිය චිත්තසන්තානෙ පරියත්තිවාතාතපෙහි බහිසුක්ඛභාවෙන පටිච්ඡාදිතෙ කෙනචිදෙව රූපාරම්මණාදිනා ආලුලිත්වා කිලෙසසත්තිසඞ්ඛාතො දුග්ගන්ධො වායිත්වා හීනායාවත්තිස්සාමීති චින්තෙත්වා ගිහිවත්ථානි ගහෙත්වා සද්ධිං සහායභික්ඛුහි නදීතිත්ථං අගමාසි. අන්තරාමග්ගෙ තාව භික්ඛුභාවෙනෙව චෙතියං වන්දිස්සාමීති ගිහිවත්ථානි සහායකානං හත්ථෙ ඨපෙත්වා චෙතියප්පමුඛෙ ලෙණං පවිසිත්වා වන්දිත්වා නිසීදි. අථ එකා දහරිත්ථී චෙතියඞ්ගණං

ආගන්ත්වා බහි ලෙණං නිසීදිස්වා උදකං සිඤ්චිත්වා පත්ථනං අකාසි,-ඉමිනා පුඤ්ඤකම්මෙන සබ්බෙහි අපායාදිදුක්ඛෙහි මොචෙය්‍යාමි, භවෙ භවෙ ච හීනායාවත්තකස්ස පුරිසස්ස පාදචාරිකා න භවෙය්‍යාමීති.

අථ තං සුත්වා දහරභික්ඛු එවං චින්තෙසි,-ඉදානි අහංහීනායාවත්තිස්සාමීති චින්තෙත්වා ආගතො, අයම්පි දහරිත්ථී හීනායාවත්තකස්ස පුරිසස්ස පාදචාරිකා න භවෙය්‍යා මීති පත්ථනං අකාසි, ඉදානි තං දහරිත්ථිං කාරණං පුච්ඡිස්සාමීති. එවං පන චින්තෙත්වා බහි ලෙණං නික්ඛමිත්වා තං දහරිත්ථිංකාරණං පුච්ඡි,-කස්මා පන ත්වං හීනායාවත්තකස්ස පුරිසස්ස පාදචාරිකා න භවෙය්‍යාමීති පත්ථනං කරොසීති. හීනායාවත්තකස්ස භන්තෙ පුරිසස්ස පාදචාරිකා න භවෙය්‍යාමීති වුත්තවචනං බාලපුරිසස්ස පාදචාරිකා න භවෙය්‍යාමීති වුත්තවචනෙන නානා න හොති, සදිසත්ථකමෙවාති නනු හීනායා වත්තකො බාලොයෙව නාම, සචෙ පන භන්තෙ හීනායාවත්තකො බාලො නාම න භවෙය්‍ය, කො නාම ලොකෙ බාලො භවෙය්‍ය, භික්ඛු නාම හි පරෙහි දින්නං චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනං පරිභුඤ්ජිත්වා සුඛං වසති, සචෙ ගන්ථං උග්ගණ්හිතු කාමො භවෙය්‍ය, යථාකාමංයෙව ගන්ථං උග්ගණ්හිතුං ඔකාසං ලභති, එවං පන අභුත්වා අලසිකොයෙව භුඤ්ජිත්වා සයිත්වා නිසීදිතුං ඉච්ඡෙය්‍ය, එවම්පි යථාකාමං භුඤ්ජිතුං සයිතුං ඔකාසං ලභති, එවම්පි සමානො පරස්ස දාසො භවිස්සාමි, දාරස්ස කිංකරො භවිස්සාමීති අකථෙන්තොපි කථෙන්තොවිය හුත්වා හීනායාවත්තෙය්‍ය, සො ලොකෙ අඤ්ඤෙහි බාලෙහි අධිකො බාලොති අහං මඤ්ඤාමි, සචෙ පන බාලතරස්ස භරියා භවෙය්‍ය, අහං බාලතරී භවෙය්‍යන්ති වුත්තෙ සො දහරභික්ඛු සංවෙගං ආපජ්ජිත්වා බහිනගරද්වාරං නික්ඛමිත්වා වානරගණෙන විනා ඣායන්තොවිය වානරො ඣායිත්වා නිසීදි.

අථ සහායකා ආගන්ත්වා ගිහිවත්ථානි ගණ්හාහීති පක්කොසිංසු. තස්මිං කාලෙ සො දහරභික්ඛු ආගච්ඡථ භවන්තොති වත්වා සබ්බං කාරණං තෙසං ආචික්ඛිත්වා ඉදානි පන භවන්තො හීනායාවත්තෙහීති සචෙ යො කොචි ආගන්ත්වා මම සීසං මුග්ගරෙන පහාරෙය්‍ය, එවං සන්තෙපි හීනායාවත්තිතුං න ඉච්ඡාමි, ඉතො පට්ඨාය යාව ජීවිතපරියන්තා හීනායාවත්තිතුං මනසාපි න චින්තයිස්සාමීති වත්වා එරාවතීනංදිං තරිත්වා ජෙය්‍යාපුරං අගමාසි. තදා කිර දහරිත්ථී දෙවලාභවය්‍යා, න මනුස්සිත්ථීති වදන්ති පණ්ඩිතාති.

ජෙය්‍යාපුරං පන පත්වා පරියත්තිකොවිදානං මහාථෙරානං සන්තිකෙ නයං ගහෙත්වා පුඤ්ඤචෙතියස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ එකස්මිං විහාරෙ නිසීදි. පරියත්තිං වාචෙත්වා අථ කමෙන තංතංදිසාහි භික්ඛුසාමණෙරා ආගන්ත්වා තස්ස සන්තිකෙ පරියත්තිං උග්ගණ්හිංසු. ආවාසං පන අලභිත්වා කෙචි භික්ඛුසාමණෙරා ඡත්තානිපි ඡාදිත්වා නිසීදිංසු.

එකස්මිං කාලෙ රාජා නික්ඛමිත්වා පුඤ්ඤචෙතියං වන්දිස්සාමීති චෙතියඞ්ගණං පාවිසි. අථ ඡත්තානි ඡාදෙත්වා නිසින්නෙ භික්ඛූ දිස්වා ගුහාය සද්ධිං විහාරං කාරාපෙත්වා තස්ස භික්ඛුස්ස අදාසි. තිලොකගරුතිපි නාමලඤ්ඡං අදාසි. සුඛවොහාරත්ථං පන කකාරලොපං කත්වා තිලොගරූති වොහරිංසු.

තස්ස පන සද්ධිවිහාරිකො සත්තවස්සිකො තෙජොදීපො නාම භික්ඛු පරිත්තටීකං අකාසි. අපරභාගෙ පන තිලොකාලඞ්කාරොති නාමලඤ්ඡං අදාසි. එවං තෙජෙදීපො නාම භික්ඛු නරාවරරඤ්ඤො කාලෙ පරිත්තටීකං අකාසීති දට්ඨබ්බං. කෙචි පන පච්ඡිමපක්ඛාධිකරඤ්ඤො කාලෙති වදන්ති.

එකස්මිං පන කාලෙ තිරියපබ්බතවිහාරවාසීමහාථෙරො පාදචෙතියං වන්දනත්ථාය ගන්ත්වා පච්චාගතකාලෙ කුඛනනගරෙ සුවණ්ණගුහායං ජම්බුධජත්ථෙරස්ස සන්තිකං පවිසිත්වා තෙන සද්ධිං සල්ලාපං අකාසි. තෙ ච මහාථෙරා අඤ්ඤමඤ්ඤං පස්සිත්වා සල්ලපිත්වා අතිවිය පමොදිංසු. ලොකස්මිඤ්හි බාලො බාලෙන පණ්ඩිතො පණ්ඩිතෙන සද්ධිං අතිවිය පමොදතීති. තෙ ච ද්වෙ ථෙරා සමානවස්සිකා. තිරියපබ්බතවිහාර වාසීමහාථෙරො තෙන සද්ධිං සල්ලාපං කත්වා පච්චාගච්ඡි. ජම්බුධජත්ථෙරො ච මග්ගං අචික්ඛිතුං අනුගච්ඡි. අථ තිරියපබ්බතවිහාරවාසීමහාථෙරො ජම්බුධජත්ථෙරං ආහ,- අහං භන්තෙ රාජවල්ලභො හොමි රාජගුරු,ත්වංයෙව මම පුරතො ගච්ඡාහීති. අථ ජම්බුධජත්ථෙරොපි තිරියපබ්බතවිහාරවාසිත්ථෙරං ආහ,-ත්වං භන්තෙ රාජවල්ලභො භවසිරාජගුරු, ලොකෙ රාජගුරු නාම පධානභාවෙ ඨිතො, තස්මා ත්වංයෙව මම පුරතො ගච්ඡාහීති. එත්ථ ච ද්වෙපි මහාථෙරා අඤ්ඤමඤ්ඤං ගාරවවසෙන ලොකවත්තං අපෙක්ඛිත්වා එවමාහංසූති දට්ඨබ්බං. තිරියපබ්බතවිහාරවාසීමහාථෙරොපි රතනපූරනගරං පත්වා රාජවංසපබ්බතං ගන්ත්වා අරඤ්ඤවාසං වසි.

අථ උක්කංසිකරාජා කනිට්ඨයෙන සූරකිත්තිනාමෙන සද්ධිං මන්තෙසි,-සචෙ ත්වං වනෙ ථෙරං පඨමං පස්සසි, ත්වංයෙව විහාරං කාරාපෙත්වා ථෙරස්ස දදාහි, සචෙ පනාහං පඨමං පස්සෙය්‍ය, අහං විහාරං කාරාපෙත්වා දදාමීති.

අථ කනිට්ඨා පඨමං පස්සිත්වා තිරියපබ්බතකන්දරෙ ජෙතවනං නාම විහාරං කාරාපෙත්වා අදාසි. ඉදඤ්ච වචනං සාධුජ්ජනානං ගුණං එවකාරං පීතිසොමනස්සං උප්පජ්ජි, තෙන පුඤ්ඤකම්මෙන තෙන පීතිසොමනස්සෙන සත්තක්ඛත්තුං දෙවරජ්ජසම්පත්තිං සත්තක්ඛත්තුං මනුස්සරජ්ජසම්පත්තිං පටිලභීති වුත්තත්තා සාධුජ්ජනානං ගුණං අනුස්සරිත්වා පුඤ්ඤවිසෙසලාභත්ථාය වුත්තං.

තිරියපබ්බතවිහාරවාසීමහාථෙරො ච ජම්බුධජත්ථෙරස්ස ගුණං උක්කංසිකරඤ්ඤො ආරොචෙසි. රාජා ච අතිවිය පසීදිත්වා ජම්බුධජොති මූලනාමෙ දීපසද්දෙන යොජෙත්වා ජම්බුදීපධජොති නාමලඤ්ඡං අදාසි.

ජම්බුධජත්ථෙරො ච නාම ධම්මනන්දත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකා. ධම්මනන්දත්ථෙරො ච ජොතිපුඤ්ඤත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො. තෙ ච ථෙරා අරහන්තගණවංසිකා.

ජම්බුධජත්ථෙරො පන විනයපාළියා අට්ඨකථාය ච අත්ථ යොජනං මරම්මභාසාය අකාසි. මණිරතනො නාම පන ථෙරො අට්ඨසාලිනීසම්මොහවිනොදනීකඞ්ඛාවිතරණීඅට්ඨකථානං අභිධම්මත්ථවිභාවනීසඞ්ඛපවණ්ණනාළීකානඤ්ච අත්ථං මරම්ම භාසාය යොජෙසි.

මූලාවාසගාමෙ ච පුබ්බාරාමවිහාරවාසිත්ථෙරො ගූළත්ථ දීපනිං නාම ගන්ථං විසුද්ධිමග්ගගණ්ඨිපදත්ථඤ්ච මූලභාසාය අකාසි, නෙත්තිපාළියා ච අත්ථං මරම්මභාසාය යොජෙසි. සො පන ථෙරො පුබ්බෙ ගාමවාසී හුත්වා සීසවෙඨනතාලපත්තානි ගහෙත්වා ආචරියප්පවෙණීවසෙන විනයවිලොමාචාරං චරි. පච්ඡා පන තං ආචාරං විස්සජ්ජිත්වා අරඤ්ඤවාසං වසි. සොපි ථෙරො ගම්භීරඤාණිකො සද්දත්ථනයෙසු අතිවිය ඡෙකො.

කලියුගෙ පන පඤ්චතිංසාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ කනිට්ඨො සිරිපවරමහාධම්මරාජා නාම භූපාලො රජ්ජං කාරෙසි. දබ්බිමුඛජාතස්සරෙ පන ගෙහං කාරාපෙත්වා නිසීදනතො දබ්බිමුඛජාතස්සරොති නාමං පාකටං අහොසි. තස්මිං පන ජාතස්සරෙ ජෙය්‍යභූමිකිත්තිං නාම විහාරං කාරාපෙත්වා සිරිසද්ධම්මපාලත්ථෙරස්ස අදාසි. බහූනම්පි ගාමවාසී අරඤ්ඤවාසී භික්ඛූනං අනුග්ගහං අකාසි. රතනපූරනගරස්මිඤ්හි දසසු ‘ඤා◌ෟ◌ං යාං’ රාජාංසෙසු ජ්පච්ඡිමා පඤ්ච රාජානො අවිචිනිත්වායෙව අලජ්ජීලජ්ජීමිස්සකවසෙන සාසනං පග්ගණ්හිංසු. තදා ජිනසාසනං අබ්භන්තරෙ චන්දොවිය අතිපරිසුද්ධං න අහොසි. එවම්පි ලජ්ජිනො අත්තනො අත්තනො වංසානුරක්ඛණවසෙන ධම්මං පූරෙතුං අනිවාරිතත්තා ලජ්ජීගණවංසො න ඡිජ්ජති. තථා අලජ්ජිනොපි අත්තනො අත්තනො ආචරියප්පවෙණීවසෙන විචරිංසු, තෙන අලජ්ජීගණවංසොපි න ඡිජ්ජතීති දට්ඨබ්බං. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ දෙවචක්කොභාසො නාම එකො ථෙරො අත්ථි, වෙදසත්ථඤ්ඤූ පිටකෙසු පන මන්දොති.

කලියුගෙ පන අට්ඨතිංසාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ වෙසාඛමාසස්ස කාළපක්ඛඅට්ඨමිතො පට්ඨාය ලොකසඞ්කෙතවසෙන උප්පජ්ජමානං භයං නිවාරෙතුං නවගුහායං තෙන දෙවචක්කොභාසත්ථෙරෙන කථිතනියාමෙන පඨමං මරම්මිකභික්ඛූ පට්ඨානප්පකරණං වාචාපෙසි. තතො පච්ඡා ජෙට්ඨමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛපාටිපදදිවසතො රාමඤ්ඤරට්ඨවාසිකෙ භික්ඛූ පට්ඨානප්පකරණං වාචාපෙසි. මහාඡණඤ්ච කාරාපෙසි. රට්ඨවාසිනොපි බහුපූජාසක්කාරං කාරාපෙසි. තස්ස කිර රඤ්ඤො කාලෙ පොත්ථකං අට්ඨීහල්ලිකරුක්ඛනිය්‍යාසෙහි පරිමට්ඨං කත්වා මනොසිලාය ලිඛිත්වා සුවණ්ණෙන ලිම්පෙත්වා පිටකං පතිට්ඨාපෙසි. තතො පට්ඨාය යාවජ්ජතනා ඉදං පොත්ථකකම්මං මරම්මරට්ඨෙ අකංසූති.

කලියුගෙ සට්ඨාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ (අස්සයුජමාසස්ස කාළපක්ඛඡට්ඨමියං අඞ්ගාරවාරෙ) තස්ස පුත්තො රජ්ජං කාරෙසි. සිරිහාසීහසූරසුධම්මරාජාති නාමලඤ්ඡම්පි පටිග්ගණ්හි. පිතු රඤ්ඤො ගෙහට්ඨානෙ චෙතියං කාරාපෙසි. තස්ස පන මාරජෙය්‍යරතනන්ති සමඤ්ඤා අහොසි. තස්ස පන රඤ්ඤො කාලෙ සල්ලාවතියා නාම නදියා පච්ඡිමභාගෙ තුන්නනාමකෙ ගාමෙ ගුණාභිලඞ්කාරො නාම ථෙරො සාමණෙරානං ගාමග්ගවෙසනකාලෙ එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කාරාපෙත්වා සීසවෙඨනතාලපත්තානි පන න ගණ්හාපෙත්වා තාලවණ්ටමෙව ගණ්හාපෙසි. එකො ගණො හුත්වා සපරිවාරෙන සද්ධිං තුන්නගාමෙ නිසීදි. තුන්නගණොති තස්ස සමඤ්ඤා අහොසි. සො පන ථෙරො පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු අධිප්පායං යථාභූතං න ජානාති, අභිධම්මපිටකංයෙව සිස්සානං වාචෙත්වා නිසීදි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ කෙතුමතීනගරෙ නිසින්නා බද්ධන්නා බුද්ධඞ්කුරත්ථෙර චිත්තත්ථෙරා, දීපයඞ්ගනගරෙ උළුගාමෙ නිසින්නො සුනන්දත්ථෙරො, තලුප්පනගරෙ ජෙය්‍යබහුඅන්ධගාමෙ කල්‍යාණත්ථෙරොති ඉමෙ චත්තාරො ථෙරා සාමණෙරානං ගාමප්පවෙසනකාලෙ එකංසං උත්තරාසඞ්ගං අකාරාපෙත්වා සීසවෙඨනතාලපත්තානි අග්ගණ්හාපෙත්වා චීවරං පාරුපාපෙත්වා තාලවණ්ටං ගණ්හාපෙත්වා සකලකගණං ඔවාදං කත්වා නිසීදිංසු. තෙ පන ථෙරා පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු අධිප්පායං යථාභූහං ජානිංසු, තීසුපි පිටකෙසු කොවිදා අහෙසුං. ඉච්චෙවං සිරිමහාසීහසූරසුධම්මරඤ්ඤො කාලෙ පාරුපනභික්ඛූහි නානා හුත්වා විරූපං ආපජ්ජිත්වා එකංසිකගණො නාම විසුං භිජ්ජි, යථා පන අයමලං අයතො උට්ඨහිත්වා විසදිසං හුත්වා විරුද්ධං හොතීති. එවං භිජ්ජමානාපි ගණා රාජා පමාදො අනුස්සුක්කො හුත්වා අත්තනො අත්තනො රුචිවසෙනෙව චරිත්වා නිසීදිංසු.

තෙසු ච ද්වීසු ගණෙසු පාරුපනගණෙ ථෙරා පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු නීතත්ථවසෙන වුත්තං වචනං නිස්සාය නික්කඞ්ඛා නිද්දොසාව හුත්වා නිසීදිංසු. එකංසිකගණෙ පන ථෙරා අත්තනො අත්තනො වාදො න පාළියං න ච අට්ඨකථාසු නෙව ටීකාසු නාපි ගන්ථන්තෙරෙසු දිස්සති, ඉමමත්ථං අජානන්තා ඉදමෙව සච්චං මොසමඤ්ඤන්ති වත්වා කෙචි පන සකසකසිස්සානං ඔවාදං අදංසු. එවරූපාපි සිස්සා ඔවාදං පටිග්ගණ්හිංසු.

කෙචි පන පාළියාදීසු සකවාදස්ස අනාගතභාවං ඤත්වායෙව අපරිසුද්ධචිත්තා හුත්වා සම්මාසම්බුද්ධස්ස භගවතො මුඛං අනොලොකෙත්වා සම්මාසම්බුද්ධස්සෙව භගවතො ගුණං අනුස්සරිත්වා සකවාදෙ ආකාසෙ පසාරිත හත්ථොවිය අප්පතිට්ඨානොති ජානිත්වායෙව අම්හාකං වාදො සම්පත්තලඞ්කස්ස සද්ධම්මචාරිත්ථෙරස්ස වංසප්පභවොති අනිස්සායහූහම්පි නිස්සයං අකංසු. අභූතෙන මහාථෙරං සීලවන්තං අබ්භාචික්ඛිංසු. ඵ්‍යාසීනාමකෙ ගාමෙ

දිට්ඨධම්මිකසම්පරායි කත්ථං අනපෙක්ඛන්තස්ස හීනායාවත්තකස්ස දුස්සීලස්ස උපාසකස්ස ලඤ්ජං දත්වා අම්හාකං වාදානුරූපං එකං ගන්ථං කරොහීති උය්‍යොජෙත්වා අනාගතෙ අනුභවියමානදුක්ඛතො අභායිත්වා නිස්සයං ගවෙසිංසූති.

තස්මිංඤ්ච කාලෙ නිග්‍රොධපාළිසුවණ්ණවිහාරවාසිත්ථෙරො ගාමවාසීභික්ඛූ ගණං සමිතිං කත්වා තස්ස නායකො හුත්වා සීසවෙඨනං අධාරෙන්තා අමඞ්ගලභික්ඛූ සාසනෙ මාතිට්ඨන්තූති අරඤ්ඤවාසීනං භික්ඛූනං ගන්ථං විකොපෙත්වා තතො තතො පබ්බජෙසුං. අථ හත්ථිසාලගාමස්ස පුරත්ථිමාය අනුදිසාය සෙට්ඨිතළාකස්ස දක්ඛිණාය අනුදිසාය විහාරෙ නිසින්නෙ අතිරෙකපණ්ණාසභික්ඛූපි පබ්බාජෙස්සාමාසි චින්තෙත්වා ගාමවාසීභික්ඛූ සන්නහිත්වා අගමාසි. අථ රාජා තමත්ථං සුත්වා ගාමවාසීගණොපි එකො, අරඤ්ඤවාසීගණොපි එකො, ගාමවාසීභික්ඛූ අරඤ්ඤවාසීභික්ඛූ විහෙඨෙසුං න සක්කා, සකසකවාදවසෙන සකසකට්ඨානෙ නිසීදි තබ්බන්ති රාජලෙඛනං පෙසෙසි. අථ අරඤ්ඤවාසීභික්ඛූ සුඛං වසිතුං ඔකාසං ලභිංසු.

කලියුගෙ ඡසත්තතාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ තස්ස රඤ්ඤො පුත්තො මහාසීහසූරධම්මරාජාධිරාජා නාම රජ්ජං කාරෙසි. සොයෙව සූරජ්ජරාජාති ච සෙතිභින්දොති ච වොහාරියති.

තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ සුවණ්ණයානොලොකනගාමවාසීඋක්කංසමාලං නාම ථෙරං අන්තොයුධනායකො එකො අමච්චො ආනෙත්වා රතනපූරනගරං පත්වා සුවණ්ණකුක්කුටාචලෙ විහාරං කාරාපෙත්වා ඨපෙසි.

සො පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු අතිවිය ඡෙකො. වණ්ණබොධනං නාම ලිඛනනයඤ්ච අකාසි. තස්ස ගාමස්ස රාජූහි දින්නවසෙන චෙතියජග්ගනකම්මෙ යුත්තකුලත්තා පන රඤ්ඤො ආචරියට්ඨානෙ අට්ඨපෙත්වා අන්තොයුධනාය කස්සෙව පූජනත්ථාය නියාදෙසි. තස්සාපි රඤ්ඤො කාලෙ සාමණෙරෙහි ගාමප්පවසනකාලෙ පාරුපෙත්වා පවිසිතබ්බන්ති එකච්චෙ වදිංසු. එකච්චෙ පන එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කත්වා පවිසිතබ්බන්ති වදිංසු. එවං අඤ්ඤමඤ්ඤං කලහං අකංසු.

තත්ථ උක්කංසමාලානාමකො ථෙරො පාරුපනගණෙ පධානො හුත්වා නානාගන්ථෙසු පාරුපනවත්තමෙව ආගතන්ති පකාසිංසු. එකංසිකගණෙ පන තිරියපබ්බතවිහාරවාසීමහාථෙරා ආචරියප්පවෙණීදස්සනවසෙන පාරුපනවාදං පටික්ඛිපිංසු.

අථ රාජා ච එලිකබචිතවිහාරවාසිත්ථෙරං මෙඝුච්චනවිහාරවාසිත්ථෙරං සුහත්ථත්ථෙරං බුද්ධඞ්කුරත්ථෙරඤ්චාති ඉමෙ චත්තාරො ථෙරෙ විනයවිනිච්ඡකට්ඨානෙ ඨපෙත්වා ද්වෙ පක්ඛා අත්තනො අත්තනො වාදං දස්සෙන්තූති ආහ.

තෙ ච චත්තාරො ථෙරා පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු අකොවිදා. තෙසඤ්හි ඨපෙත්වා රාජවල්ලභමත්තං අඤ්ඤො කොචි ගුණවිසෙසො නත්ථි රාජගුරුභාවත්ථාය, යථා බ්‍යග්ඝා රුක්ඛගච්ඡලතාදිප්පටිච්ඡන්නෙ දුග්ගට්ඨානෙ නිසින්නෙ මිගෙ බුද්දකත්තා දුබ්බලෙපි ගණ්හෙතුං න සක්කොන්ති, එවමෙව තෙ එකංසිකත්ථෙරෙ රාජානං නිස්සාය ඨිතෙ ගන්ථෙසු අනාගතත්තා දුබ්බලෙපි වාදවසෙන අභිභවිතුං න සක්ඛිංසු. තෙනෙව පරසෙනාය බලවතං ජානිත්වා නිපච්චකාරං දස්සෙත්වා වෙරං සමෙත්වා නිසින්නො පණ්ඩිතයොධොවිය වාදං නිට්ඨං අප්පාපෙත්වායෙව පාරුපනගණා නිසීදිංසූති.

කලියුගෙ පන පඤ්චනවුතාධිකෙ වස්සසහස්සෙ සම්පත්තෙ තස්ස පුත්තො මහාරාජාධිපති නාම රජ්ජං කාරෙසි. පච්ඡා පන කාලෙ තෙරසාධිකෙ සතෙ වස්සසහස්සෙ ච සම්පත්තෙ රාමඤ්ඤරට්ඨිනො රාජා තං අභිභවිත්වාව අනීතත්තා පත්තහංසාවතීති පාකටං අහොසි.

තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ කුබනනගරෙ ජාලයුත්ත ගාමතො ඤාණවරං නාම ථෙරං ආනෙත්වා ආචරියට්ඨානෙ ඨපෙසි. සො පන ථෙරො පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු අතිවිය ඡෙකො. සුධම්මසභායං පරියත්තිවාචකානං සොතාරානං අත්ථාය අභිධම්මත්ථසඞ්ගහප්පකරණස්ස ගණ්ඨිපදත්ථං පඨමං අකාසි. තතො පච්ඡා අට්ඨසාලිනියං ගණ්ඨිපදත්ථං සුරාවිනිච්ඡයඤ්ච අකාසි. තතො පච්ඡා තෙන රඤ්ඤා යාචිතො අභිධානප්පදීපිකාය අත්ථං මරම්මභාසාය යොජෙසි. රඤ්ඤො නාමලඤ්ජං ඡන්දොලඞ්කාරසද්දනෙත්තිවිදග්ගදණ්ඩීබ්‍යඤ්ජිනනයෙහි අලඞ්කරිත්වා රාජාධිරාජනාමත්ථප්පකාසිනිං නාම ගන්ථම්පි අකාසි.

රාජා හත්ථිසාලනාමකෙ දෙසෙ කාරාපිතගෙහං භින්දිත්වා සතප්පමාණෙ විහාරෙ කාරාපෙත්වා සබ්බෙසම්පි විහාරානං කිත්තිජෙය්‍යාවාසට්ඨාපනන්ති නාමානි පඤ්ඤාපෙත්වා තස්සෙව ථෙරස්ස අදාසි. විහාරනාමෙනෙව ච ථෙරස්සාපි තංසමඤ්ඤා අහොසි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ අභයකරඤ්ඤො පිතුරඤ්ඤො ච කාලෙ තෙසං ද්වින්නං ගණානං විවාදවසෙන අවිප්පකතවචනං පුන විවාදස්ස වූපසමනත්ථාය අත්තනො අත්තනො වාදං කථාපෙසි. පාරුපනගණෙ සො ථෙරො පධානො හුත්වා එකංසිකගණෙ පන පාසංසත්ථෙරො පධානො හුත්වා යථායුද්ධං අකාසි. අථ රාජා අතිවිය රාජවල්ලභං ජෙය්‍යභූමිසුවණ්ණවිහාරවාසිත්ථෙරං තෙසං වාදස්ස විනිච්ඡින්දනත්ථාය විනයවරෙට්ඨානෙ ඨපෙසි.

කිඤ්චාපි සො පන ථෙරො පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු ථොකංයෙව ජානකත්තා පරියත්තිකොවිදෙසු අබ්බොහාරිකොයෙව අහොසි, රාජවල්ලභත්තා පන රාජා යථාභූතං අජානිත්වා විනයධරට්ඨානෙ ඨපෙසි. යථා පන අයං පුරත්ථිමදිසා, අයං පන පච්ඡිමදිසාහි එවමාදිනා දිසාවවත්ථානමත්තංයෙව කාතුං සමත්ථං නඞ්ගලකොටියා සංවඩ්ඪන්තං පරිසුං රාජාගාරෙ ධම්මවිනිච්ඡකාමපච්චට්ඨානෙ ඨපෙති, එවමෙව රාජා අයං ඊදිසො අයං ඊදිසොති අජානිත්වා විනයධරට්ඨානෙ ඨපිතත්තා සො ජෙය්‍යභූමිසුවණ්ණවිහාරවාසිත්ථෙරො තෙසං ද්වින්නං පක්ඛානං ද්වීසු වාදෙසු අයං භූතො අයං අභූතොති වත්තුං න සක්කා, අද්වාරසරෙ පවිට්ඨකාලෙවිය තදා අහොසි. සෙය්‍යථාපි නාම මහිසො අත්තනො සමීපෙ ඨත්වා දෙවගීතං ගායිත්වා දෙවවීණං වාදෙන්තස්ස දෙවගන්ධබ්බස්ස වෙළුසලාකං පහරන්තස්ස ච ගාමදාරකස්ස සද්දෙසු කිඤ්චි විසෙසං න ජානාති, එවමිදං සම්පදං දට්ඨබ්බං. අථ රාජා මම විජිතෙ යෙයෙභික්ඛූ යංයංඉච්ඡන්ති, තෙතෙභික්ඛූ තංතංචරිත්වා යථාකම්මං නිසීදන්තූති රාජලෙඛනං ඨපෙසි. තෙසං විවාදො තදා න වූපසමි.

අපරභාගෙ තෙරසාධිකෙ සතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ රතනපූරනගරං විනස්සි.

තතො පච්ඡා දුතියෙ සංවච්ඡරෙ රතනසිඛනගරමාපකො රාජා රාමඤ්ඤරට්ඨින්දස්ස රඤ්ඤො සෙනං යවඛෙත්තතො වාතකසකුණංවිය අත්තනො පුඤ්ඤනුභාවෙන මරම්මරට්ඨතො නීහරිත්වා සකලම්පි රාමඤ්ඤරට්ඨං අත්තනො හත්ථගතං කත්වා රජ්ජං කාරෙසි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ සකලමරම්මරට්ඨවාසීනං චිත්තං පසාදෙසි, යථා නාම සූරියාතපෙන මිලායන්තානං කුමුදානං අනොතත්තොදකෙන සිඤ්චිත්වා හරිතත්තං පාපෙති, එවමෙව රාමඤ්ඤරට්ඨින්දස්ස සෙනාබලාතපෙහි දුක්ඛප්පත්තානං මරම්මරට්ඨවාසීනං ගහට්ඨානඤ්චෙව භික්ඛූනඤ්ච අත්තනො පුඤ්ඤානොතත්තොදකෙන සිඤ්චිත්වා කායිකචෙතසිකවසෙන දුවිධම්පි සුඛං උප්පාදෙසි.

සකලමරම්මරට්ඨවාසිනො ච අයං අම්හාකං රාජා බොධිසත්තොති වොහාරිංසු. අථ එකස්මිං මාසෙ චතූසු උපොසථදිවසෙසු භික්ඛුසඞ්ඝං නිමන්තෙත්වා අන්තෙපුරෙ පවෙසෙත්වා පිණ්ඩපාතෙන භොජෙසි. රාජොරොධාමච්චෙහි සද්ධිං උපොසථං උපවසි. සබ්බෙසම්පි රාජොරොධාමච්චානං ගුණත්තයපාඨං සහ අත්ථයොජනානයෙන වාචග්ගතං කාරාපෙසි.

අථ බෙලුවගාමවාසීයසත්ථෙරං අනෙත්වා අත්තනො ආචරියට්ඨානෙ ඨපෙසි. මහාඅතුලයසධම්මරාජගුරූති නාමලඤ්ඡම්පි අදාසි. තතො පට්ඨාය පන අතුලත්ථෙරොති නාමෙන පාකටො අහොසි. තස්මිඤ්ච කාලෙ පාරුපනගණපක්ඛාපලිණගාමවාසීසුජාතත්ථෙරාදයො සාමණෙරානං ගාමප්පවෙසනකාලෙ චීවරං පාරුපිත්වා පවිසිතබ්බන්ති අක්ඛරං ලිඛිත්වා රඤ්ඤො සන්තිකං සන්දෙසපණ්ණං පවෙසෙති.

අථ එකංසිකගණපක්ඛාපි අතුලත්ථෙරාදයො පුබ්බෙසං රාජූනං කාලෙ අධිකරණං වූපසමි, ඉදානි වූපසමිතකම්මං පුන න උප්පාදෙතබ්බන්ති ලෙඛනං ලිඛිත්වා රඤ්ඤො සන්තිකං පෙසෙසි.

අථ රාජා ද්වින්නං පක්ඛානං සකසකවාදං කථෙතුකාමොපි ඉදානි රාජප්පටිසංයුත්තං කම්මං බහු අත්ථි, තිට්ඨසු තාව සාසනප්පටිසංයුත්තං කම්මං, රාජප්පටිසංයුත්තමෙව කම්මං පඨමං ආරභිස්සාමි, පච්ඡා සාසනප්පටිසංයුත්තං කම්මං කරිස්සාමීති රාජලෙඛනං ඨපෙසි. අපරභාගෙ පන රාජා එවං ආණං ඨපෙසි,-ඉදානි මම විජිතෙ සබ්බෙපි භික්ඛූ මම ආචරියස්ස මතිං අනුවත්තිත්වා චරන්තූති.

අථ පාරුපනගණභික්ඛූපි එකංසිකගණං අනුවත්තෙසුං රඤ්ඤො ආණාවසෙන. සහස්සොරොධගාමෙ පන ද්වෙ මහාථෙරා අත්තනො පරිසං පාරුපනවසෙනෙව ගාමප්පවෙසනවත්තං පරිපූරිතබ්බන්ති ඔවදිත්වා නිසීදිංසු.

තදා රඤ්ඤො ආචරියො යසත්ථෙරො තමත්ථං සුත්වාතෙ පක්කොසාපෙසි. තෙ ච ආගන්ත්වා නගරං සම්පත්තකාලෙ එකො උපාසකො පසන්නො හුත්වා තෙසං ථෙරානං පිණ්ඩපාතෙන උපට්ඨහි. අථ අතුලත්ථෙරො තෙ මහාථෙරෙ දූරට්ඨානතො වාලුකං ආනෙත්වා තස්ස උපාසකස්ස ගෙහසමීපෙ ඔකිරාපෙසි. ඉදං විනයධම්මස්ස අනනුලොමවසෙන චරන්තානං දණ්ඩකම්මන්ති කොලාහලම්පි උප්පාදෙසි. අථ තෙසං වාලුකං ආහරන්තානංයෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං සල්ලපෙසුං,-ඉදානි භන්තෙ විනයධම්මානුලොමවසෙන ආචරන්තානං අම්හාකං ඊදිසං කම්මං අසාරුප්පං, අහො අච්ඡරියධම්මො ලොකොති එකො ථෙරො ආහ. අථ පන එකො ථෙරො එවමාහ,-ඉදානි ආවුසො ලොකපාලා දෙවා ඊදිසං අධම්මකම්මං දිස්වායෙව අජ්ඣුපෙක්ඛිත්වා අප්පොස්සුකා නිසීදිතුං න සක්කා, ඉදානි ලොකපාලා දෙවා පමජ්ජිත්වා නිසීදන්ති මඤ්ඤෙති.

තස්මිංයෙව ඛණෙ වෙගෙන මෙඝො උට්ඨහිත්වා අතුලත්ථෙරස්ස විහාරෙ රාජගෙහෙ ච එකක්ඛණෙ අසනියො නිපතිංසු. එවං සමානොපි සො ථෙරො අතිමානථද්ධතාය සතිං න ලභි.

පුන රාජා ඉදානි මම විජිතෙ සබ්බෙපි භික්ඛූ මම ආචරියස්ස මතිං අනුවත්තන්ති වා මා වාති අමච්චෙ පුච්ඡි. අමච්චාපි එවං රඤ්ඤො ආරොචෙසුං,-ඉදානි මහාරාජ කුඛනනගරෙ නීපගාමෙ නිසින්නො එකො මහාථෙරො

මුනින්දසොසො නාම අත්ථි, සො පාරුපනවසෙන අත්තනො පරිසං ඔවාදෙත්වා බහුගුණං උප්පාදෙත්වා නිසීදතීති.

අථ රාජා එවමාහ,-තං පක්කොසෙත්වා සුධම්මසභායං මහාථෙරෙ සන්නිපාතාපෙත්වා තස්ස ථෙරස්ස විනය පඤ්ඤත්තිං යථාභූතං අජානන්තස්ස යථාභූතං සභාවං දස්සෙත්වා ඔවාදෙන්තූති.

අථ අමච්චා තථා අකංසු. මහාථෙරා ච සුධම්මසභායං සන්නිපතිත්වා තං පක්කොසෙත්වා ඔවදිංසු. තෙසු පන මහාථෙරෙසු එකො ථෙරො භූපාලස්ස සඞ්ඝරඤ්ඤො ච මුඛං ඔලොකෙත්වා භගවතො පන සම්මාසම්බුද්ධස්ස මුඛං අනොලොකෙත්වා මුනින්දසොසත්ථෙරං එවමාහ,- ඉදානි ආවුසො ඉමස්මිං මරම්මරට්ඨෙ සබ්බෙපි භික්ඛූ භූපාලස්ස සඞ්ඝස්ස රඤ්ඤො ච ආණං අනුවත්තිත්වා එකංසිකායෙව අහෙසුං, ත්වංයෙව එකො සද්ධිං පරිසාය පාරුපනවත්ථං චරිත්වා නිසීදසි, කස්මා පන ත්වං මානථද්ධො හුත්වා ඊදිසං අනාචාරං අවිජහිත්වා තිට්ඨසීති.

අථ මුනින්දසොසත්ථෙරො තස්ස ථෙරස්ස මුඛං උජුකං ඔලොකෙත්වා එවමාහ,- ත්වං ලජ්ජීපෙසලො සික්ඛාකාමොති පුබ්බෙ මයා සුතපුබ්බො, ඊදිසො පන පුග්ගලො ඊදිසං වචනං වත්තුනං යුත්තො,ඊදිසස්ස හි පුග්ගලස්ස ඊදිසං වචනං අස්සාරුප්පං, සචෙ ත්වං අයං අප්පපුඤ්ඤො නිත්තෙජො අනාථොති මං මඤ්ඤිත්වා අගාරවවසෙන වත්තුං ඉච්ඡෙය්‍යාසි, එවං සන්තෙපි මමාචරියස්ස මුඛං ඔලොකෙත්වා මමාචරියස්ස ගුණං ජානිත්වා තස්ස සිස්සොයන්ති අනුස්සරිත්වා ඊදිසං වචනං අධම්මිකං වත්තුං න සක්කාති.

අථ සො ථෙරො තං පුච්ඡි,-කො පන තවාචරියොති. අථ සුධම්මසභායං ඨපිතං බුද්ධරූපං වන්දිත්වා අයං මමාචරියොති ආහ. මමාසරියොති වත්වා පන භික්ඛුසඞ්ඝමජ්ඣෙ උට්ඨහිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා අහං භන්තෙ යාව ජීවිතපරියොසානා මම ජීවිතංයෙව පරිච්චජිස්සාමි, භගවතො පනති ලොකග්ගස්ස සික්ඛාපදං න විජහිස්සාමීති ආරොචෙසි.

අථ රාජා තමත්ථං සුත්වා මානථද්ධො එසො මම විජිතෙ නිසීදාපෙතුං වට්ටති, රට්ඨන්තරං පබ්බාජෙතබ්බොති රාජාණාය රට්ඨන්තරං පෙසෙසි.

රාජපුරිසා ච තං පක්කොසෙත්වා රට්ඨන්තරං ආනෙසි. බහඞ්ගං නාම දෙසං පත්වා බහඞ්ගනායකො පුරිසො රාජපුරිසානං ලඤ්ජං දත්වා එවමාහ,- අයං පන භොන්තො මරම්මරට්ඨස්ස පරියන්තප්පදෙසො, ඉධෙව ඨපෙත්වා තුම්හෙ නිවත්තථාති.

රාජ පුරිසාපි ලඤ්ජං ගහෙත්වා තත්ථෙව ඨපෙත්වා නිවත්තිංසු. ථෙරොපි චතූහි දිසාහි ආගතානං භික්ඛුසාමණෙරානං පාරුපනවසෙන ඔවාදං දත්වා පරියත්තිං වාචෙත්වා තත්ථ නිසීදි. අභිධම්මත්ථසඞ්ගහගන්ථස්ස අත්ථයොජනම්පි මරම්මභාසාය අකාසි.

අපරභාගෙ රාජා තමත්ථං සුත්වා ඉදානි සො ථෙරො මම විජිතපරියන්තෙයෙව නිසීදිත්වා අම්හෙහි අනිච්ඡිතං නිවාරිතං කම්මං කත්වා නිසීදි, තං පක්කොසථාති ආහ.

රාජදූතා ච තත්ථ ගන්ත්වා පක්කොසිංසු. ථෙරො ච ඉදානි මං රාජා මාරෙතුකාමොති මඤ්ඤිත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛිත්වා ගිහිවත්ථං නිවාසෙත්වා තෙහි සද්ධිං ආගච්ඡි. නගරං පන ආගන්ත්වා පත්තකාලෙ රඤ්ඤො සන්තිකං ආනෙසි.

අථ රාජා එවමාහ,-ත්වං භික්ඛු හුත්වා ගණං වඩ්ඪාපෙත්වා නිසීදසීති මයා සුතං, කස්මා පනිදානි ගිහි භවසීති. සචෙ ත්වං මහාරාජ මං මාරෙතුකාමො පක්කොසෙය්‍යාසි, එවං සති යදි සික්ඛං අප්පච්චක්ඛාය ඨිතං මං මාරෙය්‍යාසි, තව භාරියං කම්මං භවිස්සතීති මනසිකරිත්වා තව කම්මස්ස අභාරියත්ථාය සික්ඛං පච්චක්ඛිත්වා ආගතොම්හි, සචෙ මං මාරෙතුකාමොසි, මාරෙහීති. රාජා ච තං බන්ධනාගාරෙ ඨපෙත්වා ස්‍යාමරට්ඨං යුජ්ඣනත්ථායගච්ඡි. යජ්ඣනත්ථාය පන ගන්ත්වා පච්චාගතකාලෙ අන්තරාමග්ගෙව දිවඞ්ගතො අහොසීති.

කලියුගෙ පන ද්වාවීසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ තස්ස ජෙට්ඨපුත්තො සිරිපවරමහාධම්මරාජා නාම රජ්ජං කාරෙසි. රතනසිඛනගරතො සඞ්කමෙත්වා ජෙය්‍යාපුරං දුතියං මාපිතත්තා ජෙය්‍යාපුරමාපෙකො රාජාතිපි තස්ස සමඤ්ඤා අහොසි. තස්මිඤ්ච කාලෙ මහාපබ්බතබ්භන්තරනගරවාසිං ඤාණත්ථෙරං ආනෙත්වා ආචරියට්ඨානෙ ඨපෙසි. සොකිර ථෙරො ගම්භීරපඤ්ඤො එකස්මිං දිවසෙ නව වා දස වා භාණවාරෙ වාචුග්ගතං කාතුං සමත්ථො අහොසි. අභිනවොපසම්පන්නකාලෙයෙව පදවිභාගගන්ථං න්‍යාසසං වණ්ණනං යමකසංවණ්ණනං මහාපට්ඨානසංවණ්ණනඤ්ච මරම්මභාසාය අකාසි. රාජා මහාභූමිරම්මණියවිහාරං නාම කාරාපෙත්වා තස්සෙව අදාසි. ඤාණාලඞ්කාරමහාධම්මරාජගුරූ තිපි නාමලඤ්ජං අදාසි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ පාරුපනගණෙ ථෙරා එවං චින්තෙසුං,- ඉදානි පන අම්හාකං පක්ඛිකො ථෙරො රඤ්ඤො ආචරියො අහොසි, ඉදානි මයං පතිට්ඨානං ලභාමාති. එවං පන චින්තෙත්වා සාමණෙරානං ගාමප්පවෙසනකාලෙ චීවරං පාරුපෙත්වා පවිසිතබ්බන්ති සන්දෙසපණ්ණං රඤ්ඤො සන්තිකං පවෙසෙසි. අථ අතුලත්ථෙරො පුබ්බෙ වුත්තනයෙන

වූපසමිතං කම්මමිදන්ති සන්දෙසපණ්ණං රඤ්ඤො සන්තිකං පවෙසෙසි. තෙනෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිවචනවසෙන දස්සෙතුං ඔකාසං න ලභිංසූති.

තතො පච්ඡා කලියුගෙ පඤ්චවීසවස්සාධිකෙ සතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ තස්ස රඤ්ඤො සිරිපවරසුධම්මමහාරාජින්දාධිපති නාම රජ්ජං කාරෙසි. රතනපූරං පන තතියං මාපකත්තා රතනපූරමාපකොති එකස්ස පන ඡද්දන්තනාගරාජස්ස සාමිභූතත්තා සෙතිභින්දොති ච සමඤ්ඤා අහොසි. චරච්ච ගාමවාසීචන්දාවරං නාම ථෙරං ආනෙත්වා අත්තනො ආචරියට්ඨානෙ ඨපෙසි. සුමිකිත්තිඅතුලං නාම විහාරං කාරාපෙත්වා තස්ස අදාසි. ජම්බුදීපඅනන්තධජමහාධම්මරාජගුරුතිපි නාමලඤ්ඡං අදාසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ එකච්චෙ මනුස්සා දිට්ඨිවිපල්ලාසා අහෙසුං, තෙපි පක්කොසාපෙත්වා සම්මාදිට්ඨිං ගණ්හාපෙසි. තස්ස පන රඤ්ඤො කාලෙ එකංසිකගණං අභිභවිතුං ඔකාසං න ලභිංසූති.

තතො පච්ඡා කලියුගෙ අට්ඨතිංසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ තස්ස රඤ්ඤො පුත්තො මහාධම්මෙ රාජාධිරාජා නාම රජ්ජං කාරෙසි. නගරස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ පඤ්චභූමිකවිහාරං කාරාපෙත්වා ජෙය්‍යභූමිවාසාතුලනාමෙන පඤ්ඤාපෙත්වා මාරාවට්ටනස්ස නාම ථෙරස්ස අදාසි. ගුණමුනින්දාභිසාසනධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුතිපි නාමලඤ්ඡං අදාසි.

තස්මිඤ්ච කාලෙ නන්දමාලො නාම ථෙරො චලඞ්ගනගරස්ස පුරත්ථිමදිසාභාගෙ විහාරෙ නිසීදිත්වා බහූනං භික්ඛුසාමණෙරානං ගන්ථං වාචෙසි. සාමණෙරානං ගාමප්පවෙසනකාලෙ පාරුපනවත්තමෙව පරිපූරෙත්වා පවිසිතබ්බං, එකංසිකවත්තං පන නෙව පාළියං න අට්ඨකථායං න ච ටීකාසු නාපි ගන්ථන්තරෙසු දිස්සති, න ධම්මානුලොමන්ති ඔවාදං අභිණ්හං අදාසි. පාළිඅට්ඨකථාදීසු ආගතවිනිච්ඡයං දස්සෙත්වා එකම්පිගන්ථං අකාසි.

අථ එකංසිකගණිකා භික්ඛූ තං ගන්ථං රඤ්ඤො සන්තිකං පවෙසිංසු දොසාවිකරණත්ථාය. තස්මිඤ්ච කාලෙ රාජා එවරූපං සුපිනං පස්සි, -සක්කො හි දෙවරාජා සෙතවත්ථං නිවාසෙත්වා සෙතාලඞ්කාරෙහි අලඞ්කරිත්වා සෙතකුසුමානි පිලන්ධිත්වා රඤ්ඤො සන්තිකං ආගන්ත්වා එවමාහ,- අපරන්තරට්ඨෙහි මහාරාජ නම්පදානදීතීරෙ පාදචෙතියෙ බහූනි තිණානි උට්ඨහිත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං මූලෙන මූලං ඛන්ධෙන ඛන්ධං පත්තෙන පත්තං සම්පන්ධිත්වා පටිච්ඡාදෙත්වා ඨිතානි, තානි පන පුබ්බරාජූහි යථාභූතං අජානන්තෙහි අවිසොධිතානි, ඉදානි පන තයා යථාභූතං ජානන්තෙන පරිසුද්ධං කත්තුකාමෙන විසොධිතබ්බානි, තත්ථ එකො භික්ඛු ආගන්ත්වා උපදෙසනයං දස්සතීති.

එවං පන සුපිනං පස්සිත්වා නන්දමාලං නාම ථෙරං පක්කොසාපෙත්වා රතනපූරනගරස්ස එසන්නට්ඨානෙ උදකකීළනත්ථාය කාරාපිතෙ රාජගෙහෙ වසාපෙසි.

අථ ථෙරො සාමණෙරානං ගාමප්පවෙසනකාලෙ පාරුපනවසෙන පවිසිතබ්බන්ති පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙහි රාජානං ජානාපෙසි, යථා මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො සිරිධම්මාසොකරාජානං සම්මාවාදන්ති. අථ රාජා පරිචිත පාරමීපුඤ්ඤසම්භාරො මහාඤාණො ජානාසි,- පාරුපනවාදොයෙව පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු ආගතො, එකංසිකවාදො පන තෙසු කත්ථචිපි න ආගතොති. එවං පන ජානිත්වා රඤ්ඤො ගෙහෙ ද්වෙ පක්ඛෙ ථෙරෙ සන්නිපාතාපෙත්වා අත්තනො අත්තනො වාදං කථාපෙසි.

අථ එකංසිකත්ථෙරො එවමාහංසු,-තුම්හාකං පාරුපනවාදො කත්ථ ආගතොති. තදා පාරුපනත්ථෙරා පරිමණ්ඩලං පාරුපිස්සාමීතිආදිනා නයෙන පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු පාරුපනවාදො ආගතොති ආහංසු. තතො පච්ඡා පාරුපනත්ථෙරා එවමාහංසු,-තුම්හාකං පන එකංසිකවාදො කත්ථ ආගතොති. තදා තෙ එකංසිකත්ථෙරා අද්වාරසරං පවිට්ඨකාලොවිය රත්තිභාගෙ මහාවනමග්ගෙ ගමනකාලොවිය ච හුත්වා කිඤ්චි වත්තුං න සක්කා. මුඛං නාම කථනත්ථාය භුඤ්ජනත්ථාය හොතීති වුත්තත්තා යං වා තං වා වදන්තාපි රාජානං ආරාධෙතුං න සක්ඛිංසු.

රාජා ච ථෙරං නිස්සාය විනයෙ කොසල්ලතාය පාළියං ඊදිසොයෙව ආගතො, අට්ඨකථාදීසු ඊදිසොයෙවාති වත්වා තුම්හාකං එකංසිකවාදො පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරෙසු න දිස්සති, එවම්පි සමානා කස්මා ඊදිසං වත්තං අකංසූති පුච්ඡි. අථ තෙ එකංසිකත්ථෙරා චතුහත්ථගබ්භෙ සහොඩ්ඩෙන ගහිතචොරාවිය මනුස්සෙහි ගහිතකාකාවිය ච කිඤ්චි වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යතාය සබ්බදිසාසු ඔලොකෙත්වායෙව අම්හාකං චාරිත්තං පාළිආදීසු න දිට්ඨපුබ්බං, අථ ඛො පන ආචරියප්පවෙණීවසෙනෙව චරිම්හාති වත්වා පරාජයං පත්වා පාරුපනපක්ඛෙයෙව පවිසිංසූති. රාජා ච ඉතො පට්ඨාය භික්ඛූ පාරුපනවත්තමෙව කාරාපෙතුං සාමණෙරානං ඔවදන්තූති රාජාණං ඨපෙසි. තතො පට්ඨාය එකංසිකපක්ඛාථෙරා අරුණුග්ගමනකාලෙ කොසියාවිය සීසං උට්ඨහිතුම්පි න සක්කාති.

සොකසරභූමහාචෙතියස්ස පුරත්ථිමදිසාභාගෙ ද්වීහි පාසාදෙහි අලඞ්කතං චතුභූමිකං භූමිකිත්තිවිරාමං නාම විහාරං කාරාපෙත්වා නන්දමාලත්ථෙරස්ස අදාසි, නරින්දාභිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරූති නාමලඤ්ඡම්පි අදාසි. සො පන ථෙරො ඡප්පදවංසිකොති දට්ඨබ්බො. අභිනවොපසම්පන්නකාලෙයෙව විනයවිනිච්ඡයස්ස සුත්තසඞ්ගහස්ස මහාවග්ගට්ඨකථාය ච අත්ථයොජනං මරම්මභාසාය අකාසි, සාසනසුද්ධිදීපිකං නාම ගන්ථම්පි අකාසීති.

තතො පච්ඡා කලියුගෙ තෙචත්තාලීසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ ඵග්ගුනමාසස්ස කාළපක්ඛපන්න රසමියං රතනසිඛමාපකස්ස රඤ්ඤො මජ්ඣිමපුත්තො රජ්ජං කාරෙසි .

තදා රාජා එවං චින්තෙසි,-එකංසිකපාරුපනවසෙන උප්පන්නො විවාදො පුබ්බෙසං රාජූනං කාලෙ වූපසමිතුං න සක්කා, සිරිපවරසුධම්මමහාරාජින්දාධිපතිනො කාලෙපි රාජගෙහෙ සන්නිපාතාපෙත්වා රඤ්ඤො සම්මුඛෙ කථාපිතත්තා විස්සට්ඨෙන කථෙතුං ඔකාසස්ස අලද්ධත්තා යථාකාමං වත්තුං අවිසහත්තා පරාජයො අහොසීති ලෙසං ඔඩ්ඩතුං ඔකාසො භවෙය්‍යාමය්හං පන කාලෙ ඊදිසං අකත්වා තෙසං තෙසං ථෙරානං විහාරෙ දූතං පෙසෙත්වා සකසකවාදං කථා පෙස්සාමි, එවඤ්හි සති තෙතෙථෙරා විස්සට්ඨා හුත්වා කථෙස්සන්තීති.

එවං පන චින්තෙත්වා අන්තොයුධනායකං අමච්චං පධානං කත්වා තෙසං තෙසං ථෙරානං සන්තිකං ගන්ත්වා ආරොචාපෙසි,-සකසකවාදං විස්සට්ඨා හුත්වා වදථාති. අථ එකංසිකගණිකා ථෙරා අම්හෙහි වුත්තවචනං පාළිආදීසු න දිස්සති, අථ ඛො පන ආචරියප්පවෙණීවසෙනෙව මයං චරිම්හාති අනුජානිංසු.

මහාරාජා ච එවං ථෙරානං අනුජානනෙ සති කිඤ්චි කත්තබ්බං නත්ථි, ඉදානි පරිමණ්ඩලසුප්පටිච්ඡන්නසික්ඛාපදානි අවිකොපෙත්වා සාමණෙරා ගාමං පවිසන්තූති රාජලෙඛනං තත්ථ තත්ථ පෙසෙසි.

අපරභාගෙ පන සහස්සොරොධගාමතො උපසම්පදා වස්සෙන සත්තවස්සිකං ඤාණං නාම භික්ඛුං ආනෙත්වා අන්තොයුධවිහාරං නාම කාරාපෙත්වා තස්ස අදාසි, ඤාණාභිසාසනධජමහාධම්මරාජගුරූති නාමලඤ්ඡම්පි අදාසි. අථ රඤ්ඤා යාචිතො රාජාභිසෙකගන්ථං පරිසොධෙත්වා මරම්මභාසාය අත්ථං යොජෙසි.

අපරභාගෙ භගවා ධරමානොයෙව ආගන්ත්වා චතුන්නං යක්ඛානං දමෙත්වා තෙහි දින්නං මංසොදනං පටිග්ගහෙත්වා පබ්බතසාමන්තදෙසං ගන්ත්වා පරිභුඤ්ජිත්වා තං ඨානං ඔලොකෙත්වා සිතං පාත්වාකාසි. අථ ආනන්දත්ථෙරො කාරණං පුච්ඡි. අනාගතෙ ඛො ආනන්ද ඉමස්මිං දෙසෙ මහානගරං භවිස්සති, චත්තාරො ච ඉමෙ යක්ඛා තස්මිං නගරෙ රාජානො භවිස්සන්තීති බ්‍යාකාසි.

යථාබ්‍යාකතනියාමෙනෙව කලියුගෙ චතුචත්තාලීසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ මාසමාසස්ස කාළපක්ඛද්වාදසමියං අඞ්ගාරවාරෙ උත්තරඵග්ගුනීනක්ඛත්තෙන යොගෙ අමරපුරං නාම මහාරාජට්ඨානීනගරං මාපෙසි.

සිරිපරවිජයානන්තයසත්‍රිභවනාදිත්‍යාධිපතිපණ්ඩිතමහාධම්මරාජාධිරාජාති නාමලඤ්ඡම්පි පටිග්ගණ්හි.

අග්ගමහෙසියා කාරාපිතං ජෙය්‍යභූමිවිහාරකිත්තිනාමකං විහාරං ගුණාභිලඞ්කාරසද්ධම්මමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘මෙ ඔ සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

කන්නීනගරභොජකාය රාජකඤ්ඤාය කාරාපිතං විහාරරමණීයවිරාමං නාම විහාරං ගුණමුනින්දාධිපති මහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘මාං ලෙ සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

උපරඤ්ඤො දෙවියා කාරාපිතං මඞ්ගලාවිරාමං නාම විහාරං තිපිටකසද්ධම්මසාමිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘සොං ඨා සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

මජ්ඣිමගෙහවාසිදෙවියා කාරාපිතං මඞ්ගලාවාසාතුලං නාම විහාරං ඤාණජම්බුදීපඅනන්තධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘මෙං ජ්වා සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

ඉමෙ ජ්පන චත්තාරො මහාථෙරෙ සඞ්ඝරාජට්ඨානෙ ඨපෙසි.

උත්තරගෙහවාසිදෙවියා කාරාපිතං මඞ්ගලභූමිකිත්තිං නාම විහාරං කවින්දාභිසද්ධම්මධරධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘ඤොං කාං සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

සිරිඛෙත්තනගරභොජකෙන රාජකුමාරෙන කාරාපිතං අතුලභූමිවාසං නාම විහාරං කවින්දාභිසද්ධම්මපවරමහාධම්ම රාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘ස්වෙ ටොං සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

අන්තොඅමච්චෙන එකෙන කාරාපිතං විහාරං ඤාණාලඞ්කාරසද්ධම්මධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘සෙං ටෙ සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

වාමබලනායකෙනාමච්චෙන කාරාපිතං විහාරං පරමසිරිවංසධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො ‘මෙ යී සයාඩො’ ඉති වුච්චති.

ධම්මවිනිච්ඡකෙන එකෙනාමච්චෙන කාරාපිතං විහාරං කවින්ද සාරධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි, යො 'ලොකා මිහාං කෙං සයාඩො' ඉති වුච්චති.

ඉච්චෙවං පරියත්තිකොවිදානං අනෙකානං මහාථෙරානං සද්ධිං නාමලඤ්ඡෙන විහාරං දත්වා අනුග්ගහං අකාසි. යස්මා පන සබ්බෙසං ථෙරානං නාමං උද්ධරිත්වා විසුං විසුං කථිතෙ අයං සාසනවංසප්පදීපිකකථා අතිප්පපඤ්චා භවිස්සති, තස්මා ඉධ අජ්ඣුපෙක්ඛිත්වා වත්තබ්බමෙව වක්ඛාමාති.

පච්ඡාභාගෙ චත්තාරො මහාථෙරා රාජාදුබ්බලතාය යථාකාමං සාසනං විසොධෙතුං සක්ඛිස්සන්තීති මඤ්ඤිත්වා පුන අට්ඨ ථෙරෙ එතෙහි චතූහි මහාථෙරෙහි සද්ධිං සාසනං විසොධාපෙතුං සඞ්ඝනායකට්ඨානෙ ඨපෙසි. සෙය්‍යථීදං, කවින්දාභිසද්ධම්මපවරමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරො, තිපිටකාලඞ්කාරධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරො, චක්කින්දාභිධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරා, පරමසිරිවංසධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරො, ජනින්දාභිපවරමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරො, මහාඤාණාභිධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරො , ඤාණාලඞ්කාරසද්ධම්මධජමහාධම්මරාජගුරුථෙරො, ඤාණාභිසාසනධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරොති.

අථ අරහාපි සමානො නිස්සයමුච්චකඞ්ගවිකලො විනානිස්සයාචරියෙන වසිතුං න වට්ටතීති ජානිත්වා නිස්සයාචරියප්පහොනකානං ථෙරානං නිස්සයඞ්ගානි නිස්සයමුච්චකාරහානං නිස්සයමුච්චකඞ්ගානි පරිපූරාපෙත්වා නිස්සිතකානං නිස්සයං ගණ්හිත්වාව නිසීදාපෙසි.

තතො පච්ඡා කලියුගෙ පඤ්ඤාසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙව සම්පත්තෙ ඤාණාභිසාසනධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරංයෙව එකං සඞ්ඝරාජට්ඨානෙ ඨපෙසි. තතො පට්ඨාය සොයෙව එකො සඞ්ඝනායකො හුත්වා සාසනං විසොධයි.

තතො පච්ඡා එකපණ්ණාසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ එග්ගුනමාසෙ මහාමුනිචෙතියස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ ද්වීහි ඉට්ඨකමයෙහි පාකාරෙහි පරික්ඛිත්තං පඤ්චභූමිකං අසොකාරාමෙ රතනභූමිකිත්තිං නාම විහාරං අතිමහන්තං කාරාපෙත්වා ඤාණාභිසාසනධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරස්ස අදාසි. ඤාණාභිවංසධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුති නාමලඤ්ඡම්පි පුන අදාසි. තතො අඤ්ඤානි ජෙය්‍යභූමිවිහාරකිත්තිමඞ්ගලවිරාමාදයො අනෙකෙපිඉ විහාරෙ තස්සෙව අදාසි.

සො පන තෙසු විහාරෙසු වාරෙන නිසීදිත්වා පරියත්තිං වාචෙසි. උභතොවිභඞ්ගානිපි වාචුග්ගතං අකාසි. නිච්චංයෙව එකාසනිකධුතඞ්ගං සමාදියි.

සො පන ථෙරො උපසම්පදාවස්සෙන පඤ්චවස්සිකො හුත්වා පුබ්බෙව සඞ්ඝරාජභාවතො පෙටකාලඞ්කාර නාම නෙත්තිසංවණ්ණනං අභිනවටීකං අකාසි. අට්ඨවස්සිඉකකාලෙ සඞ්ඝරාජා අහොසි. සඞ්ඝරාජා හුත්වා සාධුජ්ජනවිලාසිනිං නාම දීඝනිකායටීකං අකාසි. අරියවංසාලඞ්කාරං නාම ගන්ථඤ්ච අකාසි. මහාධම්මරඤ්ඤා යාචිතො ජාතකට්ඨකථාය අත්ථයොජනං චතුසාමණෙරවත්ථුං රාජොවාදවත්ථුං තිගුම්භථොමනං ඡද්දන්තනාගරාජුප්පත්තිකථං රාජාධිරාජ විලාසිනිං නාම ගන්ථඤ්චාති එවමාදයොපි අකාසිඉ.

කලියුගෙ පන ද්වාසට්ඨාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ සීහළදීපතො අම්පගහපතිස්සො, මහාදම්පො, කොච්ඡ ගොඩො, බ්‍රාහ්මණවත්තො, හොගහවත්තො, වාතුරගම්මොති ඉමෙ ඡ සාමණෙරා දස ධාතුයො ධම්මපණ්ණාකාරත්ථාය ආනෙත්වා අමරපුරං නාම මහාරාජට්ඨානීනගරං ආගතා සද්ධිං එකෙන උපාසකෙන.

අථ ඤාණාභිවංසධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුනා සඞ්ඝරඤ්ඤා උපජ්ඣායෙන කවින්දාභිසද්ධම්මධරධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරෙන ජනින්දාභිධජමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරෙන මුනින්දසොසමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරෙනාති එවමාදීහි රාජගුරුත්ථෙ රෙහි කම්මවාචරියෙහි හත්ථිරජ්ජුසුවණ්ණගුහසීමායං උපසම්පදකම්මං කාරාපෙසි, උපාසකඤ්ච සාමණෙරභූමියං පතිට්ඨාපෙසි, තතො පච්ඡා ච අනෙකවාරං ආගතානං භික්ඛූනං පුන සික්ඛං ගණ්හාපෙසි, සාමණෙරානඤ්ච උපසම්පදකම්මං කාරාපෙසි, උපාසකානඤ්ච පබ්බජ්ජකම්මන්ති.

අපරභාගෙ පන කලියුගෙ ඡචත්තාලීසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ පිතුරඤ්ඤො ආචරියපුබ්බො අතුලො නාම ථෙරො චීවරපටලං උපරිසඞ්ඝාටිං කත්වා උරබන්ධනවත්ථං බන්ධිතබ්බන්ති චූළගණ්ඨිපදෙ වුත්තත්තා සාමණෙරානං ගාමප්පවසෙනකාලෙ එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කත්වා උරබන්ධනවත්ථං බන්ධිත්වායෙව පවිසිතබ්බන්ති දළං කත්වා රඤ්ඤො සන්තිකං ලෙඛනං පවෙසෙසි.

අථ රාජා තං සුත්වා මහාථෙරෙ සුධම්මසභායං සන්නිපාතාපෙත්වා අතුලත්ථෙරෙන සද්ධිං සාකච්ඡං කාරාපෙසි. අථ අතුලත්ථෙරො චීවරපටලං උපරිසඞ්ඝාටිං කත්වා උරබන්ධනවත්ථං බන්ධිතබ්බන්ති චූළගණ්ඨිපදෙ ආගතපාඨං දස්සෙත්වා සාමණෙරානං ගාමප්පවෙසනකාලෙ එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කත්වා උරබන්ධනවත්ථං බන්ධිත්වා පවිසිතබ්බන්ති ආහ.

අථ මහාථෙරා තං පුච්ඡිංසු,-ඊදිසො අධිප්පායො අඤ්ඤත්ථ දිස්සති වා මා වාති. අථ අතුලත්ථෙරො එවමාහ,- අඤ්ඤත්ථ පන ඊදිසො අධිප්පායො න දිස්සතීති. එවං හොතු, අයං ගන්ථො කෙන කතොති. සීහළදීපෙ අනුරාධපුරස්ස දක්ඛිණදිසාභාගෙ පොක්කන්ති ගාමෙ අරහන්තෙන මොග්ගලානත්ථෙරෙනාති. අයමත්ථො කථං ජානිතබ්බොති. පිටකත්තයලක්ඛණගන්ථෙ ආගතත්තාති. අයඤ්ච පිටකත්තය ලක්ඛණගන්ථො කුතො ලද්ධොති. බුද්ධඝොසත්ථෙරෙන කිර සීහළදීපතො ආනීතත්තා තතො, අයඤ්හි ගන්ථො සීහළදීපතො අත්තනා ආනීතෙසු ගන්ථෙසු අසුකො ගන්ථො අසුකෙන ථෙරෙන කතොති විඤ්ඤාපනත්ථාය බුද්ධඝොසත්ථෙරෙන කතො, ඉදානායං ගන්ථො අම්හාකං හත්ථෙ සංවිජ්ජතීති. සචෙ ඉදානායං ගන්ථො තුම්හාකං හත්ථෙ සංවිජ්ජති, අම්හාකං දස්සෙහීති. පස්සථාවුසො අයමම්හාකං හත්ථෙ ගන්ථොති දස්සෙසි. අථ මහාථෙරෙහි සඞ්ඝරාජප්පමුඛෙහි තස්මිං ගන්ථෙ පස්සිතෙ විනයගණ්ඨිපදං සීහළදීපෙ පරක්කමබාහුරඤ්ඤො කාලෙ මොග්ගලානත්ථෙරො අකාසීති ආගතං, න චූළගණ්ඨිපදං සීහළදීපෙ අනුරාධපුරස්සදක්ඛිණදිසාභාගෙ පොක්කන්තිගාමෙ අරහා මොග්ගලානත්ථෙරො අකාසීති.

අථ ථෙරා එවමාහංසු,-කස්මා පන පිටකත්තයලක්ඛණගන්ථෙ අනාගතම්පි ආගතංවිය කත්වා මුසා වදථ, න නු තුම්හාකම්පි එකංසිකභික්ඛූනං මුසාවාදසික්ඛාපදං අත්ථීති. අථ අතුලත්ථෙරො උත්තරිං වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යත්තා ලුද්දකස්ස වාකුරෙ බන්ධමිගොවිය ඵන්දමානො හුත්වා අට්ඨාසි, සහොඩ්ඩෙන ගහිතොවිය චොරො සහමුසාවාදකම්මෙන සො ථෙරො ගහිතො අහොසීති.

ඉදං ඉමස්ස අත්ථස්ස ආවිභාවත්ථාය වත්ථු, –

ඉමස්මිං කිර රට්ඨෙ එකො ජනපදවාසීපුරිසො කෙනචිදෙව කරණීයෙන අමරපුරං නාම මහාරාජට්ඨානීනගරං ආගච්ඡි. ආගන්ත්වා ච පච්චාගතකාලෙ අන්තරාමග්ගෙ පාථෙය්‍යං ඛයං අහොසි. අථස්ස එතදහොසි,- ඉදානි මම පාථෙය්‍යං ඛයං අහොසි, ඉමස්මිං කිර රට්ඨෙ සහස්සොරොධගාමෙ ලද්ධවරො නාම මහාසෙට්ඨී සබ්බත්ථ භූතලෙ අතිවිය පාකටො. තස්සාහං ඤාතීති වඤ්චෙත්වා කථෙස්සාමි, එවං සති තෙන මහාසෙට්ඨීනා මිත්තසන්ථවං කාතුං තෙතෙගාමිකා මනුස්සා මම බහු ලාභං දස්සන්ති, තදා පාථෙය්‍යෙන අකිච්ඡො භවිස්සාමීති. එවං පන චින්තෙත්වා අන්තරාමග්ගෙ සම්පත්තසම්පත්තගාමෙසු මහාභොගානං ගෙහං විචිනෙත්වා මහාභොගානං සන්තිකං පවිසිත්වා කථාසල්ලාපං අකාසි.

අථ තෙතෙගාමිකා ත්වං කුතො ආගතො, කුහිං ගමිස්සසි, කස්ස ඤාති,කො වා ත්වන්ති පුච්ඡිංසු. අමරපුරමහාරාජට්ඨානීනගරතො ආගතො, සහස්සොරොධගාමං ගමිස්සාමි, සහස්සොරොධගාමෙ ලද්ධවරස්ස නාම මහාසෙට්ඨීනො ජාමාතා ධනවඩ්ඪකො නාමාහන්ති ආහ.

අථ තෙතෙගාමිකා ලද්ධවරෙන මහාසෙට්ඨීනා මිත්තසන්ථවං කාතුං නානාභොජනෙහි භොජෙසුං. අඤ්ඤෙහිපි බහූහි පණ්ණාකාරෙහි සඞ්ගහං අකංසු. ඉමිනාව නයෙන සම්පත්ත සම්පත්තගාමෙසු වඤ්චෙත්වා අත්තනො ගුණං කථෙත්වා අද්ධාන මග්ගං තරි. පච්ඡා පන සහස්සොරොධගාමං සම්පත්තො. සො සහස්සොරොධගාමං න සම්පත්තපුබ්බො. ලද්ධවරො මහාසෙට්ඨී තෙන න දිට්ඨපුබ්බො. සහස්සොරොධගාමං සම්පත්තෙයෙව අයං කිං නාම ගාමොති අපුච්ඡිත්වායෙව තස්මිං ගාමෙ මහාභොගතරස්ස මහාගෙහං විචිනන්තො තස්සෙව ලද්ධවරස්ස සෙට්ඨීනො මහන්තං ගෙහං පස්සිත්වා ලද්ධවරස්ස සෙට්ඨීනො සන්තිකං පවිසිත්වා තෙන සද්ධිං කථාසල්ලාපං අකාසි.

අථ මහාසෙට්ඨී තං පුච්ඡි,-ත්වං කුතො ආගතො, කුහිං ගමිස්සසි, කස්ස ඤාති,කො ත්වන්ති. අමරපුරමහාරාජට්ඨානීනගරතො සාමි ආගතො, සහස්සොරොධගාමං ගමිස්සාමි, සහස්සොරොධගාමෙ ලද්ධවරස්ස නාම මහාසෙට්ඨීනො ජාමාතා, ධනවඩ්ඪකො නාමාහන්ති ආහ.

අථ මහාසෙට්ඨී තස්ස මුඛං උජුං ඔලොකෙත්වා අයං මාණව සහස්සොරොධගාමොයෙව, අහම්පි ලද්ධවරො නාම මහාසෙට්ඨී, මම ධීතරො සන්ති, තාපි සස්සාමිකායෙව හොන්ති, ඉදානි තා සකසකස්සාමිකානංයෙව සන්තිකෙ වසන්ති, න ත්වං කදාචි මයා දිට්ඨපුබ්බො, කෙන කාරණෙන කුතො ආගන්ත්වා මම ජාමාතා භවසීති පුච්ඡි.

අථ සො ම්මනුස්සෙහි අනුබන්ධියමානොවිය මිගො සකලම්පි කායං ඵන්දාපෙත්වා කිඤ්චි වත්තබ්බං වචනං අජානිත්වා අලද්ධප්පතිට්ඨානතාය එවං සති කුතො ආගතො, කුහිං ගමිස්සාමි, කස්ස ඤාති, කො වා අහන්ති ඉදානි න ජානාමි, සබ්බදිසා සම්මුය්හාමි, ඛමාහි මම අපරාධං, ඉතො පට්ඨාය යාව ජීවිතපරියොසානා න වඤ්චෙස්සාමි, වඤ්චෙතුං න විසහාමි, ඉදානි අතිවිය භායාමි, මා කිඤ්චි දණ්ඩකම්මං කරොහීති වත්වා වෙගෙන උට්ඨහිත්වා පලායීති.

ඉච්චෙවං අතුලත්ථෙරො දුම්මුඛො හුත්වා යංවාතංවා මුඛාරුළං විලපිත්වා සඞ්ඝමජ්ඣෙ නිසීදි.

අයං අතුලත්ථෙරස්ස පඨමො පරාජයො.

තතො පච්ඡා ඛලිත්වා කද්දමෙ පතිතං පුරිසං පුන උපරි අක්කමන්තාවිය පුන මහාථෙරා එවං පුච්ඡිංසු,-ඉදං භන්තෙ තව චූළගණ්ඨිපදං නාම තීසු විනයමහාටීකාසු සාධකවසෙන දස්සිතං චූළගණ්ඨිපදං උදාහු අපරන්ති. තීසු විනයමහාටීකාසු සාධකවසෙන දස්සිතං චූළගණ්ඨිපදංයෙව ඉදන්ති. එවංසති කස්මා තව චූළගණ්ඨිපදෙයෙව වුත්තඤ්හි

වජිරබුද්ධිටීකායං, වුත්තඤ්හි සාරත්ථදීපනීටීකායං, තථා හි වුත්තං විමති විනොදනීටීකායන්ති තාසං විනයමහාටීකානං පච්ඡා හුත්වා තිස්සො විනයමහාටීකායො සාධකවසෙන දස්සිතාති. එවං පන පුච්ඡන්තො සො මයා පුබ්බෙ වුත්තං තීසු විනයමහාටීකාසු සාධකවසෙන දස්සිතං චූළගණ්ඨිපදංයෙව ඉදන්ති වචනං සච්චමෙවාති මුඛාසුඤ්ඤත්ථාය පුනප්පුනං වදි.

ඉදඤ්ච ඉමස්ස අත්ථස්ස ආවිභාවත්ථාය වත්ථු, –

එකො කිර පුරිසො එකෙන සහායෙන සද්ධිං පුත්තදාරපොසනත්ථාය රඤ්ඤො හත්ථිං ගහෙත්වා යුද්ධකම්මං කාතුං සඞ්ගාමං ගච්ඡති. අථ පරසෙනාය යුජ්ඣිත්වා පරසෙනා අභිභවිත්වා සබ්බෙ මනුස්සා අත්තනො අත්තනො අභිමුඛට්ඨානං පලායිංසු. අථ සොපි පුරිසො තෙන සහායෙන සද්ධිං අත්තනො අභිමුඛට්ඨානං පලායි. තොකං පලායිත්වා අන්තරාමග්ගෙ පරසෙනාහි පහරිතදණ්ඩෙන මුච්ඡිතො හුත්වා සො පුරිසො තෙන සද්ධිං ගන්තුං න සක්කා, අන්තමසො නිසීදිතුම්පි න සක්කා.

අථ සහායස්ස එතදහොසි,-ඉදානි අයං අතිවිය බාළ්හගිලානො හොති මරණාසන්නො, සචාහං තස්ස උපට්ඨහිත්වා ඉධෙව නිසීදෙය්‍යාං, වෙරිනො ආගන්ත්වා මං ගණ්හිස්සන්තීති. එවං පන චින්තෙත්වා ගිලානස්ස සන්තකානි කහාපණවත්ථාදීනි ගහෙත්වා තං තත්ථෙව ඨපෙත්වා ගච්ඡති. සකට්ඨානසමීපං පන පත්තස්ස තස්ස එතදහොසි,- සචෙ තං අන්තරාමග්ගෙ ඨපෙත්වා ආගච්ඡාමීති වදෙය්‍යාං, තස්ස ඤාතකා මම උපරි දොසං රොපෙස්සන්ති, ඉදානි සො මරිත්වා අහං එකකොව ආගච්ඡාමීති වදිස්සාමීති. සකට්ඨානං පන පත්වා තස්ස භරියා තස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා මය්හං පන සාමිකො කුහිං ගතො, කත්ථ ඨපෙත්වා ත්වං එකකොව ආගච්ඡසීති පුච්ඡි. තව අය්‍යො සාමිකො පරෙසං ආවුධෙන පහරිත්වා කාලඞ්කතො, ඉමානි තව සාමිකස්ස සන්තකානීති වත්වා කහාපණවත්ථාදීනි දත්වා මා සොචි මා පරිදෙවි, ඉදානි මතකභත්තං දත්වා පුඤ්ඤභාගංයෙව භාජෙහීති සමස්සාසෙසි. අථ සා තානි ගහෙත්වා රොදිත්වා මතකභත්තං දත්වා පුඤ්ඤභාගං භාජෙසි.

අපරභාගෙ පන ථොකං කාලං අතික්කන්තෙ ගිලානා වුට්ඨිතො සකගෙහං ආගච්ඡති. භරියාපි තං න සද්දහි. අහං න කාලඞ්කතො, ගිලානංයෙව මං ඨපෙත්වා සො මම සන්තකානි ගහෙත්වා ගතො, සචෙ මං ත්වං න සද්දහසි, අහං අන්තොගබ්භෙ නිලීයිත්වා නිසීදිස්සාමි, තං පක්කොසෙත්වා පුච්ඡාහීති ආහ.

අථ සා තං පක්කොසෙත්වා බහි ගබ්භෙ නිසීදිත්වා පුච්ඡි,-මම සාමි සාමිකො කාලඞ්කතොති තං සච්චං වා අලිකං වාති. සච්චමෙවෙතං, යං තව සාමිකො කාලඞ්කතොති.

අථ සො පුරිසො බහි ගබ්භං නික්ඛමිත්වා අඞ්ගුලිං පසාරෙත්වා න ඉදානි හොසම්ම අහං කිඤ්චි මත්තොපි මරාමි, කස්මා පන අමරන්තංයෙව මං මතො එසොති වදෙසීති. අථ කිඤ්චි වත්තබ්බස්ස කාරණස්ස අදිස්සනතො මුඛාසුඤ්ඤත්ථාය අඞ්ගුලිං පසාරෙත්වා උජුං ඔලොකෙත්වා ඉදානි ත්වං ඉධ ආගන්තුං සමත්ථොපි මතොයෙව, මතොති මයා වුත්ත වචනං සච්චංයෙව, නාහං කිඤ්චි අලිකං වදාමීති ආහ. එවං සො පුනප්පුනං වදන්තොපි ජීවමානකස්ස සංවිජ්ජමානත්තා පච්චක්ඛෙයෙව ච තස්ස ඨිතත්තා කොචිපි තස්ස වචනං න සද්දහි, පරාජයංයෙව සො පත්තොති.

ඉච්චෙවං අතුලත්ථෙරො මුඛාසුඤ්ඤත්ථාය වදන්තොපි කොචි න සද්දහි, පරාජයංයෙව සො පත්තොති.

අයං අතුලත්ථෙරස්ස දුතියො පරාජයො.

පුනපි සෙය්‍යථාපි ලුද්දකො කුඤ්ජරං දිස්වා එකෙන වාරෙන උසුනා විජ්ඣිත්වා පතන්තම්පි කුඤ්ජරං පුන අනුට්ඨහනත්ථාය කතිපයවාරෙහි උසූහි විජ්ඣති, එවමෙව එකවාරෙනෙව පරාජයං පත්තං පන වාදස්ස අනුක්ඛිපනත්ථාය කතිපයවාරෙහි පරාජයං පාපෙතුං පාරුපනවාදිනො මහාථෙරා එවමාහංසු,- තව චූළගණ්ඨිපදෙයෙව සාමණෙරානං පරිමණ්ඩලසුප්පටිච්ඡන්නාදීනි වත්තානි අභින්දිත්වායෙව පවිසිතබ්බොති පුබ්බෙ වත්වා චීවරපටලඋපරිසඞ්ඝාටිං කත්වා උරබන්ධනවත්ථං බන්ධිතබ්බන්ති පන වුත්තං, කස්මා පන පුබ්බෙන අපරං අසංසන්දිත්වා වුත්තං, තුම්හාකං වාදෙ පටිසරණභූතානං පාළිඅට්ඨකථාටීකාගන්ථන්තරානං නත්ථිතාය අම්හාකං පටිසරණභූතං චූළගණ්ඨිපදන්ති වදථ, තුම්හාකං පටිසරණභූතා චූළගණ්ඨිපදතොයෙව භයං උප්පජ්ජතීති වත්වා සහ නිලීයනට්ඨානෙන ගහිතං චොරං විය සහ නිස්සයෙන අධම්මවාදිනො ගණ්හිංසු.

ඉදං ඉමස්ස අත්ථස්ස අවිභාවත්ථාය වත්ථු, –

අතීතෙ කිර බාරාණසිතො අවිදූරෙ නදීතීරෙ ගාමකෙ පාටලි නාම නටමච්චො වසති. සො එකස්මිං උස්සව දිවසෙ භරියමාදාය බාරාණසිං පවිසිත්වා නච්චිත්වා වීණං වාදිත්වා ගායිත්වා ධනං ලභිත්වා උස්සවපරියොසානෙ බහු සුරාභත්තං ගාහාපෙත්වා අත්තනො ගාමං ගච්ඡන්තො නදීතීරං පත්වා නවොදකං ආගච්ඡන්තං දිස්වා භත්තං භුඤ්ජන්තො සුරං පිවන්තො නිසීදිත්වා මත්තො හුත්වා අත්තනො බලං අජානන්තො මහාවීණං ගීවාය බන්ධිත්වා නදිං ඔතරිත්වා ගමිස්සාමීති භරියං හත්ථෙ ගහෙත්වා නදිං ඔතරි. වීණාඡිද්දෙහි උදකං පාවිසි. අථ නං සා වීණා උදකෙ

ඔසීදාපෙසි. හරියා පනස්ස ඔසීදනභාවං ඤත්වා තං විස්සජ්ජිත්වා උත්තරිත්වා නදීතීරෙ අට්ඨාසි. නටපාටලි සකිං උම්මුජ්ජති, සකිං නිම්මුජ්ජති, උදකං පවිසිත්වා උද්ධුමාතඋදරො අහොසි. අථස්ස හරියා චින්තෙසි,-මය්හං සාමිකො ඉදානි මරිස්සති, එකං ගීතං යාචිත්වා පරිසමජ්ඣෙ තං ගායන්තී ජීවිතං කප්පෙස්සාමීති චින්තෙත්වා සාමි ත්වං උදකෙ නිම්මුජ්ජසි, එකං මෙ ගීතං දෙහි, තෙන ජීවිතං කප්පෙස්සාමීති වත්වා–

බහුස්සුතං චිත්තකථං, ගඞ්ගා වහති පාටලිං;
වුය්හමානකං භද්දන්තෙ, එකං මෙ දෙහි ගාථකන්ති.

අථ නං නටපාටලි භද්දෙ කථං තව ගීතං දස්සාමි, ඉදානි මහාජනස්ස පතිසරණභූතං උදකං මං මාරෙතීති වත්වා–

යෙන සිඤ්චන්ති දුක්ඛිතං, යෙන සිඤ්චන්ති ආතුරං;
තස්ස මජ්ඣෙ මරිස්සාමි, ජාතං සරණතො භයන්ති.

අථ අතුලත්ථෙරො අත්තනො පතිසරණභූතා චූළගණ්ඨිපදතො භයං උප්පජ්ජිත්වා කිඤ්චි වත්තබ්බං අජානිත්වා අධොමුඛො හුත්වා පරාජායං පත්තොති.

අයං අතුලත්ථෙරස්ස තතියො පරාජයො.

අථ රාජා තෙසං ද්වින්නං පක්ඛානං වචනං සුත්වා චූළගණ්ඨිපදස්ස පුබ්බාපරවිරොධිදොසහි ආකුලත්තා සුත්තසුත්තානුලොමාදීසු අප්පවිට්ඨත්තා ආගමසුද්ධියා ච අභාවතො පරොවස්සසතං චිරං ඨිතස්ස ගෙහස්සවිය අතිදුබ්බලවසෙන අචිරතං ජානිත්වා ඉදානි සාසනං පරිසුද්ධං භවිස්සතීති සොමනස්සප්පත්තො හුත්වා මම විජිතෙ සබ්බෙපි භික්ඛූ පාරුපනවසෙන සමානවාදිකා හොන්තූති ආණං ඨපෙසි. තතො පට්ඨාය යාවජ්ජතනා සකලෙපි මරම්මරට්ඨෙ පාරුපනවසෙන සමානවාදිකා භවන්තීති.

අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො,-තෙසඤ්හි ද්වින්නං පක්ඛානං සන්නිපතිත්වා වචනප්පටිවචන වසෙන විවාදකථා විත්ථාරෙන වුච්චමානා ඡපඤ්චසාණවාරමත්තම්පි පත්වා නිට්ඨං න පාපුණෙය්‍ය. යස්මා පන සබ්බං අනවසෙසෙත්වා වුච්චමානං අයං සාසනවංසප්පදීපිකා අතිප්පපඤ්චා භවිස්සති, තස්මා එත්ථ ඉච්ඡිතමත්තමෙව දස්සයිත්වා අජ්ඣුපෙක්ඛාමාති.

ඤාණාභිවංසධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජ ගුරු පන සඞ්ඝරාජා මහාථෙරො සීහළදීපෙ අමරපුරනිකායිකානං භික්ඛූනං ආදිභූතො ආචරියො බහූපකාරො. අමරපුරනිකායොති තත්ථෙරප්පභවොති.

කලියුගෙ පන එකාසීතාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ තස්ස රඤ්ඤො නත්තා සිරිත්‍රිභවනාදිත්‍යපවරපණ්ඩිතමහාධම්මරාජාධිරාජා නාම රජ්ජං කාරෙසි. සො පන අමරපුරතො සඞ්කමිත්වා රතනපූරං චතුත්ථං මාපෙසි. තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ගුණමුනින්දාධිපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස සිස්සං සජීවගාමවාසිං සීලාචාරං නාම ථෙරං අරඤ්ඤවාසීනං භික්ඛූනං පාමොක්ඛට්ඨානෙ ඨපෙසි. රාජාගාරනාමකෙ දෙසෙ විහාරං කාරාපෙත්වා තස්සෙව අදාසි.

කලියුගෙ එකාසීතාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ වලඞ්ගපුරතො පඤ්ඤාසීහං නාම ථෙරං ආනෙත්වා අසොකාරාමෙ රතනභූමිකිත්තිවිහාරෙ පතිට්ඨාපෙසි, මුනින්දාභිසිරිසද්ධම්මධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරූති නාමලඤ්ඡම්පි අදාසි.

කලියුගෙ චතුසීසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ මුනින්දාභිවංසධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරූති නාමලඤ්ඡං දත්වා මහාජෙය්‍යභූමිවිහාරරම්මණීයං නාම විහාරං දත්වා තංයෙව මහාථෙරං සඞ්ඝරාජට්ඨානෙ ඨපෙසි.

එකස්මිඤ්ච සමයෙ මහාථෙරෙ රාජා පුච්ඡි,-චතස්සො දාඨා නාම චත්තාලීසාය දන්තෙසු අන්තොගධා වා, උදාහු චත්තාලීසාය දන්තෙහි විසුං භූතාති පුච්ඡි.

අථ එකච්චෙ ථෙරා එවමාහංසු,-චතස්සො දාඨා නාම චත්තාලීසාය දන්තෙසු අන්තොගධාති. එකච්චෙ පන චතස්සො දාඨා නාම චත්තාලීසාය දන්තෙහි විසුං භූතාති ආහංසු. අථ රාජා ගන්ථං ආහරථාති ආහ. අථ අන්තොගධවාදිකා ථෙරා ගන්ථං ආහරිංසු,- අඤ්ඤෙසං පරිපුණ්ණදන්තානම්පි ද්වත්තිංසදන්තා හොන්ති, ඉමස්ස පන චත්තාලීසං භවිස්සන්තීති ච.

දන්තාති පරිපුණ්ණදන්තස්ස ද්වත්තිංසදන්තට්ඨිකානි. තෙපි වණ්ණතො සෙතා, සණ්ඨානතො අනෙකසණ්ඨානා. තෙසඤ්හි හෙට්ඨිමාය තාව දන්තපාළියා මජ්ඣෙ චත්තාරො දන්තා මත්තිකාපිණ්ඩෙ පටිපාටියා ඨපිතඅලාබුබීජසණ්ඨානා, තෙසං උභොසු පස්සෙසු එකෙකො එකමූලකො එකකොටිකො මල්ලිකමකුළසණ්ඨානො,

තතො එකෙකො ද්විමූලකො ද්විකොටිකො යානකළපත්ථම්භිනිසණ්ඨානො, තතො ද්වෙ ද්වෙ තිමූලකා තිකොටිකා, තතො ද්වෙ ද්වෙ චතුමූලකා චතුකොටිකාති. උපරිමාය දන්තපාළියාපි එසෙව නයොති ච.

තස්ස කිර උත්තරොට්ඨඅප්පකතාය තිරියං ඵාලෙත්වා අපනීතද්ධංචිය ඛායති, චත්තාරො දන්තෙ ද්වෙ ච දාඨා න ඡාදෙති, තෙන නං ඔට්ඨද්ධොති වොහරන්තීති ච.

තත්ථ තස්සාති ලිච්ඡවිනො නාම රාජකුමාරස්ස, උත්තරොට්ඨඅප්පකතායාති උපරි ඔට්ඨස්ස අප්පකතාය. අපනීතද්ධං වියාති උපරි ඔට්ඨස්ස උපඩ්ඪභාගං අපනීතං විය ඛායතීති අත්ථො. න ඡාදෙතීති උපරි ඔට්ඨස්ස උපඩ්ඪභාගෙ පන න පටිච්ඡාදෙති. තෙනාහි යෙන චත්තාරො දන්තෙ ද්වෙ ච දාඨා න ඡාදෙති, තෙන නං ලිච්ඡවිරාජකුමාරං ඔට්ඨද්ධොති වොහරන්තීති . එවං අන්තොගධවාදෙහි ථෙරෙහි ගන්ථං ආහරිත්වා දස්සිතෙ සබ්බෙපි තස්මිං වාදෙ පතිට්ඨහිංසූති.

එකස්මිඤ්ච කාලෙ රාජා මන්තිනිං අමච්චං පුච්ඡි,-පුබ්බරාජූහි විහාරස්ස චෙතියස්ස වා දින්නානි ඛෙත්තවත්ථුආදීනි පච්ඡිමරාජූනං කාලෙ යථාදින්නං තානි පතිට්ඨහන්ති වා මා වාති.

අථ මන්තිනිආමච්චො එවං කථෙසි,- සඞ්ඝිකාය භූමියා පුග්ගලිකානි බීජානි රොපයන්ති, භාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානීති දසකොට්ඨාසෙ කත්වා එකො කොට්ඨාසො භූමිස්සාමිකානං දාතබ්බොති ච විනයපාළිඅට්ඨකථාසු වුත්තත්තා පුබ්බෙ එකෙන රඤ්ඤා දින්නානි ඛෙත්තවත්ථුආදීනි පච්ඡා එකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ යථාදින්නං ඨිතානි. එත්ථ හි සඞ්ඝිකාය භූමියාති වුත්තත්තා ලාභසීමායංවිය බලිංයෙව අදත්වා සහ භූමියා දින්නත්තා පවෙණීවසෙන සඞ්ඝිකා භූමි අත්ථීති විඤ්ඤායති. එත්ථච පටිග්ගාහකෙසු මතෙසු තදඤ්ඤො චතුද්දිසසඞ්ඝො අනාගතසඞ්ඝො ච ඉස්සරො, තස්ස සන්තකො, තෙන විචාරෙතබ්බොති.

චෙතිය පදීපත්ථාය පටිසඞ්ඛාරණත්ථාය වා දින්නආරාමොපි ජග්ගිතබ්බො, චෙත්තනං අත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බොති චෙතියෙ ඡත්තං වා වෙදිකං වා ජිණ්ණං වා පටිසඞ්ඛරොන්තෙන සුධාකම්මාදීනි වා කරොන්තෙන චෙතියස්ස උපනික්ඛෙපතො කාරෙතබ්බන්ති ච අට්ඨකථාය වුත්තත්තා පුබ්බරාජූහි චෙතියස්ස දින්නානි ඛෙත්තවත්ථුආදීනි පච්ඡිමරාජූනං කාලෙපි චෙතියසන්තකසාවෙනෙව ඨිතානීති වෙදිතබ්බානි.

අථාපරම්පි පුච්ඡි,- කදා කස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ආදිං කත්වා ඛෙත්තවත්ථුආදීනි විහාරස්ස චෙත්‍යස්ස වා දින්නානීති.

අථ මන්තිනමච්චො එවමාහ,-පුරිමකප්පෙසු පුරිමානං රාජූනං කාලෙපි විහාරස්ස චෙතියස්ස වා දින්නානීති වෙදිතබ්බානි, තෙනෙව සුජාතස්ස නාම භගවතො අම්භාකං බොධිසත්තො චක්කවත්තිරාජා සද්ධිං සත්තහි රතනෙහි ද්විසහස්සෙ ඛුද්දකදීපෙ චත්තාරො මහාදීපෙ ච අදාසි, රට්ඨවාසිනො ච ආරාමගොපකකිච්චං කාරාපෙසීති ගන්ථෙසු ආගතං, තස්මා චිරකාලතොයෙව පට්ඨාය පුබ්බරාජූහි ඛෙත්තවත්ථුආදිනි දින්නානීති වෙදිතබ්බානි.

රාජවංසෙසුපි භගවතො පරිනිබ්බානතො වස්සසතානං උපරි සිරිඛෙත්තනගරෙ එකාය ආපූපිකාය පඤ්චකරීස මත්තං ඛෙත්තං එකස්ස ථෙරස්ස දින්නං, තං ද්වත්තපොඞ්කො නාම රාජා විලුම්පිත්වා ගණ්හි. අථ පහාරසණ්ටභෙරියො පහරිතාපි සද්දං න අකංසු. රඤ්ඤො කුන්තචක්කම්පි යථා පුබ්බෙ, තථා පෙසිතට්ඨානං න ගච්ඡි. අථ තං කාරණං ඤත්වා ආපූපිකාය යථාදින්නමෙව ථෙරස්ස නියාාදෙසීති.

කලියුගෙ පන නවනවුතාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ තස්ස කනිට්ඨො සිරිපවරාදිත්‍යලොකාපෙති විජයමහාධම්මරාජාධිරානා රජ්ජං කාරෙසි, සො පන රාජා රතනපූරතො සඞ්කමිත්වා අමරපූරං දුතියං මාපෙසි. තස්ස රඤ්ඤො රජ්ජං පත්තසංවච්ඡරෙයෙව ජෙට්ඨමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛපඤ්චමියං රතනපූරනගරෙ මාරවිජයරතනසුධම්මාය නාම පිටකසාලාය සූරියවංසස්ස නාම ථෙරස්ස පරිසමජ්ඣෙ රාජලෙඛනං වාචාපෙත්වා සඞ්ඝරජ්ජං නියාාදෙසි. සූරියවංසාභිසිරිපවරාලඞ්කාරධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරූති නා මලඤ්ඡම්පි අදාසි.

සො පන ථෙරො කලියුගෙ පඤ්චවීසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙ ච සම්පත්තෙ මිගසිරමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛසත්තමියං සුත්තවාරෙ වාලුකවාපිගාමෙ පටිසන්ධියා විජාතොතිසත්තතිවයං සම්පත්තෙ සඞ්ඝරජ්ජං පත්තො සන්තින්ද්‍රියො ඛන්ති ධම්මො සික්ඛාකාමො පරියත්තිවිහාරදො තිපිටකාලඞ්කාරමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරස්ස සිස්සො. සො පන කලියුගෙ පන්නරසාධිකෙ ද්විවස්සසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ තස්ස රඤ්ඤො කාලෙයෙව මච්චුවසං පත්තො.

අථ රාජා අනෙකසහස්සෙහි පාසාදෙහි අභූතපුබ්බෙහි අච්ඡරියකම්මෙහි සරීරඣාපනකිච්චං අකාසි. අථ කලියුගෙ සොළසාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙව සම්පත්තෙ තස්ස මහාථෙරස්ස සිස්සං ඤෙය්‍යධම්මං නාම ථෙරං පුන සඞ්ඝරාජට්ඨානෙ ඨපෙසි. පඨමං ඤෙය්‍යධම්මාලඞ්කාරධම්ම සෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරූති නාමලඤ්ඡං අදාසි. තතො පච්ඡා දුතියං ඤෙය්‍යධම්මාභිවංසසිරිපවරාලඞ්කාරධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජ- ගුරූති නාමලඤ්ඡං අදාසි.

සො පන ථෙරො කලියුගෙ එකසට්ඨාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙච දෙවසූරගාමෙ පටිසන්ධියා විජාතො හුත්වා අසීතාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙච පඨමආසාළිමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛචුද්දසමියං උපසම්පදභූමිං පත්තො.

තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ කලියුගෙ නවනවුතාධිකෙ වස්සසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ සීහළදීපතො පඤ්ඤාතිස්සො නාම ථෙරො සද්ධිං සුනන්දෙන නාම භික්ඛුනා ඉන්දසාරෙන නාම සාමණෙරෙන එකෙන උපාසකෙන එකෙන දාරකෙනච අමරපුරං නාම නගරං සම්පත්තො. අථ සඞ්ඝරාජා තෙසං පච්චයානුග්ගහෙන ධම්මානුග්ගහෙච අනුග්ගහෙසි. තෙසු අපරභාගෙ කලියුගෙ ද්විවස්සාධිකෙ ද්විසතෙ වස්සසහස්සෙච සම්පත්තෙ පඤ්ඤාතිස්සත්ථෙරො ජරරොගෙන අභිභූතත්තා සඞ්ඛාරධම්මානං සභාවං අනතිවත්තත්තා කාලමකාසි. තස්ස පුන සික්ඛං ගණ්හිස්සාමීති පරිවිතක්කො මත්ථකං අප්පත්තො හුත්වා විනස්සයි. තෙනාහභගවා, –

අචින්තිතම්පි භවති, චින්ති තම්පි විනස්සති;
න හි චින්තාමයා භොගා, ඉත්ථියා පුරිසස්ස වාති.

ඉමස්මිං පන ලොකෙ පණ්ඩිතො පුඤ්ඤං කත්තුකාමො අභිත්ථරෙච කරෙය්‍ය. කො නාම ජඤ්ඤා අජ්ජෙ වා සුවෙ වා පරසුවෙ වා මරණං භවිස්සතීති. තෙනාහ භගවා, –

අභිත්ථරෙථ කල්‍යාණෙ, පාපා චිත්තං නිවාරයෙ;
දන්දඤ්හි කරතො පුඤ්ඤං, පාපස්මිං රමතී මනොති.

අථ මහාරාජා තස්ස සරීරඣාපනකිච්චං බහූහි සාධුකීළනසභායෙහි අකාසි. තතො පච්ඡා සුනන්දස්ස නාම භික්ඛුස්ස පුන සික්ඛං අදාසි. සාමණෙරං පන උපසම්පදභූමියං පතිට්ඨාපෙසි. දාරකඤ්ච සාමණෙරභූමියන්ති.

තෙ පන මහාරාජා කලියුගෙ තිවස්සාධිකෙ ද්විසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ මාසමාසෙ බහූහි පච්චයෙහි උපත්ථම්භෙත්වා තානිතානි සබ්බානි කම්මානි තීරෙත්වා කුසිමනගරජෙට්ඨස්ස එකස්ස අමච්චස්ස භාරං කත්වා තස්සෙච සබ්බානි කිච්චානි නිය්‍යාදෙත්වා සීහළදීපං පහිණීති.

සඞ්ඝරාජාමහාථෙරො පන සාසනස්ස චිරට්ඨිතත්ථාය සොතාරානං සුඛප්පටිබොධනත්ථාය නානාගන්ථෙහි පාඨං විසොධෙත්වා සද්ධම්මප්පජ්ජොතිකාය නාම මහානිද්දෙසට්ඨකථාය අත්ථයොජනං මරම්මභාසාය අකාසි. බහූනං සිස්සානං පරියත්තිවාචනවසෙන ජිනසාසනස්ස අනුග්ගහං අකාසීති.

අපරභාගෙ කලියුගෙ අට්ඨවස්සාධිකෙ ද්විසකෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ මිගසිරමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛඅට්ඨමියං තස්ස පුත්තො සිරිපවරාදිත්‍යවිජයානන්තයසමහාධම්මරාජාධිරාජා නාම රජ්ජං කාරෙසි. තදා සූරියවංසාභිසිරිපවරාලඞ්කාරධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරු- මහාථෙරස්ස සිස්සං පඤ්ඤාජොතාභිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරං සඞ්ඝරාජට්ඨානෙ ඨපෙසි.

සොපි සීලවා පරියත්තිකොවිදො සික්ඛාකාමො ලජ්ජීපෙසලො. අඞ්ගුත්තරනිකායපාළියා තදට්ඨකථායච අත්ථ යොජනං මරම්මභාසාය අකාසි.

තස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ඤෙය්‍යධම්මාභිවංසසිරිපවරාලඞ්කාරධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජ- ගුරුත්ථෙරො සද්ධම්මවිලාසිනියා නාම පටිසම්භිදාමග්ගට්ඨකථාය අත්ථයොජනං මරම්මභාසාය අකාසි.

මණිජොතසද්ධම්මාලඞ්කාරමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරොසංයුත්ත- නිකායපාළියා තදට්ඨකථායච අත්ථයොජනං මරම්මභාසාය අකාසි.

මෙධාභිවංසසද්ධම්මධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරො දීඝනිකායපාළියා තදට්ඨකථායච අත්ථයොජනං මරම්මභාසාය අකාසි.

ඤෙය්‍යධම්මාභිවංසසිරිපවරාලඞ්කාරධම්මසෙනාපතිමහා ධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස සිස්සො උපසම්පදාවසෙන පඤ්චවස්සිකො පඤ්ඤාසාමි නාමාහං සද්දත්ථභෙදචින්තානාමකස්සගන්ථස්ස ගණ්ඨිපදත්ථවණ්ණනං මරම්මභාසාය අකාසිං. දසවස්සිකකාලෙ පන අභිධානප්පදීපිකාසංවණ්ණනාය අත්ථයොජනං මරම්මභාසාය අකාසිං. තස්සාච පාඨං බහූහි ගන්ථෙහි සංසන්දිත්වා විසොධෙසින්ති.

අපරභාගෙ සක්කරාජෙ චුද්දසාධිකෙ ද්විසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ අයං අම්හාකං ධම්මිකො රාජා අනෙකසතජාතීසු උපචිතපුඤ්ඤානුභාවෙන ජිනසාසනස්ස පග්ගණ්හනත්ථාය සම්මාදෙවලොකපාලෙහි උය්‍යොජියනොව්යරජ්ජසම්පත්තිං පටිලභි. දසබලස්සසාසනං පග්ගණ්හිතුකාමස්ස ධම්මරාජස්ස මනොරථො මත්ථකං පත්තො අහොසි. මරියාදං භින්දිත්වා දින්නකතමග්ගංවිය උදකං ලද්ධොකාසතාය සද්ධා මහොසො අවත්ථරිත්වා

තිට්ඨති. චත්තාරිච වස්සානි අතික්කමිත්වා බෙසාඛමාසෙ පඤ්චකකුධභණ්ඩාදීහි අනෙකෙහි රාජභොග්ගභණ්ඩෙහි පරිවාරෙත්වා උදුම්බරභද්දපිට්ඨෙ සද්ධිං මහෙසියා අභිසෙකං පත්තො. තෙනාවොචුම්හා නාගරාජුප්පත්තිකථායං,-

මහාපුඤ්ඤොච රාජායං, කට්ඨටසෙව ආගතෙ;
සක්කරාජෙ හි සම්පත්තිං, පත්වා දානෙ රතො වතෙ.

තදා චත්තාරි වස්සානි, අතික්කමිත්වා විසාධිකෙ;
සද්ධිං මහෙසියා සෙකං, පත්තො හුත්වා මහාතලෙ.

ජිනචක්කඤ්ච ජොතෙසි, මහාසොකාදයො යථා;
අලජ්ජිනොච නිග්ගය්හ, පග්ගහෙත්වාන ලජ්ජිනො.

රට්ඨෙච දානසීලෙසු, භාවනායාභියුඤ්ජයෙ;
නිමිරාජාදයො යථාති.

තදා යස්මා අලජ්ජිනො නිග්ගහිතබ්බපුග්ගලෙ අවීචිනරකෙ නික්ඛිපන්තොවිය නිග්ගහකම්මං අකාසි, තස්මා තෙ අලද්ධොකාසා නිලීයන්ති, යථා අරුණුග්ගමනකාලෙ කොසියාති. තෙනාවොචුම්හා නාගරාජුප්පත්තිකථායං,-

තදා පන ජිනචක්කං, නභෙ චන්දොව පාකටං;
අලජ්ජිනො නිලීයන්ති, අරුණුග්ගෙව කොසියාති.

යස්මාච ලජ්ජිනො පග්ගහිතබ්බපුග්ගලෙ භවග්ගෙඋක්ඛිපන්තොවිය පග්ගහකම්මං කරොති, තස්මා තෙ ලද්ධොකාසා උට්ඨිතසීසා නිරාසඞ්කා හුත්වා තිට්ඨන්ති, යථා චන්දිමසූරියාලොකානං පටිලද්ධකාලෙ ආදිකප්පිකාති. තෙනාවොචුම්හා, –

තදාපිච ජිනචක්කං, බෙ භාණුමාව පාකටං;
ලජ්ජිනොපි උට්ඨහන්ති, ඔභාලද්ධෙව කප්පිකාති.

තෙපිටකම්පි නවඞ්ගං බුද්ධවචනං චිරට්ඨිතිකං කත්තුකාමො පරියත්තිවිස්සරදෙහි මහාථෙරෙහි විසොධාපෙත්වා ලෙඛකානං භතිං දත්වා කණ්ඨජමුද්ධජාදිවිධානං සිථිලධනිතාදිවිධානඤ්ච පුනප්පුනං විචාරෙත්වා අන්තමසො පරිච්ඡෙදලෙඛමත්තම්පි අවිරාධෙත්වා අන්තෙපුරං පවිසෙත්වා සුවණ්ණමයෙසු ලොහමයෙසුච පොත්ථකෙසු ලිඛාපෙසි. ඤාණථාමසම්පන්නෙච භික්ඛූ විචිනෙත්වා යථාබලං විනයපිටකං විසුං විසුං ධාරෙති වාචුග්ගතං කාරාපෙති. අග්ගමහෙසිං ආදිං කත්වා සකල ඔරොධාදයො බහූ රාජසෙවකා අමච්චාදයො නාගරිකෙච යථාබලං සුත්තන්තපිටකං අභිධම්මපිටකඤ්ච විසුං විසුං එකෙකසුත්තමාතිකාපදභාජනීචිත්තවාරාදිවසෙන විභාජෙත්වා ධාරෙති වාචුග්ගතං කාරාපෙති. සයඤ්ච අනත්තලක්ඛණාදිකං අනෙකවිධං සුත්තං දෙවසිකං සජ්ඣායං කරොති. ජිනසාසනස්ස චිරට්ඨිතත්ථායසකලවිජිතෙච අරඤ්ඤවාසීනං භික්ඛූනං අස්සමස්ස සමන්තතො පඤ්චධනුසතප්පමාණෙ ඨානෙථලදකචරානං සබ්බෙසං සත්තානං අභයං අදාසි. පරියත්ති විසාරදානඤ්ච ථෙරානුථෙරානං මාතාපිතාදයො ඤාතකෙ සබ්බරාජකිච්චතො බලිකම්මතොච මොචාපෙත්වා යථාසුඛං වසාපෙති. එකාහෙනෙවාපි සහස්සමත්තෙ කුලපුත්තෙ පබ්බජ්ජූපසම්පදභූමීසු පතිට්ඨාපෙත්වා සාසනං පග්ගණ්හි. අඤ්ඤානිපි බහූනි පුඤ්ඤකම්මානි කරොති. කත්වාච විවට්ටමෙව පත්ථෙති, නො වට්ටං. අඤ්ඤෙච ඔරොධාදයො තුම්හෙ යානි කානිචි පුඤ්ඤකම්මානි කත්වා විවට්ටමෙව පත්ථෙථ, මා වට්ටන්ති අභිණ්හං ඔවදති. අනිච්චලක්ඛණාදිසංයුත්තාය ධම්මකථාය නිච්චං ඔවදති. සයම්පි සමථවිපස්සනාසු නිච්චාරද්ධං අකාසි. රාජූනං පන රට්ඨසාමිකානං ධම්මතාය කිච්චබාහුල්ලතාය කදාචි කදාචි ඔකාසං න ලභති කම්මට්ඨානමනුයුඤ්ජිතුං, එවම්පි සමානො සරීරමලපරිජග්ගනකාලෙපි කම්මට්ඨානමනුයුඤ්ජතියෙව, න මොඝවසෙන කාලං බෙපෙති. ලොකෙ හි අමඞ්ගලසම්මතානිපි මනුස්සසීසකපාලට්ඨිආදීනි සුසානතො ආනෙත්වා දන්තකට්ඨාදීනි වා තංසදිසානි කාරාපෙත්වා අත්තනො සමීපෙ ඨපෙත්වා අට්ඨිකාදිභාවනාමයපුඤ්ඤං චිචිනාති.

තදා පන අම්හාකං ආචරියවරං පරියත්තිවිසාරදං තික්ඛ ජවනගම්භීරාදිඤාණොපෙතං විචිත්‍රධම්මදෙසනාකථං සකල මරම්මිකභික්ඛූනං ඔනමිතට්ඨානභූතං වුද්ධාපචායිං රූපසොභග්ගපත්තං යුත්තවාදිකං ඤෙය්‍යධම්මාභිමුනිවරඤාණකිත්තිසිරිධජධම්මසෙනාපති- මහාධම්මරාජාධිරාජගුරූති තතියං ලද්ධලඤ්ජං තං භික්ඛුසඞ්ඝානං සකලරට්ඨවාසීනං පාමොක්ඛභාවෙ පතිට්ඨාපෙසි අසොකමහාරාජාවිය මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරං. තෙනාවොචුම්හා නාගරාජුප්පත්තිකථායං,–

තදාච භික්ඛුසඞ්ඝානං, ථෙරං පාමොක්ඛභාවකෙ;
ඤෙය්‍යාදිලද්ධලඤ්ජං තං, පතිට්ඨාපෙසි සාධුකන්ති.

තදාච අම්හාකං ධම්මිකමහාරාජා සක්කරාජෙ එකූනවීසතාධිකෙ සහස්සෙ ද්විසතෙච සම්පත්තෙ මන්තලාඛ්‍යාතාචලස්ස සමීපෙ සුභූමිලක්ඛණොපෙතං එකනිපාතතිත්ථම්හි බහුජනනයනවිභඞ්ගානං

සබ්බනගරාලඞ්කාරෙහි පරික්ඛිත්තං මනුස්සානං චක්ඛුලොලතාජනකං නානාරතනෙහි සම්පුණ්ණං නානා වෙරජ්ජවාණිජානං පුටභෙදනට්ඨානභූතං රතනපුණ්ණනාමකං මහාරාජට්ඨානිකං මාපෙසි, මන්ධාතුවිය රාජගහං, සුදස්සනො විය ච කුසාවතීනගරන්ති. තෙනාවොචුම්හා නාගරාජුප්පත්තිකථායං,–

තදා කට්ඨටකෙ ඛෙ සම්පත්තෙ, මන්තලාඛ්‍යාවලස්සච;
එරාවතීති නාමාය, මාපෙසි සමීපෙ නගරං.

සුභූමිලක්ඛණොපෙතං , රතනපුණ්ණනාමකං;
රාජගහංව මන්ධාතු, අතිරම්මණියං සුභන්ති.

සෙය්‍යථාපි නාම ලොකෙ ආලොකත්ථිකානං සත්තානං පීතිසොමනස්සං උප්පාදෙන්තො උපකරොන්තො උදයපබ්බතතො සහස්සරංසී දිවාකරො උට්ඨහති, එවමෙවං මරම්මරට්ඨිකානං ලජ්ජීපෙසලානං සික්ඛාකාමානං භික්ඛූනං ගිහීනඤ්ච පීතිසොමනස්සං උප්පාදෙන්තො උපකාරොන්තො අයං ධම්මිකොරාජා ඉමස්මිං මරම්මරට්ඨෙ උප්පජ්ජති.

ඉමඤ්ච ධම්මිකරාජානං නිස්සාය මරම්මරට්ඨෙ සම්මාසම්බුද්ධස්ස සාසනං අතිවිය ජොතෙති. වුඩ්ඪිං විරූළ්හිං වෙපුල්ලං ආපජ්ජති.

සාසනඤ්ච නාමෙතං රාජානං නිස්සාය තිට්ඨතීති. අයං ධම්මිකරාජායෙව න සාසනස්සූපකාරො ධම්මචාරී ධම්මමානී, අපිච ඛො ධම්මිකරාජානං නිස්සිතාපි සබ්බරට්ඨවාසිකා සාසනස්සූපකාරායෙව ධම්මචාරිනො ධම්මමානිනො රාජානුගතා හුත්වා. තෙනෙවාහ මහාබොධිජාතකාදීසු, –

ගවඤ්චෙ තරමානානං, උජුං ගච්ඡති පුඞ්ගවො;
සබ්බා ගාවී උජුං යන්ති, නෙත්තෙ උජුං ගතෙ සති.

එවමෙව මනුස්සෙසු, යො හොති සෙට්ඨසම්මතො;
සො චෙපි ධම්මං චරති, පගෙව ඉතරා පජා;
සබ්බරට්ඨං සුඛං සෙති, රාජා චෙ හොති ධම්මිකොති.

විසෙසතො පන දුතියං අමරපුරං මාපෙන්තස්ස මහාධම්මරඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා අජ්ජවමද්දවසොභජ්ජාදිගුණයුත්තාය ධීතා අම්හාකං රඤ්ඤො අග්ගමහෙසී සම්මාචාරිනී පතිබ්බතා. සබ්බනාරීනං අග්ගභාවං පත්තාපි සමානා කාමගුණසඞ්ඛාතෙන සුරාමදෙන අප්පමජ්ජිත්වා පුඤ්ඤකම්මෙසු අප්පමාදවසෙන නිච්චාරද්ධවීරියා හොති. නිච්චං පරියත්තියා උග්ගහණං අකාසි. වෙදපාරගූච අහොසි. සම්මාසම්බුද්ධසාසනෙ අතිවිය පසන්නා අඤ්ඤාපි ඔරොධාදයො මහාධම්මරඤ්ඤො ඔවාදෙ ඨත්වා ධම්මං චරිංසු. සාසනං පසීදිංසුයෙව. උපරාජාපි මහාධම්මරාජස්ස එකමාතාපිතිකො මහාධම්මරාජීච්ඡාය අවිරොධෙත්වායෙව සකලරට්ඨවාසීනං ගිහීනං භික්ඛූනඤ්ච අත්ථහිතමාවහති, සෙය්‍යථාපි චක්කවත්තිරඤ්ඤො සන්තිකෙ ජෙට්ඨපුත්තො ථාමජවසම්පන්නො අතිසූරො උට්ඨානවීරියො. අඤ්ඤෙපි අමච්චා අනෙකසහස්සප්පමාණා මහාධම්මරඤ්ඤා ලද්ධෙසු ලද්ධෙසු ඨානන්තරෙසු ඨිතා මහාධම්මරඤ්ඤො තං තං කිච්චමාවහන්ති පුඤ්ඤකම්මෙසු අභිරමන්ති. සකලරට්ඨවාසිනොච මනුස්සා දානසීලභාවනාසුයෙව චිත්තං ඨපෙන්ති. භික්ඛූච සඞ්ඝරාජප්පමුඛාදයො ථෙරනවමජ්ඣිමා ගන්ථධුරවිපස්සනාධුරෙසු අභියුඤ්ජන්ති.

එවමෙකස්ස සාධුජ්ජනස්ස ගුණං මහන්තෙන උස්සාහෙන කථෙන්තොපි දුක්කරංතාව නිට්ඨං පාපෙතුං, භගවතො පන තිලොකග්ගස්ස අනෙකසහස්සපාරමිතානුභාවෙන පවත්තං ගුණං කො නාම පුග්ගලො සක්ඛිස්සති නිට්ඨං පාපෙත්වා කථෙතුන්ති. එවං මහාධම්මරාජස්සච අග්ගමහෙසියාචෙව උපරාජාදීනඤ්ච ගුණෙ විස්සට්ඨෙන විත්ථාරතො කථීයමානෙ ඉමිස්සා සාසනවංසප්පදීපිකාය අනෙකසතභාණවාරමත්තම්පි පත්වා පරියන්තො න පඤ්ඤායෙය්‍ය, යස්මාච අතිප්පපඤ්චා භවෙය්‍ය, තස්මා සඞ්ඛෙපෙනෙවායං කථිතා සාධුජ්ජනානං මහාපුඤ්ඤමයාය පීතියා අනුමොදනත්ථාය. ඉදඤ්හි සුණන්තෙහි සාධුජ්ජනෙහි අනුමොදිතබ්බං,- අසුකස්මිං කිර කාලෙ අසුකස්මිං රට්ඨෙ අසුකො නාම රාජා සාසනං පග්ගණ්හිත්වා වුඩ්ඪිං විරූළ්හිං වෙපුල්ලමාපජ්ජි, සෙය්‍යථාපි නාම රුක්ඛො භූමොදකානං නිස්සාය වුඩ්ඪිං විරූළ්හිං වෙපුල්ලමාපජ්ජීති.

ඉමස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ඤෙය්‍යධම්මාභිමුනිවරඤ්ඤාණකිත්ති සිරිධජධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරු නාම සඞ්ඝරාජා මහාථෙරො රඤ්ඤා අභියාචිතො සුරාජමග්ගදීපනිං නාම ගන්ථං අකාසි. මජ්ඣිමනිකායට්ඨකථාය අත්ථං සිස්සානං වාචෙත්වා යථාවාචිතනියාමෙන අත්ථයොජනානයං පොත්ථකෙ ආරොපාපෙසි.

මෙධාභිවංසසද්ධම්මධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරු නාම මහාථෙරො ජාතකපාළියා අත්ථයොජනානයං මරම්මභාසාය අකාසි.

සඞ්ඝරාජස්ස සිස්සො පඤ්ඤාසාමිසිරිකවිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරූති රඤ්ඤා ලද්ධනාමලඤ්ඡො සොයෙවාහං ධම්ම රඤ්ඤා අග්ගමහෙසියාච අභියාචිතො සීලකථං නාම ගන්ථං උපායකථං නාම ගන්ථඤ්ච අකාසිං. රඤ්ඤො ආචරියභූතෙන දිසාපාමොක්ඛෙන නාම උපාසකෙන අභියාචිතො සොයෙවාහං අක්ඛරවිසොධනිං නාම ගන්ථං ආපත්තිවිනිච්ඡයං නාම ගන්ථඤ්ච. තථා සඞ්ඝරඤ්ඤා චොදිතො සොයෙ වාහං නාගරාජුප්පත්තිකථං වොහාරත්ථභෙදඤ්ච විවාදවිනිච්ඡයඤ්ච අකාසිං. තථා පඤ්චජම්බුගාමභොජකෙන ලෙඛකාමච්චෙන ද්වීහිච ආරොචනලෙඛකාමච්චෙහි අභියාචිතො සො යෙවාහං රාජසෙවකදීපනිං නාම ගන්ථං අකාසිං. තථා දීඝනාවානගරභොජකෙන මහාඅමච්චෙන අභියාචිතො සොයෙවාහං නිරයකථාදීපකං නාම ගන්ථං අකාසිං. තථා සිලාලෙඩ්ඩුකනාමකෙන උපාසකෙන අභියාචිතො සොයෙවාහං උපොසථවිනිච්ඡයං නාම ගන්ථං අකාසිං. තථා බහූහි සොතුජනෙහි අභියාචිතො සොයෙවාහං සද්දනීතියා සංවණ්ණනං පාළිභාසාය අකාසින්ති.

එකස්මිඤ්ච සමයෙ කලියුගෙ වීසාධිකෙ ද්විසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ රඤ්ඤො එතදහොසි,- ඉදානි බුද්ධස්ස භගවතො සාසනෙ කෙසඤ්චි භික්ඛූනං සාමණෙරානඤ්ච කුලදූසනාදිඅසාරුප්පකම්මෙහි උප්පාදිතා චත්තාරො පච්චයා බහූ දිස්සන්ති , කෙචිපි අලජ්ජී පුග්ගලා ජාතරූපාදිනිස්සග්ගියවත්ථුම්පිසාදියන්ති, කෙචිපි විනා පච්චයං විකාලෙ තම්බුලං ඛාදන්ති, සන්නිධිඤ්ච කත්වා ධූමානිච පිවන්ති, අගිලානා හුත්වා සඋපාහනා ගාමං පවිසන්ති, ඡත්තං ධාරෙන්ති, අඤ්ඤෙපි අවිනයානුලොමාචාරෙ චරන්ති, ඉදානි භික්ඛූනං සාමණෙරානඤ්ච බුද්ධස්ස සම්මුඛෙ බුද්ධං සක්ඛිං කත්වා ඉමෙ අනාචාරෙ න චරිස්සාමාති පටිඤ්ඤං කාරාපෙත්වා භගවතො සික්ඛාපදානි රක්ඛාපෙතුං වට්ටති, එවඤ්ච සති භික්ඛූ සාමණෙරාච මයං බුද්ධස්ස සම්මුඛෙ එවං පටිඤ්ඤං කරොම, පටිඤ්ඤඤ්ච කත්වා විකාරං ආපජ්ජන්තානං අම්හාකං ඉමස්මිංයෙව අත්තභාවෙ ඉමස්මිංයෙව පච්චක්ඛෙ කිඤ්චි භයං උප්පජ්ජෙය්‍යාති පච්චක්ඛභයං අපෙක්ඛිත්වා තෙ සික්ඛාපදං රක්ඛිස්සන්තීති. එවං පන චින්තෙත්වා භික්ඛූනං සාමණෙරානඤ්ච එවං පටිඤ්ඤං කාරාපෙතුං යුජ්ජති වා මා වාති මයං න ජානාම, ඉදානි සඞ්ඝරාජාදයො මහාථෙරෙ සන්නිපාතාපෙත්වා පුච්ඡිස්සාමීති පුන චින්තෙසි.

අථ සබ්බෙපි මහාථෙරෙ සඞ්ඝරාජස්ස විහාරෙ සන්නිපාතාපෙත්වා ඉමං කාරණං පුච්ඡථාති අමච්චෙ ආණාපෙසි. අථ අමච්චා මහාථෙරෙ සන්නිපාතාපෙත්වා පුච්ඡිංසු,-ඉදානි භන්තෙ සාසනෙ භික්ඛූනං සාමණෙරානඤ්ච අවිනයානුලොමාචාරානි දිස්වා බුද්ධස්ස සම්මුඛෙ බුද්ධං සක්ඛිං කත්වා රාජා යථා ඉමෙ අනාචාරෙ න චරිස්සාමාති පටිඤ්ඤං කාරාපෙත්වා භගවතො සික්ඛාපදානි රක්ඛාපෙතුං ඉච්ඡති, තථා කාරාපෙතුං යුජ්ජති වා මා වාති.

අථ සඞ්ඝරාජප්පමුඛාදයො මහාථෙරා එවමාහංසු,- යස්මා සාසනස්ස පරිසුද්ධභාවං ඉච්ඡන්තො එවං කරොති, තස්මා තථා කාරාපෙතුං යුජ්ජතීති.

පණ්ඩිතාභිධජමුනින්දඝොසමහාධම්මරාජගුරුත්ථෙරාදයො පන කතිපයත්ථෙරා එවමාහංසු, – ඉදානි භික්ඛූ නාම සද්ධාබලාදීනං ථොකතාය භගවතො ආණාසඞ්ඛාතං සචිත්තකාචිත්තකාපත්තිඉං ආපජ්ජිත්වා භගවතායෙව අනුඤ්ඤාතෙහි දෙසනාවුට්ඨානකම්මෙහි පටිකරිත්වා සීලං පරිසුද්ධං කත්වා ලජ්ජීපෙසලභාවං කරොන්ති, න කදාචි ආපත්තිං අනාපජ්ජිත්වා, තස්මා භගවතා පටික්ඛිත්තං කම්මං සඤ්චිච්චන වීතික්කමිස්සාමාති බුද්ධස්ස සම්මුඛෙ පටිඤ්ඤාකරණං අතිභාරියං හොති, සචෙපි පුබ්බෙ පටිඤ්ඤං කත්වා පච්ඡා විසංවාදෙය්‍ය, එවං සති පටිස්සවවිසංවාදෙ සුද්ධචිත්තස්ස දුක්කටං පටිස්සවක්ඛණෙඑව පාචිත්ති ඉතරස්සවාති වචනතො තං තං ආපත්තිං පටිස්සවවිසංවාදනදුක්කපෙත්තියා සහෙව ආපජ්ජෙය්‍ය, අථ පටිඤ්ඤාකරණතොයෙව ආපත්තිබහුලතා භවෙය්‍ය, යථා පන රොගං වූපසමිතුං අසප්පායභෙසජ්ජං පටිසෙවති, අථස්ස රොගො අවූපසමිත්වා අතික්කමෙය්‍ය, එවං ආපත්තිං අනාපජ්ජිතුකාමො බුද්ධස්ස සම්මුඛෙ පටිඤ්ඤං කරොති, අථස්ස ආපත්තිබහුලායෙව භවෙය්‍යාති, කිඤ්ච භියෝ‍යා අභයදස්සාවිනො භික්ඛූ අනෙකසතබුද්ධස්ස සම්මුඛෙ අනෙකසතවාරානිපි පටිඤ්ඤං කත්වා සික්ඛාපදං වීතික්කමිතුං විසහිස්සන්තියෙවාති.

අථ සඞ්ඝරාජා මහාථෙරො අත්තනො සිස්සං පඤ්ඤාසාමිසිරිකවිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුං නාම මං උය්‍යොජෙසි, තස්ස ථෙරස්ස වචනෙ පටිවචනං දාතුං.

අථාහං එවං වදාමි,- ද්වෙ පුග්ගලා අභබ්බා සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජිතුං භික්ඛූච භික්ඛුනියොච අරියා පුග්ගලා, ද්වෙ පුග්ගලා සබ්බා සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජිතුං භික්ඛූච භික්ඛුනියොච පුථුජ්ජනාති පරිවාරපාළියං වුත්තත්තා අරියපුග්ගලානංවිය පුථුජ්ජනානං විස්සට්ඨෙන පටිඤ්ඤං කාතුං න වට්ටතීති මනසිකරිත්වා පුථුජ්ජනභික්ඛූනං පටිඤ්ඤාකරණං අතිභාරියන්ති වෙදෙය්‍යාචෙ, සබ්බෙහිපි අරියපුථුජ්ජනෙහි භික්ඛූහි උපසම්පදාමාළකෙ ආදිතොව චත්තාරි අකරණීයානි ආචික්ඛිතබ්බානීති වුත්තෙසු චතූසු අකරණීයෙසු අන්තමසො තිණසලාකං උපාදාය යො භික්ඛු පාදං වා පාදාරහං වා අතිරෙකපාදං වා අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියති, අස්සමණො හොති අසක්‍යපුත්තියොති, අන්තමසො කුන්තකිපිල්ලිකං උපාදාය යො භික්ඛු සඤ්චිච්ච මනුස්සවිග්ගහං ජීවිතං වොරොපෙසි, අන්තමසො ගබ්භපාතනං උපාදාය අස්සමණො හොති අසක්‍යපුත්තියොති, අන්තමසො සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරමාමීති යො භික්ඛුපාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො අසන්තං අභූතං උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපති, අස්සමණො හොති අසක්‍යපුත්තියොතිච උපජ්ඣාචරියෙන ඔවදියමානෙහි අභිනවොපසම්පන්නෙහි ආම භන්තෙති පටිඤ්ඤාකථායෙව. සාමණෙරෙහිපි පබ්බජ්ජක්ඛණෙයෙව උපජ්ඣායස්ස සන්තිකෙ පාණාතිපාතාවෙරමණිසික්ඛාපදං සමාදියාමීතිආදිනා පඨමං පටිඤ්ඤා කතායෙව. තථා භික්ඛූහි තංතංආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා දෙසනාය පටිකරණකාලෙ සාධු සුට්ඨු භන්තෙ

සංවරිස්සාමීති අභිණ්හං පටිඤ්ඤා කතායෙව. සාමණෙරෙහිපි උපජ්ඣාචරියස්ස සන්තිකෙ සික්ඛාග්ගහණකාලෙපි පාණාතිපාතාවෙර මණිසික්ඛාපදං සමාදියාමීතිආදිනා අභිණ්හං පටිඤ්ඤා කතායෙව. තාහි පන පටිඤ්ඤාහි අභායිත්වා ඉතොයෙව හායාමීති වුත්තවචනං අච්ඡරියංවිය හුත්වා ඛායති. ඉමාය හි පටිඤ්ඤාය තාසං පටිඤ්ඤානං විසෙසතා න දිස්සතීති.

අයං පනෙත්ථ සන්නිට්ඨානත්ථො,- පටිස්සවදුක්කටාපත්ති නාම සාවත්ථියං පස්සෙනදිකොසලරඤ්ඤා ඉමස්මිං විහාරෙ වස්සං උපගච්ඡථාති ආයාචිතෙ සාධූති පටිජානිත්වා ලාභබහුලතං පටිච්ච අන්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වස්සං උපගන්ත්වා පටිස්සවවිසංවාදනපච්චයා උපනන්දං නාම භික්ඛුං ආරබ්භ පඤ්ඤත්තා. සමන්තපාසාදිකඤ්ච නාම විනයට්ඨකථාය වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකවණ්ණනායං පටිස්සවෙච ආපත්ති දුක්කටස්සාති එත්ථ න කෙවලං ඉමං තෙමාසං ඉධ වස්සං වසථාති එතස්සෙව පටිස්සවෙ ආපත්ති, ඉමං තෙමාසං භික්ඛං ගණ්හථ, උභොපි මයං වස්සං වසිස්සාම, එකතො උද්දිස්සාපෙස්සාමාති එවමාදිනාපි තස්ස තස්ස පටිස්සවෙ දුක්කටං, තඤ්ච ඛො පඨමං සුද්ධචිත්තස්ස පච්ඡා විසංවාදනපච්චයා, පඨමම්පි අසුද්ධ චිත්තස්ස පන පටිස්සවෙ පාචිත්තියන්ති වුත්තං.

ඉච්චෙවං භික්ඛූනං අඤ්ඤමඤ්ඤං දායකෙහිච සද්ධිං පටිජානිත්වා විසංවාදනපච්චයා අඤ්ඤෙසං අත්ථහිතභෙදෙයෙව දුක්කටාපත්ති වුත්තා, න අත්තනො ඉච්ඡාවසෙන සයමෙව අහං භුඤ්ජිස්සාමි සයිස්සාමීති එවමාදිනා වත්වා යථාවුත්තානුරූපං අකත්වා විසංවාදනෙති. සචෙ පන භික්ඛුසාමණෙරානං පඨමමෙව ආම භන්තෙතිආදිනා පටිඤ්ඤං කත්වා පච්ඡා කෙනචිදෙව කරණීයෙන තංතංආපත්තිං ආපජ්ජන්තො සහ පටිස්සවවිසංවාදෙන දුක්කටාපත්තියා ආපජ්ජෙය්‍ය, එවං සති තත්ථ තත්ථ සික්ඛාපදෙසු ද්වෙ ද්වෙ ආපත්තියො පඤ්ඤාපෙය්‍ය, න ච එවම්පි පඤ්ඤත්තා, තෙනෙව පටිස්සවදුක්කටාපත්ති නාම පරෙසං සන්තිකෙ පරෙසං මතිං ගහෙත්වා පටිජානිත්වා විසංවාදනට්ඨානෙයෙව පඤ්ඤත්තාති දට්ඨබ්බා.

ඉදානි රාජා සාසනස්ස සුද්ධිං ඉච්ඡන්තො ඉමිනා උපායෙන භික්ඛුසාමණෙරානං සීලං සංවරාපෙන්තො පච්චක්ඛසම්පරායිකභයං අනුපෙක්ඛිත්වා සංවරං ආපජ්ජෙය්‍යුන්ති චින්තෙත්වා බුද්ධස්ස සම්මුඛෙ පටිඤ්ඤං කාරාපිතත්තා න කොචි දොසො දිස්සති. භික්ඛුසාමණෙරානම්පි භියොයාසොමත්තායසීලං සංවරිත්වා සීලපරිසුද්ධි භවෙය්‍යාති. අථ රාජා සබ්බෙසං භික්ඛුසාමණෙරානං බුද්ධස්ස සම්මුඛෙ පටිඤ්ඤං කාරාපෙත්වා සීලං රක්ඛාපෙසීති.

ඉච්චෙවං ඉමස්ස රඤ්ඤො කාලෙ පුබ්බෙ අලජ්ජිනොපි සමානා භයං අනුපෙක්ඛිත්වා යෙභුය්‍යෙන ලජ්ජිනොව භවන්තීති.

බුද්ධස්ස භගවතො පරිනිබ්බානතො තිසතාධිකානං ද්විවස්සසහස්සානං උපරි නවුතිමෙ සංවච්ඡරෙ බහිනදීතීරෙ ගාමසීමතො පට්ඨාය යාව අන්තොඋදකුක්ඛෙපා, තාව කම්මං කරොන්තානං භික්ඛූනං සුඛෙන ගමනත්ථාය ගහට්ඨා ගාමසීමාය උදකුක්ඛෙපසීමං සම්බන්ධිත්වා සෙතුං අකංසු.

අථ තත්ථ ඤාණාලඞ්කාරසුමනමහාධම්මරාජගුරුගණා චරියනාමකො ථෙරො උපසම්පදාදිවිනයකම්මානි කතිපය වස්සෙසු අකාසි.

ධීරානන්දත්ථෙරො පන තත්ථ සඞ්කරදොසො හොතීති කම්මං කාතුං න ඉච්ඡති. තථා පට්ඨාය යෙ යෙ ඤාණාලඞ්කාරසුමනමහාධම්මරාජගුරුගණාචරියස්ස මතිං රුච්චන්ති, තෙ තෙ තස්ස පක්ඛිකා භවන්ති. යෙ යෙ පන ධීරානන්දත්ථෙරස්සමතිං රුච්චන්ති, තෙතෙ තස්ස පක්ඛිකා භවන්ති. එවංලඞ්කාදීපෙ අමරපුරනිකායිකා භික්ඛූ. ද්වෙධා භින්දිත්වා තිට්ඨන්ති.

අථ ධීරානන්දපක්ඛෙ භික්ඛු තප්පක්ඛිකස්ස සීලක්ඛන්ධත්ථෙරස්ස සිස්සෙ ධම්මක්ඛන්ධවනරතනභික්ඛූ අම්හාකං ජම්බුදීපෙ රතනපුණ්ණනගරං පෙසෙසුං සඞ්ඝරාජමහාථෙරස්ස සන්තිකෙ ඔවාදස්ස පටිග්ගාහණත්ථාය. තෙ ච කලියුගෙ අට්ඨාරසාධිකෙ ද්විවස්සසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ කත්තිකමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛඅට්ඨමියං සීහළදීපතො නික්ඛමිත්වා ආගච්ඡන්තා එකූනවීසාධිකෙ ද්විවස්සසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ ඵග්ගුනමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛසත්තමියං රතනපුණ්ණනගරං සම්පත්තා.

අථ ධම්මරාජා සඞ්ඝරාජස්ස ආරාමෙ චතුභූමිකං විහාරං කාරාපෙත්වා තත්ථ තෙ වසාපෙසි. චතූහි පච්චයෙහිච සඞ්ගහං අකාසි. සඞ්ඝරාජාච තෙසං ද්වින්නං පක්ඛිකානං වචනං සුත්වා බහූහි ගන්ථෙහි සංසන්දිත්වා විවාදං විනිච්ඡින්දි. තාදිසෙ ඨානෙ සඞ්කරදොසස්ස අත්ථිභාවං පකාසෙත්වා සන්දෙසපණ්ණම්පි තෙසං අදාසි.

මහාධම්මරාජාච තෙසං පුන සික්ඛං සඞ්ඝරාජස්ස සන්තිකෙ ගණ්හාපෙත්වා පිටකත්තයපොත්ථකාදීනි දාතබ්බවත්ථූනි දත්වා තස්මිංයෙව සංවච්ඡරෙ පඨමආසාළ්හිමාසස්ස කාළපක්ඛදසමියං නාවාය තෙ පෙසෙසි.

තතො පච්ඡාච ඤාණාලඞ්කාරසුමනමහාධම්මරාජගුරුගණාචරියපක්ඛෙ භික්ඛූපි තප්පක්ඛිකස්ස පඤ්ඤාමොලිත්ථෙරස්ස සිස්සෙ විමලජොතිධම්මනන්දභික්ඛූ පෙසෙසුං සද්ධිං අරියාලඞ්කාරෙන නාම සාමණෙරෙන

චතුහිච උපාසකෙහි. තෙච කලියුගෙ වීසාධිකෙ ද්විසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ කත්තිකමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛපඤ්චමියං සම්පත්තා.

තදාපි සඞ්ඝරාජස්ස ආරාමෙයෙව එකං විහාරං කාරාපෙත්වා තෙ වසාපෙසි. චතුහි පච්චයෙහිච සඞ්ගහං අකාසි. සඞ්ඝරාජාපි පුන විනිච්ඡයං අදාසි යථාවුත්තනයෙන. ධම්මරාජා තෙසම්පි භික්ඛූනං සඞ්ඝරාජස්ස සන්තිකෙ පුන සික්ඛං ගණ්හාපෙත්වා සාමණෙරඤ්ච උපසම්පාදෙත්වා චතුහි පච්චයෙහි සඞ්ගහං කත්වා පහිණි.

තතො පච්ඡාච කලියුගෙ බාවීසාධිකෙ ද්විවස්සසතෙ සහස්සෙච සම්පත්තෙ මාඝමාසස්ස කාළපක්ඛඑකාදසමියං සීහළදීපතොයෙව ද්වෙ භික්ඛූ තයො සාමණෙරා චත්තාරො උපාසකා සරජතසුවණ්ණකරණ්ඩකං සරජතසුවණ්ණචෙතියදාතුං හත්ථිදන්තමයං බුද්ධරූපං මහාබොධිපත්තානි මහාබොධිතචං මහාබොධිපතිට්ඨානභූමිං සීහළදක්ඛිණසාඛාබොධිපත්තානි දුතියසත්තාහඅනිමිසට්ඨානභූමිඤ්ච ධම්මපණ්ණාකාරත්ථාය ගහෙත්වා රතනපුණ්ණං නාම මහාරාජට්ඨානීනගරං සම්පත්තා. තෙසම්පි ධම්මරාජා චතුහි පච්චයෙහි සඞ්ගහං කත්වා සඞ්ඝරඤ්ඤො ආරාමෙ වසාපෙසි. භික්ඛූනඤ්ච පුන සික්ඛං ගණ්හාපෙසි. සාමණෙරානඤ්ච උපසම්පදකම්මං ගහට්ඨානඤ්ච පබ්බජ්ජකම්මං ගණ්හාපෙසි.

ඉච්චෙවං මරම්මරට්ඨෙ භගවතො පරිනිබ්බානතො පට්ඨාය යාවජ්ජතනා සාසනස්ස ථෙරපරම්පරවසෙන පතිට්ඨානතා වෙදිතබ්බා.

ඉච්චෙවං මරම්මමණ්ඩලෙ අරිමද්දනපුරෙ අරහන්තත්ථෙරගණො උත්තරාජීවත්ථෙරඡප්පදත්ථෙරගණො සිවලිත්ථෙරගණො ආනන්දත්ථෙරගණො තාමලින්දත්ථෙරගණොති පඤ්ච ගණා අහෙසුං.

ඉදානි අරිමද්දනනගරෙ පඤ්චගණතො පට්ඨාය විජයපුරජෙය්‍යාපුරරතනපූරෙසු ථෙරපරම්පරවසෙන සාසනස්ස අනුක්කමෙන ආගතභාවං දස්සයිස්සාමි. සිරිඛෙත්තනගරෙ හි ‘සො යාං නොං’ නාම රාජා පරක්කමවංසිකස්ස සාරදස්සිත්ථෙරස්ස අන්තෙවාසිකං සද්ධම්මට්ඨිතිත්ථෙරං අත්තනො ආචරියං කත්වා පූජෙසි.

කලියුගස්ස චතුවස්සාධිකඅට්ඨසතකාලෙ සිරිඛෙත්තනගරතො ආගන්ත්වා සො රතනපූරෙ රජ්ජං කාරෙසි. අථ අත්තනො පුත්තං අනෙකිභං නාම රාජකුමාරං මහාරාජ නාමෙන සිරිඛෙත්තනගරං භුඤ්ජාපෙසි. දක්ඛිණදිසාභාගෙ ‘කූ ච්ඡෙ ට-යො මො’ නගරං, පච්ඡිමදිසාභාගෙ ‘ඡො බොං’ නාම ඨානං, උත්තරදිසාභාගෙ ‘ම ලොං’ නගරං, පුරත්ථිමදිසාභාගෙ ‘කොං බොං’ නාම ඨානං, එත්ථන්තරෙ නිසින්නානං ගිහීනං මම පුත්තස්ස ආණා පවත්තතු, භික්ඛූනං මමාචරියස්ස සද්ධම්මට්ඨිතිත්ථෙරස්ස ආණා පවත්තතූති නියාදෙසි.

තස්සච සද්ධම්මට්ඨිතිත්ථෙරස්ස අරියවංසත්ථෙරො මහාසාමිත්ථෙරොති ද්වෙ සිස්සා අහෙසුං. තෙසු මහාසාමිත්ථෙරො පුබ්බෙ වුත්තනයෙන සාසනවංසං ආනෙස්සාමීති සීහළදීපං ගන්ත්වා සීහළදීපතො සද්ධිං පඤ්චහි භික්ඛූහි සද්ධම්මචාරිං නාම ථෙරං ආනෙත්වා අභිනවසික්ඛං ගණ්හිත්වා සිරිඛෙත්තනගරෙ සීහළදීපවංසිකං සාසනං වඩ්ඪාපෙත්වා නිසීදි. තස්ස මහාසාරිත්ථෙරස්ස සිස්සො අතුලවංසො නාම ථෙරො චතුසු දිසාසු අභිණ්ඩිත්වා පරියත්තිං උග්ගණ්හිත්වා සිරිඛෙත්තනගරෙයෙව තම්බුලභුඤ්ජමාතිකාසමීපෙ සාසනං පග්ගණ්හිත්වා නිසීදි. තස්ස අතුලවංසත්ථෙරස්ස සිස්සො රතනරංසී නාම ථෙරොච පරියත්තිවෙසාරජ්ජං පත්වා සිරිඛෙත්තනගරෙයෙව සාසනං පග්ගණ්හිත්වා නිසීදි. තස්සච රතනරං සිත්ථෙරස්ස සිස්සො සත්වචධම්මරාජස්ස ආචරියො අභිසඞ්කෙතො නාම ථෙරො පරියත්තිවෙසාරජ්ජං පත්වා සිරිඛෙත්තනගරයෙව සාසනං පග්ගණ්හිත්වා නිසීදි. තස්ස පන සිස්සො මුනින්දඝොසො නාම ථෙරො අත්ථි. කලියුගෙ සත්තතාධිකෙ නවසතෙ සම්පත්තෙ පච්ඡිමපක්ඛාධිකරාජා සිරිඛෙත්තනගරං අභිභවිත්වා නන්දයොධෙන නාම අමච්චෙන සද්ධිං තං මුනින්දඝොසත්ථෙරං ආනෙත්වා රතනපූරෙ පතිට්ඨාපෙසි.

සො කිර පච්ඡිමපක්ඛාධිකරාජා එවං කථෙසි,- අහං සිරිඛෙත්තනගරං ලභිත්වා එකංයෙව භික්ඛුං එකංයෙව ගිහිං ලභාමීති.

සො පන ථෙරො සාමණෙරනාමෙන මුනින්දඝොසො නාම. උපසම්පන්නකාලෙ පන මාතුලභූතස්ස ථෙරස්ස නාමෙන උපාලි නාම. දින්නනාමෙන පන තිපිටකාලඞ්කාරො නාම. තිරියපබ්බතවිහාරෙ පන වාසත්තා ඨානනාමෙන තිරියපබ්බතත්ථෙරො නාම.

සො කිර එරාවතීනදීතීරෙ චතුභූමිකවිහාරෙ පඨමං නිසීදිත්වා පච්ඡා කලියුගස්ස වස්සසහස්සෙ කාලෙසට්ඨිවස්සායුකො හුත්වා තිරියපබ්බතවිහාරෙ නිසීදි. සාමණෙරකාලෙ සො ජලුමසාමහයෙන රතනපූරතො නික්ඛමිත්වා කෙතුමතීනගරං පත්වා තත්ථ තිසාසනධජත්ථෙරස්ස සිස්සභූතස්ස ධම්මරාජගුරුත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ ගන්ථං උග්ගණ්හි. පාළිඅට්ඨකථාටීකාසු අතිඡෙකතාය දහරකාලෙයෙවච වෙස්සන්තරජාතකං කබ්‍යාලඞ්කාරෙන බන්ධිත්වා කථනතො අතිවිය පාකටො අහොසි. තස්ස පන ථෙරස්ස සිස්සො උච්චනගරවාසී මහාතිස්සත්ථෙරොති සඞ්ගිරජනපදෙ අරඤ්ඤවාසං වසිත්වා පරියත්තිං වාචෙත්වා සාසනං පග්ගණ්හි. තස්ස පන සිස්සො රෙමිනගාමෙ ගාමවාසී චන්දත්ථෙරො නාම. තස්ස සිස්සො තංගාමවාසී ගුණසිරිත්ථෙරො නාම. තස්ස සිස්සො තංගාමවාසී

කල්‍යාණධජත්ථෙරො නාම. සො පන ථෙරො පදුමනගරෙ සහස්සොරොධබොධොදධිගාමෙසු පරියත්තිං වාචෙත්වා නිසීදි. තස්ස සිස්සො බොධොදධිගාමවාසිනො ඉන්දොභාසකල්‍යාණචක්කවිමලාචාරත්ථෙරා සහස්සොරොධගාමවාසිනො ගුණසාරචන්දසාරත්ථෙරා චංතුමගාමවාසී වරඑසිත්ථෙරො කන්නිනගරෙ ජරරාජගාම වාසී ගුණසිරිත්ථෙරොචාති ඉමෙ ථෙරා කල්‍යාණධජත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ පුන සික්ඛං ගහෙත්වා පරියත්තිං උග්ගණ්හිත්වා කොවිදා අහෙසුං.

තස්සෙව කල්‍යාණධජත්ථෙරස්ස සිස්සො සඞ්ගිරජනපදෙ සම්චනගාමෙ නිසින්නො ධම්මධරො නාම ථෙරො මහල්ලකකාලෙ පදුමනගරෙ කුසුමමූලගාමෙ නිසීදිත්වා ගන්ථං වාචෙත්වා සාසනං පග්ගණ්හි.

තෙසු ගුණසිරිත්ථෙරො අමරපුරමාපකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ ගුණාභිලඞ්කාරසද්ධම්මමහාරාජාධිරාජගුරූති නාමලඤ්ඡං ගණ්හිත්වා ජෙය්‍යභූමිවාසකිත්තිවිහාරෙ පටිවසි.

තස්ස පන ථෙරස්ස සිස්සො ඤාණාභිවංසධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාගුරු නාම මහාථෙරො. තස්සෙව රඤ්ඤො කාලෙ සඞ්ඝරාජා අහොසි. සො පන ථෙරො සීහළදීපෙ අමරපුරනිකායිකානං පභවො. ගුණාභිලඞ්කාරසද්ධම්මමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්සෙව සිස්සො තිපිටකාලඞ්කාරමහාධම්මරාජගුරු නාම ථෙරො. තස්ස සිස්සො සූරියවංසාභිසිරිපවරාලඞ්කාරධම්මසෙනාපති මහාධම්මරාජාධිරාජගුරු නාම ථෙරො අමරපුරදුතියමාපකස්ස රඤ්ඤො කාලෙ සඞ්ඝරාජා අහොසි. තස්ස පන සිස්සො ඤෙය්‍යා ධම්මාභිවංසමුනිවරඤාණකිත්තිසිරිපවරාලඞ්කාරධම්මසෙනාපති- මහාධම්මරාජාධිරාජගුරු මහාථෙරො දුතියං අමරපුරමාපකස්ස රතනපුණ්ණමාපකස්සච රඤ්ඤො කාලෙසු සඞ්ඝ රාජා අහොසි. සො පන ඤාණාභිවංසධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුත්ථෙරස්ස සඞ්ඝරඤ්ඤො සිස්සොපි වරඑසිත්ථෙරස්ස සිස්සොච අහොසි.

අයං සීහළදීපතො සබ්බපච්ඡිමාගතෙහි සද්ධම්මචාරීමහාසාමිත්ථෙරෙහි යාව අම්හාකං ආචරියා ථෙරපරම්පරා දස්සනකථා.

අයම්පි අපරා ථෙරපරම්පරා වෙදිතබ්බා. ඡප්පදත්ථෙරවංසිකො සද්ධම්මකිත්ති නාම ථෙරො ජෙය්‍යපුරං ආගන්ත්වා චතුදීපභූමිට්ඨානෙ නිසීදිත්වා මහාඅරියවංසත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ පරියත්තිං උග්ගණ්හිත්වා තතො පච්ඡා ජෙතවනවිහාරං සඞ්කමිත්වා තත්ථ නිසීදිත්වා පරියත්තිං වාචෙත්වා සාසනං පග්ගණ්හි.

තස්ස සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරස්ස සිස්සො තිසාසනධජො නාම. තස්ස සිස්සො ධම්මරාජගුරු නාම. තස්ස සිස්සො මුනින්දඝොසො නාම. තස්ස සිස්සො මහාතිස්සො නාම. තස්ස සිස්සො චන්දපඤ්ඤො නාම. තස්ස සිස්සො ගුණසිරි නාම. තස්ස සිස්සො ඤාණධජො නාම. තස්ස සිස්සො ධම්මධරො නාම. තස්ස සිස්සො ඉන්දොභාසො නාම. තතො පට්ඨාය කල්‍යාණචක්ක විමලාචාර ගුණසාර චන්දසාර වරඑසී ගුණසිරි ඤාණාභිවංස ඤෙය්‍යධම්මාභිවංසත්ථෙරානං වසෙන සාසනවංසො වෙදිතබ්බොති.

අයං පත්තලඞ්කස්ස ඡප්පදත්ථෙරස්ස සිස්සභූතා සද්ධම්මකිත්තිත්ථෙරතො පට්ඨාය ථෙරපරම්පරදස්සනකථා.

ඉදං රතනපුණ්ණනගරෙ සාසනස්ස පතිට්ඨානං.

එවං අපරන්තරට්ඨසඞ්ඛාතෙන එකදෙසෙන සකලම්පි මරම්මරට්ඨං ගහෙත්වා සාසනවංසො දස්සෙතබ්බො. භගවාපි හි අපරන්තරට්ඨෙ චන්දනවිහාරෙ වසිත්වා තම්බදීපරට්ඨෙ තංතංදෙසම්පි ඉද්ධියා චරිත්වා සත්තානං ධම්මං දෙසෙසියෙවාති.

ඉති සාසනවංසෙ අපරන්තරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

නාම ඡට්ඨො පරිච්ඡෙදො.

7. කස්මීරගන්ධාරරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

7. ඉදානි යථාවුත්තමාතිකාවසෙන කස්මීරවන්ධාරරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගං වත්තුං ඔකාසො අනුප්පත්තො, තස්මා තං වක්ඛාමි.

තතියසඞ්ගීතාවසානෙ හි මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො මජ්ඣන්ති කත්ථෙරං කස්මීරගන්ධාරරට්ඨං පෙසෙසි,-ත්වං එතං රට්ඨං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙහීති. එත්ථ ච කස්මීරගන්ධාරරට්ඨං නාම චීනරට්ඨසමීපෙ තිට්ඨති. තෙනෙව හි අධුනා කස්මීරගන්ධාරරට්ඨවාසිනො චිනරට්ඨවාසිනොව මනුස්සා අරවාළස්ස නාම නාගරාජස්ස උප්පජ්ජනකාලතො පට්ඨාය යාවජ්ජතනා නාගරූපං කත්වා මානෙන්ති පූජෙන්ති සක්කරොන්ති, වත්ථභාජනාදීසුපි නාගරූපමෙව තෙ යෙභුයොයන කරොන්තීති.

සොච මජ්ඣන්තිකත්ථෙරොපි චතූහි භික්ඛූහි සද්ධිං අත්ථ පඤ්චමො හුත්වා පාටලිපුත්තතො වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා හිමවති අරවාළදහස්ස උපරි ඔතරි. තෙන ඛො පන සමයෙන කස්මීරගන්ධාරරට්ඨෙ සස්සපාකසමයෙ අරවාළො නාම නාගරාජා අරවාළදහෙ නිසීදිත්වා කරකවස්සං නාම වස්සාපෙත්වා සස්සං හරාපෙත්වා මහාසමුද්දං පාපෙසි. තෙරොව අරවාළදහස්ස උපරි ඔතරිත්වා අරවාළදහපිට්ඨිකං චඞ්කමතිපි තිට්ඨතිපි නිසීදතිපි සෙය්‍යම්පි කප්පෙති. නාගමාණවකා තං දිස්වා අරවාළස්ස නාගරාජස්ස ආරොචෙසුං, - මහාරාජ එකො ඡින්නභින්නපටධරො භණ්ඩුකාසාවවසනො අම්හාකං උදකං දූසෙතීති. තදා පන ථෙරො අත්තානංයෙව නාගානං දස්සෙති. නගරාජා තාවදෙව කොධාභිභූතො නික්ඛමිත්වා ථෙරං දිස්වා මක්ඛං අස්සහමානො අන්තලික්ඛෙ අනෙකානි භිංසනකානි නිම්මිනි. තතො තතො භුසාවාතා වායන්ති, රුක්ඛා ඡිජ්ජන්ති, පබ්බතකූටා පතන්ති මෙඝාගජ්ජන්ති, විජ්ජුලතා නිච්ඡරන්ති, අසනියො ඵලන්ති, භින්නං විය ගගනං උදකං පග්ඝරති, භයානකරූපා නාගකුමාරා සන්නිපතන්ති, සයම්පි ධූමායති පජ්ජලති, පහරණවුට්ඨියො විස්සජ්ජෙති, කො අයංමුණ්ඩකො ඡින්නභින්නපටධරොතිආදීහි ඵරුසවචනෙහි ථෙරං සන්තජ්ජෙති, එථ ගණ්හථ හනථ නිද්ධමථ ඉමං සමණන්ති නාගබලං ආණාපෙසි.

ථෙරො සබ්බං තං භිංසනකං අත්තනො ඉද්ධිබලෙන පටිබාහිත්වා නාගරාජානං ආහ,–

සදෙවකොපි චෙ ලොකො, ආගන්ත්වා තාසයෙය්‍ය මං;
න මෙ පටිබලො අස්ස, ජනෙතුං භයභෙරවං.

සචෙපි ත්වං මහිං සබ්බ, සසමුද්දං සපබ්බතං;
උක්ඛිපිත්වා මහානාග, ඛිපෙය්‍යාසි මමූපරි.

නෙව මෙ සක්කුණෙය්‍යාසි, ජනෙතුං භයභෙරවං;
අඤ්ඤදත්ථු තවෙවස්ස, විඝාතො උරගාධිපාති.

එවං වුත්තෙ නාගරාජා විහතානුභාවො නිප්ඵලවායාමො දුක්ඛී දුම්මනො අහොසි.

තං ථෙරො තඞ්ඛණානුරූපාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙත්වා සමාදපෙත්වා සමුත්තෙජෙත්වා සම්පහංසෙත්වා තීසු සරණෙසු පඤ්චසුච සීලෙසු පතිට්ඨාපෙසි සද්ධිං චතුරාසීතියා නාගසහස්සෙහි. අඤ්ඤෙපි බහූ හිමවන්තවාසිනො යක්ඛාච ගන්ධබ්බාච කුම්භණ්ඩාච ථෙරස්ස ධම්මකථං සුත්වා සරණෙසුච සීලෙසුච පතිට්ඨහිංසු. පඤ්චකොපි යක්ඛො සද්ධිං හරියාය යක්ඛිනියා පඤ්චහිච පුත්තසතෙහි පඨමෙ ඵලෙ පතිට්ඨිතො. අථායස්මා මජ්ඣන්ති කත්ථෙරො සබ්බෙනාගයක්ඛරක්ඛසෙ ආමන්තෙත්වා එවමාහ,-

මාදානි කොධං ජනයිත්ථ, ඉතො උද්ධං යථා පුරෙ;
සස්සඝාතඤ්ච මා කත්ථ, සුඛකාමා හි පාණිනො;
කරොථ මෙත්තං සත්තෙසු, වසන්තු මනුජා සුඛන්ති.

තෙ සබ්බෙපි සාධු භන්තෙති ථෙරස්ස වචනං පටිස්සුණිත්වා යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජිංසු. තං දිවසමෙව නාගරාජස්ස පූජාසමයො හොති. අථ නාගරාජා අත්තනො රතනමයං පල්ලඞ්කං ආහරාපෙත්වා ථෙරස්ස පඤ්ඤපෙසි. නිසීදි ථෙරො පල්ලඞ්කෙ. නාගරාජාපි ථෙරං බීජයමානො සමීපෙ අට්ඨාසි. තස්මිං ඛණෙ කස්මීරගන්ධාරරට්ඨවාසිනො ආගන්ත්වා ථෙරං දිස්වා අම්හාකං නාගරාජතොපි ථෙරො මහිද්ධිකතරොති ථෙරමෙව වන්දිත්වා නිසින්නා. ථෙරො තෙසං ආසිවිසොපමසුත්තං කථෙසි. සුත්තපරියොසානෙ අසීතියාපාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. කුලසතසහස්සඤ්ච පබ්බජි. තතො පභුති ච කස්මීරගන්ධාරො යාවජ්ජෙතනා කාසාවපජ්ජොතා ඉසිවාතපටිවාතාඑව.

ගන්ත්වා කස්මීරගන්ධාරං, ඉසි මජ්ඣන්තිකො තදා;
දුට්ඨං නාගං පසාදෙත්වා, මොචෙසි බන්ධනා බහූති.

අධුනා පන කස්මීරගන්ධාරරට්ඨෙ සාසනස්ස අත්ථඞ්ගතස්සවිය සූරියස්ස ඔභාසො න පඤ්ඤායති, තස්මා තත්ථ සාසනස්ස පතිට්ඨානෙ විත්ථාරෙන වත්තබ්බකිච්චං නත්ථීති.

ඉති සාසනවංසෙ කස්මීරගන්ධාරරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

නාම සත්තමො පරිච්ඡෙදො.

8. මහිංසකරට්ඨස්සාසනවංසකථාමග්ගො

8. ඉදානි යථාවුත්තමාතිකාවසෙන මහිංසකරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගං වත්තුං ඔකාසො අනුප්පත්තො, තස්මා තං වක්ඛාමි.

තතියසඞ්ගීතාවසානෙ හි මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො මහාරෙවතත්ථෙරං මහිංසකමණ්ඩලං පෙසෙසි,- ත්වං එතං රට්ඨං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙහීති.

සොච අත්තපඤ්චමො හුත්වා මහිංසකමණ්ඩලං අගමාසි පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පඤ්චවග්ගො ගණො අලං උපසම්පදකම්මායාති මඤ්ඤමානො. ථෙරො මහිංසකමණ්ඩලං ගන්ත්වා දෙවදූතසුත්තං කථෙසි. සුත්තපරියොසානෙ චත්තාලීසපාණසහස්සානි ධම්මචක්ඛුං පටිලභිංසු. චත්තාලීසංයෙව පාණසහස්සානි පබ්බජිංසු.

ගන්ත්වාන රට්ඨං මහිංසං, මහාරෙවො මහිද්ධිකො;
චොදෙත්වා දෙවදූතෙහි, මොචෙසි බන්ධනා බහූති.

අධුනා පන තත්ථ සාසනස්ස අබ්භෙහිචිය පටිච්ඡන්නස්ස සූරියස්ස ඔකාසො දුබ්බලො හුත්වා පඤ්ඤායති.

ඉති සාසනවංසෙ මහිංසකරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

නාම අට්ඨමො පරිච්ඡෙදො.

9. මහාරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

9. ඉතො පරං මහාරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගං කථයිස්සාමි යථාවුත්තමාතිකාවසෙන.

තතියසඞ්ගීතාවසානෙ හි මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො මහාධම්මරක්ඛිත්ථෙරං මහාරට්ඨං පෙසෙසි,-ත්වං එතං රට්ඨං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙහීති.

මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරොව අත්තපඤ්චමො හුත්වා මහාරට්ඨං ගන්ත්වා මහානාරදකස්සපජාතකකථාය මහාරට්ඨකෙ පසාදෙත්වා චතුරාසීතිපාණසහස්සානි මග්ගඵලෙසු පතිට්ඨාපෙසි. තෙරසසහස්සානි පබ්බජිංසු. එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි.

> මහාරට්ඨං ඉසි ගන්ත්වා, සො මහා ධම්මරක්ඛිතො;
> ජාතකං කථයිත්වාන, පසාදෙසි මහාජනන්ති.

තත්ථ කිර මනුස්සා පුබ්බෙ අග්ගිහුතාදිමිච්ඡාකම්මං යෙභුය්‍යෙන අකංසු. තෙනෙව ථෙරො මහානාරදකස්සපජාතකකථං දෙසෙසි. තතො පට්ඨාය තත්ථ මනුස්සා ජාතක කථං යෙභුය්‍යෙන සොතුං අතිවිය ඉච්ඡන්ති. භික්ඛූච යෙභුය්‍යෙන ගහට්ඨානං ජාතකකථංයෙව දෙසෙන්ති. විසෙසතො පන වෙස්සන්තරජාතකකථං තෙ මනුස්සා බහූහි දාතබ්බවත්ථූහි පූජෙත්වා සුණන්ති.

තඤ්ච මහාරට්ඨං නාම ස්‍යාමරට්ඨසමීපෙ ඨිතං, තෙනෙව ස්‍යාමරට්ඨවාසිනොපි භික්ඛූ ගහට්ඨාච යෙභුය්‍යෙන සොතුං ඉච්ඡන්තීති. මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරොපි මහාරට්ඨවාසීහි සද්ධිං සකලස්‍යාමරට්ඨවාසීනං ධම්මං දෙසෙසි, අමතරසං පායෙසි, යථා යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො අපරන්තරට්ඨං ගන්ත්වා සකලමරම්මරට්ඨවාසීනන්ති.

යං පන යොනකරට්ඨසාසනවංසකථායං වුත්තං, තම්පි සබ්බං එත්ථාපි දට්ඨබ්බංයෙව, තෙහි තස්ස එකසදිසත්තෙන ඨිතත්තාති. තථා හි නාගසෙනත්ථෙරොපි යොනකරට්ඨෙ වසිත්වා ස්‍යාමරට්ඨාදීසුපි සාසනං පතිට්ඨාපෙසි. යොනකරට්ඨවාසිනො මහාධම්මගම්භීරත්ථෙරමහාමෙධඞ්කරත්ථෙරාච සද්ධිං බහූහි භික්ඛූහි සීහළදීපං ගන්ත්වා තතො පුනාගන්ත්වා ස්‍යාමරට්ඨෙ සොක්කතයනගරං පත්වා තත්ථ නිසීදිත්වා සාසනං පග්ගණ්හිත්වා පච්ඡා ලකුන්නනගරෙ නිසීදිත්වා සාසනං පග්ගණ්හි. එවං යොනකරට්ඨෙ සාසනං ඨිතං ස්‍යාමාදීසුපි ඨිතංයෙවාති දට්ඨබ්බං.

බුද්ධස්ස භගවතො පරිනිබ්බානතො ද්විසතාධිකානං ද්වින්නං වස්සසහස්සානං උපරි නවුතිමෙ වස්ස සීහළදීපෙ රජ්ජං පත්තස්ස කිත්තිස්සිරිරාජසීහමහාරාජස්ස අභිසෙකතො තතියෙ වස්සෙ තෙනෙව කිත්තිස්සිරිරාජසීහමහාරඤ්ඤා පහිතපණ්ණාකාරසාසනං ආගම්ම සරාමාධිපතිධම්මිකමහාරාජාධිරාජෙනාණත්තෙහි ලඞ්කාදීපං ආගතෙහි උපාලිත්ථෙරාදීහි පතිට්ඨාපිතො වංසො උපාලිවංසොති පාකටො. සොච දුවිධො පුබ්බාරාමවිහාරවාසීඅභයගිරිවිහාරවාසීවසෙනාති. එවං මහානගරයොනකල්‍යාමරට්ඨෙසු සාසනං ථිරං හුත්වා තිට්ඨතීති වෙදිතබ්බන්ති.

ඉති සාසනවංසෙ මහාරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො නාම

නවමො පරිච්ඡෙදො.

10. චිනරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො

10. තතො පරං පවක්ඛාමි චීනරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගං යථාඨපිතමාතිකාවසෙන.

තතියසඞ්ගීතාවසානෙ හි මහාමොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො මජ්ඣිමත්ථෙරං චිනරට්ඨං පෙසෙසි,-ත්වං එතං රට්ඨං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙහීති.

මජ්ඣිමත්ථෙරොච කස්සපගොත්තරෙන අළකදෙවත්ථෙරෙන දුන්දභියත්ථෙරෙන මහාරෙවත්ථෙරෙනච සද්ධිං හිමවන්තපදෙසෙ පඤ්චචීනරට්ඨං ගන්ත්වා ධම්මචක්කප්පවත්තනසුත්තන්තකථායතං දෙසං පසාදෙත්වා අසීතිපාණකොටියො මග්ගඵලරතනානි පටිලාභෙසි. පඤ්චපිච තෙ ථෙරා පඤ්චරට්ඨානි පසාදෙසුං. එකමෙකස්ස සන්තිකෙ සහස්සමත්තා පබ්බජිංසු. එවං තෙ තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසුං.

ගන්ත්වා මජ්ඣිමත්ථෙරො, හිමවන්තං පසාදයි;
යක්ඛසෙනං පකාසෙන්තො, ධම්මචක්කප්පවත්තනන්ති.

තත්ථ කිර මනුස්සා යෙභුයොන චන්දීපරමීස්වාරානං යක්ඛානං පූජං කරොන්ති. තෙනෙව තෙ පඤ්ච ථෙරා තෙසං යක්ඛසෙනං පකාසයිත්වා ධම්මං දෙසෙසුං. කස්මීරගන්ධාරරට්ඨං පන කදාචි කදාචි චීනරට්ඨින්දස්ස විජිතං හොති, කදාචි කදාචි පන විසුං හොති. තදා පන විසුංයෙව අහොසීති දට්ඨබ්බං.

චීරනට්ඨෙ පන භගවතො සාසනං දුබ්බලංයෙව හුත්වා අට්ඨාසි, න ථිරං හුත්වා. තෙනෙව ඉදානි තත්ථ කත්ථචියෙව සාසනං ඡායාමත්තංච පඤ්ඤායති, වාතවෙගෙන විකිණ්ණඅබ්භංවිය තිට්ඨතීති.

ඉති සාසනවංසෙ චීනරට්ඨසාසනවංසකථාමග්ගො නාම

දසමො පරිච්ඡෙදො.

එවං සබ්බෙන සබ්බං සාසනවංසකථාමග්ගො නිට්ඨිතො.

එත්තාවතාච –

ලඞ්කාගතෙන සන්තෙන, චිත්‍රඤාණෙන භික්ඛුනා;
සරණඞ්කරනාමෙන, සද්ධම්මට්ඨිතිකාමිනා.

දූරතොයෙව දීපම්හා, සුමඞ්ගලෙන ජොතිනා;
විසුද්ධසීලිනාචෙව, දීපන්තරට්ඨභික්ඛුනා.

අඥ්ඥෙභිචාභියාචිතො, පඤ්ඤාසාමීති නාමකො;
අකාසිං සුට්ඨුකං ගන්ථං, සාසනවංසප්පදීපිකං.

ද්විසතෙච සහස්සෙච, තෙවීසාධිකෙ ගතෙ;
පුණ්ණායං මිගසීරස්ස, නිට්ඨං ගතාච සබ්බසො.

කොචි එත්ථෙව දොසො චෙ, පඤ්ඤායති සුචිත්තකා;
තං ඛමන්තු ච සුද්ධියා, ගණ්හන්තු යුත්තිකං හවෙති.